Antoine Fauget

AF

Författaren till Cousinerna.

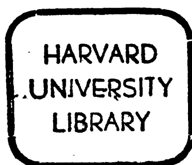
[Sophie Marg. (Zelow) fr. von Knorring

Men jag tänker, hvad jag fordom tänkt.

Geijer.

FÖRSTA DELEN.

STOCKHOLM,
hos *Zacharias Haeggström,*
1836.

HARVARD
UNIVERSITY
LIBRARY

Cap. 1.

Öppna dörr och fenster!
Ögonen till venster!
Gevär för fot!
Aj — i skorsten brinner sot!

Bellman.

Decembervindarne, 1834, rasade värre än någonsin och hördes hemskare än någonstädes på det gamla, ödsliga, remnande, nästan tomma, Ulfsborg. Det hven, det pep, det smattrade, det dånade. Gamla dörrar smällde upp och igen. Gamla jernluckor gnisslade på sina rostiga gångjern. De gamla jernflaggorna på tornen foro rundtomkring, än åt den ena, än åt den andra sidan, med ett ohyggligt, skärande läte, — och *öfver* allt detta tjöt stormen, än i låga, än i höga, förfärligt ängsliga toner.

— Det var en ryslig storm! Gud bevara elden! — sade Tante Lisbeth, snoppande ljusen, knep hårdare än vanligt till ljussaxen och lade ifrån sig handduken, som hon fållade på.

Nu kom en storm-il, värre än alla de förra, så att man hörde några gamla glasrutor öfvergif-

va sina murkna ramar och ramla ned med otäckt buller och krasande.

— Nej! — sade Tanten — Nu går detta ej an längre.

— Ja, hvad vill Tante göra? — frågade Rosina, på en gång rädd och full af skratt.

— Hvad jag vill göra! Hvad jag vill göra! — Jag vill ringa på husfolket! — sade den goda Tanten med stigande affect (pling, pling) — Jag vill, att de skola se efter brandredskapen (pling, pling). Vi måste äfven se till alla pipor (pling, pling). Kom bara ihog det gamla Gräfsnäs *] (pling), som brann upp af soteld! (pling.) — Kom bara ihog det! (pling, pling, pling, plingeli pling, plingeli pling.)

— Ja, nådig Fröken kan ringa tills i morgon så dags, de höra det icke ändå i denna stormen. — sade Dora och lagade sig till att taga ihop

*) Gräfsnäs är ett gammalt herresäte i Vestergötland, som fordom tillhörde Lejonhufvudska slägten. Dess gamla gråstensbyggnad har troligen stått sedan medlet af katholska tiden, undergått många öden, renovationer, förbättringar och försämringar, samt afbrann slutligen genom soteld om våren 1834, således samma år, som våra händelser tima, hvarföre Tanten hade olyckshändelsen i så färskt minne likasom dess orsak, nämligen spruckna skorstenspipor.

hälen på sin strumpa och makade sig derföre litet fram till bordet och ljuset.

— Himmelens Gud! — Akta sin mössa för ljuset, Jungfru Dora! — ropade Tanten, som nu var vorden alldeles eld-förskräckt, så att hon trodde, att elden kunde hoppa en aln, ty så långt var Doras möss-krus ifrån de samtagna talgljusen, af hvilka troligen sju gingo commodement på marken.

— Har ingen fara. — sade Dora lugnt och räknade på sina maskor: — en, två, tre, fyra etc.

— Hvar är min gröna ullshawl? Har någon sett mina vantar? Vill inte Jungfru Dora tända min lykta? — Fast! — Jag springer utan alltihop! — ropade Tanten, litet grå, öfver att Dora och Rosina icke delade hennes eld-förskräckelse.

— Om Fröken nödvändigt vill hafva bud ned till folket, så skall jag väl gå. — sade Dora och gjorde sig färdig i sagta mak.

— Tack, tack! Ja, hjertans gerna! Det vill jag visst, det vill jag visserligen, välsignade Jungfru Dora! — svarade Tanten — Då skall jag under tiden taga *alla* nycklar, ty vi skola besigtiga *alla* pipor, uppe på *alla* vindar, i hela detta gamla rucklet. Jag har det gamla Gräfsnäs i minnet! Hu, Gräfsnäs! — i minnet.

Imellertid gick Dora, sedan Tanten uppmanat henne att bedja *allt* tjenstefolket genast kom-

ma upp. Under tiden uppgjorde Tanten en plan, dels i sitt hufvud, dels i mun, för att Rosina äfven skulle få del deraf, och äfvenväl till henne utdelades nu förhållnings-ordres:

— Nu skall du stå — nej, nej, du skall gå — fast, dit går jag sjelf, — nej, du skall taga — fast, det är bättre att Dora gör det. Nej, hör hit — Om du nu vill taga Cajsa-Lisa, Sven, och pojken, och köksan, och sjelf går före, — eller efter, med ljuset. Fast! — det är bättre, om du tar Beata och gamla Anna, ty jag vill ha Sven sjelf, och lille Olle — —

Så här höll Tanten på, när Dora kom med hela husets personal, hvilka alla voro högst förundrade och nyfikna på, hvad man kunde uträtta mot stormen, ty Dora hade icke funnit för godt att säga annat, än: "Fröken befallde dem komma upp för stormens skull".

— Min välsignade Sven! — sade nu Tanten. — Hur' är det med brandredskapen? Hvad gör inspectorn? Gå och be honom och bokhållaren skynda sig hit upp! Vi måste se till *alla* pipor i hela huset, om de äro hela eller icke. Vi skola komma ihog det gamla Gräfsnäs.

— Brandredskapen! — Ja, det vet Gud i himmelen, hvar den *är* en gång; det vet inte jag! — svarade Sven — Och med piporna har det väl

ingen fara, mer än de få, som eldas, och dem sågo vi om helt nyss.

Nu stod Tanten med halföppen mun. Dora hade redan i godt mak satt sig till sin strumpa, Rosina qväfde ett hjertligt skratt, och pigorna sågo på hvarandra, knipande på munnen, och började i sagta mak retirera hvar till sitt göromål; men just under detta hörs ett rysligt skällande på alla hundarna, ty nu var ingenting mer sig likt på den gamla borgen. Der Hektor fordom knappt fick andas, der voro nu flera koppel med jagthundar, och inspectorn hade sin hund, och bokhållaren sin, och sjelfva Tanten hade en liten Zemire. Denna flög nu åfven upp ifrån sin dyna, ehuru hon förut icke brytt sig om hvarken stormen eller allt oväsende i och för den. Skällandet ökar sig allt jemnt, och snart höres — O under öfver alla under! — en vagn, som hastigt rullar in på den gamla borggården. Sådant hände nu så sällan, att alla intogos af en viss hemsk fasa, till hvilket man redan af stormen och Tantens eld-alarm var temligen stämd. Tjenstefolket skyndade hufvudstupa ned. Tanten ropade efter dem, att *en* skulle *genast* komma tillbaka och säga henne, hvad det var, som körde. Hon hade gerna sprungit ned sjelf; men mössan var aflyft för det stora uppbrottets skull, och dessutom skulle litet anordningar gö-

ras för den främmande, "ty andra körde icke så "sent in på borggården". Mössan hyssades på, huru det föll sig. En mängd klutar, som legat på ett bord, knöts nu in i en af de nyfållade handdukarna; alla de ofållade dito kastades i Tantens sparlakanssäng, och omhänget drogs igen. Rosina tillsades att ställa i ordning pallar, stolar och bord, af hvilka nästan intet enda var tomt eller stod på sin plats, och Dora uppmanades att sätta upp nya ljus och linda *väl* med papper om dem. Tanten sjelf sprang bara fram och åter och släppte stora runda trådnystan på golfvet, hvilka hon sedan tog upp, och nystade upp för att åter tappa dem. När allt detta var nästan färdigt, under Zemire's ideliga skällande, då kom Cajsa Lisa upp med andan i halsen och sade: "att Herr-"skapet kunde aldrig gissa, och ingen menniska "kunde ana — och — och" — men hon hann icke längre.

— Det är unga Baron Axel, som ändtligen kommer! — sade gamla Dora och kastade hastigt strumpa och glasögon ifrån sig — Det är han, det känner jag på mig! — och, utan att afvakta Cajsa-Lisas bejakande, tog hon det ena ljuset och sprang ned, så fort hon orkade.

Men se, Tanten! Hon sprang fortare än hon orkade och tog i förbifarten det andra ljuset, och med dem sprang Cajsa-Lisa, som orkade springa

hur' fort som helst, och allt detta gjorde, att Rosina stadnade ensam, försagd och ängslig, qvar i kol mörker. — Skulle man icke nu titta in litet i den arma flickans, sig hastigt korsande, tankar, under denna långa, pinsamma, mörka stund?

— När Axel reste ut för några år sedan, — tänkte hon — då var jag ännu en rik, glad, munter och lycklig flicka. Nu ha Emilie's och hennes mans dårskaper förstört allt hvad de egde, och hela mitt arf äfven. Nu har jag *intet!* Nu beror hela min existens på gamla Tante Lisbeth's godhet, som skrifvit till Axel och frågat, om jag *får* vara här, tills han återkommer. Men hvart skall jag nu taga vägen? Nu *kan* och *vill* jag icke stadna här. Ack, min Gud! hvilken ledsam figur jag gör i denna ängsliga afton!

Så långt hade hon hunnit i sina ledsamma betraktelser, när hon hörde de kommande nalkas Tantens rum, de enda, som eldades nu för tiden, utom Rosinas lilla rum i ett af de närmaste tornen. Dörren öppnades, lille Olle *) kom först med båda ljusen, derefter Tanten, och så Axel, som höll gamla Dora troget i handen. Tanten hade redan gråtit 75 tårar, nu bara skrek och berättade hon. Dora grät ännu tyst, med tusen blandade känslor och minnen. Axel var stum,

*) [illegible] Rosin[illegible] [illegible]äfvet, med fideicommiss-inventarien

blickade rakt framför sig och studsade till, när de inkommit i rummet, och en lång, smärt, ung flicka blygt och förläget neg för honom.

— Jag tror, du känner inte igen Rosina L.! — sade Tanten. —

Och detta var händelsen, och var icke så underligt: när Axel sist såg Rosina på ett visst bröllopp, som han väl aldrig kunde glömma, då var det en liten femtonårig, rundlagd, yr och förflugen, fast rätt täck flicka, som kallades Rosina L. Nu stod der en lång, välvext, tjugoårig flicka, med ett bildskönt, ovalt, nästan allvarligt anlete och nedslagna, tårfulla blickar.

— Nej, i sanning! — svarade Axel, och i dessa, nästan de första ord han yttrat, låg liksom en angenäm öfverraskning i sjelfva tonen. Han gick fram till den försagda flickan och tackade henne, — "som med sin närvaro förljufvat vår stackars gamla goda Tantes ensliga och enformiga dagar."

— Ja, stackars barn! — — började Tanten; men, som Axel genast fattade, hvad gumman ämnade tillägga, gjorde han, hvad man alltid, mot sin vilja, mot alla beskedlighetens och höflighetens lagar, nödgades göra. Han föll nämligen den goda

gumman i talet, bröt tvärt af ämnet och kastade in uti ett annat.

— Nå, men hur är det med Tant... ...de springa ...just...

-gade Axel beställsamt — Den har ju varit svår ibland?

— Ja, för svår; — svarade den förnöjde gumman — men nu är den bättre. — Och nu berättade hon för den artiga (ja mycket artigare och tålmodigare än förr) unga Axel sin långa, långa gikt-historia, med alla dess variationer, både hvad krämpor och kurörer och sympathier och kar-ull och hund-ull beträffade.

Under tiden sysslade Rosina med théet, och Dora hade på eget bevåg gjort en och annan liten anordning i köket, för att ett par af Axels favorit-rätter skulle vankas vid soupern.

Dora slapp nu aldrig ifrån gumman Lisbeth, som otroligt åldrats, på de fyra åren vi icke råkat henne. Som den omtalade gikten, oaktadt både kar-ull och hundull, ofta verkligen hållit den stackars gumman vid sängen, hade Doras biträde vid det stora hushållet ofta varit oumbärligt. Och detta undandrog hon sig aldrig, af verklig kärlek till Axel och omsorg för hans bästa, ehuru hon ofta plågades som en mask hos den goda, tanklösa Tanten; dock mycket mindre nu i senare tider, sedan den unga, älskvärda Rosina äfven var en fånge i den gamla borgen. Och för Rosina var Dora en skatt af otroligt värde: Sörjde Rosina öfver alla sina ramlade förhoppningar i lifvet, så tröstade Dora henne med kraftiga,

kärnfulla ord. Leddes den arma flickan, som förut varit van vid ungdomliga nöjen, sus och dus, då muntrade Dora henne med tusende berättelser ur sitt långa lif i Löwensternska huset, berättelser om Amalia, om Axel, och om många andra i slägten, hvaraf dock de tvänne nämnda hade ett värde framför alla andra, både för Dora och hennes åhörarinna. Dora hade i sin megt alla en god sago-berättares tillgångar och förtjenster: hon hade ett rent, lagom prydt språk; hon stapplade aldrig; hon hade ett härligt minne; hon nyttjade aldrig flera ord än som behöfdes; hon brukade sanna, träffande liknelser ur den enkla naturen; och framför allt låg sannfärdigheten, och vissheten, att hon sjelf rätt uppfattat saken, så tydlig för den åhörande, att man skulle varit färdig gå en *ed* på allt hvad Dora förtäljde. Var Rosina någon gång uppledsen vid Tante Lisbeths upptåg eller små-gnatande, då visade Dora henne bara med ett par ord, huru litet det var att bry sig om, när man ändå i det hela stod så högt öfver den stackars välmenande och beskedliga gumman; och, behöfde Rosina ibland någon liten hjelp, så fogade alltid Dora, att Tanten på ett godt och icke för mycket förödmjukande sätt skaffade henne det. Med ett ord, Dora var sällan hemma i sin lilla fristad, utan, än för Tantens, än för Axels, än för Rosinas skull, på det gamla kära

Ulfsborg, der nu dock *intet*, mer än de gamla remnande murarne, talade till Dora om fordna glada, trefliga och roliga dagar. Men nu var hennes afgud hemkommen! — och gumman kände sig hela tjugo åren yngre och lättare.

Aftonen framflöt imellertid, och, då man skulle gå till bordet, kände Axel en besynnerlig vemodig känsla, öfver att så här qvarstå, ensam och allena af en hel hjelteslägt och på en gång vara egare af all dess rikedom, alla dess ärofulla minnen, allt, allt, hvaröfver denna gamla ätt högmodats och varit så stolt i många sekler tillbaka. Att han kände Löwensternska blodet mägtigt rulla i sina ådror, det skola vi aldrig förneka; men, att det var till en stor del utspäddt med den nya tidens, den nya andans renande vatten, det var lika påtagligt, och det bevisade hans första fråga, när han kom till det lilla, endast för tre personer dukade bordet.

— Hvar är min gamla Dora? — frågade han — Jag ser ingen couvert för henne.

Tanten såg högst förundrad ut; men hon kom genast ihog, att nu var Axel borgherre, lät i största hast framlägga couvert åt Dora och fogade anstalt, att bud efter henne genast afsändes. Dora gjorde väl ett par små inkast och invändningar, men icke rätt många, och ifrån denna stunden inberäknade både tjenstefolket och Tan-

fen henne i den allmänna benämningen af "Herrskapet"; hvilket förut varit en outredd sak, som stod och vägde.

Axel åt för första gången egen mat under eget tak. Med hans sjelfständiga och friborna sinne, må ingen förtycka honom, att det väckte en viss tillfredsställelse hos den unga mannen, som kämpat mot så många, för honom så höget vidriga svårigheter och harmfulla motgångar i lifvet. — Men, ack! — så kom en tanke på *henne*, som slumrade den eviga sömnen, och hvars död ensamt banat honom vägen till detta oberoende, — och då — föll en tår i vinglaset, och han förmådde knappt, på tillbörligt sätt, besvara den hjertliga välkomst-skålen, som Tanten, Dora och Rosina helsade honom med.

Sedan man ätit, kom en stor fråga: Hvar skulle Axel bo? De rum, som, enligt Axels skriftliga anordningar, dertill voro iordningställda (Amalias fordna rum), de voro ännu, oaktadt två brasor i hvar kakelugn, så kalla, så fuktiga, att han icke utan stor fara för sin helsa kunde ligga der denna första natten. Detta insåg både Tanten och Dora, och slutligen äfven Axel. Tanten ville flytta ut, flytta hit, flytta dit; men Dora uppfann ett förträffligt råd: "Fröken Rosina ligger i Fröken Lisbeths förmak, och unga Baron i Fröken Rosinas rum."

Sagdt och gjordt! Rosina rodnade, Axel sade intet, utan gummorna, Cajsa-Lisa, Beata och lille *Olle* stökade om alltsammans, och, som Axel var trött efter en ganska forcerad resa, tog han snart god natt och gick till hvila.

— Hvad är detta för ett litet rum? — sade Axel, när Tanten förde honom till hans lilla sofkammare — Här tror jag mig aldrig varit förr!

— Det kan väl hända, — sade Tanten — här var bara skräp i fordna dagar; men, emedan det låg så nära det rum jag nu bebor, ville Rosina så gerna hafva denna lilla tornkammare, som hon så väl uppsnyggat.

Axel tog god natt.

Axel hade en besynnerlig känsla. Han såg sig om. Det var någonting så underbart i detta lilla rum, som han icke på något sätt kunde förklara.

— Det måste aldrig funnits här förr — sade han till sig sjelf och skrattade nästan åt sin qvicka reflexion. — Väggarne tycktes vara beklädda med moderna tapeter; men, såg man noga derpå, så befanns hvar enda blomma olik den andra, således tydligt målade för hand och ingalunda tryckta. Betraktade man noga bouqueterna, så stodo de liksom i rader, och mer af slump än gissnings-[illegible] föll det Axel in att af blommans första [illegible]nbokstaf leta sig väg till denna blomster-

chiffre. Här läste han nu Amalias namn, här den goda Berthas, här den unga, lifliga Albert H—s, här den långa, raka Pommerska Cousinens, — och här! — sitt eget. Han förflyttades af dessa minnen alldeles åter till fordna tider och kunde på en lång stund icke fortsätta synandet af det lilla rummet. Gardiner och andra prydnader voro enkla, men smakfulla. I en djup alcove stod den lilla sängen, och snöhvita musslinsmoln sväfvade deromkring. Några goda böcker, dels Svenska, dels på de andra trenne vanliga lefvande språken, väl icke af nyaste fabrik, men af god dito och af godt val, stodo ordentligt uppstädade på en liten portativ bokhylla af mahagony, som hängde mellan rosenfärgade sidenband. Några af dessa böcker voro tagna i husets bibliothek, i andra nyare stod Albert H—s namn! — Axel rynkade litet ögonbrynen. En guitarre hängde på sitt gröna band bredvid bokhyllan. Skrifdon, putsadt och ordentligt, som det skall vara hos ett fruntimmer, stod väl uppstädadt på ett bord i den djupa fenstersmygen, och någonting, man visste icke hvad, betittnade, att det ofta begagnades och icke stod blott för ziratens skull. Axel kände en oemotståndlig, ja nästan oridderlig nyfikenhet. Han såg, han forskade, han letade; men bordets lådor voro alla lästa, och icke en enda skrifven rad syntes, mer än några små anteckningar, på obe-

liga utgifter, med en vacker, modern, ung handskrift. När Axel vände om papperen, märkte han dock, att man på ett dylikt profvat en penna, och att, bland några namn, slumpvis skrifna, stod dock trenne gånger "Albert!" — Axel rynkade ögonbrynen och gick till sängs, sedan han kastat en flygtig blick på Rosinas lilla toilettebord, der allt var ytterst ordentligt, men äfven antydde, hur liten konst hon använde för att ändå vara ganska vacker och behaglig. Utom en flaska rent eau de Cologne, fanns inga välluktande essencer, inga löslockar, inga pomadeburkar, inga bronze-beslag, inga af jern en gång, inga onödiga bandstumpar och rosetter, med ett ord ingenting, som stötte den nogräknade och nu, mer än någonsin, finsmakade Axel.

Han lade sig, han släckte ljuset.

— Besynnerligt! — *tänkte* han (ty det gjorde han nu ändå mer än förr) — Besynnerligt! Jag lefde ett helt långt lif i blindhet, *rusade* fram på lifvets bana, sprang stundom förbi både dygd och hederskänsla, utan att låta dem hejda mitt lopp, var ömsom söndersliten af ånger, blygsel och den oemotståndliga dragningen att å nyo kasta mig in i passionernas hvirfvel, föraktade menniskorna, emedan jag föraktade mig sjelf, och fann mig ändå alltid rätt så god som de, gaf mig obetydlig tid att någonsin tänka på en Gud i höjden, såg, hur

usel verlden var, och följde dock sjelfmant och gerna med dess ström, i huru många ovärdiga krokar den ock slingrade sig. Vänskapen, men ändå icke den aldra ädlaste, var den enda rena känsla, som ännu fanns qvar, och ärelystnaden det enda af mina omåttliga begär, för hvilket jag icke skämdes, vid mina få sansade ögonblick. Så ungefär såg det ut inom mig, när en ängel och hennes död försonade mig med verlden, med mig sjelf och med min Gud. När man ser dygd och tror derpå, då börjar man åter älska menniskorna. Jag blef mildt och ljuft stämd. Sjelfva min sorg, öfver att Amalia icke mer vandrade på jorden, var en mindre bitter, mindre sönderslitande känsla, än att hon lefde och dock för evigt var förlorad för mig, än att hon tillhörde en varelse, henne så o-utsägligen underlägsen och ovärdig. Amalia ville dö — och hon fick det, och jag älskade henne nog högt att tacka Gud, som bönhörde henne. Hon ville gifva mig allt hvad hon i verlden egde, utom sin dygd, sitt rena samvete. — Nå väl! Jag mottog med smärtfull tacksamhet hennes gåfva, och, när hon ändå var borta, så kände jag mig mindre olycklig af att inträda i mina naturliga rättigheter och efterträda Amalia i egandet af vår gamla slägts stamgods och rikedomar, än om dessa gått till ett barn, der väl Amalia var moder, men der — hu! jag ryser ännu att tänka derpå! Blot-

ta tanken på denna ljumma half-varelse, denna Mühlendorf, är som den känsla man erfar, när man tar på en groda eller annan amphibie. Nej, nej, Gud vare tack, att det icke lefver en varelse med *hans* kalla hvita och *vårt* röda varma blod, blandadt i sina ådror! Nej, jag står nu ensam! Jag förefaller mig sjelf, som den gamla De la Gardieska bildstoden, hvilken, när taket remnade på den så kallade Dramaten*), stod ensam och upprätt i lågorna. Äfven omkring mig har det lågat. Taket har remnat, och huru länge står väl jag? — Den, som är ensam, huru länge vet han, om han står eller faller? — Och sedan är det förbi! Sedan skola slägter födas, slägter dö; men ingen Löwenstern skall mer uppstå! — — Ännu lefver dock *en* — utom mig. Men brottet, brottet, är den hemska constellation, under hvilken han föddes, och han skall blott känna Löwensternska blodet brusa inom sig, men aldrig kunna åberopa sig förfäders bragder och dygder; endast i bottnen af en nedslagen själ sörja öfver moders vanära och faders svaghet, — eller — hvad troligare är, han skall aldrig drömma om sitt eget egentliga ursprung. Afgrundstanka! Straff tillräckligt, äfven om icke samvetet gnagde! Och det gnager! Visst tiger det ibland, när lifvets orkan

*) Ett De la Gardieskt palats i fordna tider.

brusar och susar, när den omgifvande verlden med sitt buller tar tankar och uppmärksamhet i besittning — men ack, — dessimellan! Detta är då den enda erfarenhet, jag egentligen vunnit på min fyraåriga resa! — Och en ännu: att mer än *en* Amalia fanns det icke för mig, ty, jag nekar det icke, jag har *sökt*, *sökt*, utan att finna; sökt af tusende orsaker, ty, skall jag bekänna det midt under den frihets- och jemnlikhets-sol, hvars strålar, genom den gryende morgondimman, genomtränger mig med hela sin magt, midt under detta sträfvande att införlifva mig med den klara, allseende philosophiens anda, som föraktar alla fördomar, midt i den tid, som blott vill veta utaf *menniskor*, men icke af *slägter* — så ropa dock röster ur grifterna och bjuda mig icke glömma hjeltestammen, icke *med flit* afhugga dess sista telning, innan nya skott synas! — —

Med så många djerfva planer således, både rediga och dimmiga i mitt hufvud, med så många minnen, både bittra och ljufva, med så många korsande tankar i själen, och med ett hjerta, som jag *befallt* att hädanefter blott egna sig åt fäderneslandet och stränga pligter, allmänna och enskilda, och för resten vara förnuftet i allt undergifvet — genomträngd af allt detta, inträder jag ändtligen i afton i min gamla fäderneborg, och då — då — o, jag skäms att uttala det för mig

sjelf, då är min första ifriga sysselsättning, att betrakta, nej, *noga skärskåda en vanlig, obetydlig* flickas rum! Axel, Axel, Axel! När, och när, skall du resa dig upp och blifva sjelfständig? Fri från stoftets demoner? — —

— Så långt följa vi Axel i hans tysta tankmonolog; men, tordes vi besvara hans sista fråga, så blefve det säkert med de orden: "När du blir grå och gammal och kall, men icke så länge ögat blixtrar, hjertat slår fort, och *mannen* ännu strider med *ynglingen*." Och att detta så var, bevisas af den härliga goda sömn, som han njöt bland de små musslinsmolnen och omgifven af alla de små oskuldsandar, som pläga sväfva omkring en Nordisk ung-mös tysta bädd.

Cap. 2.

Ack, Frithiof, du är lycklig!
Du följer ingen, du går sjelf förut.
— — — — — — — — — —
— — — — — — — — — —
Hur' annorlunda är det ej med mig!
Mitt öde hvilar uti andras händer.

Tegnér.

Ulfsborg var ju alltid detaillernas högsäte. Må man derföre vända sin hog till de trenne fruntimmer, som nu reda sig till hvila i Tantens rum, ty i det tredje af dessa sof Dora.

Rosina satt tankfull och tyst på sin bädd och rullade upp de rika, ljusbruna lockarna på sina fingrar. Dora satt äfven tyst, men nöjd och glad, vid caminen och knackade på några bränder. Tante Lisbeth sprang fram och åter, i stickad underkjol, tofflor och grön ullshawl, och pratade ideligen om Axel: Hur' lik sig han var! Hur' olik sig han var! Hur' vacker, ja vackrare än någonsin! Hur elegant, ja, elegantare än någonsin, och detta med rätta, ty, "det är icke *nu* med *lånta* penningar han svänger," och hur han talat om, att han hade en hel coffert med fruntimmers småsaker utifrån, som Tanten och Dora skulle få göra hvad dem bäst syntes med, och att Tanten

frågat, om ej Rosina fick vara med i den delningen.

— Nej, kära Tante, för all del! — sade Rosina, uppspringande från sin plats och likasom uppvaknande ur många långa tankar — Det vill jag visst icke. Axel har nog varit god, som tillåtit mig vara här dessa åren. Nu satt jag just och grundade på, att den tid är kommen, då jag bör tänka för mig sjelf.

— Åh, kära Fröken! — sade Dora — derpå är tid nog att tänka i vinter. Baron Axel blir ju endast hemma några dagar, och det skulle se underligt ut, om Fröken genast talade om hädanfärd. Vänta dermed, tills han i vår hemkommer från Stockholm, och under tiden kan Fröken ju ställa om passande plats åt sig.

Att Dora hade rätt i detta, var påtagligt, och Rosina fann det sjelf, ty, att tala om sin hädanfärd, utan att veta, hvart det skulle bära, vore likasom en uppmaning, att Axel skulle bedja henne stadna qvar; men, att nämna *intet*, var att alldeles slippa det ämnet.

— Nej, min hjertans Rosina! — sade Tanten, för hvilken den glada, goda flickan ändå var blifven alldeles oumbärlig — Nej, kära barn, tala icke *om* att flytta ifrån mig! Jag skall nog bedja Axel, att du får stadna qvar, lita på mig!

— Nej, kära goda Tante, — sade Rosina, ånyo

uppfarande från sin plats — gör inte det! Jag skall lyda Doras råd; men bed icke Axel om någonting för mig, ty det plågar mig!

— Ack, kära barn, — sade Tanten med en viss liten nätt ton — du skall icke vara tyckmycken! Tacka du Axel för hvad han vill göra för dig! Alla tycka om tacksamma menniskor, och hvem vet? Kanske trampar du längre än jag i dessa gamla trappor.

Här blef gummans ton, enligt hvad vi minnas af gammalt, litet tårblandad, ty tanken på döden, den, den kostade ändå alltid en våt fläck på den blårutiga näsduken, ehuru den goda gumman icke egentligen fruktade döden, utan fastmer rördes af tankan på sin *egen* begrafning, sin *egen* svepning, kista, confect och Rhenskt vin etc. etc.

Rosina låtsade alldeles icke förstå Tantens små tanksvängningar, utan svarade helt allvarligt och bestämdt:

— Ja, Tante har ganska rätt: I morgon vill jag göra, hvad jag försummat i afton, som är att tacka Axel för hans gästfrihet, och till och med bedja honom om dess fortfarande ännu en liten tid. Det är *rätt*, och hvad som är *rätt*, det bör man göra, äfven om det kostade på aldrig så mycket. Och att det skall kosta på att vara i beroende af alldeles främmande personer, det är icke underligt, när man vuxit upp och införlifvat sig i den

tanken, att man egde tillräckliga medel för sin bergning under ett helt lif. Rosina grät bittert.

— Ja, din svåger har handlat som en stor narr *för* sig sjelf, och som en stor skälm emot dig — sade Tanten och marcherade i vredesmod, med så långa steg, som den stickade, snäfva och mycket af trätter hopkrupna yllekjolen det medgaf.

Rosina svarade intet, och Dora proponerade att gå till hvila. Men detta var icke så lätt gjordt som sagdt. Tanten hade tusende saker att orda om. Hon såg nu i Axel en lifslefvande Cousin Malte, hvars aldra minsta önskan hon till punkt och pricka ville uppfylla; men nu var olyckan, att, lika så *väl* som gumman kände alla salig Cousin Maltes små egenheter och önskningar, lika *litet* visste hon, hvad som behagade Axel, så i mat som allt annat. Hon hade fordom mer studerat på att mota, contrecarrera och contreminera Axels phantasier, än att efterkomma dem, och nu hade hon alldeles glömt deras *form*. Hon funderade mer på morgondagens anrättning, än på hela den i gummans annaler oförgätliga bröllopsmiddagen, ty *då* visste hon, att *allt* hvad som kunde upptänkas skulle finnas; men att nu hitta på fyra à fem favoriträtter, när hon ändå icke visste *någon*, det var ett hufvudbry, från hvilket den goda Tanten icke så snart somnade, och Dora, som redan lagt sig i ytt-

re rummet, tyckte det vara tid nog tills morgondagen att rycka fram med sina råd, ty hon kunde lätt begripa, att alla dessa matfrågor, som skulle passera Rosinas rum, hvilket satt i mellanhand, skulle ängsligt och motbjudande contrastera med den arma flickans många, mer och mindre sorgliga tankar.

Prisad vare Doras klokhet! Nu sofva de snart alla tre, ty, när ingen svarade Tanten på hennes matbekymmer, så skulle hon *tänka* och *fundera* i sin tystket, och, när Tanten någon gång företog sig detta besvär, helst mellan täcke och lakan, så somnade hon genast och bestämdt, när gikten icke var tillstädes, ty den beskedliga gumman hade godt samvete, emedan hon aldrig anade, huru mycket ondt hennes dumheter gjort och gjorde här i verlden, och emedan hon dessutom, såsom en ärbar mö egnar och anstår, aldrig läst Cousinerna, den *fasligt* farliga boken för alla flickor.

Och medan nu alla sofva på det gamla Ulfsborg, fast de kanske hafva så högst olika *drömmar*, så vill man, heldre än att skildra alla *dessa*, der Cajsa Warg på sitt håll, — der små ungdomssorger och framtida hägringar af rosor och liljor, — der minnen af fordna ljufva tider i Axels och Amalias barndom, — der alla *mannens* djerfva planer och *ynglingens* ljusa förhoppningar, spelade hvar sina roller; heldre, säger man, än att afmåla

alla dessa drömmar (ty de voro ju ändå bara drömmar), så vill man för en nyfiken läsare och mild granskare framlägga några fragmenter af Axels res-journal, ställd i bref till Carl S., för att litet närmare lära känna honom, än af hans egen tankmonolog i den mörka alcoven.

Cap. 3.

För Skandiens kulna regioner
Jag af mitt öde dansad var.
Den första bild, mig tjusat har,
Skall få min lyras sista toner.

Stagnelius.

Milano — — — 1833.

Nej, kära Carl, spara in hela din fruktan! Nu är det afgjordt: Angelika blir aldrig den maka, jag hemför i min gamla fädernebörg. Jag nekar icke, att hennes första anblick samt det trånande och genialiska i hela hennes väsende ovillkorligt drog mig till henne. Men det är mycket, som tjusar på längre håll, och som vid närmare skärskådande förlorar sina färger och behag. Du minns, att, sist jag skref till dig härifrån, hade jag blott på ett par promenader och på *la Scala* sett henne.

Jag vore en lögnare, om jag nekade, att hon *då* upptog hela min uppmärksamhet. Att bland alla dessa Italienskt blixtrande ögon se tvänne Nordens milda stjerner på deras dunkelblå grund, och denna snöhvita lilja bland Söderns glödande rosor, det var något nytt och hänförande, och du vet, du vet, hvad det *nya* dock alltid hade för en magt öfver din vän. "Amalia finns icke mer. Hennes "motbild finns heller icke. Men en maka *måste* "jag söka mig, om icke lifvet skall för mig gå "förloradt, och kanske är det ödets vilja, att jag "*här*, långt ner i Södern, skall finna den Nordblom-"ma, som var *mig* ämnad, som blott uppspirat för "*mig*, som blott kastats hit, för att *jag här* skul-"le finna henne." Så talade jag till mig sjelf, när jag såg flickan, när jag såg hennes öga hvila på mig, och hon likasom tycktes förebrå mig den köld och liknöjdhet, som jag visade deruti, att jag, ehuru deras landsman, icke lät införa mig i Grefvinnan M—s och Angelikas högt prisade krets. Men du vet, huru jag förstår att långsamt insuga min fröjd, och huru retande jag alltid funnit detta dröjande att plocka en frukt, som lockade min hog. Jag gick icke till Grefvinnan, och, för hvar gång jag såg Angelika, tycktes hennes blick allt mer och mer förebrå mig detta. Hennes kind blef ibland, som när man håller en röd ros invid en hvit, och — skall jag bekänna det? — jag trodde mig mär-

ka, att mina blickar just voro den röda rosen, som färgade den hvita. Men ack, men ack, i *terpentin*, — ja, skratta bäst du vill! — i *terpentin* skulle denna milda, ömma, halftända låga släckas! Dock, jag vill icke gå händelserna i förväg.

En morgon helt tidigt, lockad af Italiens tjusande himmel och förtrollande dofter, och ur stånd att dväljas längre i mitt varma *locanda*, kastade jag en lätt morgondrägt öfver mig, skyndade ut, för att dricka den balsamiska morgonluften och njuta med alla sinnen af all den härlighet, som utbredde sig för mig. Jag lät slumpen leda mina steg och dômen locka mig, och snart stod jag vid Milanos beryktade domkyrka. Innan jag rätt visste huru, var jag på höjden af dess bildverld och snart försjunken i denna tjusande drala, som skön konst och härlig natur, sammansmälta och förenade, kunna inverka på ett sinne, öppet för alla dess retande behag. Jag vandrade tyst och fördjupad i oredliga phantastiska idéer, då i en hast jag väckes. Men af hvad? Jo, likasom från en af marmorstoderna ljuda mitt hemlands toner, en Svensk sång från en djup, låg fruntimmersröst, mer känslofull och vemodig än egentligt skön, men som dock ingrep mägtigt på mig, i den sinnesstämning jag *då* var; ty, ehuru hänförd, just af Italiens magiska omgifning, var jag mer än någonsin öppen för minnen och intryck från fäderneslandet

i norden, Men, utom sjelfva språket och något i den molltoniga melodien, var sången föga fosterländsk. Den lydde så:

"Mig törstar ej!" Jag dricker saligt
Hesperiens luft i långa drag.
"Mig törstar ej!" Här vill jag evigt
Lustvandra både natt och dag.

I konstens verld hur' lätt att andas!
Dess luft är ren, är aldrig kall.
En evig morgon evigt randas,
Sol syn's gå upp, men ej dess fall.

Här vill jag dö; men *dittills* lefva,
Ej tvina bort och slockna ut.
Här vill jag mina segel refva
Och dröja, tills min dag är slut.

Till Nordens is jag mer ej vänder,
Dess kalla söner håna mig.
De skjuta bort med hårda händer
Mig arma, som valt konstens stig.

Som utaf känslan för det sköna
Blef lockad till Hesperiens strand,
Som glömmer der, i dalar gröna,
Hur kall man är i Svea land.

— "Hur kall man är i Svea land!" — upprepade jag med harm, när sången tystnade, och svarade genast i samma enkla molltoner, som jag dock då och då bröt ut litet i en spefull dur:

Ja väl, dröj *här*, bland konstens minnen
Och låt dess sol få värma dig;
Men håna ej de fasta sinnen,
Som Nordens män tillkämpat sig!

Af is de format sig ett pansar;
Men bakom isen gömma de
Ett Hekla. Och *blott* ärans kransar
De skönare än konstens se.

Och, lyser dem ej konstens fackla
I tallens skog, på klippig stig,
Så ser man dem dock aldrig vackla,
När öppen fara visar sig.

Och, när de till sitt hjerta trycka
Den mö, de korat sig till brud,
Är hennes lif, är hennes lycka,
Hvad högst de be om hos sin Gud.

Jag stod länge tyst och stilla, väntande på ett svar; men det kom aldrig. Slutligen närmade jag mig allt mer och mer den bildstoden, bakom hvilken jag anade att sångerskan gömde sig. Kommen derintill, nämner jag flickans namn; men Angelika (ty du förstår väl, att det var hon) svarar icke. Jag trodde, hon sagta aflägsnät sig, ehuru omöjligt jag tyckte detta vara, så vida hon icke hade förmågan att göra sig osynlig; men döm nu om min känsla, när jag framträder, och Angelika, med pannan stödd mot marmorstodens socle, lig-

ger afsvimmad och utan tecken till lif! Hon blef för mig genast en lätt och, jag nekar det icke, en behaglig börda. Men, skall jag nu bekänna dig sanningen? Säger du blott icke, att jag är från mina sinnen, när jag tillstår för dig, att just medan jag nedbar den afsvimmade flickan till Grefvinnan M—s vagn, som väntade vid portiken, slecknade hela den eld, som icke just brann, men var färdig att tändas. Flickan låg der så skön och stilla på mina armar, jag medgifver det; — men — men jag har svårt att bekänna den verkliga, innersta, nakna sanningen: — Hon luktade så starkt terpentin, och under de hundrade trappstegens nedgående upptäckte jag mer än en oljefärgsfläck på den fina hvita klädningen, och märken af denna sysselsättning äfven på de späda, hvita fingrarna. Flickan vaknade upp under tiden, men var i en sorts exalteradt tillstånd, som icke tillät henne att redigt uppfatta någonting. Hon talade; men hennes ord voro mer lika somnambulens uppenbarelser, än en vanlig menniskas, och hennes tacksamhet uttrycktes i de mest ovanliga ordalag, icke just utan behag, men oerhörda, aldrig förr anade. Med ett ord: förundran, förvåning och en viss likgiltig beundran trädde i alla varmare och lifligare känslors ställe. Icke är jag hvarken döf eller blind för allt hvad som höjer sig öfver stoftet, och, om jag icke sjelf är en af

dessa, sig *högst* uppsvingande andar, så har jag ingen motvillja att följa dem understundom, ett godt stycke på vägen; men — jag rår icke derför: allt hvad som öfverskrider det *naturliga*, det *fattliga*, det *rimliga*, det får för mig genast en anstrykning af löjlighet och osmaklighet, som strax återsänker mig till jorden och gifver *den*, med all sin *måtta*, allt sitt *lagom*, tusende nya behag.

En afdånad flicka, som, vid sitt uppvaknande i en ung, främmande mans armar, hade sagt ett enkelt: "*tack!*" och skämtat litet blygt öfver saken, hade tusen gånger mer behagat mig än denna, i sig sjelf, rätt vackra och rätt poetiska monolog, som kanske från scènen gjort en rätt god effect på mig och andra, men som nu gick alldeles förbi för mig. Dock är jag alltid skyldig den unga älskvärda Angelika den rättvisan att i hela hennes varelse och sätt att bete sig fanns icke den ringaste tillgjordhet eller beräknande af theatereffect, utan hennes *känsla* var uppstämd, och, i stället att, som qvinnan bör det göra, söka nedtysta och qväfva alla dess utbrott, gaf hon den luft och utgöt i *ord* ett varmt, lifligt hjertas öfversvallande råga. Fall likväl icke på den dåraktiga tro, kära Carl, att hon med ett enda ord antydde någon förtjusning eller glädje öfver vår tillfälliga bekantskap, eller annars någon för mig allt för smickrande känsla! Nej, visst icke!

Då tror jag verkligen, att jag släppt ned henne och låtit henne spatsera. Nej, nej, långt derifrån! Det var rena utgjutelser af känslor, lifvade af den sköna morgonen, af tacksamhet till en okänd landsman och kanske af några ljufva, fast flygtiga, hemlands reminiscenser, men allt detta klädd i poesiens bildspråk, då ett vanligt blygt qvinnospråk oändligen mycket mer skulle behagat mig.

Som jag nu tyckte, att presentationen kunde vara gjord, följde jag henne till det *palazzo*, der Grefvinnan M. bodde; och, som den sköna Grefvinnan sjelf kom emot sitt skötebarn med oro och öm ängslan, blef äfven min bekantskap med henne snart färdig, och jag ombedd att dejeunera med mina båda landsmänninnor. Det var någonting i sanning rörande att se den älskvärda Grefvinnans omsorger och moderliga omvårdnad för Angelika. Jag glömde i detta ögonblick *allt*, hvad jag hört om Grefvinnan M., och beundrade nu hos henne blott en älskvärd och ömsint qvinna. Hon tycktes icke hafva en enda tanka för sig sjelf, utan alla för sin älskling, hvilken hon dock skötte, som hade Angelika varit ett fem års barn. Hon talade naturligt och hjertligt om sin oro under Angelikas frånvaro.

— Du måste afstå från dessa "morgonbad i balsamluft," min goda Angelika — sade Grefvinnan. — Du kommer alltid utmattad och alldeles med-

tagen åter, och jag har icke ett ögonblicks ro, under dessa långa ängsliga stunder, och ingen särdeles hog att följa dig. Mina sänggardiner villja icke gerna öppna sig så tidigt, — tillade hon, med detta förtjusande leende, som väl icke är den rena himmelska oskuldens, men den lifliga, af verlden smittade, fast ingalunda förderfvade qvinnans.

Sedan såg jag, huru omsorgsfullt hon tog Angelika om händer, och, sedan hon kastat en flygtig blick på hennes vårdslösa och oordentliga klädsel, hörde jag henne sagta hviska till en camerière: "Kläd om Mamsell, sätt på henne det och det!" etc. — Carl, nu var det slut! Nu var det förbi! Säg icke, att detta ordet *mamsell* gjorde den ringaste disharmoni i mina tankar! Nej, nej, då kände du mig aldrig! Min gamla stam ligger mig om hjertat, jag nekar det icke; men af de qvinnliga ympqvistarna begär jag endast behag och dygder. Sexton anor, eller ens några, må de för mig gerna sakna. — Nej! — Men detta missljudande ord: "Kläd på Mamsell!" likasom, för en ung qvinnlig varelse ändå icke klädseln (den stränga moralen må skrika, bäst den vill) är och förblifver en af dess hufvud- och statsactioner, och likasom vi män någonsin kunde förlåta, att de slösade smak och omsorg på annat, glömmande sina egna, af naturen förlänade behag och vanvårdande dem, under det att penseln eller dikten

skapade andra, huru sköna och fulländade dessa ock kunde vara. Skalden, konstnären, tonsättaren, philosophen, — alla dessa förlåter man all möjlig vårdslöshet om deras egen person, och man ser deruti endast, till hvilken höjd de äro sin konst eller sina idéer tillgifna; men icke så med qvinnan. Man kan väl förlåta äfven henne; men man beklagar henne, höjer axlarna och — kan omöjligen älska henne. Detta är det största och renaste bevis, att hon icke passar till dessa konstens utkorade, ty en qvinna, som försmår kärlek och föredrager annat, hon är icke mer någon qvinna, utan ett mellanting, som både mannen och den verkliga, sanna, sköna qvinnligheten gå skygga och förundrade förbi. De obildade och råa le och begabba henne, de bildade och tänkande skänka henne en sorglig och likgiltig beundran; men ingen ville gerna, att hon skulle vara en syster, en maka, en dotter, knappt nog en vän, ty hos hvem skall man tro på vänskap, som föraktar kärlek?

Allt detta icke förthy, trifves jag ganska väl hos Grefvinnan M.; och Angelikas verkliga, medfödda sinne för konsten och allt skönt skänker mig många högst angenäma stunder, och den sköna, snillrika Grefvinnan lifvar mig ofta och hade troligen fått någon magt öfver mig, om hon icke understundom, och sig ovetande, påminde mig om en tid och en person, som jag ville kunna utplåna

ur mitt minne, om det vore möjligt. — Nej, min goda Carl, du behöfver icke mer frukta. Jag kunde väl bära Angelika på mina armar nedför Domkyrkans i Milano alla trappsteg, men aldrig uppför de remnande trapporna i min gamla fäderneborg.

Cap. 4.

Så underbart är sångens helga välde,
För dem, som rätt dess gudaspråk förstå,

Grafström.

En annan gång skref Axel till Carl från ***:

Carl! Så när hade din vän fastnat i sångens garn. Sången, sången! Den ljudande, melodiska sången! — O, för den skulle jag ännu en gång kunna begå dårskaper och låta hela min philosophi ramla. Hör du, Carl! Jag säger: *jag skulle kunna* — men jag har dock icke gjort det, ehuru jag varit nära på väg dertill. Se här ett af mina reseäfventyr:

För en fyra veckor sedan kom jag hit. Jag hade flera recommendationsbref till vår minister härstädes, och äfven till andra, och, som jag var personligen bekant med flera af corps diplomatique, infördes jag genast i de angenämaste och första kretsarna. Redan andra dagen af

mitt vistande här, var jag på en stor aftonsamling hos * * *, och huru angenämt öfverraskad blef jag icke, då, bland de kommande gästerna, vår ryktbara landsmaninna, Fröken S., inträdde! Men det var icke mer den rädda, blyga, tarfliga flickan, utan ett fruntimmer, med den goda tonens säkerhet och takt, ändå utan det ringaste öfvermod eller anstrykning af kringresande virtuos. Nej, ett älskvärdt, angenämt och behagligt fruntimmer, och som jag tyckte mig finna att alla hedrade med uppmärksamhet, icke allenast för hennes talent, utan äfven för hennes personlighet. Om det var den smakfulla, nästan rika, fast enkla klädseln och en viss förkärlek för våra nordiska blondiner, som man af ren motsägelseanda förnärfvar i södern, allt nog; Fröken S. tycktes mig oändligen mycket vunnit, äfven i utseende, på dessa år. Och hennes rena sång! — Den minns du ju höll på att göra mig galen i fordna dagar, — och nu var väl effecten annorlunda, men förtjusningen nästan enahanda. Hon visade en högst behaglig och intagande känsla, vid återseendet af en gammal bekant. Hon var glad, hon var öfverraskad, hon dolde det ej; men icke en enda rörelse var beräknad på att göra effect, hvarken på mig eller de omgifvande. Alla lyckönskade henne att ha träffat en landsman, som varit vittne till hennes första och må hända svåraste triumph,

den i sitt egèt land. Hon visade äfven en verklig glädje deröfver och berättade nu, gladt, otvunget och ungdomligt, flera små, rätt roliga och naiva drag, ur hennes första virtuos-lif, och för de närvarande flera små anekdoter, der jag och min anspråkslösa basse-taille spelade en roll. Hon gaf mera loford åt denna, än den någonsin förtjenade, och, endast föregifvande heshet, bröstverk etc., kunde jag slippa att gifva min älskvärda landsmaninna orätt i hennes beröm. Jag utbad mig att dagen derpå få göra henne ett besök. Hon gjorde dervid inga svårigheter, utan gaf mig sin adress och bad mig komma en viss timma, emedan hon annars kunde vara upptagen af repetitioner etc. Då först rann det mig så bjert i hågen, att hon beträdt theatern; men jag måste äfven medgifva, att, enligt mina liberala åsigter, gjorde det dock icke egentligen någon särdeles menlig verkan på mig då. Det kom sednare. Det var icke *det hela* af saken, utan *detaljerna*, som skulle afskräcka mig. Andra dagen var jag på bestämd tid hos Signora S—, som hon här kallades. Jag återfann hos henne alla de behag, jag funnit henne ega aftonen förut, men ack, — hvad hela hennes omgifning afskräckte mig! — Att man äfven i den minsta småsak upptäckte, huru mycket hon stod på resande fot, det fick väl passera, ty deruti är väl egentligen icke något ondt; men den qvinna,

som eger ett *hem*, en bestämd plats, der hon egentligen *bör* vara, har äfven den förmågan med sig, att göra hvarje sin boning till ett hem, och att hvar främling, som besöker henne, icke genast märker, att hon kom *nu* och är färdig till uppbrott om en liten stund. Detta nomadiska lefnadssätt ger åt en mängd småsaker en viss anstrykning af lättsinnighet, som gör ett obehagligt intryck, man kan icke rätt förklara, hvarföre. Dessutom voro dessa mina besök, hos min annars så älskvärda landsmaninna, de aldra oroligaste man kan tänka sig: jemna bud, jemna besök, icke för att lugnt fråga: "Huru mår ni?" — och sedan språka litet om dagens och tidens händelser, discutera öfver ett interessant ämne eller dylikt, utan för att berätta den eller den vigtiga theater-nyheten, för att begära roller, stämmor, partiturer, reda på *det*, besked om *det*, och föra angelägna helsningar ifrån andra medspelande, än om costumer, än om tiden till mötes, än om hemtningar och återresor, m. m. Med ett ord, min älskvärda värdinna var alltid så upptagen, att jag, som endast kom för hennes egen skull, ofta icke fick mera än de små ögonblick och mellanstunder, som blefvo öfver, sedan alla dessa ledsamma angelägenheter uttagit sin rätt. Dessutom fanns hos Signora S. ingenting, som kunde påminna om ett godt, trefligt hvardagslif, och, jag

fruktar det, dessa årens ombytliga, brokiga lif har, utan att egentligen ha förderfvat hennes goda hjerta och rena seder, dock gifvit henne en afsmak för ett lugnt stilla lif i en familje-krets, och der en mans kärlek ensamt skulle ersätta henne en hel allmänhets beundran och högljudda bifall. — Men, när jag hörde henne från scenen, när jag blott såg henne vid hennes piano, när vi allena sjöngo tillsammans, eller när hon ibland, utan allt accompagnement, förtrollade mig med sin sång och icke med något annat sköt tillbaka min känsla, då medgifver jag att jag ofta var färdig säga: "Kom, Giovanna! Lemna allt detta! Återvänd till ditt kalla, men trofasta land, och "tjusa blott mig med dina silfvertoner, och blif "den goda genius, som skall göra mitt gamla älskade Ulfsborg till något annat än en graf, ett "hemskt minne af hvad jag dock —. — oersättligt förlorat!" — Men så kom en röst, som heter förnuft, och den bad mig tiga och njuta af ögonblicket och tro: att den fogel, som länge flugit fri och lös i skogen, den kommer aldrig att älska sin lilla bur *så*, som *den*, hvilken der är född och uppfödd. Och — qvinnans äkta stånd är dock en bur, det måste vi medgifva, fast det kommer an på oss och henne sjelf, att pryda den med blommor, eller att låta den se ut, som ett — lifstids-fängelse egnar och anstår. Nej, jag egnar den

älskvärda sångerskan en sann gärd af både beundran och tillgifvenhet; men min *hand* — den behöll jag för mig sjelf ännu en tid, och himlen vet, om hon den en gång antagit, med alla mina hårda villkor. Och minst af allt vet jag, hvad man skall göra med en *korg*. Jag påstår i lif och död, att, hvem som får en dylik, är honom väl värd, för sin blindhet i ett eller annat afseende. Ty, är man icke säker på en qvinnas tillgifvenhet, som man älskar och värderar, då bör man dröja, och är det en sådan varelse, som man kan ana leker med vår känsla, och som lofvar med ögat, hvad munnen nekar, den bör man redan pröfvat på andra sätt, innan man gifver henne magt att säga ett *nej* eller *ja*, som afgör *mitt* öde. Nej, nej, en *korg* är och förblir ett *lyte* hos en karl, och han kan merändels fylla honom ettdera med egenkärlek, dumhet, kortsynthet, inbilskhet, oförmåga att bedöma det andra könet, deras känslor och intryck, och framför allt med en hög grad af onödig häpenhet och brådska. — Rifven icke ut ögonen på mig, alla olyckliga friare, utan förlåten mig, — tänken på mig, — och hafven mig för ögonen!

Cap. 5.

Min kärleks blomstersaga
Ej mer skall omnämnd blifva.

Stagnelius.

Från Cassel skref han till Carl:

Om du kunnat afundas mig någonting, så borde det varit min nuvarande vistelseort, som jag dock om ett par dagar lemnar. Jag har på hela min resa väl funnit märkvärdigare, interessantare, minnesrikare — och ställen, mer värda all min uppmärksamhet, men aldrig något trefligare ställe än här. Vore jag icke med lif och själ mitt gamla härliga Svea tillgifven, så ville jag lefva och dö här. Och dock har jag äfvenväl här fått en och annan rätt hård erfarenhetsnöt att bita på! Innan jag i allmänhet talar om mitt tjusande Cassel, vill jag berätta för dig ett äfventyr, till hvilket jag dock skulle önska mig en penna, något litet naggad af v. Thümmel, om icke just doppad i samma apotheks-flaska som hans. — I parenthes vill jag fråga dig, om du icke, som jag, tycker, att det är något plågsamt i dessa Thümmels eviga krämpor; men vi lemna honom nu, ehuru jag är säker, att du ibland, under loppet af min berättelse, kommer ihog honom.

Som jag ämnade att tillbringa en längre tid, ja, kanske hela sommaren, här i Cassel, hyrde jag mig ett par rum i ett litet täckt landthus på vägen mellan staden och Wilhelmshöhe. Min mening var väl icke, att för beständigt begagna denna lilla bostad; men jag fann ett visst behag uti att så der hafva ett hem på landet och ett i staden, under denna gudasköna årstid; och, emedan här mycket påminner om den enda fiction, som haft ett oupskattligt värde för mig, — jag menar vår älskade Jean Pauls Titan, hvars "Lilars trädgårdar" äro, som det påstås, en förhärligad copia af dem vid Wilhelmshöhe — så ville jag åtminstone *deruti* likna Albano, att jag hade fast fot både här och der. Men, ack! — Mig fattades Schoppe, Liona, Chariton, Dean, *min egen* Carl, och mycket mera. Imellertid var jag dock temligen nöjd med hvad jag hade, som var den aldra lilla sötaste bostad, bland törnrosor, jasminer och näktergalar, och en fryntlig värdinna, enka efter en *Pächter*, temligen förmögen, och som gjorde allt för min beqvämlighet och trefnad. Som hon redan passerat sina femtio, hoppas jag du icke tror, att jag ville hafva Thümmels pensel, för att måla henne; — — men, ack! — hvar finnas så glödande färger, så liflig colorit, som det fordrades, för att gifva dig blott en liten svag esquisse af hen-

nes systerdotter, Julchen! — Dock, jag vill icke gå händelserna i förväg.

Jag hade varit flera gånger i Lindenhain, — min lilla bonings namn — utan att hafva sett mera än min beskedliga värdinna, som sjelf tycktes hafva all omsorgen om mina rum och de obetydliga anrättningar, som jag då och då begärde. Af en händelse fick jag veta, att hon hade ett litet, äldre piano, väl icke mycket långt, men tillräckligt för sång-accompagnement, hvilket hon, på min begäran, lät uppstämma och inflytta i mitt inre rum, och som sedan för mig utgjorde ett, nu på min resa, temligen ovanligt nöje. Att, när jag kom, piano't alltid stod öppet och oftast var pryddt med friska blommor i små ljusblå benglasmuggar, tillskref jag allt min goda värdinna, men icke slutligen den förundran, som intog mig en afton, då jag kom sednare än vanligt, och således alldeles oväntad, till min lilla ensliga, men alldeles förtjusande, fristad. Dagen hade varit mycket varm, och jag på ett aftonsällskap hos Svenska Consuln, Herr v. * *, vid hvars slut jag fick en särdeles hog, jag ville nästan kalla det en ingifvelse, att till fots begifva mig till Lindenhain, hvilket jag äfven verkställde. Jag kom således på en gång sent, oväntad, tyst och allena. Dörren var dock ej stängd, utan jag ingick, men sagta och tyst, för att icke väcka min goda fru,

i fall hon redan gått till hvila. "Jag hittar väl på någon tjensteande", tänkte jag och gick sagta till mitt rum. Dörren till det yttre var öppen. — Och, när jag tyst inträder, hvem kan tänka sig min förvåning, då jag från inre rummet hör en vacker, ren fruntimmersröst, som sjöng simpelt, enkelt och naturligt:

"*Mir auch war ein Leben aufgegangen*" etc. —
ur Tiedges Urania —

accompagnerande sig smakfullt, men utan all konst, på mitt lilla piano. — Jag stadnade. En suck egnades ett fordomdags minne, och *henne*, som jag evigt ville hört sjunga, och hvars låga, rena, enkla röst sångerskan något påminde om. Hon tycktes ingalunda ana min närvaro, utan böt smånätt nog om ton, preludierade litet och sjöng nu en liten skämtsam Tysk visa, som gjorde, att jag ville svurit på, att flickan, som sjöng, var ung, vacker eller åtminstone högst behaglig. — Och jag bedrog mig icke. I en hast fick jag en särdeles hog att förvissa mig om min förmodan, heldre än höra hennes sång, och gick derföre ett par hörbara steg mot den öppna dörren till inre rummet. Sången slutade genast. En ung, ovanligt vacker, flicka kom häpen och försagd mot mig. Hon tycktes blifvit både rädd och förlägen och gjorde en rörelse, likasom för att gå förbi mig och lemna rummet.

Nein, meine Beste! — sade jag och höll henne sagta qvar — Säg, hör ni till huset här? Dröj blott ett ögonblick! — tillade jag och släppte hennes arm, likasom för att visa henne, att jag ville endast fråga henne om något, men på intet sätt förolämpa henne. Hon stadnade äfven, väl litet brydd, men inte mycket, och tycktes afvakta min fråga. Nu var det min tour att blifva förlägen, ty egentligen ville jag just ingenting veta. Flickans namn var mig likgilltigt; — en vanlig följd af resor och vistande i främmande länder — men jag ville tala med henne, se på henne, höra henne tala, — med ett ord, jag ville njuta behaget af ett litet äfventyr, börjadt under så vackra och retande augurer, som att finna en ung, vacker, sjungande flicka uti mina egna rum, en gudaskön sommarafton, eller snarare sommarnatt, då jag, så väl genom naturen, som det glada, själfulla sällskap jag lemnat, var upprymd och mer än vanligt färdig att emottaga hvarje ljuft, lifligt intryck. Flickan dröjde med frågande blickar, och nu stod jag fångad i mina egna nät, ty jag hade egentligen ingenting att säga henne. Hon tycktes nästan sjelf begripa detta, och efter en liten tystnad, under hvilken vi oafbrutet betraktat hvarandra, sade hon leende och gladt, fast litet brydd:

— Lieber Freiherr! — blif icke förundrad eller förtörnad, för det ni funnit mig här! Jag och

min Tante trodde icke, ni skulle komma hem i afton, och jag sjunger så gerna vid piano't.

Jag har aldrig känt en så besynnerlig känsla, som i detta ögonblick. Jag ville icke på det ringaste sätt förnärma den vackra, intagande flickan, eller med ett enda ord, en enda rörelse komma henne att rodna; men jag hade ett oemotståndligt begär att säga henne: att hon var vacker, att jag gerna såg henne, att jag gerna önskade hon skulle dröja, och att jag ville prata gladt och godt med henne. Jag gjorde mig väl icke rätt reda för allt detta *då;* men, som det var min verkliga mening, vek jag icke heller derifrån, utan, för att vinna mitt ändamål, sade jag ändtligen: Huru heter ni, liebes Mädchen? Säg mig det!

— Julchen, Ihnen zu dienen. — svarade hon, och nu började följande samtal:

— Ni är ju icke rädd för mig?

— Åh — alldeles inte. Min Tante har sagt mig, att ni är så god.

— Vill ni då inte sätta er här — jag skall placera mig i andra ändan af soffan — och berätta något om er sjelf, och låta mig få tala om för er, hvilket godt och vackert land som är mitt!

— Åh jo, — warum nicht? — sade hon och satte sig ned, obetydligt misstrogen — Jag är fader- och moderlös, — började hon — minns icke en gång mina föräldrar, utan har varit här hos min

Tante, allt sedan jag var sex år. Hon är mycket god mot mig; men nu har jag varit borta en tid hos en slägtinge i Münden, blott varit hemma några dagar, derföre har ni icke sett mig förrän i afton. — Nun, lieber Freiherr! — slutade hon med ett oändligen naivt behag — Nu vet ni hela *min* lefnadshistoria!

— O, kunde jag lika lätt göra upp *min* för er, vackra Julchen! — sade jag halft skämtsamt, halft allvarsamt, ty jag tyckte i hast, att det var en himmelsskriande skilnad på mig och denna glada, oskuldsfulla, ovetande flicka, hvars *orm* jag *föresatte* mig att icke blifva.

Hon såg på mig med stora ögon, troligen för det vemodiga i min blick.

— Nå, — sade hon — berätta nu om er och det sköna Sverige!

— Ja! — svarade jag — Det är skönt och godt, fast kallt; men de Svenska hjertan, de äro varma och trofasta.

— Båda delarna? Das ist ja wunderbar! — sade hon, skälmskt leende.

Jag makade mig litet närmare.

— Nej, nej! — sade hon och gjorde en rörelse, likasom för att gå — Det är emot vår öfverenskommelse.

Jag flyttade mig tillbaka; men — skall jag

bekänna det? — flickan gjorde på mig ett intryck, som steg för hvart ögonblick. Vi skämtade gladt och godt öfver det ovanliga, att vi för en half timma sedan aldrig sett hvarandra, och nu voro såsom gamla bekanta och kände hvarandra rätt väl.

— Åh, inte just så väl heller! — anmärkte hon — Ni har ännu icke sagt mig ett ord om er.

— Nå väl, vackra Julchen, hör nu på, men blif icke ond! Jag kunde hafva mycket att säga er om *mig*, mycket ondt och något godt; men jag vill nu blott säga er, hvad som kan röra *er*, och det är — — nej, blif nu qvar! Var förnuftig, — se, jag är ju som ett lamm! — Jag vill blott säga er — att ni behagar mig outsägligen, vackra, älskvärda Julchen!

— Ja, men just derföre måste jag gå min väg! — svarade hon med en viss komisk allvarsamhet, dock utan allt pruderie eller låtsad eller verklig stränghet.

— Det borde ni göra, Julchen, — sade jag henne helt allvarsamt — det borde ni visst, om jag sagt de orden i mening att förolämpa er, eller om en blick, en rörelse, gifvit er äfven den ringaste anledning, att jag det ville. Men se på mig! — Se en gång på en ung man, som, oaktadt så mycket kunde ursäkta hans djerfhet mot dig, älskvärda — men förlåt, att jag äfven säger —

oförsigtiga. Julchen, dock ej med en halfdragen anda vill göra dig något emot. Se blott på mig, och du skall finna, att jag menar uppriglígt med dig.

— Jag tror er, — sade hon långsamt — jag tror er och stadnar qvar, ehuru *detta* — just *detta* — är både orätt och oförsigtigt.

— Deruti har ni rätt, Julchen; men jag skall ingalunda vara *den*, som *bevisar* er, att ni gjort orätt. Sitt nu lugn och stilla, flicka, så vill jag säga dig mycket, som mången annan kunde fått vänta på månget långt år: — Julchen, du behagar mig! — Om ditt hjerta är lika godt och älskvärdt som ditt yttre, så känner jag, att jag skulle kunna älska dig mycket. Säg, flicka! Vet du, hvad kärlek är? Har du sjelf älskat? Älskar du må hända? — Tala nu uppriglígt till mig, som till en bror, en vän!

Hon rodnade så skönt. Hon sönderplockade en törnros, som hon hade vid sitt bröst, och du kan icke tro, huru barnsligt nyfiken jag var på hennes svar, som jag såg att hon ville, men icke kunde gifva.

— Svara mig, goda Julchen! — bad jag ett par gånger.

— Jag har en cousin — — stammade hon slutligen, nästan ohörbart.

— Det har *jag haft*. — sade jag medvetslöst,

och den vemodiga saknads suck framträngde, som äfven den minsta påminnelse om Amalia uppjagar ur mitt bröst.

— Och denna din cousin — älskar dig? — frågade jag, efter en liten tystnad.

— O, ja, ganska mycket! — svarade hon, högst förlägen.

— Och du älskar honom tillbaka? — frågade jag, med samma känsla ungefär, som när man längtat efter ett bref, får det, är färdig att med yttersta otålighet bryta sigillet och — finner det adresseradt till en annan.

— O, nej! — svarade Julchen med naiv hastighet — Tvärtom, han plågar mig.

— Och jag — plågar jag dig?

— Nej! — svarade Julchen, nästan ovillkorligt och utan att tänka derpå; men hon steg på samma gång upp för att gå.

— Nej, Julchen! — bad jag — Ännu icke, blott en fråga till! — Skulle du kunna älska mig?

— Jag vet inte. — sade hon och vände anletet ifrån mig. Men nu gick hon, och jag — höll henne icke qvar; men för min själ sväfvade den tanken, att, sedan jag såg Amalia träda in i Ulfsborgs gamla capell, har aldrig någon qvinna gjort ett så lifligt intryck på mig, som denna, för mig alldeles okända, Tyska flicka. Det var, ehuru olika till sin natur, lika oväntadt, lika litet beräk-

nadt, och ingrep mägtigt, — jag bekänner det. Skratta åt mig, fördöm mig bäst du vill! Jag kan dock hvarken göra mig bättre eller sämre än jag är.

En liten stund, sedan Julchen var utgången, kom städerskan in för att bädda, och jag skyndade ut i min värdinnas lilla vackra trädgård. Näktergalens slag var det enda ljud; rosor och jasminer doftade mot mig; luften var varm, så ock jag! Natten var mer än vanligt mörk. Mina steg hördes obetydligt på de mjuka gångarna. Snart hör jag ett litet prasslande, likasom af en sidenklädning, — och snart — upptäcker jag Julchen, som, icke anande min närvaro, står lutad mot ett castanieträd, hvars stam hon omfattade med den ena armen. Jag var orörlig. Äfven hon var tyst; men slutligen (o Carl, le icke!), slutligen hör jag, med en förtjusning, som jag *förgäfves* skulle försöka, *icke* villja och *aldrig* kunna beskrifva — huru Julchen för sig sjelf, och likasom i följd af sin tankegång, sagta, men häftigt, utropar: "O Gud, hvad han var skön!"

Tror du mig, Carl, när jag säger, att jag gick tyst och sagta ur trädgården? Men, ack! — mina drömmar, de voro om Julchen, om den salighet, jag skulle känna, hade jag i henne funnit, hvad jag, och hvad hvarje ung man dock egentligen evigt söker eller evigt saknar: en öm och

trogen och älskvärd följeslagarinna genom lifvet. Du skäms väl för din vän, Carl! Du säger väl: — "Är detta Axel, den qvinnohatande, qvinnoskyende, qvinnoflyende Axel, som låter så dåra sig af ett par vackra ögon och det romantiska i sjelfva äfventyret?" Men säg icke så! Kom ihog — Amalia gjorde mig till renegat! Det är just det härliga, det himmelska man har, af att ha känt en ädel, oskuldsfull, ren qvinnlig varelse; då *tror* man på de öfriga. Om icke just öfver allt, så tror man sig dock här och der finna bevis för sin nya, ljufva sats. — Så trodde jag!

Andra dagen dröjde jag vid Lindenhain; men Julchen var icke synlig, och jag hade en motvillja att fråga min värdinna efter henne. Jag gick ut, jag gick in; jag var oupphörligt på den lilla gården, på förstugu-qvisten eller i trädgården, eller ock låg jag i mitt öppna fenster. Men i det hela vann Julchen ett nytt behag i mina ögon, genom denna skygghet, — — ett drag, som vi — framför alla andra — älska hos qvinnan. Min värdinna kom slutligen och frågade mig, om jag befahlde: Mittags-mahlzeit zu speisen, och jag tog mig då mod att fråga henne, om jag icke fick göra henne och hennes Nichte sällskap.

— "O, für mich! Ich danke recht sehr! Aber die Kleine! Sie wagt sich nicht hervor". — svarade hon.

Jag ville gerna frågat henne, *hvarföre;* men, som hon tycktes endast tala i allmänhet, brydde jag mig icke derom, utan förnyade min anhållan. Resultatet blef: att vid måltidstimman bad man mig gå ut — "in den Garten" — och der fann jag ett litet dukadt bord, pryddt med blommor, och för tre personer. Min goda värdinna var redan der, och snart kom, till min fröjd, Julchen, lika enkelt klädd, men med högre rosor på kinderna, än aftonen förut. Tanten presenterade oss för hvarandra. Detta förundrade mig litet, ty jag tyckte det skulle mer öfverensstämt med hvad jag tänkte om Julchen, att hon uppriktigt talat om vårt möte för Tanten; men, när hon nu *icke* hade gjort det, så var mitt hjerta genast tillreds att ursäkta henne med de orden: "Hon har varit för brydd dertill!" — och detta fråntog henne intet behag i mina ögon. Måltiden var treflig. Julchen sade väl inte mycket; men vi sågo länge och ofta på hvarandra, och hon började få ett uttryck i sina ögon, som icke var bara räddhogans och ännu mindre liknöjdhetens.

På eftermiddagen kallades Tanten bort — och vi blefvo allena i rosenhäcken.

— Julchen! — sade jag — Tänker du illa om mig, som med så liten förställning behandlat min känsla till dig?

— O, jag tänker *intet!* — sade hon, och hen-

nes blick besannade detta utrop, — ty i den var kärlek — bara kärlek.

— Julchen, — frågade jag — älskar du mig? Säg *ja*, om så är, men *nej*, om du inte känner det mägtigt!

— Jag *känner* det. — hviskade hon och sjönk till mitt bröst — — — En kyss, på den hvita, rena pannan, var det enda, jag tillät mig, och sedan bad jag henne lugnt sitta vid min sida och höra, hvad jag ville säga henne. Hon tycktes nu hafva fullt förtroende till mig och icke frukta det ringaste, utan satte sig gerna bredvid mig och lät sin hand hvila i min.

— Julchen! — sade jag — Jag älskar dig! Detta är oförnuftigt, jag vet det, ty jag känner ju af dig blott din vackra yta; men jag *tror*, att du är god, och, är du det — så skall du se, att det är mera allvar med min kärlek, än hvad du och något hvar, af dess hastiga tändande, kunde vänta. Jag vill icke förleda dig till något ondt, Gud vare dertill mitt vittne! Tvärtom, jag vill hos dig uppmana allt det goda och ädla, som bör finnas inom ett qvinnobröst, och vill, till en början, behandla dig som en broder, en god vän.

— Damit bin ich nicht zufrieden! — sade den läfliga, naturliga flickan, steg upp, ville gå, — men dröjde dock, när jag med förundran sade:

— Huru, Julchen! Hvad önskar du då mera?

— Kärlek! — sade hon — Lika varm som Theodors, lika full och oinskränkt som hans.

— Nå väl, — svarade jag, öfverväldigad af min känsla — det skall du få! och tryckte en brinnande kyss på hennes läppar.

— O, — hviskade hon — huru olika! Huru olika det smakar! Hvad du är skön! Hvad du är älskvärd! Hvad Theodor skulle vara lycklig, om jag tyckte så mycket om honom!

— Tala icke om Theodor, flicka! — sade jag och började känna en ånger, jag vet icke, hvarifrån den rätt kom, eller hvart den ville utgå.

— Nej, — sade hon — jag vill icke *tala* om honom, icke *tänka* på honom! Endast på dig, du härlige! — Och nu hade flickan sjunkit ned på gräset och såg upp till mig, såsom jag alltid föreställt mig, att Clärchen såg upp på Egmont, när hon på knä framför honom sade: *So lass mich sterben! Die Welt hat keine Freuden auf diese!* —

— Hon var förtjusande i detta ögonblick; men ack, min Gud! hvarföre flög genast den tanken objuden förbi min själ, att min maka blir hon icke, *kan* icke, *får* icke, *bör* icke blifva det? O, Carl! Carl! Hvad vi ändå äro orättvisa mot den arma qvinnan! Vi be henne om kärlek, vi tigga henne derom; men, när hon ger oss, hvad vi bedja om, när hon räcker sitt hjerta till oss — ovärdiga — huru löna vi henne då? — — Tro dock ic-

ke, att jag var hvarken så usel eller så kall, att jag gjorde dessa reflexioner i det ögonblicket! — Nej, jag måste medgifva det: jag njöt af att se detta varma, lifliga hjerta öppna sig för mig, — endast lefva för mig, och i verlden icke ega något, som hon egnade en enda tanka, mer än mig.

Så förflöto några veckor. Om Tanten märkte eller intet märkte, det vet jag icke. Julchen och jag voro beständigt tillsammans. Hon sjöng för mig, hon läste för mig. Hon hade sinne för allt skönt, men endast tanka och lif för sin kärlek. Oupphörligt talade hon dock om Theodor — denna hennes cousin. Hon hade vuxit upp tillsammans med honom och var alltid ämnad till hans maka samt tycktes till och med icke draga i betänkande, att han en gång skulle blifva det.

Ehuru varm, ehuru liflig flickan var, ehuru väl jag fann, att hon helt och hållet var i mitt våld, var hon dock för mig så helig, att jag vågade knappt vidröra hennes hand, af fruktan att min egen varma, upplifvade känsla skulle föra mig ett steg längre än jag befallt mig. Detta tycktes nästan förtryta Julchen.

— O, du älskar mig icke, som jag älskar dig! — sade hon ibland — Theodor älskade mig mycket mer! — Han ville aldrig tala, aldrig läsa eller dylikt, bara skämta och smeka och kyssa mig.

— Och det fick han? — frågade jag, stum af förundran.

— Ja visst! — svarade hon, alldeles okonstladt — Det är ju min cousin och blir väl en gång min man.

Jag visste icke rätt, huru jag hade allt, understundom. Nu började jag verkligen ångra mig och betänka, att jag gjort bra illa, som lockat henne ifrån denna hennes cousin, som hon väl slutligen lärt sig att älska, om jag icke kommit imellan med alla de retande behag, som blott det *nya* kan hafva på ett så lifligt sinne, som hennes. Jag hade aldrig talat med Julchen, om att hon äfven kunde blifva *min* maka. Detta var något, som hon tycktes aldrig sätta i fråga, och jag vet icke, hvarföre jag allt mer och mer undvek att vidröra det ämnet. För hvar dag insåg jag allt tydligare, huru jag förhastat mig och låtit ögonblicket och min på nytt födda tro på qvinnan förleda mig till ett steg, som jag nu mer än väl fann att jag skulle ångra. Flickan var ingalunda förderfvad, utan en fullkomligt oskyldig varelse, med ett behag, som jag sällan såg någon qvinna så fullkomligt låna blott af den friska, rena naturen; men hon hade i sitt lynne och sina idéer något så medfödt lättsinnigt, obetänksamt och ombytligt, som hon sjelf icke ens tycktes ana eller förstå, mycket mindre försöka dölja, att man

skulle nästan i hvart ögonblick vara på sin vakt, för att icke begagna sig deraf, till hennes förderf. Jag insåg nu, att hvilken annan än jag, eller den, som *föresatt* sig att — kosta hvad det ville — skona den oförsigtiga flickan, skulle kunnat förleda henne till alla möjliga dårskaper, utan att hon knappt anat, det hon gjorde illa. Hennes varma, innerliga tillgifvenhet hade något verkligt hänförande. Gråtande, skrattande, sjungande, lekande, hoppande — alltid var hon lika varm, lika liflig — och sade mig fritt och öppet, att på hela jorden fanns ingenting, som hon ens frågade efter eller tänkte på, mera än mig. Och detta var en verklig sanning. Men jag insåg redan då, att denna känsla, ehuru sann och häftig den var, skulle äfven af den minsta tillfällighet öfverflyttas till en annan, och att den var för sjudande, för ytlig, att kunna bestå och icke alldeles släckas af tiden. Allt detta fann jag; men, det oaktadt, var det min fulla föresats att, om jag funne, det hon annars skulle känna sig verkligt olycklig, hemföra henne som min maka och göra allt, för att gifva hennes känsla och sinne bättre och fastare rigtning, ehuru jag misströstade, att detta någonsin lät sig göra, ty henne brast den hufvudsakligaste grunden för qvinnans rätta vandel: verklig religion och aktning för verldens omdöme. När jag ville väcka henne derpå, sade

hon blott: "Ja visst! Den gode Guden är visst god! "Det ser jag, ty han har ju gifvit mig dig, som "är bättre än allt hvad som finns både på jorden "och i himmelen." Och när jag talade om andra menniskors omdöme, sade hon blott: "Det bryr "jag mig inte om, bara du älskar mig, tycker om "mig, är nöjd med mig."

Imellertid började man i staden att undra öfver mina många och långa besök i Lindenhain, och snart märkte jag, att man drog någon misstanka om sanningen. Några af mina bekanta, som besökte mig der, hade ett par gånger sett en skymt af flickan, och jag såg på deras blickar, att de anade något af verkligheten eller, snarare, anade mycket mera än verkligheten. Som jag var ytterst rädd om flickans goda rykte, föresatte jag mig att visa mig oftare i staden och gifva misstankarna en annan rigtning. Julchen var otröstlig öfver hvarje min frånvaro, och, hvart jag tog vägen i staden, såg jag henne, än under en, än under en annan förklädning, utan all annan tanka eller beginning i verlden, än att blott se på mig, nicka åt mig och, än med sorgliga, än med små gladt hotande miner, gifva mig sin saknad tillkänna.

Vet du, Carl! Ibland ville det *hela* min nyförvärfvade Stoicism och alla mina föresatsers uppställande i stridsordning, för att icke duka un-

der för ett handlingssätt — en känsla, ett lif, — som jag på det hela afskydde, men hvilket dock framstår som oftast för min inbildning, med alla de förledande färger, som just äro våra farligaste demoner här på jorden.

Så stodo mina och Julchens förhållanden, när några af mina vänner i Cassel föreslogo mig att vara dem följaktiga på en liten resa till Rhentrakterna, hvilken vi ofta talat om, och som nu kunde göras på det mest angenäma sätt. Jag hade i början vägrat; men, när en ung Lebensbruder slutligen helt spefullt sade: "O nein, es ist ja nicht die Mühe werth, att villja öfvertala Löwenstern, ty han vill af hela vår gamla Tyska jord icke veta utaf en enda lapp, mer än en viss liten Lindenhain med dess alla behag," och, när alla de andra då hjertligen skrattade, då såg jag, hvad tiden led, och att det var min skyldighet att godtgöra, så godt jag kunde, min egen obetänksamhet och Julchens oförsigtighet. Men, huru detta skulle ske, var icke så godt att säga. Att resa ifrån henne och låta henne förtvifla, det var väl ingen konst; men, "jag var väl heller icke någon tiger," och det skulle jag verkligen på en gång blifvit, för att vara i stånd till en så barbarisk gerning. Men en liten tids frånvaro ansåg jag nödvändig för oss båda och i alla afseenden. Julchen behöfde att i stillhet och ro tänka, tänka på mig, och

detta utan att se mig, och äfven jag fann, att en diversion skulle göra mig godt och stärka alla mina goda föresatser, som — jag nekar det icke — stundom började vackla. Julchen tänkte aldrig på morgondagen, sade aldrig ett ord, som antydde, att hon någonsin trodde tiden kunna blifva annorlunda, eller att jag hvarken kunde lemna eller taga henne med mig, eller något, som kunde gifva mig anledning att tro, det hon någonsin tänkt sig att blifva eller icke blifva min maka. Detta på en gång gladde mig, smärtade mig, förundrade mig och bevisade mer än allt annat, hurn gruffligt lättsinnig den goda flickan af naturen och förfelad uppfostran var, ehuru hon sannerligen hade något så blygsamt, så oskyldigt, äfven i sin varmaste, eldigaste känsla. När jag nu så småningom beredde henne på, att jag nödgades lemna henne för några veckor, så tycktes det i början icke mycket bekymra henne; men, när det kom dertill, trodde jag hon skulle blifva vansinnig. Jag måste slutligen taga till ett medel, som jag både föraktade och ogillade: jag måste narra henne. Jag sade henne, att jag mycket snarare, än jag verkligen ämnade, skulle återkomma, och endast på detta sätt förmådde jag henne att icke följa med mig, hvilket jag sannerligen tror hon annars gjort.

O, min Gud! Kära Carl, hvad jag nu ångrade min obetänksamhet och min egen lättsinnighet!

Jag försäkrar dig, jag vet icke, hvad jag velat gifva till, om jag varit förnuftig ifrån början och icke gått så långt, att jag skulle ansett mig sjelf som en niding, om jag helt och hållet öfvergifvit Julchen. Detta var heller aldrig min mening, utan med full föresats, att vid min återkomst taga ett eller annat afgörande steg, afreste jag i sällskap med några andra unga karlar först till Giessen och sedan vidare.

Bland mina *förnuftiga* reseminnen finner du äfven en utförlig beskrifning på denna angenäma lilla excursion, under hvilken jag dock ofta förföljdes, dels af ånger, dels af verklig saknad och längtan efter den goda, älskvärda flickan.

Nästan med hvar post skref jag till henne, och i början fick jag äfven beständigt bref från henne. De innehöllo väl icke mera än en enda mening, på tusende sätt omsagd; men i hennes bref, likasom i hela hennes varelse, var något så naturligt, så barnsligt och så innerligt, att man knappt märkte enformigheten af hennes känsla. Dessutom är kärleken aldrig enformig. O, den är så rik, och dess språk så skönt, ju mer okonstladt det är! Men, allt som det led framåt, blefvo Julchens bref kortare, och slutligen skref hon icke. I näst det sista brefvet hade hon berättat mig, att Theodor var kommen, och i det sista talade hon flera gånger om honom. Jag nekar icke, att ju en

gnista af svartsjuka tändes hos mig, men äfven på samma gång en verklig, uppriktig önskan, att Julchen skulle kunna lära sig att besvara den unga och på hennes egen beskrifning ganska älskvärda cousinens varma tillgifvenhet. Jag nekar icke, att det sved i hjertat, på samma gång som jag uppriktigt bad Gud om detta, ty Julchen var mig verkligt kär, och *mer* må hända, när jag icke tänkte mig alla de sorger, som troligen väntade både henne och mig, om hon blifvit min maka, ty jag vet, jag vet, hvilka grufliga fordringar jag en gång får på henne, och hur' rysligt misstänksam jag ändå alltid blir; hvilket är ett af de tusen straff, som mina förhållanden till en viss qvinna lemnat efter sig.

Våra vandringar och seglingar på och omkring Rhen blefvo allt längre och längre, och, ehuru jag trodde mig, vid min afresa från Cassel, skola vara tillbaka om några veckor, voro två och en half månad förlidna, när jag återkom. Min första tanke var Lindenhain. Min hyrestid hade imellertid upphört, och med en viss beklämd känsla fick jag, vid min hemkomst till Cassel, veta, att ett par andra resande från Preussiska området nu bodde i mina små, kära och af tusen ljufva minnen fulla rum. Icke dessmindre vandrade jag följande aftonen till Lindenhain. Det var väl nu höst, men oändligen vackert. Ett stort middags-

sällskap och ett parti derefter, från hvilket jag icke ville undandraga mig, gjorde, att klockan var öfver nio, när jag kom till min fordna boning. Det var mörkt; men månen kastade då och då mellan molnen ned sina skarpa dagrar på de ännu fullt löfvade träden, och, ehuru man redan var i medlet af October, hade det hela en fullkomlig likhet med våra Augusti-aftnar, utom att mörkret var djupare. När jag kom till Lindenhain, såg jag ljus i mina förra rum, och, när jag gick förbi fenstren, såg jag ett par främlingar, som i god ro rökte sin cigarr vid en flaska Hochheimer. I Julchens rum var mörkt. I Tantens rum var ljus, och hon satt med sin eviga strumpa, småsladdrande med ett annat äldre fruntimmer af sina bekanta. Den lilla trädgårdsporten stod öppen, och jag trodde mig höra något sagta ljud derifrån. Jag gick in, tyst och orolig. Mitt hjerta slog hårdt; Jag kände på mig, att Julchen var i trädgården, och, hvad värre var, jag tyckte mig höra hennes röst och kunde således förstå, att hon icke var ensam. Jag framgick dock, obeslutsam om hvad jag ville och borde göra. Jag har ofta efteråt philosopherat öfver denna stund af mitt lif och funnit något oridderligt, som jag ville kunna utplåna ur min bana, och dock var den påföljande quarttimman må hända orsaken till mera godt och mindre ondt, än de flesta andra. Snart förvissas

jag om, att jag från en tät bercean af caprifolium hör Julchen, som lifligt samtalar med någon, hvilken jag ganska snart fann vara just den jag anade, nämligen Theodor. Kasta icke sten på mig, Carl, för att jag lyssnade! Jag vet sjelf, huru uselt det var; men jag trotsar sjelfva Bayard att icke, i mitt ställe och i mina besynnerliga förhållanden, gjort detsamma. Jag anför nu ordagrannt det samtal, som afgjorde trenne personers öde. De första orden, jag rätt hörde, voro Julchens, som sade:

— Nej, Theodor! Så mycket höll jag väl inte utaf honom, som nu af dig. Men ack, så mycket, så mycket ändå! Han var så god, så söt, så snäll.

— Och är jag det icke äfven, söta Julchen? — frågade Theodor hjertligt.

— Jo visst, det nekar jag ju icke; men du vill aldrig tro mig, när jag säger, att han menade väl med mig.

— Nej, förlåt mig, Julchen! det kan jag icke. En ung man, en främling, resande, verlden kringirrande, och dertill rik och af börd! Han kunde väl innerligen älska dig; men han menade icke uppriktigt med dig, och, ehuru han tycktes handla så rätt med dig, hade han säkert mörka planer för dig i en framtid. Gud vare tack, att han så tycktes vörda din oskuld, af hvilken orsak det än varit! Det bör du tacka Gud för, goda Julchen.

— Åh ja, det skall jag väl göra.

— Ja, ja, min älskade Julchen! — sade Theodor — du vet icke, huru olycklig du kunnat vara, och jag äfven, om han varit litet sämre än han var.

— Tror du aldrig, han kommer åter? — frågade Julchen, men utan särdeles sorgfull ton.

— Nej, det tror jag visst icke.

— Ja; men han lofvade det så många tusende gånger.

— Ja; men männernas löften äro rätt svekfulla, min goda flicka! när man icke menar väl med eder, arma varelser. Talade han aldrig, aldrig, om att göra dig till sin maka?

— Aldrig!

— Och du tänkte icke derpå heller?

— Aldrig!

— Men på hvad tänkte du då?

— På honom!

— Men trodde du, det skulle alltid så vara och förblifva?

— Ja visst!

— Och du hade varit nöjd dermed? — frågade ynglingen, förvånad.

— Ja, *då*.

— Och nu då, goda Julchen?

— Nu, nu vill jag blifva din hustru och flytta med dig till Münden.

— Tack, Julchen! — sade Theodor, och en kyss beseglade hans tacksamhet.

Nu blef det på en gång så trångt, och ändå så lätt om mitt hjerta. Jag tackade Gud, och jag kände mina ögon på samma gång fyllas af — jag skäms att säga hvad. "Frid vare med eder, J oskyldiga varelser, hvilkas hela lefnadslycka jag så lätt kunnat förstöra, och min egen troligen dessutom! Frid vare med eder!" — sade jag tyst och sagta och smög mig åter, med en lugn smärta, samma väg jag kommit. Andra dagen började jag redan att göra anstalter till min afresa från Cassel, och den kommer icke att dröja länge. Nu har jag skrifvit till Julchen och tagit ett hjertligt, innerligt farväl af henne. Sade henne väl icke, *huru* jag fått mina uppenbarelser, men nekade dock icke, att jag fullkomligt visste, det hon på sin unga cousin Theodor öfverflyttat sin oskyldiga kärlek till mig. Jag har bedt henne, i varma, innerliga uttryck, vara honom trogen och tillgifven, komma ihog mig som en vän, hvilken väl aldrig ville henne något illa, men som ändå många gånger ångrat sin obetänksamhet mot henne, och ber henne slutligen, som ett minne af mig och vår rena, oskyldiga känsla för hvarandra, alltid bära ett band med äkta perlor, som jag inneslöt i brefvet, och att de evigt måtte påminna henne, att hvarje *oäkta* känsla i lifvet är bedräglig och svek-

full och förer ånger med sig, sent eller snart; men att de verkliga, de rena, de af Gud helgade, föra till sällhet och tillfredsställelse, så i tid som evighet. "Bed din Theodor, — slutade jag — att "han ofta och allvarligt underviser dig i den del "af din uppfostran, som man för mycket vanvår-"dat, och tro mig, min goda, älskade Julchen — "hos Gud måste qvinnan söka sitt egentliga skydd! "Menniskorna dö bort och försvinna. Om du i "dag är rik af deras kärlek, så kan du i morgon "sörja, ettdera på deras graf, eller öfver deras "vankelmod och svek. Lär dig bedja och tacka "Gud, om du skall blifva så lycklig, som Axel det "önskar!" etc.

När jag skrifvit detta bref, hade jag en känsla af salighet, som jag unnade mig sjelf. O Carl, hvad jag fordom haft olika känslor, och hvad de voro bittra och gnagande! Om vi bara visste, om vi bara *ville* erfara, huru ett rätt handlingssätt smakar, hvad vi då skulle bespara oss och andra sorger och ve! Men af skadan blir man vis, så vidt likväl man icke deraf äfven blir förderfvad och förhärdad, ty de båda chancerna äro olyckligtvis lika stora. Mången gång, i mina ljufva drömmar, skall jag se Julchen som en god och älskvärd maka, och i mitt minne har hennes glödande, oförställda kärlek ett behag, som jag må hända aldrig mer skall finna hos någon qvinna. Jag nekar icke heller,

att jag, under de dagar jag ännu qvarstadnat i Cassel, haft ett otroligt begär att se denna Julchen, som jag alltid i mina tankar liknade vid Egmonts Clärchen, med den lilla skilnad likväl, att hon slutligen lyssnade till den arma, trogna Brackenburg; men tro mig, Carl, jag vågade det icke, hvarken för min eller flickans skull! Hennes kärlek, så nyss afsvalnad, kunde i en hast åter uppflammat; och min egen! O menniskonatur, O motsägelseanda! Min egen kärlek till flickan var må hända just som aldra lifligast, i detsamma ögonblick jag, till utseendet, så lugnt öfverlemnade henne till en annan. Med ett ord, jag törs icke, och mitt lugna samvete säger mig, att jag gör rätt, och den rösten måste man tro. Farväl! Om sjelfva Cassel en annan gång.

Cap. 6.

Blickar månen på den öde borgen,
Ner i natten, o så blickar sorgen
Ner på grafven af en ungdomsvän.

Tegnér.

Medan vi irrat omkring med Axel i en del af Europa, har han slumrat godt, men slutligen äfven saknat och då först upptäckt, att ett portrait af

Amalia satt högt uppe, nästan skyldt af sänggardinerna, i Rosinas alcove. Axel studsade! — De fyra långa åren och den väl sköna, men allt för korta bekantskapen med den hädanfarna hade mycket urblekt hennes bild i Axels hjerta. Han mindes mer den mägtiga känsla, hon väckt, så olika alla hans andra kärlekslågor, än egentligen hennes drag. Men nu stod hon der så lifligt framför honom och tycktes liksom återfordra hans kärlek.

— "Och hvad vill du med den, du förklarade ängel?" — sade Axel — och som en blixt ilade den tanken igenom honom, att Amalia alltid så mycket älskat den unga Rosina och trott sig finna så många frön till goda egenskaper hos henne, blott de icke af dåliga exempel, af flärd och fåfänga, förstördes. Amalia anade icke då, att motgångar och vidrigheter skulle blifva den pröfvosten, mot hvilken Rosina bortnötte alla de små fel, som en vårdslösad uppfostran lemnat henne.

Axel tänkte mycket på Rosina, denna långa, mörka morgon. Elden sprakade trefligt från caminen, och det lilla rummet hade för Axel ett behag, som han icke kunde eller ville förklara sig. Allt deruti vittnade om dess egarinnas ordentlighet, goda smak, men enkla och anspråkslösa väsende. Att hon hade sinne och smak så väl för konsten, som en lagom fruntimmers bok-bildning,

det syntes af hennes små målningsutkast och af urvalet på hennes böcker. Axel forskade äfven i dessa. Märken och små fruntimmersknåppar voro här och der synliga, och ofta antydde de idéer, värda både att minnas och begrundas. Rosina hade således någon omdömesförmåga, och Axel fordrade i *den vägen* icke något utomordentligt. Långt derifrån! Han tyckte sig nästan känna Rosina kära af hennes boning, när han ändtligen, emot klockan åtta, var färdig att lemna den, för att intaga sin frukost i den nu uppeldade gamla vanliga matsalen. Så fort han dit inträdde och såg de härliga coteletterna med deras brungula potatoes, sväfvade ett bittert minne förbi hans själ, att må hända var en dylik frukost just i samma rum, men under så oändligen olika augurier, en till utseendet liten, men dock i verkligheten ganska stor drifjäder uti hans ödes hjulverk.

Om jag någonsin kunnat veta att rätta mig efter andras små svagheter, — tänkte Axel — så hade jag kanske, på samma sätt som nu, inträdt under mitt eget tak, men ack, med hvilken ängel vid min sida! O Gud, hvad dessa enkla ord: "*det är för sent!*" ha för en dödande magt öfver den, som nödgas uttala dem och skylla det på sig sjelf! Axel drog en djup suck och hörde icke ett ord af alla vår goda Tantes underrättelser om electo-

ralfåren och arrendekorne, om Inspectorn, som var "en superb karl", men Inspectorskan, som var en "otäcka", om taket, som höll på att ramla ned på capellsflygeln, och piporna, som borde ses om, i anseende till branden på det gamla Gräfsnäs, om alla de odugliga gummor och gubbar, som dödt i den "fasliga choleran", och hur rädd man varit för mjeltbrand hos creaturen etc.

Axel åt och svarade vänligt *ja* eller *nej*, allt som det föll sig. Rosina syntes icke.

På denna mörka, ängsliga December-förmiddag gjorde Axel en rund — ack nej, icke i ladugårdar och magaziner, utan i det gamla remnande slottet, der han ville igenkänna hvar sten, men nödgades medgifva, att en och annan fattades, ty Ulfsborgs gamla gråstensbyggnad hade ingalunda vunnit på fyra års oafbrutet öfverlemnande till dess goda eller onda andars disposition, familjespöket inberäknadt. Capellet var förfärligt. Massor af stoft och grus täckte golf och bänkar och alla ojemnheter i murarne, hvaraf dessa sågo ännu djupare och skarpare ut. Altaret och alla dess tillhörigheter voro grönmöglade, och flera fensterramar suckade i vinden efter sina små förlerade, inblyade rutor. Men, ville man noga se efter, så funnos ännu här och der lemningar af buxbomskransar och andra zirater af vintergröna etc., som varit anbragta vid Amalias bröllopp, vid hen-

nes faders och hennes egen begrafning. Pallen, på hvilken hon knäföll, då hon offrade sitt unga lif, stod der ännu, men naken och utan den blomstermatta, som Bertha kostat millioner stygn på, i sitt hjertas glädje öfver att hennes vän ändtligen funnit ett hjerta, som svarade mot hennes — trodde hon *då*, när hon den sydde. Hon fick väl erfara annat. Den lilla orgeln var alldeles förbi. Ärg och rost hade så bemägtigat sig allt, att man icke kunde få en enda ton derutur.

— O, min Gud, hvad här är förfärligt! — tänkte Axel, och ett ögonblicks smärta, att någonsin återsett så många förbittrande minnen, vaknade hos honom — Hvarföre skulle jag någonsin komma hit åter! Jag kunde ju dragit revenu af mitt gamla gods; men sök, hvarföre skulle jag se det så tomt, så öde, så utan en enda till mitt hjerta talande röst; endast till min saknad och mina kolnade minnen!

Hans känsla var förfärlig, och han var nästan färdig till ett af dessa utbrott, som de gamla murarne så månget sett af det häftiga, uppbrusande Löwensternska blodet, den ena generationen efter den andra, och af hvilka Axel ingalunda var den sagtmodigaste, fast den nya tiden och motgångarne lärt honom att kufva sina häftiga lidelser.

Men nu kom det ju så mycket inspectorer, bokhållare, fogdar, dejor och tross; så mycken pro-

sa med ett ord, som kan få rum i ett hushåll, eller en roman af ****, att Axel nödgades återgå till nutiden och lemna det framfarnas sorgliga minnen till lägligare tider.

Först vid middagen återsåg Axel Rosina; hvilket varit den enda önskan han hela dagen ovillkorligt känt, hvarmed hans själ hade något att göra. Rosina var tyst, sluten inom sig och ytterst brydd. En noga observator skulle genast sett, att hon darrade i hvart ögonblick, af fruktan, det Tanten skulle säga något dumt, något opassande och för Rosina plågsamt, som skulle sätta hela hennes sjelfkänsla och finkänsla på det hårdaste prof. Men Dora parerade undan med sin naturliga fintlighet och hvad man just kallar *présence d'esprit* hvarje Tantens tankesväng, äfven när den beskedliga gumman ville framsätta Rosina i en vacker, men för den arma, beroende flickan högst pinsam dager. Inom sig gjorde Rosina det löftet, att hon ganska snart skulle söka undandraga sig denna nya, aldrig förut anade torture. Hon vågade icke se på Axel. Den annars så yra, glada samt verkligen qvicka och själfulla flickan satt der så försagd, så beständigt rodnande, att, om icke Axel sett hennes lilla rum, skulle han trott henne vara just hvad man på Svenska kallar ett *sjåp* eller *våp*, och för hvilket ingen annan benämning,

lika expressiv, är förf. veterlig, äfven om den icke skulle agréeras af en och annan läsare.

Men hvad blef effecten af allt detta? Jo, Axel kunde, mot sin villja, aldrig vända sin blick från Rosina, och, gjorde han det, så stadnade dock hans tankar hos henne.

På eftermiddagen fann Tanten ändtligen tillfälle att ensam för Axel få hålla ett så fullkomligt loftal öfver den goda flickan, att den sluge Axel genast märkte, hvartåt Tanten pekade, ehuru Tanten *just nu* trodde sig spinna sina aldra finaste politiska trådar. Nu blef ock Rosinas förlägenhet begriplig för Axel, och, för att något bespara henne denna, och för att slippa höra Tantens fina och listiga insinnationer, ehuru han ingalunda försmådde hennes beröm öfver Rosina, så gaf han Tanten en liten hastig och, som han trodde, snart i framtiden ändrad och rättad vink, att han *möjligtvis*, visst icke var, men *kunde vara* förlofvad utrikes. (Märk det noga, käre läsare!)

Detta var en tung nyhet för Tante Lisbeth, både i ett och annat afseende, ty hon tog Axels luftiga: "Tänk om etc," för fullkomligt — *argent comptant*. Hon längtade obeskrifligt till aftonen, då hon skulle åtminstone få afbörda sjelfva nyheten i Doras och Rosinas sköte. Hennes tal förtjenar gerna att anföras, Så här mellan

riksdagarna hör man så sällan vackra och förnuftiga tal:

— Hvad tycker ni, Jungfru Dora, hvad tycker du, Rosina, — utfor Tanten — att Axel troligen en vacker dag släpar hem en utländska hit! (och här slog gumman ihop de upptorkade händerna och ruskade på hufvudet, som hästarne, när de fått flugor i öronen) Hvad tycker ni? — fortfor hon med stigande affect — *Så* dåraktig trodde jag honom ändå icke nu vara. Gud ske lof! — sade hon och höjde en gråtmild blick upp i taket — Ödet vare prisl! Han har nu åtminstone litet mer att sätta *en sådan der utländska* på, än på det lilla, som kunnat blifva efter mig, ty dermed hade han icke kunnat föda en *sådan*. Vet ni, mina vänner, att de ä' horribla, de der utländskorna! Genom det, att de aldrig kunna tala med folk, duga de till intet, nej till rakt intet, annat än sitta och frysa och huttra och värma sina fötter, och kanske litet spela på clavér och småplocka med broderier. Men hushållet? Min Gud, hvad de der äro odrägliga! Och det säger jag rent ut, så sannt jag heter Elisabeth, att aldrig går jag här och släpar under en utländska. Om inte för annat, så skulle jag skrika mig förderfvad, och det vore godt, hon ändå förstode ett enda klokt ord. Nej, då flyttar jag till en stad, och du, min stackars fattiga och — Tanten ville gerna sagt *försmådda;* men

hon vågade icke, utan sade — och, och Svenska, ärligt Svenska Rosina, du skall följa med *mig*, ty här skall du icke gå och taga utländska snubbor. Nej, ta mej katten, du det skall! — sade Tanten, och tårarne slängde till höger och venster — Utan, efter Axel nu är så rik, att han har råd gifta sig med en *sådan der*, så skall du få ärfva det lilla, som en gång kan blifva efter mig, kära barn! Ser du min näsduk?

— Rosina hade mycket för godt hjerta, att icke se till Tantens verkliga, innersta mening, och hon gjorde henne äfven sin innerliga tacksamhet, men var i det hela lätt som en fogel och glad som en solskensmorgon, ty hon tyckte nu, att hon icke hade en hundradedel så svårt att umgås med Axel denna lilla tid, som hon förut haft. Hon tyckte sig nu vara quitt en känsla, som är högst vidrig för ett bildadt och finkänsligt fruntimmer. Rosina quittade det alldeles lika, om Axel gjort ett inhemskt eller utländskt val, bara han gjort *ettdera*, och hon kände på sig, att hon nu hädanefter skulle kunna återtaga hela sitt egentliga, ledigа, glada och öppna sätt att vara, så väl med Axel, som med alla andra.

Dora satt tyst och grundade på saken. Hvad hon egentligen tänkte, vet ingen; men slutligen sade hon:

— Jo, jo, sådana stötar får man vara beredd på här i lifvet. Jag glömmer aldrig, när Fröken A-

malia, den ängeln, presenterade mig för sin Herr fästman. Jag var icke då för väl till mods och kan tryggt säga, att, om det är någon menniska, för hvilken jag har en ovillkorlig afsky, ändå icke byggd på verkliga, gilltiga skäl, men så bestämd och omöjlig att utrota, så är det för Majoren, eller, som det nu heter, Kammarherren på Ekenäs. Måtte nu Baron Axel valt bättre! Det önskar jag innerligen.

— Jo, det skall man se! — svarade Tanten — Jag vet dessutom inte, hvad Jungfru Dora egentligen hade mot Cousin Mühlendorf. Jag tycker, han är en rätt hygglig karl, fast han kanske icke så väl passade till vår kära, salig Amalia; men hon hade minsann allt sina idéer med, och jag vet ej, som passat henne.

— Jo, det vet jag då. — mumlade Dora; men Tanten hörde icke derpå, utan fortfor:

— Mühlendorff tyckte jag alltid gjorde just hvad han borde göra och visade en allt för vacker trait, när han bjöd mig på sitt hemkomstöl eller stora calasct, nu, när han var gift andra gången. Men hans nya fru, Kammarherrinnan, den tycker jag alls inte om, och ännu mindre om systern hennes etc., etc. Så här fortfor Tanten en stund, tills Rosina och Dora togo godnatt, och den förra gick till sin lilla fristad.

Rosina såg sig så underligt omkring i sitt lil-

la rum, just som ville hon förvissa sig om, att ingenting der varit otillbörligt, ty aftonen förut hann hon icke göra ringaste anordning der. Hon lade sig glad och nöjd, emedan hon trodde Axel förlofvad.

Dagen derpå märkte Axel genast, utan att rätt förstå det i början, en stor förändring hos Rosina. Hon var nu ledig, glad och munter. Detta uppståndde äfven Axel, och genom några af Tantens slingord funderade han lätt ut, att Rosina trodde honom förlofvad och dermed kände sig *nätt nöjd*. Detta förtröt Axel, han visste icke rätt, hvarföre. En sorglig, vemodig uppsyn hos Rosina hade smickrat honom vida mer; men hennes glada lynne och naiva idéer roade honom deremot ganska mycket.

— Jag minns icke, hvad vi kallade hvarandra fordom: — sade Axel en gång, när han skämtade med Rosina — var det Fröken och Baron, var det cousine, var det *du*?

— Det minns jag inte. — svarade Rosina skalkaktigt — Jag tror det var litet af hvardera, allt som vi voro fredligt eller fiendtligt stämda.

— Får det vara så nu äfven? — frågade Axel.

— Gerna för mig. — svarade Rosina — Fröken och Baron blir då detsamma som krigstrumpeten o. s. v.

— Vill du icke gå efter din guitarre, Rosina?

— sade Axel fram på eftermiddagen, när det led mot skymningsstunden. — Jag vill gerna sjunga några nya och vackra, ja, som passa bättre för dig.

Detta var Rosinas högsta önskan, men som hon dock icke yttrat på något sätt. Sällan är något så harmligt, som när ett fruntimmer ber en karl sjunga, som han och brukar sjunga, och han ursäktar sig och nekar. Det är, som ville han artigt och höfligt säga: "Er vill jag icke behaga" — och dem man icke *vill* behaga, dem bryr man sig ock litet om. Det gäller så väl männen som qvinnorna. Rosina gick efter sin guitarre, och Axel sjöng. Då var Axel oemotståndlig. Hela hans varelse fick ett nytt, ett hänförande, inspireradt uttryck. De svarta ögonen blefvo lifligare än någonsin, de gnistrade af eld, och hans vanliga blekhet gaf rum för blodets uppvallning. Läpparne blefvo så röda, och hans tänder lyste som perlor. Han hade en vana, att när han sjöng, något böja hufvudet bortåt och fästa blicken, antingen på en [illegible] högt punkt, eller ock oafvändt på flickans ögon, för hvilken han sjöng, NB. om han sjöng *gerna* för någon. — Rosina kände mägtigt blixtarne af Axels ögon, och en lätt suck bröt sig fram vid den tanken, att han nu troligen tänkte på *henne* — den sköna okända, på Hinsidan hafvet. Axel hade i sin sång en tjusningskraft, som var högst farlig. Men säg hvem [illegible] äfven anhars gen-

ra, man älskade hela hans väsende, man gillade nästan alltid alla hans ord, omdömen och handlingar; man fann honom skön och intagande, man fann honom långt öfver mängden, man kände till och med en viss beundran, ett visst ovilkorligt inverkande af hans öfverlägsenhet. Allt detta väckte Axels närvaro i allmänhet, — — men, sjöng han, — då vaknade alla hjertan, och jag vill väl se den qvinna, hvars hjerta förblef stilla — hvars öga icke fylldes med tårar, när Axel, med blicken häftad på henne, lät hela sin varma, lifliga själ tala genom sången. Rosina kämpade länge mot förtrollningen. Hon tillslöt de stora mörkblå ögonen; men, när hon slutligen måste öppna dem, då voro de långa ögonhåren så våta, och sjelfva ögonen hade denna tårglans, höjd af den lifliga rodnad, som alltid uppstiger, när man vill tillbakahålla otillbörliga och, som man sjelf säger, "onödiga, dumma tårar". — Men, ack! — Hvad hon var vacker just då — Rosina! — — En qvinna, som öfverlemnar sig åt en liflig känsla och gifver den ett eller annat utbrott, vet icke, hvad hon förlorar, både hos mannen och i egen ånger, emot om hon söker kufva hvarje för häftig lidelse, hvarje uppbrusande vallning inom henne.

Axel talade hvar dag om sin förestående resa; men hvar dag sköts den äfven upp. Han började nu till och med befatta sig litet med sin

landthushållning, åtminstone taga den i ögnasigte; men, som det var en för honom medfödt vidrig sysselsättning, blef han ofta otålig och häftig samt höll någon gång på att återfalla i fordna dagars sinnes-utbrott. Att han försökte hejda och styra sig, kunde hvar och en se, men äfven, att det kostade hans häftiga sinne ganska mycket. En dag hade bokhållaren, som (i parenthes sagdt) af Tante Lisbeth både med och utan skäl kallades för en "*stor dansmästare*, som super, när han "kommer åt, och skrattar åt gammalt folk!" — en dag hade han rest till L—g med en sädesleverans, och man väntade honom åter, hela dagen derefter; men han kom icke. Axel tänkte dock ej mycket derpå, utan pratade och sjöng med Rosina framför en god skymningsbrasa, talade om för henne några af sina många reseäfventyr, och var ovanligt gladt och lifligt stämd. Tanten hade flera gånger sprungit ut och in och hvar enda gång upprepat: "Jag kan inte begripa, hvad bok-"hållaren gör så länge i sta'n." — Axel hörde det väl, hörde äfven, att gumman då och då talade om att "ruckla och duckla etc."; men, som han fordom, just om sig sjelf, hört Tanten hafva precist dylika utlåtelser, brydde han sig icke mycket om saken.

— Skulle han uppbära liquiden äfven? — frågade Tanten, vid en genomfart af rummet.

— Ja, visst! — svarade Axel.

— Ja, då lär du icke få mycket af den. — genmälte Tante Lisbeth, slugt fnysande.

— Det vore väl f—n! — svarade Axel, smålog litet emot Rosina, och, när gumman sprang ut, kommo de öfverens om, huru god och beskedlig hon är, men huru olycklig hvar och en annan vore, som kände sig så misstänksam och oupphörligt orolig som hon. Imellertid började Axel slutligen äfven undra på "*Bokhållaren, den slarf-"ven.*" Dock hade han alldeles glömt allt detta och å nyo börjat tala med Rosina, då vår goda Tante kommer inflygandes — men obetydligt god, — nej, tvärtom, ganska ond.

— Jag skall be dig, min kära Axel! — började hon genast, innan hon rigtigt var inkommen, — Jag skall be dig vara god *sjelf* säga till din bokhållare, att han är en stor lymmel och en rigtig slyngel, ty, när jag frågar honom, *hvarföre* han varit så länge borta, så svarar han, att *du* och inte *jag* har med den saken att göra, och, då jag säger honom, att du är rätt missnöjd med hans långa, oförklarliga dröjsmål, så svarar han mig, att, hur' mycket husbonde du ock är, så vet och begriper du litet eller intet, huru lång tid det åtgår att leverera och uppmäta ett par hundrade tunnor säd; — och placat full är han dessutom, och Gud vet, om han har *några* pen-

gar eller *inga* med sig hem. Jag anar det sednare.

Axel kände sin vredes åska något litet mullra, blef röd, rynkade ihop ögonbrynen och steg upp, för att följa Tanten, som genast vände om, när hon framfört sitt klagomål. Rosina steg äfven upp, besinnade sig litet, men lade sedan handen sagta på Axels arm och höll honom qvar ett ögonblick. — Högt rodnande, sade hon:

— Axel, goda Axel, förlåt! — Men se först med dina *egna* ögon och tag litet nogare reda på saken, innan du dömer den stackars bokhållaren!

— Tack, Rosina! — sade Axel, stadnade qvar en stund med blicken dafvänd på flickan, och gick sedan, när han kände sig lugn och kall (för vrede åtminstone), ut till den väntande bokhållaren.

I Axels blick låg dock alltid något mägtigt och kufvande; man visste icke, hvarifrån det kom; men äfven i hans yngre år, äfven när han var fattig och långt ifrån oberoende, framlyste hos honom en herrskarvillja, mot hvilken man kände en obetydlig hog att opponera sig, utan att just rätt göra sig reda, hvarföre. — Bokhållaren, som kanske varit en liten smula impertinent — "som man säger" — mot den stackars retsamma, välmenande Tanten, stod nu så ödmjuk och slagen

framför Axel, af hvilken han väntade en, dels förtjenad, dels oförtjenad, skrapa. Men Axel, trogen den föresats, som Rosinas milda väckelse ingifvit honom, frågade helt lugnt och stilla: om säden blef genast emottagen, om den höll ordentligt och fullkomligt mål, om köpmannen dermed var nöjd, om full liquid var bekommen, och slutligen, hvarföre bokhållaren dröjt längre än som behöfdes, då hvar och en väl vet, att man endast här och der mäter en tunna på så stora leveranser. —

På de första frågorna svarade bokhållaren ganska tillfredsställande, och sedan bad han Herr Baron ödmjukast förlåta, att han i egna angelägenheter stadnat en half dag qvar i staden, och att han trodde det icke skulle illa upptagas, då han återsände folk och ökar.

— Visst icke! — svarade Axel — Helst Herrn icke annat känner min önskan, att de, som äro i min tjenst, säga till, när de vilja aflägga värf, då detta i uteblifvande hvarken utgör en oro för dem sjelfva eller en ledsam väntan och obehagligt misstroende för mig! —

— Det skall visst aldrig mer hända, Herr Baron: det lofvar jag på min heder. — svarade bokhållaren och gjorde nu rätt ordentligt reda för sin resa. Visst var han litet rödnosig, luktade litet toddy, svafvade kanske en liten smula på

målet samt suf oändligen godt sedan hela aftonen; men Axel kom ihog sin egen ungdomstid och var ganska tolerant, med föresats likväl, att en annan gång i största godo upptaga saken, dels för sin, dels för den unga karlens egen skull.

Tanten var litet grå om aftonen. Hon var långt ifrån elak eller hämndgirig; men när hon tyckte, att någon tarfvade och behöfde skrupenses och få litet snubbor, så var det för henne just som ett litet agg, när det uteblef.

Resultatet af alltsammans blef dock: att Axel för hvar dag fann ett nytt behag, en ny förtjenst, hos den unga, intagande, anspråkslösa Rosina, och allt oftare och oftare kom han ihog Amelies omdöme om henne.

Än unga Rosina, huru tog sig der ut? — Jo, der var ett vemod, — der vaknade känslor, aldrig förr anade; der började en mägtig strid imellan hvad han *ville* och hvad hon *borde* göra, och hon kände en oupphörlig fruktan att, med en enda blick, förråda, hvilket intryck "den farliga Axel" äfven gjort på henne.

— Ack, hvad jag är eländig! — sade hon ibland till sig sjelf — Jag vet på förhand, att han är skön, älskvärd, farlig och — jag fruktar nu äfven det — oemotståndlig, och ändå utsätter jag mig för att vara tillsammans med honom, så här, så godt som på tu man hand. — Och alla mina

vackra föresatser, att han icke skulle inverka på mig det minsta! Och en nästan påtaglig visshet, att han älskar och har valt sig en annan maka redan! Och allt detta sammanlagdt är ändå inte nog att hålla mitt arma hjerta i styr. O, hvad jag är eländig!

Rosinas känsla var icke afundsvärd. Må hända finns icke en mer förtryckande belägenhet, än att älska och tro sig älska emot, — tro, att föremålet för hela vår ömhet, alla våra tankar, all fröjd, all smärta i lifvet, att detta är kallt och likgiltigt för oss och bär en annans bild i sitt hjerta. Trogen sina föresatser och Doras råd, talade aldrig Rosina ett ord, hvarken om att lemna Ulfsborg eller stadna qvar; men inom sig tog hon det fasta beslut att, så fort Axel var rest, skaffa sig en annan bostad, och till den ändan skref hon till Bertha — nuvarande Öfverstinnan v. R.:

"Bertha, min goda Bertha! Vill du icke ännu "en gång hjelpa mig i en brydsam sak? Du vet, "hur tacksam jag var, när du, sedan min svåger "förstört hela sin och min förmögenhet, skaffade "mig en bostad. Du vet äfven, att jag trifdes rätt "väl här på Ulfsborg, hos vår goda gamla Tante "Lisbeth; men, hvad du må hända icke vet, är, "att borgherren nu helt oförmodadt återkommit, "och att jag således vill härifrån. Du skall ic-

"ke kalla detta för onödigt pruderie och barnslig-
"het. Nej, Bertha! det är *klokt* och *rätt*. Och,
"utom alla andra skäl, så — O Bertha, laste mig
"icke derför! — men jag *vill* icke stå i en grum-
"lig, tvetydig dager just för denna Axel sjelf, och
"det känner jag på mig att jag skulle göra, om
"jag stadnade längre qvar. Dessutom — hvad
"skall jag göra här? Om du visste, hvad det vil-
"le säga för ett ungt fruntimmer att sitta gäst
"och i beroende hos en ung man! Deruti ligger
"någonting så tungt, så nedslående, så hårdt,
"att jag står icke ut dermed, ehuru du väl ä-
"ndtligt må föreställa dig, att Axel med en enda rö-
"relse, ett enda drag, — ett enda ord, ger mig
"anledning så att tänka. O nej! Han är så god,
"så bra, så sansad nu. Visst blixtrar det eld och
"lågor ibland ur det svarta ögat; men! — han
"tyckes på dessa år förvärfvat en stor magt ö-
"ver sig och sina lifliga böjelser. Jag kan knappt
"tro, att det är denna samma Axel, om hvilken
"jag hört så mången lättsinnig och nästan urså-
"nig ungdomsbragd. Han berättade mig här en
"aftonen, att han aldrig mer spelar, och talade se-
"dan om, huru han mången natt spelat alldeles
"förtviflsdt, utan all bedanning, hvar han skulle
"finna de penningar, han förlorade; ty han sade
"sig sällan eller aldrig vunnit på spel. Men, —
"nade han — efter ödet gaf mig medel att ställa

"allt i ordning för mig, föresatte jag mig äfven
"att icke mer trotsa ödet, utan lemna detta lump-
"na nöje för alltid. Och, besynnerligt nog, — till-
"lade han — sedan jag blef rik och oberoende,
"så har denna hogen aldrig mer frestat mig.' —
"Hvad tror du om denna Axel, kära Bertha? —
"Tror du ändå, han någonsin rätt skulle kunna
"känna och erkänna en verklig huslig lycka? Det
"förefaller mig, som skulle han förakta allt, hvad
"han får, och endast önska det omöjliga. Sin
"stora förmögenhet behandlar han åtminstone så.
"Jag har aldrig sett någon varelse, som *så* för-
"aktar den 'gula mullen', eller, bättre sagdt, som
"*så* använder den, lika mycket för andra som för
"sig sjelf, och det utan all besinning, utan om-
"svep, som han. Det är, som skulle han säga:
'hvad jag har, har äfven min vän!' Detta ädel-
"modiga uttryck har jag ofta läst om, ofta hört
"framsättas på parade, försäkras, bedyras, uppre-
"pas otröttligt, när det icke behöfdes; men *aldrig*
"såg jag någon hittills, som satte det i verkstäl-
"lighet, utan att ens betänka sig, utan att finna
"det sjelf — 'alldeles förträffligt', och utan att af-
"fordra någon dess gärd af beundran eller tacksam-
"het. — O nej! Jag säger visst icke, att han är
"*bättre än*, — men han är *olik* alla andra. Här
"om dagen fick han ett bref från en ungdoms-
"vän, som var i högsta nöd, ett långt bref, hvar-

"uti han bevisade Axel, att, om *han* icke hjelpte "honom, så förblefve han ohulpen, ty ingen utväg "mer i verlden hade han. Till svar på detta "skref Axel: 'Blif nu förnuftig! Låt nu se, att nå-"gra lumpna tusen riksdaler kunna verka detta på dig, "och jag använde dem aldrig bättre och kärare.' — "Du undrar väl, huru jag vet detta. Se här: Tap-"te Lisbeth, god och nyfiken, sprang härom da-"gen in i Axels rum och läste både uppmanin-"gen till hjelp och svaret, och hon grät sedan en "dag och en natt, för att Axel *ruinerar* sig. Men "jag! — Jag kunde icke låta bli att upptäcka dra-"get i min själ och meddela det till dig, som "*tror* och *fattar*, att, om det varit ett *fel* hos A-"xel, som jag på ett så ovärdigt sätt fått kunskap "om, skulle äfven jag tegat. Men nu! O, hur skönt "att rosa ibland! Jag måste äfven berätta för dig, "hvad som passerade för några dagar sedan: Det "hade fallit snö om natten. Axel var glad som "ett barn deråt och frågade mig genast om mor-"gonen vid frukosten, om jag icke ville åka ut på "kappsläda med honom. Att svara nej hade ju "varit dumt? Vi reste. O, hvad det gick! En nor-"disk flicka är jag, och som sådan förklarar jag "äfven, att få saker glädja, förnöja och öppna "så hela min själ — ja hjertat äfven — som en "frisk slädfart, på glindrande snö och vid klin-"gande bjellror — och med en god vän, eller åt-

"minstone en rolig menniska till kusk. Om det "ligger en förtjusning gömd i söderns orangelun- "dar och lätta, fladdrande sidenbeklädnad, så lig- "ger det äfven väl en sådan i våra solskensvin- "terdagar, i sobel, mård och genott. — Men det "var icke om allt detta, som jag ville orda. *Vår* "slädfart gick friskt och var rolig. Ungefär en "half mil ute på stora landsvägen möta vi en "karl, illa klädd, med ett mörkt, dystert utseende, "och som genast föll mig i ögonen; men Axel ta- "lade ifrigt om något, så att han gaf icke upp- "märksamhet på den mötande, förrän jag säger: "— 'Axel, se, hur den karlen betraktar dig! Det är, "som vore han en skallerorm och ville tjusa dig.' "Axel vände hufvudet till karlen och utropade i "samma ögonblick ett namn, jag minns icke rätt, "hvilket. Karlen stadnade, vi stadnade äfven. "Axel tog tömmarna i venstra handen och räckte "den högra till karlen och sade, då karlen tve- "kade att räcka sin hand till honom: 'Känner du "inte igen mig?' — 'Jo, visst!' — svarade karlen, "men drog hemskt den mörka pannan i många "fåror — 'Kom, följ oss hem, Johan!' — bad Axel "nästan ödmjukt — 'O, jag ber dig, neka mig ic- "ke det! Det är mitt hem, som du ser, der med "de mörka tornen. *Der* skall jag med *böner* och "*tårar* och *vänskap* förmå dig glömma, att *jag* en

"gång följde *dig* hem.' — Karlen ryste, men sade dock: 'Nå väl, må din villja vara min!'

"Jag häpnade vid detta tilltal och denna benämning af *du* till den stolta, ofta litet högdragna Axel. Karlen fick imellertid plats på ena meden af slädan, och vi fortsatte farten hemåt. Följande samtal egde då rum mellan dem:

"— 'Hvarifrån kommer du nu?' — frågade Axel.

"— 'Från Carlsborg! Jag har just nu tjenat ut min capitulation.'

"— 'Hvart ämnar du dig?'

"— 'Ut i verlden.'

"— 'Hvad ämnar du företaga?'

"— 'Lefva.'

"— 'Ja; — men huru?'

"— 'Som dagen bjuder, som ödet styrer, som vinden blåser.'

"— 'Johan! Johan! Du måste välja ett lif, som din villja och icke slumpen utvisar.'

"Sedan tego de oafbrutet; men, hemkomna, instängde sig Axel hela förmiddagen med denne Johan. Till middagen förde han honom ut till oss i matsalen. Tante gjorde väl några ogillande svängningar på hufvudet, betraktande hans grofva klädsel och stöflor, men sade sedan på eftermiddagen till mig: 'Det var väl en af Axels afsigkomna lekbröder igen. Såg du, huru väl han skickade sig vid bordet? Det syns nog, att han

"icke alltid gått så torftigt klädd, utan varit bland "folk.' På eftermiddagen reste han sin väg, i en "liten chaise, som Axel innerligen bad honom ic- "ke återsända; och deras afsked var blott en lång, "stum omfamning. (Allt af Tantes rapporter!) Vid "aftonmåltiden frågade Tante, hvem middagsgästen "var. — 'En af mina ungdomsvänner.' — svarade "Axel torrt — 'Som du väl fick hjelpa med ett "och annat?' — sade Tante — 'Ja, som jag *tiggde*, "som jag *bad* att få hjelpa åtminstone med något.' "— svarade Axel litet häftigt och likasom han "önskat, att det samtalet skulle sluta."

"— 'Ja, men' — fortsatte Tante Lisbeth obarm- "härtigt — 'det första du borde gjort, hade varit "att gifva honom några gamla kläder, innan han kom "in till bordet.'

"— 'Jo, det hade just passat mig! — sade Axel, "och hans ögon rullade så vildt, och ögonbrynen "drogo sig åskligt tillsammans. — 'Det skulle varit "att råga mina bedrifter, att bjuda honom gamla "kläder, för att *jag* icke skulle skämmas för *honom* "vid *mitt* bord!'

"— 'Ja, och hvad ondt i det?' — sade Tante, "som alldeles icke märkte Axels uppvallning."

"— 'Jo,' — genmälte Axel, med ett obeskrifligt ut- "tryck på sina sköna drag — 'man skall akta sig "vid de välgerningar, man gör en menniska, hvars "hela lefnadslycka man förstört.'

"Nu svarade Tanten intet. Axel drack hastigt
"ut ett glas vin; men vinet blef icke oblandadt.
"Och jag såg en tår i Axels öga! Det var som
"ett Juni regn efter en brännande torka."

"Bertha, Bertha, Bertha! Hvart irrar jag! —
"Meningen med mitt bref var att bedja dig hjelpa
"mig härifrån, lika godt hvart, bara du gillar det,
"och, i stället att lägga mig ut öfver det ämnet,
"väljer jag ett annat, som — — ja, hvad som? —
"Det vet jag inte. Tänk icke derpå, utan tänk
"nu på min begäran, ty dervid blir jag!"

"Du goda, förträffliga Bertha! Hvad det är
"*lugnt* att veta sig tala till en varelse, som är så
"god, så rättseende, så rättänkande och ändå öf-
"verseende. Man väljer och väger då icke sina
"ord, utan man vet, att de aldrig skola uppstå
"som ogräs, utan *dö*, om de äro af dåligt frö, och
"*lefva* i ditt hjerta, om de äro goda. Farväl, Ber-
"tha! Jag vågar icke kalla dig min vän; men, att
"jag är din, deruti kan du tro

Rosina L."

Man gör väl ett litet ingrepp i tiden, när man nu genast anför Berthas svar, som icke kom, förr än en fjorton dagar sedan Axel redan var rest, och mycket smått passerade dessförinnan, som vi skola redogöra för, efter Berthas bref:

"Rosina! (skref Bertha) Ja, du måste bort!

"Luften på Ulfsborg är icke helsosam för varma, lif-
"liga hjertan, sådana som ditt och andras, som nu
"— 'fryser i förvissnad barm'. Du måste bort, och jag
"har gjort min yttersta flit att skaffa dig en plats,
"som *passar dig*. Du förstår väl, hvad jag menar:
"på många hundrade ställen hade man velat emot-
"taga den unga, älskvärda Rosina L.; men i dina
"förhållanden måste man välja med stor försig-
"tighet. Du måste vara på ett ställe och inne-
"hafva en plats, som icke *för mycket* bevisar, att
"din bortsmälta förmögenhet tvingar dig att *för
"mycket* bero af andra. Du är så ung ännu. Du
"är, förlåt att jag så säger, du är så vacker, så
"intagande, så väl känd, att dina goda egenskaper
"säkert skola fästa en man af vår caste, går du
"blott icke derifrån sjelfvilligt. I månget godt och
"hederligt, till och med förnämt och ståtligt hus,
"kunde du inträda, der detta inträffade, man vet
"icke rätt hvarföre; men man kände det i luften.
"Hos en slägtinge, som ett sällskap, måste du va-
"ra, och i afseende derpå har jag nu ett förslag
"att göra dig, som är godt och bra, men ingalun-
"da roligt. Vill du tills vidare vara hos Enke-
"grefvinnan H., vår goda Tante Julie? Jag ser nog,
"att du rynkar lilla pannan och tänker på denna
"goda Tantens hushållsifver, och på alla de både
"löjliga och ömkeliga små-anekdoter, som vi hafva

"om henne i hela slägten; men den platsen *passar* "*dig*, *et c'est ce qu'il vous faut*. Du får ledamot, "du får svagt thé, du får cichorie kaffe och o- "betydligt af *la bonne chère*; men gumman är, med "allt detta, rättänkande, och hederlig, och plat- "sen *passande*. Gör inga invändningar om sonen "Albert! Jag vet nog, att han visst aldrig varit "kall för sin Cousine Rosinas behag; men han är "sällan hemma hos modern, och hvarken han el- "ler någon annan *tycker* något i detta fall, det vet "jag och ansvarar dig för, men *mycket*, om du "stadnade qvar på Ulfsborg. Axel må vara aldrig "så förändrad, jag har dock alltid en oöfvervinner- "lig fruktan för honom och hans tjusningsförmå- "ga. *Du* vet väl, hurn mycket som är sannt af "hvad man säger: att han nämligen är förlofvad "med en grefvinna v. B. i Berlin, skiljd från sin "man, och som lär varit ursinnigt kär i Axel, då "han likviset tycktes vara mer liknöjd, än man kun- "de fatta i anseende till Grefvinnans många be- "hag och flera goda egenskaper. Men han såg "väl endast liknöjd ut. Männerna finna det för "godt understundom, än af ett, än af ett annat "skäl. Imellertid måste du ifrån Ulfsborg, och "jag är öfvertygad, att du gillar min plan. Skulle "du finna den för motbjudande, så kom helt sim- "pelt hit till oss, tills vi hinna utfundera något "bättre. Jag mår förträffligt. Min Alarik helsar

dig hjertligen, och min lilla Amalia skickar en kyss till Gumor Rosina. Innerlig tillgifvenhet af

Bertha v. R."

Innan man nu återgår till Ulfsborg, måste man blott berätta läsaren, att af Axels fjerdedels vink till den goda Tanten Lisbeth, — af detta: "Tänk, om det vore möjligt!" — endast af denna lilla snöboll hade sqvallret och ryktet skapat den lavin, som nu hade fullkomliga former, och visste, både *hvarifrån* den kom, och *hvart* den skulle gå.

Cap. 7.

Nå, det var rätt artigt! Ska' vi råkas här, min goda grannqvinna?

Axel talade allt jemnt om resa, men reste dock icke. En dag kom han utan alla ceremonier in i Rosinas rum. Rosina steg upp, rodnade med liten svillja och lade sin bok ifrån sig, liksom ville hon afvakta, hvad Axel kunde villja säga; men Axel sade intet, utan gick fram till bordet och såg, hvad hon läste. Det var Fru Staëls Delphine, och på titelbladet stod Albert H—s namn.

— Delphine! — sade Axel förvånad — Och den Mand af Albert! Den karl, som lånar bort Del-

phine till en ung flicka, förefaller mig nästan som den, hvilken på ett eller annat sätt vill antända ett bål.

Rosinas rodnad steg, och hennes ovillja äfven.

— Vill ni mig något, Cousin Axel? — frågade hon med allvarlig ton.

— Ja, jag *ville;* — svarade Axel — men Delphine och Albert H. omsatte alla mina idéer.

— Ja, då måste de icke varit byggda på särdeles fast grund — anmärkte Rosina, halft leende.

— Det kan Rosina icke veta. — sade Axel halfhögt, men tillade sedan — Jo, jag kom för att fråga, om icke Fröken Rosina vill fara ut och åka på släda. Jag skulle resa till min gamla Amma uppe i skogen. Vill du icke följa med mig, Rosina?

— Sju fjerdingsväg bort, och lika mycket hem! — sade Rosina, förvånad — Nej, min bästa Axel, det blir för långt!

— För långt! — upprepade Axel och drog ögonbrynen tillsammans — För långt! Du skulle då ledsna att vara tillsammans med mig! Ensam med mig några timmar!

— Kanske, — svarade Rosina, utan att rätt veta, hvad hon sade.

— Ja så, — sade Axel — ja, det var en annan sak!

Han gjorde sig nu färdig att gå; men i dör-

ren vände han om, tog Delphine, satte den i handen på Rosina och sade:

— Förlåt, att jag störde din lecture och dina minnen! Farväl, Rosina!

Axel hade under denna lilla stund vexlat uttryck i sitt rörliga anlete, så många gånger, att Rosina satt stum af tusende mångblandade känslor, länge sedan han var gången, och de klingande bjellrornas aftagande ljud bevisade, att han var afrest.

— Gud vare lof, att jag skrifvit till Bertha! Det var hennes första rediga tanke, och den andra: att hon gjorde *rätt*, som icke efterkom Axels önskan, ehuru denna lilla resan klädde sig i tusende blomsterformer för hennes inbillning. Se icke för sträng ut, nådiga Fröken Edla, om vi medgifva, att det till och med fanns ögonblick, då Rosina var *svag* nog, att *ångra* sitt nekande!

Nästa gång Rosina råkade Axel, var han mörk i hogen och såg skarpt på henne, men tilltalade henne nästan intet.

Rosina åter var lugn och, som det tycktes, *kall och liknöjd.*

Detta förhållande varade, eller snarare steg, allt mer och mer ett par dagar, tills en Söndagseftermiddag, då Tante Lisbeth tog sig en liten lur, Dora var borta hos en sjuk, och Rosina, läsande, vandrade ensam upp och ned i den stora matsa-

len, hvilket för henne hade mycket behag denna årstiden, då man svårligen kunde göra några promenader. Axel hade vid middagen sagt, att han skulle skrifva hela dagen, emedan Måndagen var postafgång; men, när Rosina läst några bref, allt i den *antändande* Delphine, kom Axel in. Hans första blick var väl på Rosina, men den andra på boken, hvilken han genast på långt håll igenkände.

— Allt jemnt Delphine! — sade han — Säg mig uppriktigt, Rosina, hvad intryck gör den boken på dig?

— Jag lider deraf; — svarade hon utan all förställning — men jag är dock under en viss förtrollning.

— Tycker du om Delphine sjelf?

— Ja; men jag ville icke vara hon.

— Tycker du äfven om Leonce?

— Nej!

— Det var då godt! — sade Axel och andades lätt — Hade du tyckt om honom, så — vet jag icke, hvad jag tänkt om dig. En karl måste kunna mera, än *vara kär*, ehuru det äfven fordras stora manliga egenskaper, om man skall vara det rätt. Men Leonce! Jag klandrar icke så mycket hans half-aristokratiska idéer, ehuru de svära mycket emot mina egna; men hans fruktan, hans verkliga räddhoga för hvad menniskorna prata och säga, det gjorde honom för mig helt vidrig. Fruntim-

sem *kunna* icke måla oss männer, blott sig sjelfva, eller huru, Rosina? Efter du tycker om Delphine — känner du dig igen uti henne?

— Nej, — svarade Rosina — jag älskar och beklagar henne; men jag återfinner mig icke hos henne.

— Du skulle då aldrig kunna älska *så* — så oinskränkt, så fullt, så odelbart, eller huru? — frågade Axel, med yttersta liflighet och otålighet att få svar — Säg, är det *deruti* du icke liknar, icke känner igen dig hos Delphine?

Rosinas kinder glödde, hon kände sina läppar darra, och ögonen skymmas, hon visste icke, af hvad — men i detsamma klinga bjellror! Hon springer hastigt till fenstret, och hennes första utrop är: "Kammarherren Mühlendorfs!"

— Död och förbannelse! — svär Axel till — Hvad villja de här? Och det *nu*, just *nu!* — Jag har ju dessutom icke ännu varit der en gång! — Olidliga folk! — tillade han, redan i förrenkåtål, för att gå och emottaga de främmande.

Rosina sprang upp till Tante Lisbeth, ruskade henne vaken och lagade, att negligéen icke kom att sitta bakfram, och bad så vänligt och godt, att *blott i dag* slippa se så hemmastadd ut, med ett ord, slippa bestyr om kaffe och thé etc.

— Gerna, gerna; kära barn! — svarade gum-

man och gnuggade sömnen ur ögonen — Har alltid gjort det sjelf, tills du kom; gör det gerna dessutom! Jag är glad slippa hålla de Fransyska pepparnäbbarna, Kammarherrinnan och hennes syster Fröken Atalie, Katalie, Satalie, eller hvad hon heter, sällskap.

— God dag, lilla nådiga Fröken Elisabeth! God dag, söta Rosina! Huru mår du? — sade Kammarherrinnan, helsande, nigande och krusande — Vi skulle just i dag taga oss en liten échantillon af det charmanta slädföret. Vi hafva så länge varit d'accord om att se, huru de nådiga fröknarne må, och nu, huru enchanterade blefvo vi icke, men äfven hvilken agréable surprise för oss att finna — le seigneur du chateau hemkommen och få den äran göra hans aimabla connaissance! Derom ha vi icke haft aldra minsta pressentiment.

— Ah, bevars! — sade Tanten, förvånad — Nog har Herrskapet hört det! Han har redan varit hemma flera veckor. Så stora händelser spörjer man nog.

Rosina sade intet, drog oförmärkt på sin lilla mun och visste nog, hvad hon trodde om den saken.

— Nej, effectivement! — svarade Kammarherrinnan — Vi ha icke haft minsta soupçon om Baron Löwensterns retour. Oh, vi ha mycket liten communication med de andra grannarne, och gen-

om domestiquerna få *vi* så oändligen få nouveller — tillade hon med ett litet förnämt leende, som skulle beteckna, huru mycket hon föraktade den urkällan till nyheter.

Rosina trodde, hvad hon trodde; men tog imellertid Fröken Natalie under sin sällskapshållnings-skyldighet, och de började nu med det egentliga och redbaraste "Frökenspråket".

— Hur mår du, söta Rosina? — sade Natalie — Det var horribelt länge sedan, jag såg dig. Det var en bra rolig bal den 1:sta December i L—g. Eller huru? Tyckte du inte det? Charmant arrangerad och mycket animerad. Det är minsann rätt rart att se en sådan fête i landsorterna. Du var för sött klädd. Det klädde dig så väl. — Det var en för söt klädning. Den har du väl fått utifrån, eller hur'?

Rosina rodnade af harm.

— Nej, visst icke! — svarade hon — Den köpte jag här om dagen af en Vestgöte.

— Oh, vous vous moquez de moi! Du badinerar bara. — sade Fröken Natalie och slog Rosina ett litet nätt slag på handen — Den har du fått från Paris.

— Tro, som du vill! — sade Rosina, skrattande, men i det hela förtretad — Tro hvad du vill om den saken! Men, om Lars Jonsson skulle komma till Ekenäs, så kan du ju fråga honom.

— Lars Jonsson! — sade Fröken Natalie, döende af skratt — Lars Jonsson! Det låter för comique't att höra dig tala om Lars Jonsson. Jag har icke den lyckan att vara bland hans connaissancer; men, plaisanterie à part, hafva Vestgötarne verkligen så charmanta saker?

— Åh ja, ibland, — svarade Rosina — när de directe komma från Göteborg och slumpvis fått något vackert.

— Ja; men, söta du! jag har aldrig sett dem hafva annat än pigschawlar och pigtyger, allt sedan jag kom ned på landet. — anmärkte Fröken Natalie.

— Ja, deraf hafva de Gudi nog, till de stackars pigornas förderf, — svarade Rosina liknöjdt.

— Ack, söta Rosina, — bad Natalie — när din Lars Jonsson, eller andra dylika, den goda smakens härolder, komma hit, så skicka dem till Ekenäs! Det är för roligt att så der ibland *sans façon* få sig en klädning eller dylikt, *sans y penser*. Nu får man då bra lätt från Stockholm hvad man vill på Diligencen; men det är någonting just piquant det der, att köpa af en Vestgöte. Ack, min Gud! hvad jag tycker Hilda G. skulle skratta, om jag kom in på en af våra Stockholms-souper'er med en klädning, som jag köpt af en Vestgöte, af Lars Jonsson! Enfin, hon skulle dö af skratt! Men tror du mig, Rosina? Det vore jag i stånd till.

Jag tycker om att vara litet originelle; det är så piquant, et pourvu qu'on ait les rieurs de son côté, så är det verkligen en stor ressource i sociétéen en general.

— Ja, men det är ett stort och nödvändigt *pourvu pourtant* — anmärkte Rosina.

— Ack, du är för rolig! — sade Natalie — Men hvad dätt hår är sött i dag! Klä'r du det ofta så? Hvar har du sett det? Säg icke i Boyens Magazin, ty hans moder gillar jag *aldrig!* Nej säg, hvar har du sett det?

Nu rodnade Rosina som en ros, ty, för ungefär en vecka tillbaka, hade Axel frågat henne, hvarföre hon hade sitt vackra hår så högt och stelt, och slutligen bedt henne att en enda gång få lägga det så, som han tyckte om det, det vill säga, lågt, à l'antique. Rosina hade gjort flera invändningar; men, heldre än att passera för prude, lät hon, utan alla tillgjorda knipningar på mun eller svängningar med hufvudet, Axel göra som han ville. Men sedan, men sedan! Huru kom det till, att håret *sedan* allt jemnt blef liggande på samma sätt?

— Det är så beqvämt att hafva det så. — svarade Rosina, när Axel en gång tackade henne derför, och

— Det är så beqvämt att hafva det så — sva-

rade hon nu Natalie, som väl såg hennes rodnad, men icke anade dess orsak.

Hvad de båda flickorna för resten sladdrade hela eftermiddagen, det skola vi spara våra läsare att höra, ty det var icke det ringaste uppbyggligare än början. Äfven när en själfull, bildad flicka kommer tillsammans med en sådan der toilettespapegoja, så måste hon *nedstiga* till henne, om de skola trifvas på något sätt tillsammans. Så ser man alltid, huru det eländiga skall neddraga det bättre till sig, och ofta nog brytes och bräckes det sednare, vid denna farliga böjning. Men det var icke händelsen med Rosina, ty, på samma gång som hon sladdrade om alla dessa små tanklösa saker, som kunde inrymmas i Natalies hjerna, föraktade hon djupt, icke sjelfva dessa småting, som ofta hafva ett litet värde för den unga, vackra qvinnan, men en varelse, som icke i själ och hjerta hade någonting annat. Och den stackars Natalie var icke den enda af den sorten. Gud hjelpe oss!

Vår goda Major hade nu, alldeles som man kunde gissat, blifvit Kammarherre, sedan han gift sig med Fröken ***. Han hade under tiden mycket åldrats, anlagt först tour och sedan peruque, och dessutom under *den* en mängd Fransyska glosor och talesätt, började nu hvar mening med *enfin* och slutade den med *d'abord*, alldeles som hans

kära hälft. För resten hade han nu mycket afstått från sina förr så häftiga oppositionsidéer, blifvit litet lomhörd och mycket fet. Förändringar nog på fyra år, för ett sådant — stillastående vatten.

Nu talade han med Axel mycket i statshushållningen och allmänna politiken, och äfven något i sin gemåls enskilda politik, hvilket bestod uti att berömma sin svägerska och så der en passant berätta, att hon hade en rätt vacker förmögenhet m. m.; hvilket allt gjorde på Axel precist samma verkan, som när man med bitter orättvisa eller för mycket smicker anfaller och öfverfaller en med sina egna goda afsigter, åsigter och svagheter bekant författare, det vill i korta ord säga, alldeles ingen.

Ett par gånger föreföll det Axel bra underligt, att nu som värd på Ulfsborg emottaga Mühlendorf, då förhållandet varit alldeles motsatsen, sista gången de sågo hvarandra. Icke ett ord från någondera hänsyftade på den tiden, utan man höll sig helt och hållet vid nutiden. Axel kände en outsäglig glädje och tillfredsställelse öfver att veta Amalia icke vara denna ljumma halfmenniskas maka, som i evighet skulle gjort henne olycklig; hon måtte då haft aldrig så goda föresatser och följt dem aldrig så noga. Kammarherrinnan *discuterade* imellertid, i mycket nedlåtande termer, om den interieura ekonomien med *"lilla goda Frö-*

ken Elisabeth", frågade henne, hvad *moyens* man skulle *employera* för att få *domestiquerna* att göra sina skyldigheter på landet, och dessutom om svårigheten på landet att ha färskt kött *à tout moment*, färskt bröd, confecturer och sucrerier; *regretterade* således *infiniment* att inte hafva slagtare, bagare och conditor på landet; talade om, huru *precairt*, *dubieust* och *douteust* det är att skicka till staden efter dylikt, ty ibland får man, men ibland blir man alldeles *duperad*; huru ofta hon skulle villja hafva saker *à tout prix*, *coute qu'il coute* etc., etc.

Tante Lisbeth beklagade, så mycket hon förmådde, icke utan en och annan liten pique, så hvass gumman kunde den få; alla de *fasliga olägenheter*, som Kammarherrinnan fann landet hafva, och rådde henne nästan att återvända till sitt älskade Stockholm, der hon kunde få allt, hvad hon ville hafva, inom en quart. Ett par gånger slog Axel upp sin språklåda till Kammarherrinnan och fick till svar nästan vattenklar Fransyska, och den lilla Svenska, som understundom slängde med, var prononcerad med äkta Fransysk accent. Paris, nya moder och konst-termer tycktes Kammarherrinnan gerna villja afhandla; men Axel fann sig snart vida bättre af att tala riksdag med Mühlendorf. En *enda* gång adresserade han sig till Fröken Natalie; men det gjorde han icke om igen.

Hon var bland de fruntimmer, för hvilka Axel var i stånd att gå en mils krok, för att slippa möta, och det var blott emedan hon var — tillgjord! Tänk, hvad besvär mången har för att blifva rigtigt vidrig och vedervärdig! Och de flickorna! De naturliga! De göra sig så liten möda! — När skall detta rätt begripas? — Aldrig! Ty det skall finnas både skaggor och dagrar, både enbär och äkta perlor, både ondt och godt, så länge verlden står. Men ack, hvad det är synd om den qvinna, som är fostrad under denna tillgjordhets-planet! Hon spelar jemnt med största attention, och ändå alltid med otour, sina stackars kort, som hafva tvänne så olika sidor!

Fröken Natalie's skratt, hennes *petite moue*, hennes små söta miner och låtsade ingennité voro för Axel så motbjudande, oaktadt flickan ingalunda var ful, att han tusende gånger heldre såg Mühlendorfs uniformt laxfärgade ansigte med ljusblå, mattslipade ögon, fadda, halföppna mun och vackra Stockholmsperuque.

Unga tillgjorda damer, kasten vår arma bok i närmaste eldbrasa, ty vi smickra eder icke, det må Gud och vi sjelfva veta!

När man intagit thé, och Kammarherrinnan berömt, *à l'excès*, "lilla nådiga Fröken Elisabeths" tartines och öfriga *"småbröd,"* som gumman sjelf kallade alla sina små sorter, runda och fyrkan-

tiga, krusiga och släta, gula och bruna, som voro uppstaplade i silfverkorgen — då reste de främmande.

— Bruka de ofta göra dylika försök? — frågade Axel, när han återkom, sedan han i godt mak *sett på*, huru hans betjenter instufvat hans gäster i deras slädar.

— Nej, minsann! — svarade Tanten — och så charmanta och så eleganta, som i dag, såg jag dem aldrig här hos oss i *vår* ensamhet och tysthet.

Rosina skrattade.

— Men jag kom under fund med, att de rätt väl visste, att du var hemkommen, min kära Axel! — fortfor Tanten — Kammarherrinnan råkade att förtala sig en gång. Hon tog väl igen sina ord och fick *just då* en attaque af sin faseliga *rhume*, eller hvad hon kallar vår vanliga snufva; men jag märkte dock ganska väl, att hon visste det, fast de alla tre föresatt sig att sväfva i okunnighet derom. Kan ni säga mig, hvad det skulle båta till?

— Jo, — svarade Rosina, skrattande — det begrep jag genast. De voro outsägligen nyfikna på Axel. De insågo, att han icke skulle göra sig brådtom att komma till dem, och nu var detta en rätt slug uppfinning att helsa på oss, Tante och mig, men *ignorera* Axels hemkomst, för att icke

få den harmen att ha gjort honom *"första visiten."*

— Ja, tänk, att jag lurade verkligen ut det samma! — svarade Axel, leende — Det var ett ledsamt folk. Det visste jag icke förut. Men nu vet jag det — Se der, hvad de vunnit på sin *"icke första visite!"*

Och sedan talade man aldrig om Mühlendorfs. Det finns en sort folk, som man icke tycker om; men man talar ändå om dem. De väcka ett visst oängenämt interesse, men ett interesse dock, och man talar ändå om dem. Men så finns det en annan sort, som man alldeles glömmer, och som är att likna vid de gärdagårdsstörar, man reser förbi: man ser dem, ser, att de äro raka eller krokiga, höga eller korta, tänker ibland derpå i förbifarten, men *aldrig* sedan. Axel tänkte aldrig på Mühlendorfs, nu eller i framtiden, mer än när han såg dem.

Men på hvad tänkte han då för närvarande? Det visste han icke sjelf rätt. Han lefde i ett *nu*, som särdeles behagade honom, utan att han dock myeket tänkte deröfver eller vaknade till någon egentlig besinning, förrän en dag, då han helt oförmodadt fick ett besök af — Albert H.

Det var en förmiddag: Axel hade å nyo börjat göra Rosina förslag att resa ut på släda. Rosina tvekade, skrattade, rodnade, darrade omäk-

ligt och förebar än ett hinder, än ett annat. "Jag skall hjelpa Tante. — Tante tycker icke om det. — Jag har icke tid. — Jag förkyler mig etc. etc., voro hennes svar.

Till det sista svarade Axel:

— Åh, det skulle blifva min sak! Dessutom, så frisk som du är, och i detta vackra väder! Chansons! Nej, säg heldre, att du inte *vill*, och sedan äfven, *hvarföre* du inte vill!

— Jag väntar främmande — svarade Rosina, skrattande, med den ton man har, när man säger något, som man icke alls ber skall blifva trodt, och mer sagdt för att leka än på allvar.

— Så å! — svarade Axel — Och hvem då, om man törs fråga?

Men just i samma ögonblick, innan Rosina hann att med ett nytt skämt besvara Axels fråga, inträdde oväntadt, och likasom genom ett trollslag, Albert — "yr och quick, god och barnslig" — nu som för fyra år sedan. Kanske litet mer sansad.

— Nu förstår jag! — sade Axel, bet sig i läppen, helsade vänligt och artigt på sin unga gäst, men fixerade skarpt Rosina, som starkt rodnade, dels för att Albert kom, dels för den besynnerliga slumpen, att han skulle komma just i *det* ögonblicket, och dels för Axels mörka, mulna blickar. Axel var dock mycket för fin, att med en

enda rörelse förråda sig för Albert, utan de båda unga karlarne samspråkade om diverse, helt gladt och muntert. Albert frågade mycket om hans resa, och Axel svarade interessant och med en sakkännedom i allt, som bevisade, med hvilken uppmärksamhet han gjort denna resa, och att han, olikt med så många andra resande, skådat tingen på deras inre, icke blott på deras yttre, sida. Men det kom deraf, att Axel redan kände det yttre af tingen genom läsning och samtal med bildadt folk, innan han någonsin beträdde främmande jord, och blef derföre icke så högst frapperad af hvad han såg, utan fick genast öfverlemna sig åt en forskning af grunden och orsaken till hvad han förnam, och, om han någonsin utgifvit sin resa, så hade man säkert blifvit förskonad för ett sådant värdshus- och diligence-prat, som man ofta nog trakteras med. — — Men, att Albert var mycket sysselsatt med Rosina, det undgick ingalunda Axel. Albert sade en gång:

— Jag fick höra, att du var hemma, och *derföre* styrde jag min kosa hit.

— Ja, du kom, *emedan* jag var hemma, men icke *för* det jag var hemma! — sade Axel, skrattande; men hans skratt var mörkt, liksom man ofta ser en mörk och en djup låga.

På detta svarade Albert endast med en van-

lig rodnad, hvaraf hans blonda goss-kinder hade ett ymnigt förråd.

— Och hvad gör Cousine Rosina om dagarna? — frågade Albert en gång, vändande sig till henne — Det är väl bra mycket roligare nu på Ulfsborg, sedan Axel är hemkommen, eller huru? —

Nu var det Rosinas tour att rodna, och Axel besparade henne att svara, utan sade:

— Inbilla dig icke det! Rosina har blott vetat, hvad hon *saknat*, icke tänkt på, hvad hon *haft*; derföre skall hon äfven få behålla, hvad hon saknat, och slippa, hvad som var henne öfverflödigt.

Albert var mycket för yr och glad, att fundera på denna Axels litet hårklufna utlåtelse, och, om än dess andemening rätt uppfattades af Rosina, så kunde Axel det icke märka, ty hon gjorde, hvad qvinnan så oändligen ofta nödgas göra: hon låtsade, som hon hvarken hörde, förstod eller tänkte på, hvad som sades. Axel gick snart ut, och dörren blef stängd med *litet* mera fart, än som behöfdes, ty, besynnerligt nog! på det gamla Ulfsborg var ovanligt goda lås öfver allt, fast de voro stora och gammalmodiga, och, om blott en enda gnista vrede blandade sig i den dörrstängandes rörelse, så gaf det ett förfärligt echo i de gamla murarna. Denna gången small

dörren temligen, och Rosina sade: "Det drar fasligt i dag!" — Albert åter berättade henne om alla de galenskaper, upptåg och resor, han haft för sig nu, allt sedan den 1 December, då de råkades på balen i L—g, och skämtade för resten godt och gladt med Rosina, just som han ofta brukade göra, och som någon gång hade en liten anstrykning af mer allvarlig tillgifvenhet, än hans lekfulla yrhet kunde gifva anledning förmoda, ty han var obetydligt allvarsammare än för fyra år sedan; hans munterhet hade endast tagit en — om man så får säga — qvickare vändning, var nu mer i ord än i rörelser, mer innerlig än ytlig, och *ännu* hade ingen qvinna rätt innehaft den plats i hans hjerta, som Amalia så oskyldigt en gång fick. Skulle Albert finna ett fruntimmer, vackert, älskvärdt, intagande och angenämt, så måste hon nödvändigt hafva ett eller annat drag, som påminde om den evigt saknade, och *nu*, sedan han någon gång (med långa intervaller likväl) började ens tänka på, att äfvenledes *han* en gång, långt fram i tiden, torde kunna komma att draga Hymens *verkliga* bojor, då tänkte han på Amalia och hennes ord, och sade för sig sjelf:

— Hvad hon hade rätt! — Den man verkligt älskar, den vill man hafva till sin maka. Jag förstår icke, att den tanken *aldrig* föll mig in *då*. Men *nu*, — om hon lefvat *nu!* — Min Gud, hvad

jag skulle sörjt öfver, att hon aldrig kunnat blif-va min maka! Hon var dock i alla fall ett par år yngre än jag. Ack, en sådan guda-hustru! — Jag tror, jag pratat politisk gallfeber på Mühlendorf, tills han rent af storknat, och himmelen vet, om jag icke dermed gjort äfven Amalia en stor tjenst, ty en sådan träkarl *kunde* aldrig passa för henne, etc., etc.

Så hade Albert ofta talat för sig sjelf; men hans qvarblifna tillgifvenhet och förgudande af Amalia hindrade honom dock icke att lemna sin gärd af beundran åt andra qvinnliga behag, och bland dessa stodo dock Rosinas nästan främst hos vår unga, glada pilt. Han tyckte sig, för hvar gång han såg henne, finna allt större och större likhet imellan henne och Amalia. Denna fanns äfven onekligen, sådan man den i slägter ofta ser, och den hade icke blifvit obemärkt af någon annan, som, djupare än Albert, fäst Amalia i sitt lågande, varma hjerta.

Axel gjorde en lång, ensam promenade, när han lemnade Albert och Rosina, och under denna beslöt han att: — dagen derpå afresa till Stockholm, och hvad Axel *nu* beslöt, det verkställdes *säkert*. Det hade han väl alltid gjort; men nu var det blifvet en föresats, byggd på den grund, att *nu mer* beslöt Axel sällan något, som icke var rätt, eller som på något sätt stridde mot hvad

sans och förnuft, eftertanka och besinnande kunde binda.

Men Stockholmsresan! — — Den beslöts dock icke med *fullkomligt* kallt blod, utan i en viss omskakning af flerahanda, sig korsande känslor.

— Jag *måste* återse Carl! — sade Axel till sig sjelf, för att gifva sig någon rigtig pretext, och gjorde redan vid sin hemkomst från promenaden anstalter för sin resa. — Albert hade under tiden varit i stallet, sett på Axels hästar, mönstrat och små-värderat dem. Albert hade letat efter Axel, Albert hade kastat ögonen i några nya böcker, som Axel hade hemfört, Albert hade hunnit med mycket annat äfven: Rosina åter hade hjelpt Tante, hade suttit länge ensam, tankfull och vemodig, hon hade sytt en stund, skrifvit en stund, läst en stund; men, oaktadt allt detta, ville dock ödet, att, när Axel hemkom från sitt långa ströftåg, sutto Albert och Rosina precist på samma platser, der Axel lemnat dem.

— Om herrskapet nu slutat sina angelägenheter, så skulle jag föreslå en promenade på utådal — sade Axel med en spefull ton, men med sänka, sammandragna ögonbryn och en åsk-blixt under hvartdera af dem. Rosina undanbad sig, och de unga karlarne följdes åt; men i dörren vände Axel åter, likasom han glömt något, gick fram till Rosina och sade, bittert småleende:

— Du är oändligen glad i dag, Rosina! Neka det icke! — Du är ju bra lycklig? — Hvarföre tiger du? — Hvarföre ser du så ned? — Hvarföre rodnar du så outsägligen? — — Dock, det var en bra dum fråga! — Jag önskar dig lycka, Rosina! — tillade han vekt (och Axel, vek, var som en vårfläkt på en stormig dag) — Du blir ock lycklig, Rosina, ty du är *god*, du är *trogen*, du vill icke locka mera än *en*, du vill icke se mera än *en;* — du är en qvinna, sådan jag blott såg *en* — och Albert — är en bra gosse! Ni *skola*, ni *måste* bli lyckliga, och jag — jag *vill* glädja mig deråt.

Vid dessa ord tryckte han häftigt Rosinas hand till sitt hjerta och ilade ut.

— Hvad var detta? — sade Rosina för sig sjelf, när hon blef allena — Var *det* Axel, och var det *han*, som så talade? Han är *ny* för hvarje dag! Och denna hans envisa förmodan om Albert! Ur hvilken källa öser han den? Icke har jag, icke har Albert gifvit anledning dertill! Och hvad skall jag göra, för att taga honom ur hans villfarelse? Och hvad gör det väl, om han stadnar deruti? Och hvarföre tyckes det sysselsätta Axel? — Axel, som så litet bryr sig om andra, som ser dem så mycket *à vue d'oiseau*, att jag ibland knappt tror, han bemärker dem! Han undra! — *Han* tänka på *min* lycka! — *Han!* O, hvad det

brusar i botten af hjertat! Men tig stilla, du oroliga, du stackars hjerta! Du *får* icke tala, du *får* icke känna en gång, — du skall tiga! Och det skall äfven jag. Hvad gör mig Axels tro? — Den tager tiden nog bort. Och, när han icke ser mig, så tänker han icke derpå, utan på *henne*, på hinsidan hafvet! *Hon*, som jag icke kan tänka mig. Axels älskade! — Huru kan hon se ut? — Skön, ja, skönare än allt skönt, och lyckligare än — ja, än hvad? — Jo, det vet jag äfven; men jag tiger, — vill tiga för mig sjelf. — —

Så der ungefär irrade och sväfvade Rosinas tankar, och, trogen sina föresatser, var hon tyst och sluten hela den öfriga dagen; höll sig nära Tante Lisbeth, som, man af gammalt minns, var ett känslo-fördrif, och blef om aftonen nästan glad (man säger *nästan*, ty det är så innefattande), när Axel berättade, att han tidigt andra morgonen, i anseende till *vigtiga angelägenheter*, nödgades företaga sin länge omtalade resa till Stockholm. Albert hade redan, nyss han kom, sagt sig äfven skola nödvändigt resa den följande dagen.

— Då hafva vi sällskap till Wrestorp. — sade Albert.

— Nej, jag nödgas resa mycket tidigt! — svarade Axel, litet förglömmande sitt nya kall af

värd i huset, utan i sin gamla vana, att ofta vara litet i opposition mot hvem som helst, när han var mörk i hogen.

Något förundrad, såg Albert på honom och frågade, om han trodde, att man som husar officer icke lärt sig att både sofva och vaka, ligga stilla eller stiga upp om morgnarna, hvilket som fordrades.

Axel gjorde en undvikande ursäkt, och de kommo öfverens att resa tillsammans.

— Farväl, Rosina! — sade Axel, när de togo afsked andra morgonen — Var icke ond på mig, om jag är en oskyldig orsak, att Albert reser förr, än han ämnat; men han kommer väl snart åter; åtminstone har jag bedt honom anse mitt hus som sitt, och allt, hvad *mig* tillhör, äfven som sitt. Han tackade mig med ett hjertligt handslag; men — han bjöd mig ingalunda detsamma tillbaka, och derför klandre honom hvem som helst, men icke jag! — Farväl, Rosina! Se nu gladare ut, när jag återkommer i vår!

— *I vår!* — upprepade Rosina, när Axel stängt dörren — *I vår!* — och nu rann en tår, så rund och så bitter, ned på den af döfvad, tystad smärta sig ändtligen fritt häfvande barmen.

Ack, Axel, hvarföre vände du icke om, nu som en gång förr, i dörren! Du hade då kanske sparat in mången tår, som jorden skulle dricka,

ty den svarta jorden törstar efter den stilla sorgens, den qväfda kärlekens, saknadens och hopplöshetens heta, bittra, gömda tårar.

— Farväl, söta, guda-sköna, förtjusande Rosina! Låt nu se, att du kommer in till M—d i vinter på några baler, att jag får valsa med dig, ty i vals är du min gudinna! Ja, ja, — jag kommer väl sjelf och manar ut dig ännu en gång, ty Axel har directe *bedt* mig resa hit! — sade Albert, när han, glad och yr och litet kär, tog afsked af Rosina; — men då var Axel icke tillstädes.

En liten tid efter Axels och Alberts afresa, fick Rosina Berthas bref.

— Ja väl! — sade hon till sig sjelf efter dess genomläsande — Till Tante Julie! — Till Sibirien! — Till Botany Bay! — Det är mig likgilltigt, blott icke här! Icke en minut, sedan *han* återkommit!

Cap. 8.

Lilla kistan står bland stumma gäster;
Döden bjuder ej på glada fester.
Gossen, som han bäddat på sin bår,
Fyllde just i går sitt sjunde år.

Atterbom.

De voro bra olika de känslor, med hvilka Axel för fyra år sedan lemnat Stockholm, och de, som nu, vid hans återkomst dit, intogo honom.

Då, förvillad af sorg, af sitt stora arf, af alla de himmelsskriande olika förhållanden, han råkat uti, egde han blott en önskan, den, att göra sig quitt alltsammans och endast med en full bourse anträda sin, i all tid efterlängtade, Europeiska resa. Carls medlidande och saknad, sina vänners glädje och förtjusning öfver arfvet, men sorg och grämelse öfver hans resa; fäders och mödrars söta miner, några af döttrarnas förstulna dito; fattiga, nödställda ungdomsvänners klagovisor och begäran om hjelp; Judarnes *"fornejelse und schture fervåning att af sin Lieber Herr Paron und gynnere få alle sine månge penger, mit rente, und efverrente, und docerer, und ingen ofett"* — Se, allt detta var en liten profbit af

hvad det kära, gamla Stockholm gaf Axel till reskost på vägen bort. — Och *nu!* — Hvad fann han nu? —

Jo! — Carl, glad och lycklig, men bläckig öfver öronen, och manuscripter och recensioner på alla stolar och bord, — de fordna fäder och mödrar liknöjda, — döttrarna gifta, — andra dito uppdykade ur tidens våg, — sina gamla vänner, några borta, några gifta, några förgiftade, några döda i choleran, och några, visserligen förtjusta af att återse Axel, men med hjernan så full af riksdags-gräl, riksdags-prat, parti-hat etc., att Axel knappt kände igen dem.

Men se, de fattiga, de nödställda, de blottställda gamla bekanta, de funnos *alla*, och, saknades någon enda, så kom det två andra i dess ställe. På Judarne tänkte han icke mer, och icke de på honom, mer än när de någon gång möttes på gatan; då lyfte de artigt på hatten, som skulle de på hvar sitt håll säga: "Vi hafva talat ut med hvarandra. Våra banor äro alldeles skiljda hädanefter, och aldrig mer komma vi inom hvarandras atmospher." — Och deruti hade de å ömse sidor rätt. Den tiden var förbi, äfven om Axel på en gång, genom någon ödets lek, blifvit fattig och skuldsatt.

På samma gång som Axel börjat öppna ögonen i ett fall, så hade han äfven gjort det i an-

dra, och hvad han fordom fann *förlåtligt*, skulle han nu ansett som *uselt*, och hvad han fordom knappt ogillade, det var han nu färdig att med lif och själ bestrida. Axel hade aftvått allt det grumliga, som en förfelad uppfostran, en orätt behandling i barndomen samt vanan att blindt lyda och nästan aldrig kufva sina häftiga passioner, lagt öfver hans stora, manliga, sköna själ. Den stod nu, renad och härlig, icke derföre vattenklar, som diamanten, det tillhör ensamt den ursprungliga oskulden, utan flammande af många färger, som opalen: Högmodets och ärelystnadens purpur lyste der väl något emot solen, fosterlandskänslan hvälfde sig der så hög och himmelsblå, vänskapen färgade de violetta strimmorna, kärleken de rosenröda, och hoppet, det dunkla, det halfanade, skimrade så ljusgrönt, och religionen, den hos Axel nytända, den sväfvade på hvita moln och omgaf det hela, och det lifliga sinnet, det eldiga temperamentet, se, det gjorde, att alla dessa färger, med alla sina otaliga brytningar, skiftade och vexlade, med blixtens snabbhet, inom en secund.

Axel var ju lik en opal således?

Men ack, hvad opalen är skön! Man kan ej låta bli att beundra dess enhet, och ändå dess färgprakt. Man får i den alltid se något härligt, men just det man minst väntade. Och äfven detta var likt vår hjelte, ty snart blir han väl ändå

vår hjelte, fast han hittills blott varit en trogen bild af en stor själ, i passionernas hvirflande bojor insnärjd. Men nu! Nu börjar han ju temligen kunna bestrida alla dessa passioner, ty ingen må inbilla sig, att de tystnat, att de bleknat, lugnat sig, domnat, somnat, slocknat och dött. Nej, nej, de lefva, de glimma upp under askan, de upplåga till och med ibland, och lågan hotar stundom sjelfva himmelen, likasom Titanerna det fordom gjorde; men så kommer förnuftets kalla vatten och hälles öfver dem, så komma mannens, den stoltaste mans föresatser och jernvilja och kasta en klipphäll öfver dem, och derföre brinna de icke nu mer, otyglade som en vulcan, hvilken kastar eldmassor och lava, och förhärjar jorden, och utöder menniskorna. Nej, Axel hade nu svingat sig ur stoftet, hade väl ännu mången mensklig svaghet, månget menskligt fel; men just sådan är hjelten.

Fullkomligheten, den döda, passiva, evigt sofvande, eller evigt vakande, hvilket den börjat, med ett ord, fullkomligheten, bristlösheten, den låter icke en gång tänka sig hos en menniska och vore knappt älskvärd. Utom Gud, vill man så ogerna dyrka något, minst en menniska; det vill säga dyrka af bara *beundran*, ty låt blott en annan känsla, som man icke för ofta vill tala om, låt bara den rösta, då känner hvarje varmt hjer-

ta sig färdigt till afgudadyrkan; dock icke, visst icke för fullkomligheten, utan för *det*, som *det* hjertat fordrade och fann. Axel var således en hjelte, men långt ifrån fullkomligheten. Att Axel var bättre nu än förr, att han lösgjort sig ur den mörka gyttja, i hvilken händelserna, mer än hans smak, kastat honom, det har man sett; men jag hör mången fråga: "hvilka voro då de egentliga motiverna till denna brytning?"

Icke var det åren, ty, när dessa, endast dessa skola befordra en förbättring, då kommer den dock icke förr, än erfarenheten och några brister, som tiden alstrat, börja högt mana till återtåg; men vid Axels år är det just som, hos de flesta, hvarje häftig lidelse tyckes villja spränga alla bojor och frigöra sig helt och hållet, i stället att låta fängsla och kufva sig, hvilket Axel både försökte och ofta, ja, allt oftare och oftare, lyckades med.

Det var således icke *åren.*

Icke kunde det vara hans kärlek till Amalia, ty den var för kort, för outbildad, för hopträngd inom hans eget bröst, för mycket i aningarnas, för litet i verklighetens verld, och kunde visst mycket på Axel inverka, dock icke en total hvälfning i alla hans idéer.

Det var således icke omedelbarligen hans kärlek till Amalia.

Icke var det den goda Tantens förmaningar,

ty dem kunde Axel — vi måste med smärta det medgifva — ännu i denna stund en liten viss benägenhet hos sig att trotsa, emedan de alltid komme i otid, och just i de ordalag, som skulle verka motsatsen af gummans afsigt.

Det var således ingalunda Tanten.

Icke var det Carls inverkan, ty den kunde icke göra mera nu än alltid förr, det vill säga, icke mer än *halföppna* Axels ögon, ty, när man icke sjelf har viljan och kraften, då förmår vänskapen bra litet öfver ett så häftigt temperament som Axels.

Det var då icke Carl.

Var det då arfvet? — Ja visst, ty *guldet*, som Axel så föraktat i alla tider; *guldet*, som gjort så mången god natur till dålig, det skulle nödvändigt på Axel göra en alldeles motsatt verkan emot på mängden, just emedan det alltid haft ett helt annat värde för honom, än för den öfriga verlden i allmänhet. I samma ögonblick Axel blef rik, märkte han äfven, att passionernas och de otyglade böjelsernas skarpaste sporre voro omöjligheten och hindren, och att det, som ligger lättfattligt för ens händer, aldrig har samma behag, samma retelse, som det man måste söka och göra sig möda att vinna. När denna första ljusgnista uppgick för Axel, runno många andra äfven upp efter hand, lockade af den första. Axel bör-

jade reflectera öfver tingen, icke sådana han hittills sett dem, utan sådana de egentligen äro; och sanningarne, de eviga, de oviklliga, började efterträda irrblossen. Bland dessa första fann Axel snart *den*, att, om man läte önskningarna vexa i mån af möjligheten att dem uppfylla, så skulle dessa, likt tvänne parallela linier, evigt följas, utan att råka hvarandra, och en evigt ouppfylld längtan blifva det enda resultatet deraf. Bland de eviga sanningarna, som nu efter hand uppenbarade sig för Axel, likasom upplysande hvarandra, var äfven den: att, om man afhugger ett ungt träd i höjden, så slår det ut skott och grenar åt sidorna, således äfven, att, om man stäcker sina otillbörliga begär, så vexa de upp åt andra sidor, der de äro tillbörliga och rätta, att, på samma gång man kufvar villjan till det *onda*, vexer villjan till det *goda*, och att, för hvar dämon man bortjagar, nalkas en himmelens ängel, ty intet, intet i hela universum står stilla eller blir dervid, utan framgår eller träder tillbaka oupphörligt. Denna *sista* oavikliga sanning var på Axels stora själ den mägtigast verkande, ifrån det ögonblick den med sin solstråle inträngde i hans sinne.

— Om jag således icke går uppföre, — sade han, nästan förvånad öfver sin upptäckt — så går jag nedföre, och se det, det *vill* jag icke.

Och derföre sträfvade Axel uppfåre och blef

ifrigare, ju häftigare forsen var, ju brantare klippan syntes. För Axels oroliga själ fordrades äfven ett evigt sträfvande. Han var, bland Guds skapade ting, det som dock minst kunde stå på en plats. Med samma ifver som han förr sökt att uppfylla sina begär och gifva luft åt sina lidelser, med samma ifver försökte han nu att qväfva dem och beherrska sig sjelf. Axel bevisade fullt, att en kraftig villja, äfven om den en gång haft de sämsta mål, är en himmelens gåfva, då åter en lam, död, godtycklig villja är ett dåligt lån af jordens trälande djur, och nästan likgiltigt, om dess obetydliga substans lutar åt det goda eller onda, emedan hvilketdera är så litet, så lätt förbytt, så vacklande och obestämdt, så vekt för minsta vind.

Psychologen må nu le bäst han vill: arfvet, arfvet var till denna Axels nya stämning ett stort häftyg. Lägger man nu dertill den genom Amalia återvunna tron på qvinnodygd och ren kärlek, så kan man lätt fatta, huru allt det mörka, som fanns i Axels själ, så småningom skiljer sig från det ljusa och snart alldeles försvinner. I sitt yttre var dock Axel sig fullkomligt lik. Äfven under hans mest stormiga tider hade han aldrig fört usla, omoraliska, förderfvade satser på sin tunga eller någonsin försvarat dem, fast han ofta nog brutit emot de rätta, som han både älskade och

tyckte sig ibland vilja våga lif och död för Carl och alla andra kände således fullkomligt igen Axel, huru olik sig han än kunde vara, om man följde hans så väl tankegångar som handlingar. Men, utom för Carl, kände Axel en omotståndlig likgiltighet, missnöjdhet för allt hvad som omgaf honom här på skådeplatsen för alla hans fordna bragder och gigantiska företag. Intet var nu mer nytt. Ungdomskänslorna voro väl qvar; men ungdomsillusionerna voro till större delen rubbade och borta. Axel såg — som man sagt förr en gång — tingen, sådana de voro, icke sådana de synas och vilja synas, och detta är den första hemlighet, som erfarenheten, på bekostnad af mången blind ungdomsfröjd, uppenbarar.

Hvart Axel styrde sin kosa, möttes han af det största, det mest odelade bifall, och menniskor, som fordom ogillat och tadlat honom, upphöjde honom nu till skyarna. Om detta var för arfvet eller för Axels egen förtjenst, kan man så noga icke bestämma, utan lemnar åt läsaren att afgöra sjelf. Axel trodde sig finna det förra och skrattade. Högst förundrad blef han att öfver allt höra hänttydningar och syftningar på en kommande förbindelse mellan honom och den förut en gång nämnda Tyska grefvinnan. Denna idé hade minst af alla inrymts i Axels framtida planverld. Han anade aldrig, att ett halft, obestämdt ord till gum-

man Lisbeth, för att spara sig och Rosina hennes dumma insinuationer, var urhällan till detta prat, som, bygdt på det verkliga factum, att detta fruntimmer varit till ytterlighet förälskadt i den unga Skandinaviska Baronen, nu forsade fram och antog allt mer och mer säkra och bestämda former. Äfven åt detta skrattade Axel och lärde Carl detsamma. Axel kände ett outsägligt behof att älska, att få till en qvinna öfverlemna hela sitt varma, rika hjerta. Axel såg, likasom i en trollspegel, en enda bild, som lockade honom; men den jagade han alltid bort, utan att kunna beqväma sig att söka någon annan. *Söka* i allmänhet var något, som Axel aldrig kunde, aldrig kunde lära sig en gång. Att *söka* sig en maka, var för Axel en den vidrigaste, osmakligaste tanka. Att söka upp, om icke annat än ett förkommet papper, en nyckel eller dylikt, det satte *ännu* hela hans heta blod i rörelse; han bet ihop tänderna, ögonen gnistrade, och, huru mycket han än efteråt hånade sig sjelf för ett dylikt vanmägtigt utbrott af vrede, inföll det dock ännu tid efter annan. Besinna nu, om Axel skulle *sökt* sig en maka! Men det lät han ock visligen blifva. Deremot försökte han att vänja sina tankar vid att bortjaga den omnämnda bilden eller tänka sig densamma som en annans tillhörighet. Axel hade förut aldrig känt en gnista af verklig svartsjuka. Det var således en för ho-

som alldeles ny känsla, hvars bekämpande han icke ännu rätt kunde uppfatta. Hans försök voro således till en början just sådana, som förvärra och icke förbättra det onda, och tiden får utvisa, om han hittade på något bättre.

Att en oändlig liknöjdhet skulle blifva resultatet af allt detta, är snart funnet, och stor och nästan qväfvande var den äfven. En bitter, smärtsam känsla var det första, som väckte Axel ur den apathi, som han allt ifrån sin ankomst till Stockholm känt. Han var en dag i ett aftonsällskap, och förbi sina öron hörde han de orden sväfva: "Nej, hon kommer troligen icke åter i vinter, hon "reste ut till Rosenvik kort efter hans död."

— Hvem är död? — frågade Axel, och han kände sjelf, att hans läppar omärkligt darrade.

— Grefve P—s enda son, en liten pilt om sex år — svarade någon likgiltigt.

— Här i staden? — frågade Axel, blek vorden.

— Ja, visst! — blef svaret — Gossen var frisk och stark, ett ovanligt vackert och intagande barn, men fick strypsjukan och dog inom ett par dygn, till moderns, faderns och hela familjens stora grämelse.

Axel lemnade snart sällskapet. Det var en mulen och kulen vinterafton. Snö'n flög så mjeltsjukt omkring och bäddade så kalla drifvor här och der. Månen fanns väl, men fick ej lysa för

tunga spömeln. Gatorna voro mörkare än vanligt, och med långa, men långsamma steg styrde Axel, tätt insvept i sin kappa, och med den ludna mössan långt neddragen i pannan, med tungt sinne och mångfaldiga bittra känslor, sin kosa till Orgelnisten i St. Clara. Dit kommen, frågade han: Hvar bor Kyrkvaktaren? Han fick svar och begaf sig dit. Der frågade han: Af hvem skall man få upplysning, rörande en graf? Förundrad svarade man honom: Af Dödgräfvaren — och Axel visades till densamma. Axel gick genom flera gränder, kom slutligen in på en trång, mörk gård, letade sig fram till en, i svartaste skuggan belägen, ingång, famlade der efter en trappa och kände under uppgåendet, att det var en af dessa otäcka vindeltrappor, som man ännu finner qvar i gamla, endast af fattigt folk begagnade, hus i Stockholm. Axel hade en oöfvervinnerlig afsky för dessa mörka, smutsiga, dolda boningar, der icke allenast armodet, utan äfven alla sorters laster och brott dölja sig. Så vidt han kunde, undvek han alltid att personligen besöka dylika nästen, ehuru hans frikostiga hand, nu, som i alla tider, ofta hittade dit, och han var i detta dystra ögonblick föga hugad att leta och fråga efter den han sökte, men ändå mindre att återvända med oförrättadt ärende. När han kom upp för en trappgång, bultade han på ett par gamla dörrar, som han, i mörkret famlande,

slutligen fann; men de voro låsta, och intet ljud förspordes derinanför. Han trefvade åter rätt på den vederstyggliga trappan, gjorde vid uppkomsten till tredje våningen samma fruktlösa försök och började nu uppstiga den tredje trappan, med o-betydligt hopp att här vinna sitt ändamål. Han letade äfven här i kolmörker efter en dörr, och, när han fann den, ämnade han kraftigt bulta derpå; men, som den var alldeles oläst, gaf den genast vika för hans första försök, gick sagta upp, och Axel inträdde i ett litet besynnerligt mörkt rum och, som det tycktes, alldeles utan fenster, men svagt upplyst från en bred dörrspringa till ett inre rum. Axel gick helt tyst fram till denna dörr, och, som springan var ganska bred och tillkommen genom den gamla murkna dörrens gistenhet på midten, kunde Axel tydligt se och höra allt, hvad som föregick i rummet, utan att öppna dörren eller låta sig märka. Att det, som tilldrog sig, skulle vara något särdeles, efter det i ett sådant ögonblick kunde draga till sig Axels uppmärksamhet, är påtagligt, och, som den scène, till hvilken han blef vittne, starkt inverkade på hans sinnesstämning denna afton, meddela vi den:

I midten af ett torftigt rum låg på ett par gamla trästolar något långt, mörkt, omkring hvilket tvänne gamla qvinnor sysslade, och, när den tredje kom och lyste derpå med ett smalt ljus,

såg Axel ganska tydligt, att det var en likkista, och att man höll på att svepa liket, som likväl redan var lagdt i kistan. Framme vid ett gammalt bord såg Axel en åldrig man, med kal hjessa och sorg i hvarje skrynkligt drag, sitta lutad och tigande mot sin på bordet hvilande arm.

— Har Madame fått på handskarna än? — frågade den ena af de gamla qvinnorna.

— Nej; men jag sträfvar me'et här i mörkret, — svarade den andra.

Då kom den tredje genast med det omtalade ljuset, och äfvenväl i hennes åldriga drag upptäckte Axel en hög grad af sorg, då de tvänne andra deremot tycktes vara vid godt lynne och beställsamt fjeska med stärkta lappar och rimsor, som de veckade och utkrusade i allahanda besynnerliga zirater och figurer. När den gamla qvinnan, som lyste de andra, åter satte ljuset på bordet, såg Axel, huru hon lutade sig ned mot den gamla mannen och strök honom vänligt om kinden, under det hon sagta tycktes göra honom en fråga.

— Nej, tack Mor, intet kaffe för mig! — svarade han med beklämd röst.

— Ja; men du har icke smakat en bit, sedan gossen dog.

— Och inte du heller, Mor, det har jag sett.

Nu brast hustrun i gråt.

— Och inte blir det så snart heller, det känner jag på mig — sade hon; men då började de båda andra madamerna prata och bevisa, att äta och dricka, litet kaffe med en tår brännvin etc. vore mycket nyttigt för sorg och användes *alltid* vid dylika tillfällen.. Den ena erbjöd sig att *laga till*, den andra att *smaka*, om blandningen var god och lagom; men den gamle mannen svarade på allt: "Nej tack, Madame! Gör sig intet besvär, Madame! Bry sig inte om mig, Madame! Var så god och håll till godo sjelf, Madame! etc. Hustrun bara grät.

— Huru gammal var Johan? — frågade den ena af likaveperskorna, väl vetande af gammal vana och erfarenhet, att den enda tröst, som fanns utom kaffe och brännvin, var att få tala om den döda.

— Han var sjutton år; — svarade modern, snyftande — men han hade vett och förstånd som en gammal karl, och så stadig och beskedlig! — Aldrig skulle man se honom ute på några skälmstycken eller i sällskap med andra liderliga sällar, utan hemma var han på verkstaden, eller ock här hos oss. Och hvad han fick öfver af sin lilla förtjenst, delade han med oss. För alla de tusen gånger han hemkom med en fjerndel socker och en fjerndel kaffe åt mig, och snus eller tobak åt far sin!

Nu såg Axel, huru det dåliga ljuset speglade

sig i stora, våta droppar på det brunmålade bordet, öfver hvilket den gamle satt lutad. — Hustrun fortfor.

— Och aldrig hade vi flera barn än vår Johan, och aldrig ville vi ha flera! — Men se, det var väl derför vår Herre straffade oss så hårdt, ty man bör säga: icke min villja, utan din, o Herre! Men Johan var oss så tillräcklig, och, hade han fått lefva bara, så hade vi haft bröd till död-dagar, det är säkert. Hvad skola vi nu göra, när far icke orkar grafva för liken, och jag inte ser att sticka strumpor mer! — När jag förr sade så till Johan, svarade han alltid så glatt: "Då skolen J komma till mig och bo i mitt hus, och jag "och mina barn, gesällerna och gossarne, alla skola "passa eder på bästa sätt." — och så log han så skälmskt. Och nu brast hustrun åter ut i högljudd gråt, och från den gamles öga föll tår på tår.

Axel hade hört nog! Axel hade här sett denna djupa sorg, som ingenting lindrar, en förlust, som vid dessa år är oersättlig, en saknad, som med hvar stund vexer, emedan den gror i moders- och faders-hjertat. Och ändå! O, afgrundstanka! — ändå — orden ville icke ut — ändå afundades Axel dödgräfvaren! Se så, nu är det utsagdt: Axel afundades dödgräfvaren — afundades denna djupa, tärande, allt förmörkande sorg!

Men den var naturlig, men den var äkta och laglig! Men den förbittrades icke af en gnista annan ånger, än att man varit nöjd med sin lott och icke önskat sig *flera* barn, icke *bättre* barn. Men den var ljuf, emedan den var delad. Men den var afundsvärd, emedan den var allt detta, och icke, som Axels, hotande, straffande, i mörkret vandrande, och döljande sig för hvarje blick, hvarje menskligt vetande. Axel slog sig för pannan och utropade sagta dessa ord, som bättre än allt annat visade hela den omätliga vidden af *hans egen* sorg, och huru *fullt* han den kände:

— O, att jag vore den döda Johans fader!!!

Med denna känsla i hjertat öppnade han dörren och inträdde i rummet, der hans höga gestalt, hans förnäma utseende och klädsel nästan förfärade de fyra närvarande. Mannen torkade sig med handen öfver ögonen och framgick mot Axel; de båda sveperskorna höllo alldeles upp med sitt värf och stodo med halföppna munnar, för att bättre höra; men den sofvande Johans moder satt stilla på sängkanten och tycktes minst dela den allmänna förvåningen.

— Ni är dödgräfvare i St. Clara? sade Axel.

— Ja väl — min Herre!

— Jag vill hafva reda på en graf der.

— En graf!

— Ja, och om möjligt nu genast!

— Nu genast?

— Ja väl, nu genast!

— Nu i mörka natten?

— Ja, just *nu* i mörka natten!

— Det är omöjligt.

— Och hvarföre, min hederliga man?

— Min son är död — svepes här.

— Vår enda son, vårt enda barn är dödt! — sade qvinnan, just som skulle detta enda ord säga allt, hindra allt, solen i hennes gång, tiden i dess lopp — allt — allt. — —

— Jag vet det; — sade Axel — men eder Johan står icke upp, om ni än nekar mig denna tjenst.

De tego.

— Fattas eder något, godt folk, som menniskor och penningar kunna afhjelpa? — frågade Axel; men han måste förnya sin fråga, inan mannen svarade:

— Fattigt folk fattas alltid *något*, och oss mycket.

— Nå väl, låt mig afhjelpa någon liten brist med *detta*, men följ mig blott!

Mannen betraktade Axels gåfva utan särdeles snålhet, utan att taga derefter, tycktes rådslå med sig sjelf och kastade slutligen en hastigt frågande blick på hustrun.

— Gå du, Marcus! — sade qvinnan långsamt och nästan liknöjdt — Det dröjer väl icke så länge.

— Ja, om du så vill, så må vara! — svarade mannen, tackade med en nick Axel för hans gåfva och lagade sig i ordning att följa honom; men under tiden frågade han:

— Kunde det icke få vara tills i morgon — kära nådig Herre?

— Nej; — sade Axel — men det kan gå på några ögonblick; vi äro ju så nära kyrkogården.

— Hvad är det för en graf? — frågade dödgräfvaren — Det är väl någon äldre graf. Gud vet, huru man skall hitta den i natten och mörkret och snöyran! Månen lyser icke.

— Nej, grafven tillhör en nyligen död, ett barn, sonen till Grefve P., som bor här i Clara — sade Axel halfhögt, likasom vågade han icke sjelf höra sina ord.

— Ja så, är det bara den lilla grafven; — svarade dödgräfvaren — ja, det skall snart gå, den vet jag strax till.

En viss för Axel gräsligt hemsk känsla låg i mannens nästan nöjda ton, när han fick veta, att saken var så lätt uträttad, och, när dödgräfvaren nu skyndsamt tog rock, hatt och käpp, kände Axel denna nedslående, förstummande känsla, som man har, när man ser en fullkomligt främmande

likgilltighet, för hvad som i ögonblicket rör oss mer än allt annat.

De följdes åt. Så snart de kommit in på kyrkogården, visade dödgräfvaren på ett litet hvitt marmor-kors och frågade, om Herrn hade något vidare att befalla.

— Nej, visst icke! — sade Axel med en bruten röst och tog upp ännu en gåfva till den fattiga mannen, likasom hade det varit honom ljuft att göra *något*, det *enda*, det *sista* för honom liten, som slumrade änglasömnen under marmor-korset.

Axel blef nu ensam. Snö'n hvirflade omkring honom. Tårar, tårar, sådana Axel aldrig känt dem förr, fuktade den manliga kinden, och, nedböjd emot korset, knäfallande på den lilla upphöjda torfvan, kände Axel de bittraste — och några nya, hittills aldrig anade känslor, som nu alla sammanblandades till ett olidligt helt. Det var smärta, det var ånger, brottets tyngd och förvillelsernas straff. Dertill kom en saknad, att aldrig fått trycka det döda barnet till sitt hjerta, att aldrig *kunnat* få göra det, — aldrig kunnat för sig, för barnet, för hela verlden, få uppenbara sanningen.

— O, min Gud! — Kan du förlåta så gräsliga brott? — frågade Axel till höjden — O, min Gud, straffa icke faderns missgerning på barnet! Tag det bland dina änglar och hjelp mig, att jag må

vandra *så*, att det icke för *min skull* blir utstött ur din himmel. Det är en afgrundstanka: för *min skull!* — O, mitt barn, mitt barn! huru bittra äro icke de tårar, jag fäller på din grift, och huru ljuft sorgliga kunde de icke varit, om du varit en pant af en älskad makas kärlek; ty det är icke din *död* jag sörjer, utan ditt *lif* jag ångrar!

Axel grät ungdomstårar och kände sig ensam i verlden. Huru många långa timmar han dröjde vid den lilla griften, visste han icke sjelf, och med en här af bittra tankar i följe vände han slutligen hem till sig.

Besynnerligt nog var, att under hela tiden hade knappt en enda tanke fallit på Mathilda; men nu framstod i en hast den arma, sörjande modern för hans inbildning, och han kände en gräslig smärta vid tankan på hennes sorg; en smärta, som nästan gjorde Mathilda kär för honom.

— O, jag vill trösta henne! — sade han; men i hela hans rika inbildning fann han icke ett enda medel dertill. För motgångar, för sorger, äfven de bittraste, finnes tröst och lindring; men för samvetsqval! — Hvad finns för dem? Egen ånger och bättring, — intet annat. Detta kände Axel för väl, för väl, och dock skulle han gifvit till *allt*, för att med ett enda trösteord få lätta Mathildas, i hans tanka, så nedtryckta själ.

— Jag måste till Rosenvik! — tänkte han om aftonen, när han gick till hvila, och andra morgonen, helt tidigt, ilade han på det klingande föret, den välkända vägen framåt.

Hvad Axels hjerta nu var öppet! — Öppet för goda, rena, milda och ljufva känslor! Hvad det velat litet till, att Mathilda, om hon varit en god, fast svag qvinna, kunnat få mera välde öfver Axels själ, nu än någonsin! Djupt medlidande för den, man en gång varmt älskat, är en farlig känsla. Han såg henne i tankarna blek och aftynad, med darrande läppar och nedsänkt blick, komma honom till mötes. Han såg henne, sådan hon *borde* vara. Han såg henne, sådan han ville hon *skulle* vara; och han var sjelf blek och darrande, när han slutligen ankom till Rosenvik och på sin tillfrågan, om Grefvinnan var hemma, fick ett jakande svar. Axel tänkte sig aldrig någon mera i detta ögonblick än Mathilda. — Ingen tanke på Grefve P. hade fallit honom in hittills. Han tyckte sig hafva ett dunkelt vetande af, att Grefven var qvar i Stockholm, och blef likasom slagen af åskan, när han inträdde i den välkända salonen och fann — — Grefve P. studerande tidningarna, och Mathilda, tillika med ett par andra dämer, sittande helt vanligt omkring ett sybord,

med allahanda tyllrimsor, zefirgarnsnystan och tapisserie-mönster på.

— Ack, välkommen, min bästa Baron! — sade Grefven, som satt närmast dörren. Axel bugade sig, stum. Öfver Mathildas kind flög en lätt, nästan omärklig rodnad; men hon fann sig genast, steg upp från bordet, gick ett par steg emot Axel och sade, ledigt och utan all förlägenhet:

— Välkommen, Baron Löwenstern! — Det var länge sedan vi hade den äran att se er på Rosenvik. Ni har under tiden gjort en charmant resa, förmodar jag.

Förvånad, ja, fallen från skyarna, stammade Axel någon sorts svar och började sedan orda om resa, och riksdag, och slädföret, och sin egendom i Vestergötland, och barometern, och Aftonbladet, och — allt hvad man brukar *prata* om, när man icke egentligen har något att *tala* om.

Mathilda var elegant sorgklädd, småpratade, väl icke just gladt, men lugnt och höfviskt, med sina damer. Axel tänkte då och då en tanka, som icke illa liknade Ebolis uttryck till Carlos:

— — — — — — — —. Ich stehe
Vor einem zauberisch verschlossnen Schrank,
Wo alle meine Schlüssel mich betrügen.

En sådan qvinna hade han aldrig sett; ville icke mer se. "Om hon ändå blott med en enda "blick förrådt, att hon hade ett hjerta, eller ett

"minne, eller en enda obeherrskad känsla! — Men "allt, allt, var beräknadt, utmätt och utstuderadt, "eller ock — var hon sådan verkligt?" — Dessa olika tankar föllo Axel ömsom in. Efter en liten stund inkom Arabella. Hon hade mycket vuxit, blifvit städad, rak och skicklig, med styfärmar och konstmessigt sammanflätadt hår. Hon neg zirligt och afmätt för Axel, i den förmodan, att han var en för henne alldeles främmande herre; men, så fort hon igenkände honom, återkom barnsinnet hos den lilla prydliga varelsen. Hon gjorde ett hastigt språng fram till Axel, och, hade hon icke kastat en blick på modern, så skulle hon troligen ha flugit i hans famn, nu som fordom.

— Åh, se Baron Axel! — sade flickan, glad och med barndomens glädje-rodnad på kinden. — Mamma, — sade hon till Grefvinnan — var det inte bra roligt att få se honom?

— Jo, mycket roligt, min bästa Arabella! — sade Grefvinnan; men sedan ropade hon den lilla flickan till sig och gaf henne hennes söm, med många små förmaningar deröfver, och hviskade på Franska till henne. Arabella svarade med liten otålighet, ömsom:

— Oui — si fait — certainement! — Oh, je le sais bien! — tog sin lilla söm och sprang bort till Axel samt satte sig bredvid honom.

— Vet Baron Axel, att min lilla bror är död? —

sade Arabella med barnslig enfald, och stora tårar perlade sig i hennes vackra ögon.

— Nu, nu, du arma Mathilda! — tänkte Axel — Dig vågar jag väl icke se på en gång — du arma, af tusende qval nedtryckta qvinna!

Men — — Axel bedrog sig.

— Ja! — tog Mathilda till orda, sorgligt, men lugnt och skickligt — Ja, vet Baron Löwenstern, att vi förlorat vår lilla son, lilla Carl Oscar? — Det är en sorg, som låter känna, men inte beskrifva sig, och jag är nöjd, att icke jag eller min goda P. deraf blefvo sinnessvaga.

Nu var det slut med Axels tålamod. Han tog, efter några minuter, sin hatt, gjorde en rimlig eller orimlig ursäkt för sitt korta besök — samt återvände till Stockholm.

— Om hon blott icke sett på mig! Sett mig rakt i ögonen, utan att dock förråda *en enda* kufvad känsla! Om jag blott märkt en enda sådan; men ingen! — Så sade Axel gång efter annan till sig sjelf. Och nu var Mathilda död, äfven i hans minne. Hon var lika vacker, lika älskvärd, lika intagande till sitt yttre, som fordom; men *nu* — kunde hon aldrig mer inverka det ringaste på Axel. Det var förbi. — Axel kände sig likasom *fri* och icke mer stå till ansvar för Mathildas sorg. Axel återvände till sin egen och tänkte aldrig mer på Mathilda.

Och du, obilliga läsare, som tyst läser om en Sardok, en Saphie, en Grefve Vaudrey, en Grefvinna Augusta, m. fl. menniskoslägtets fiender, — hvarföre skall du icke *tåla*, att man framkastar bilden af en mensklig varelse, som mot andra icke begick ett enda uppsåtligt fel, som blott var så vederstygglig, emedan hon, sedan hon en gång brutit, kunde dölja och kufva hvarje känsla samt gifva en tillbörlig färg åt hvarje sak, utan att det dock egentligen förnärmade någon, — tvärtom, befrämjade hennes närmastes väl? — Med den svarta penseln får man måla bäst man vill, med den hvita äfven, otadladt nog; men menniskorna vilja icke gerna se eller höra talas om — demi-teinterna, ty de gå med så små nuancer in på det välkända området, och det tål man minst. Förr må man tala om de onaturligaste och orimligaste brott när eller fjerran, än med en enda vink blotta en nutids svaghet. Man gör det *dock* — i den fulla öfvertygelsen, att man dermed gör rätt, och att, hvad man afskyr, bör framställas afskyvärdt och icke öfverdragas med en slöja, bakom hvilken man icke vet, om det är godt eller ondt. Så länge det onda finns, måste det bestridas och framställas på sin mörkaste skuggsida. Lasten måste hafva sin gärd af förakt och afsky, och huru skulle den det få, om man icke vågade framdraga den ur mörkret och säga: ”Sådan är den!

"Akta dig derför! Det ena steget leder till det "andra, och, inan du vet huru, står du vid brädden af den afgrund, som nu på långt håll visas "dig, att du må kunna den undvika."

Och nu — aldrig ett ord mer om Mathilda, min vördaste läsare och lärdaste Doctor H.! Ty jag ser i andanom, huru han redan letar i burkarna efter ingredientier till förföljelse-piller, som skola slungas midt i den arma författarens hals, emedan han vågat försvara sin sats och icke rent af dignat under bördan af alla de bäska kryddor, som hela pharmakopéen kan framvisa, och hela den förbittrade Doctorn kan skrifva recept på. — — Se bara, hvad man gerna lyder sina Recensenter, när de äro goda och billiga!

Cap. 9.

Och det goda är hvad rätt vi velat,
Är hvad ädelt och hvad fritt vi tänkt,
Är den tår, vi åt den sorgsna skänkt,
Är den hjelp, vi åt den arma delat,
Är den ånger, hvilken, då vi felat,
I vårt bröst ett heligt altar sänkt.

Wallin.

Likasom jerneken har den mildaste och behagligaste grönska, likaså fanns det i Axels manliga själ en viss vek barnslighet, som icke försmådde bönen till den Högste, ehuruväl han nog visste, att Allfader ändå styrer allt efter sina orubbliga lagar. Men Axel bad. Han bad för *henne*, som man icke mer vill nämna; bad Gud, att hon i sitt hjerta måtte känna *ånger*, och att hennes rysliga förställning måtte vara en larv, som hon ålagt sig för ett godt ändamål, och icke en ytterligare synd, som hon en gång skulle plikta för. Axel bad, att Gud måtte se till den förvända och dåliga, lika litet religiösa som moraliska bildning, hon fått, och de eländiga exempel, hon i yngre år haft för ögonen. Med ett ord, Axel *bad* för henne många, många gånger; men aldrig mer tänkte han på henne, och så villja vi äfven göra.

Men på hvad tänkte då Axel? På manliga värf, på fädernesland och dess styrelse eller, rättare, styrande, på menskliga vetandets framskridande, på menniskoghetens fordringar, behof och rättigheter, på möjligheten att här rätta det ena efter det andra och af uppkastade satser en gång få goda resultater m. m.

Men midt under allt detta tyngde en mjeltsjuk, mörk känsla öfver Axels sinne. Carl, som märkte det, sade stundom till honom:

— Gör som jag! Bry dig icke om verkligheten, utan lef i inbildningen! Tag en bok papper, doppa en penna och forma till en roman! Der får du folket sådant du vill hafva det, och der kan du, ur olika individers mun, framtrolla idéer, som skola förundra dig sjelf, emedan du icke anat dem, förrän de likasom ur pennan framflyta. Derigenom vinnes mer än ett ändamål: du afskuddar dig för månget ögonblick allt det materiela af lifvet. Tiden rinner fram på ett alldeles otroligt hastigt och alltid nytt sätt. Du höjer dig sjelf så småningom på sjelfskapade vingar; du känner dig lycklig, du vet icke hvarföre, men af en fullkomligt sjelfdanad lycka, som är *din* och ingen annans, som *ingen* kan taga ifrån dig, emedan *ingen* bidragit dertill, och som du i lifvets största motgångar, inom fängelsets galler och sjukrummets skymning, landsflyktig och utesluten

från allt, hvad som var dig kärt och dyrbart,— du dock alltid skall återfinna, emedan du förer den sjelf med dig.

Axel skakade tvekande på hufvudet.

— Nej, nej, *jag* vill hafva verklighet. Jag kan icke nöja mig med luftbilder, såsom du. Jag vill lefva ett lif, der jag gagnar andra och mig sjelf, bland varelser, som jag älskar och kan älska, emedan de det förtjena, emedan ödet fäst dem vid mig.

— Har du varit hos Waldemar G.? — frågade Carl.

— Nej, — svarade Axel — hvad skulle jag der? Waldemar är så lycklig, att han icke har behof af att se någon främling. En sådan kunde till och med störa hans lycka, ty man vet icke, huru rotfäst den är eller icke, här på jorden. Dessutom, hvad skulle jag der? — Bedröfva mig öfver att icke ha vandrat som han och fått samma lön som han, — nu sedan allt det der är för sent? Nej, till Waldemar reser jag icke!

Nej, nu är jag trött vid din stad, o Carl! — sade Axel en dag framåt våren. Nu börja träden knoppas och hela naturen tala om vår. Nu vill jag ner till mitt gamla näste. Det har

sina behag. Det lockar mig så underbart. Det är stundom en nästan främmande röst inom mig, som ropar, att jag der skall finna lugn och ro och kanske äfven sjelfva lyckan. Men huru den skall se ut, det fattar jag icke sjelf. Den kläder sig väl i bilder; men dessa äro bedrägliga. *Sådana* blifva de väl icke; men de kunna blifva annorlunda. Allt nog, just den förkänslan, som man kallar *aning*, lockar mig dit. Farväl, Carl! I morgon reser jag.

Carl gjorde invändningar; men Axel reste dock, och med en mångblandad känsla körde han in genom det gamla hvalfvet på sin fädernesborg. Hans hjerta slog så hårdt. Han kände en *längtan*, och det var länge sedan, Axel det kände. Han hoppades inom några ögonblick få åtminstone *denna* längtan uppfylld, och en känsla af anad sällhet, fast den icke skulle innefatta mera, än hvad ögat kunde bjuda, bemägtigade sig honom.

Tante Lisbeth blef outsägligen glad, sprang nu som alltid fram och åter, så i sorg, som glädje. Axel satt stum och såg väntande åt dörren. Men nu bar man in thé; men nu stodo blott tvänne koppar på brickan.

Axel ville icke fråga, det var likasom han derom öfverenskommit med sig sjelf. Han tänkte: "Tante dricker icke thé, det är för Rosina

och mig." Men Tante kom, tog sin kopp och pratade om diverse.

— Huru mår Rosina? — sade slutligen Axel, icke mer mägtig sin otåliga väntan, och hans läppar blefvo så varma, när detta namn för första gången på flera månader flutit deröfver.

— Rosina! — svarade Tanten — Hon mår mycket bra. Jag hade just bref från henne i går."

— Bref! — utropade Axel och sprang upp — Hvar är hon då?

— Kors, min hjertans vän, — återtog Tanten — har jag icke redan sagt dig det? Jo, hon är hos sin Tante, Grefvinnan Julie H., Alberts moder, — hon den rika gumman, som tillika är så snål och gudfruktig."

Axel hörde intet. Rosina borta! Detta var något, som han icke ens tänkt sig. Tvärtom, under loppet af tiden hade någon gång den tanken insmugit sig, att han må hända kunde misstagit sig, att Rosina och Albert kanske icke i verkligheten vore så mycket för hvarandra, som Axel det förmodat. Denna tanke hade hos Axel tagit en verklig form, och denna såg ut som ett fjerdedels hopp. Men ett verkligt hopp, ljuft och hänförande, låg i den blotta tankan, att Axel skulle *få se* Rosina. Nu ramlade allt detta på en gång, och visshet, hemsk, förfärlig visshet kom i stället för alla tvifvel, alla möjliga känslor, som hade minsta anstrykning af hopp.

Ulfsborg blef på en gång tomt, öde och behagslöst för Axel.

— Hon är då hos Alberts moder! — tänkte han imellan hvar annan tanka — Nu är min tro bestämd, och min förmodan säker.

Han ville dock ännu mer förvissa sig derom och frågade Tanten, ty svartsjukan, den bistra, den mörka, hon suger gift, hvar det ock kan finnas, likasom kärleken uppletar honing, äfven på torra, kala klippan. Tanten myste åt frågan och såg vetande ut. Det ville i allmänhet säga detsamma, som att Tanten ingenting visste, ty hvad hon visste, det berättade hon gerna; men, när hon såg så der vetande ut, då *trodde* hon bara, trodde och propheterade, och hade icke alltid haft orätt.

Axel frågade icke mera om den saken.

— Hvar är Dora? — frågade han i stället.

— Hemma hos sig. — svarade Tanten, och Axel lät snart sadla sin favorithäst och begaf sig på vägen till hennes lilla bostad.

Det var en vacker dag i April. Axel kände en tillfälligt glad känsla af sitt oberoende, sitt blott af sig sjelf bestämda görande och låtande. Han red sin *egen* vackra häst på *egen* jord, från *eget* hem. Men ack, den andra tanken blef, hur tomt och öde allt detta var, och *när*, och när skulle det väl blifva annorlunda? Blott en enda form

ville detta *annorlunda* taga, och just denna enda jagade Axel med vrede ur sin inbildning. Den, som någon gång känt, hvad Axel nu kände, den vet, huru det smakar. Den, för hvilken det är nytt och obekant, den bedje ödet att förskona sig derför, ty i denna känsla ligger en bitterhet, som förtager färg, glans och behag från alla andra föremål på den skapade jorden, och för hvilken man endast i himmelen kan finna tröst, om man sansar sig nog att söka den der. Svartsjuka är hjertats pest. Svartsjuka närer lifvet och krafterna; tärer blott hjertat.

Långt, långt ifrån den milda sinnesstämning, i hvilken Axel ridit ut, ankom han till Doras boning. En stilla sansad glädje lyste ur hvarje drag hos den gamla Dora, och hon förde sin älskling med innerlig förnöjelse in i sitt lilla, redan i fordna glada tider beskrifna, hörnrum. Axel såg sig om. Här hade han icke varit på så länge, och vemodigt föllo honom några ord ur Delphine i sinnet:

— — "que le spectacle des lieux toujours invariables, quand nôtre coeur est si changé, produit "une impression amère et triste."

De sannades så fullkomligt. Han kände sig ur stånd att tala med Dora, utan kastade sig på den lilla soffan, lutande den sköna släta pannan ned i sin hand. Hans ögon tillslötos, de långa ögonhå-

ren skuggade så härligt den mindre än vanligt bleka kinden; den fina munnen med de röda läpparna gjorde då och då en liten dragning, likasom för att besegla en djup tanka. Dora stod tyst och betraktade stilla den ovanligt sköna, unga mannen, ty Axels yttre egde dock något magiskt förtrollande, som ingen med ringaste skönhetssinne någonsin kunde förneka. När Dora länge skådat honom, lade hon sagta handen på hans axel och frågade med moderligt bekymmer:

— Huru är det med min unga Baron? Är det kropp eller själ, som lider? Ettdera måste det vara. Kan gamla Dora icke i hela sitt hjerta finna ett ord, som kunde smaka ljuft för den, hon på hela vida jorden mest älskar?

— Dora! — sade Axel, hastigt uppblickande — När du var ung, när blodet brusade inom dina ådror, och lifvet ännu kändes, har du aldrig då älskat, verkligt älskat?

— Det har jag! — svarade Dora, långsamt och sjelf nästan förundrad öfver, att denna bekännelsen för *första* gången i hennes lif rann öfver hennes läppar.

— Tala om det! — sade Axel och föll åter i sin förra tankfulla ställning.

— Det vill jag göra! — svarade Dora, och hennes sköna själ kände i detta ögonblick, att hon borde göra ett offer af sitt långa lifs enda hem-

lighet, och detta *blott* för att på något sätt kunna skingra och afleda Axels tankar, hvilka, hon väl märkte, voro mer än vanligt dystra och sorgliga.

Dora började utan alla omsvep, och Axel afhörde henne med allt mera och mera uppmärksamhet, men utan minsta anmärkning.

Cap. 10.

Les souvenirs de l'amour dans le cœur d'un vieillard sont comme les feux du jour, réfléchis par l'ordre paisible de la lune.

Chateaubriand.

Jag var nitton år, — började Dora — då den saliga Friherrinnan Carolinas moder gjorde en resa till Skåne, för att der besöka sin slägt. Jag var henne följaktig i egenskap af kammarjungfru. Att jag den tiden var smärt och fager, har väl Baron hört och kan väl således begripa, att både mina jemnlikar och unga herrar af högre stånd kastade mången mild blick på Jungfru Dora. De bekommo mig ingenting. De studsade alla emot en ovanlig köld hos en ung, glad flicka. Än skrat-

tade man åt min likgiltighet, än berömde man mig för den, än tadlades jag bland mina kamrater derför; men det blef dock dervid. På B. kloster skulle vi stadna en sex veckor, och, redan första aftonen jag var ditkommen, anmärktes jag af min matmoders systerson, den unga Grefve T. Han höll till mig allahanda små tal, sådana som unga herrar kosta på vackra kammarjungfrur, och hvilka dock sällan hafva annat mål än en svårt eller lätt förvärfvad kyss. Men Grefve T. hade råkat att få en *otämd* gazell att göra med. Jag sprang undan honom och undvek honom, ju mer han förföljde mig; men under allt detta slog dock mitt hjerta mer, än språnget och rädslan fordrade. Ensam i mitt lilla tornrum, högt uppe i det gamla slottets hemska vinklar, sväfvade oupphörligt för min inbildning den vackra, yra, glada Grefven, och nu medgifver jag gerna, att, huru rädd jag än kunde vara för honom, ehuru jag försökte undvika honom så godt jag kunde, kände jag dock en outsäglig glädje, hvar gång jag såg honom, helst när jag uppe ifrån mitt fenster såg honom spatsera så sedesam vid de förnäma Fröknarnas sida, eller tumla om på en vild häst, eller hoppa och leka med sina unga kamrater. Då suckade jag och såg i hela verlden blott honom; men, kom han mig blott på tjugo steg nära, då sprang jag bort, utan att kunna förmå qvardröja. Slutligen lär

detta förargat den unga, dervid något ovana Grefven, och han föresatte sig att straffa mig. Mitt lilla rum var, som jag redan sagt, i ett torn, icke just nära, men åt samma sida som min matmoders rum, för att jag skulle kunna höra hennes ringklocka. Jag bar min kammarnyckel alltid hos mig, och en afton, när jag gick från hennes nåd, för att lägga mig, kände jag en ovanlig smärta omkring mitt arma, oerfarna hjerta. Jag hade hela dagen ifrån mitt lilla, höga fenster sett honom, som jag hvart enda ögonblick tänkte på, sett, huru han så artigt och vördnadsfullt språkade och skämtade med de unga Fröknarna, och jag hade under tårar jemnfört detta hans sätt med det, som han trodde sig befogad att kunna bruka mot mig arma. Långsamt och med beklämdt hjerta, gick jag uppföre de många små branta tornträpporna och kände jemväl en liten hemsk rysning öfver att bo så långt afskiljd från alla andra. Med tankarna långt borta, och en liten svag spökrädsla, satte jag nyckeln i dörren och vred om, skyndsamt nog, för att snart komma in i min lilla fristad; men, i samma ögonblick jag var inkommen i rummet, innan jag hann tillrigla dörren, fattar en kraftig arm deruti, öppnar den, och — Grefven står framför mig, dörren läst, och nyckeln i Grefvens hand. Jag ville skrika, jag ville sjunka, jag ville fly genom fenstret, genom väggen; men han gaf mig inte

tid till någotdera. "Kära Dora, — sade han — "var stilla! Jag gör dig ju icke det ringaste ondt. "Jag tycker om dig, för att du är en söt och vac- "ker flicka, och, tyckte du om mig likaså mycket, "så vet Gud, huru det kunde gå; men tro mig och "var stilla, flicka! Jag vill dig intet ondt. Jag vill "blott *tala* med dig och just bevisa dig, att du "kan både se på mig och svara mig samt till och "med tala till mig, utan att jag derföre skall äta "upp dig."

Nu tog jag mig mod och såg på honom för första gången; men, min Gud, hvad han var vacker!

"Ser du, — sade han — det är ju icke så "farligt! Vill du nu bara gifva mig en enda kyss, "så skall jag sedan gå min väg, och du skall få "gå till hvila i all fred och stillhet, ensam med "alla tornspöken."

"Nej det vill jag icke!" — svarade jag bestämdt och gjorde en rörelse, likasom för att gå, hvart det bar.

"*Vill* du icke, så *smakade* den heller icke. — svarade han — God natt! Du är en bra söt och "snäll flicka! Gud gifve, jag icke kommer att tyc- "ka för mycket om dig! God natt!" — tillade han vänligt, tog min hand, tryckte den till sitt hjerta och gick.

O, mina sextio år, de hindra mig icke att

minnas, huru sälig jag var, när han gått ifrån mig. Att blifva älskad *så*, och af *honom*, se det var *allt*, hvad jag af verldens lycka kunde önska. Icke en enda tanke, att han velat lägga en snara för mig, kunde falla mig in, utan i känslan af all den sällhet, man kan vara mägtig utaf, insomnade jag. Att jag nu, sofvande och vakande, drömde om honom, må ingen betvifla. Om dagarna mötte jag honom nu ofta, och alltid sade han något ord, som gjorde mitt hjerta godt, utan att kränka mig. Slutligen trodde jag på honom, som på en gud, och hyste icke den ringaste misstanka till hans afsigter. En vacker dag såg han allvarsam och ledsen ut, både när jag någon gång träffade honom, och när jag från mitt fenster såg honom ute med herrskapet. Jag grät af blotta tankan, att han kunde känna någon sorg, och, när jag en gång som hastigast råkade honom, och han bad mig om ett samtal, ännu denna samma afton, uppe på mitt lilla rum, då lofvade jag honom det, nästan utan att tveka, öfvertygad, att jag dermed icke gjorde det ringaste ondt. När allt var tyst i huset, började mitt hjerta häftigt slå. En *sådan* väntan som min är *obeskriflig*, om man icke känt den sjelf; derföre icke ett ord derom. Klockan var nära tolf, när han kom. Vi satte oss förtroligt på en liten fensterpall, mina händer höll han i sina, men vår

annars så artig, icke det minsta dristig eller förolämpande.

— "Håller du mycket utaf mig, Dora lilla?" — frågade han och såg mig djupt i ögonen. Jag vet icke, hvad jag svarade; men rodnande låg mitt anlete mot hans bröst.

— Dora, — sade han — jag älskar dig, och mer än vi pläga älska flickor af ditt stånd. Jag älskar dig för att du är vacker, men äfven för att du är god och oskyldig, och för att du, med allt detta, har förtroende till mig. Ve öfver mig, om jag det missbrukade, ty det vore mig ganska lätt, och en annan i mitt ställe gjorde det ganska säkert. Akta dig derföre, Dora lilla! Låt aldrig någon i verlden få ett löfte, som det du nu gifvit mig, att få sitta så här, midt i natten vid din sida, i ditt rum! Lofva mig det! Alla äro icke som jag, ganska få till och med, och med all din oskuld, all din dygd, så kunde det dock blifva *han*, som segrade. Lofva mig derföre!

Gråtande lofvade jag honom allt hvad han bad mig om. Han torkade mina ögon med sin sidennäsduk och tryckte mig hårdt till sitt bröst. Nu vaknade en gnista af fruktan och misstanka hos mig. Han märkte det troligen.

— Var icke rädd, Dora! — sade han — Hör mig, och du skall se, huru litet ondt jag menar dig.

I morgon, — tillade han med någon svårighet — i morgon kommer — vet du hvem?

Jag svarade nej och darrade, jag visste icke hvarföre.

— Jo, min fästmö, Fröken Amelie ***.

Jag nedsjönk nästan sanslös mot hans bröst.

— Bemanna dig med mod, min goda flicka! Jag ser nog, huru detta skall kränka ditt hjerta; men, som jag märkt, att det var dig obekant, ville jag sjelf underrätta dig derom. Jag håller rätt mycket af min fästmö; hon är en god och älskvärd flicka, väl icke på långt när så vacker som du, men dock ingalunda ful eller obehaglig. Att bedraga henne *vill* jag icke, upphöra att älska dig *kan* jag icke. Huru skola vi nu göra?

— Aldrig se på hvarandra, aldrig tala till hvarandra, och Grefven aldrig tänka på mig — svarade jag, gråtande.

— Ja, det är lätt sagdt, — genmälte han — men svårt att verkställa.

— Jo, — snyftade jag arma — det måste vi! Annars fördömer oss Gud.

— Ack, min Gud! — sade Grefven, efter en lång stund — Hvarföre är verlden så underlig? *Du* skulle så väl passa till min maka, och min Amelie till min bästa vän!

O, hvad de orden klingade i mitt öra, i min själ, i mitt arma älskande hjerta! *Han* tänka sig

mig som en maka! O, jag önskade mig aldrig mera! Det var höjden af all den sällhet, som lifvet kunde bjuda mig. Många långa timmar ilade fram med blixtens snabbhet, under denna sköna månskens Augusti-natt. Förtroligt sutto vi vid hvarandras sida och meddelade hvarandra mycket af våra hjertans små hemligheter. Han nekade icke, det han ju i början haft en dunkel tanke att med beskedlighet och ett artigt uppförande något insöfva min vaksamhet. "Men," — sade han — "ju mer jag såg, huru god, oskyldig och from du "var, dess mer afskydde jag mina första planer." Dock ville han icke, att jag skulle tro honom vara någon ängel. "Mot en annan" — sade han — "hade jag må hända varit helt annorlunda, och äfven mot dig, om icke din dygd afväpnat mig." Han gjorde för mig begripligt, huru litet jag framdeles borde lita på sådana karlar som han, och icke heller på mina likar, och må hända hade jag honom, den ädla ynglingen, att tacka för en ungdom, framlefvad utan ånger och blygsel öfver någon förseelse. Härtill bidrog väl äfven den kärlek, som evigt fanns i botten af mitt arma hjerta för honom, den enda i verlden. Den följde mig långt in i sena åldern, och ännu i dag, när jag rätt tänker på honom, fyllas ögonen med tårar, och i hjertat kännes spår af den förflutna ungdomen och den länge sedan somnade kärleken. —

Emot morgonen först gick han ifrån mig, sedan han med en enda kyss tagit ett långt, ja, ett evigt farväl af mig, ty vi kommo öfverens att icke förnya dessa möten nu mer. O, det skulle vara fåfängt att vilja beskrifva, hvad jag kände, när jag såg Fröken Amelie anlända, och *honom*, som hjelpte henne godt och vänligt ur vagnen. Mitt hjerta brast, och jag tyckte mig sedan vilja dö, för hvar gång jag såg dem arm i arm gå fram och åter i parken, troligen talande om sin framtid. Gud, hvad jag tyckte hon var skön, ty svartsjukan förskönar sitt föremål, och hvad jag tyckte hon måtte vara lycklig! Ingen kejsarkrona i verlden hade jag velat bortbyta mot den lotten, att blott en dag, blott en timma vara i *hennes* ställe och höra *honom* med fröjd och ljufva förhoppningar tala om en framtid vid *min* sida. Men sedan, när jag lugnt tänkt på allt, då har jag äfven börjat besinna, att hvar och en har sin lycka. Kanske kände *hon*, *hans* maka, sammanlagdt under hela sitt lif, aldrig så mycken salighet inom sitt bröst, som *då*, när han talade om mig som sin maka. Kanske var *det* ögonblicket skönare för mig, än alla hennes skönaste tillsammans för henne. Kanske kände hon i hvart ögonblick, att hon dock icke egde *hela* hans hjerta odeladt, och det, det måste smaka förfärligt för ett finkänsligt sinne. Med ett ord, min unga Baron! gamla Dora har älskat, äl-

skat med hela sitt hjertas värma; men ni är den *första*, till hvilken hon det förtror, och troligen äfven den sista, ty mer än en gång må dylika ord aldrig halka öfver gamla Doras vissnade läppar.

— Min arma, gamla Dora, hvad du måste lidit för marter hela ditt långa lif igenom, att blott hafva älskat en dag, och sedan öfverlemnat till en annan föremålet för din kärlek!

— Åh nej! — svarade Dora med undergifvenhet — Det lugna, rena samvetet och vanan, att vara nöjd med ödets gång och Herrans villja, gjorde mig snart åter lugn och nöjd.

— Nej, — sade Axel, uppstigande — samvete, undergifvenhet, ödmjukhet för Försynens villja, nej, nej, det räcker icke till att lugna, då man tänker sig den man älskar i en annans famn!

Dora teg länge. Axel gick med långa steg och korslagda armar samt sänkt, mörk blick fram och åter på golfvet. Slutligen tog Dora ordet:

— Min unga Herre — sade hon — förlåt gamla Dora en fråga! Besvara eller besvara den icke, lika godt; men tag den icke illa upp! Hvad är det, som grämer min unga husbonde?

— Att jag älskar en flicka, Dora! Jag, Axel, Axel Löwenstern, jag älskar en qvinna, som älskar en annan. Förstår du, gamla, hvad det vill säga? Minns du mig sedan mina spädaste år? Minns du

all den stolthet, all den sjelfkänsla, som jäste inom mig? Kan du begripa, att *för mig* är denna känsla en afgrunds försmak, ett rent helvete, mot hvilket alla mina goda föresatser, all min sjelfbeherrskning studsar tillbaka? Jag företager väl icke några galenskaper, det är sannt; men jag kan icke ett ögonblick få lugn eller ro inom min sjel.

— Och allt detta är för det utländska fruntimret! — sade Dora, mer reflexionsvis än frågande.

— Jag tror, ni vill göra mig rasande — svarade Axel — med edra utländska fruntimmer. Dem ger jag åt den, som vill hafva dem. Nej, Dora! det är en Svensk flicka, Svensk som du och jag.

— Så-å! — svarade Dora, och en lätt nyfikenhetskänsla, byggd på hennes kärlek till Axel, upprann ett ögonblick, och hon tillade, sig olikt nog:

— Det har gått fort för min unga husbonde att i Stockholm bortlemna sitt hjerta; men det lär så vara med er, J ungersvenner.

— I Stockholm! — svarade Axel och stadnade med en nästan vred blick framför den stackars Dora. — Dora är så dum! Huru kan det falla henne in, att jag skulle kasta bort mitt *hjerta* i Stockholm? *Mitt hjerta*, det är väl bättre än så!

— Ack, ack för den ungdomen! — sade Dora — Der deras hjertas utvalda är, der är ett paradis, men tvärtom all annorstädes.

— Ja, — genmälte Axel hälfhögt, utan att just veta, hvad han sade — ja, här var ett paradis, så länge hon var här!

— Hon! — frågade Dora uppmärksamt och förvånad.

— Nej, nej, kära Dora, — sade Axel ifrigt och klappade den gamla vänligt på axeln — icke ett ord mera derom! Vi glömma nu alltsammans. Tänk aldrig mer derpå! Nu måste jag rida hem.— Gif mig blott litet att dricka först, och kom sedan snart fram till herregården, kära Dora, ty jag vill hafva upplysningar af dig om saker, som Tante Lisbeth sqvallrat om. Den goda Tanten vill så gerna, att jag skall hålla räfst och rättarting om allt, och det roar mig alls intet; dessutom är hon blott *ett* vittne, och på det bör ingen döma. Jag vill nu hafva reda af dig på diverse.

— Ack, min goda unga Herre, — sade Dora — förskona mig derifrån! Se med edra egna ögon och döm derefter! De äro unga och skarpa. Fröken Lisbeth vill må hända hafva för mycken ordning, och jag för mycket lugn och ro. Vi äro båda två gamla gummor, som icke löna att rätta sig efter, och som snart icke duga till annat än dö ifrån den mulna verlden, der icke en gång de unga, de goda, de ädla, de förträffliga äro lyckliga och glada, utan hänga hufvudet och sörja. Jag minns väl den arma Fröken Rosina! — tillade Do-

ra halfhögt, och himlen vet, hvad Doras mening var med detta utrop. Himlen vet det, och knappt tro vi, att himlen ogillar det.

— Rosina! — sade Axel häftigt och skiftade färg — Hon var väl glad och lycklig, ja, i sjunde himmelen, när hon reste härifrån?

— Hvem sade det? — frågade Dora.

— Jag sjelf, mitt förnuft, min slutkonst och Tante Lisbeth.

— Ja, visst, — genmälte Dora, småleende — det är visst en hop autoriteter, som man borde sätta tro till, ehuru de säkert ofta äro ganska stridiga sig imellan allesamman; men förlåt gamla Dora! Hon tviflar ändå. Dock, — tillade hon efter en liten tystnad och någon öfverläggning med sig sjelf — det kunde likväl så vara, det är visst icke omöjligt.

— Ja, ser du det! — sade Axel och tog åter mössa och ridspö, som han kastat på bordet — Ser du! Du vet icke om den saken mera än jag, och mycket mindre, ty stundom ser man med tusende ögon. Farväl, kära Dora! — tillade han och svingade sig upp i sadeln på sin häst, som stod stampande vid Doras dörr.

Dora såg länge efter honom.

— Det är dock förfärligt, — sade hon till sig sjelf, och sagta tårar nedrunno på de åldriga kinderna — det är dock hårdt att henske ega tvän-

ne goda, ädla varelsers lycka i sin hand och nödgas släppa denna lycka ut i luften, som man utsläpper en fången orolig fogel, och detta, emedan *eden* binder tungan. Ack, hvarföre skulle jag gifva den, och så helig, så oåterkalleligt Och till ett ungt barn, som affordrade mig den, emedan hon blygdes att ha förrådt sitt unga hjerta. Jag kände i samma ögonblick en tyngd falla öfver mig, likasom hade jag gjort något ondt. Och likväl, hvilken rättänkande och samvetsgrann hade icke gjort som jag! Men Gud, som allt styrer, han har väl icke förgäfves lagt hand på min tunga, om icke äfvenväl *det* vore till ett godt ändamål.

Axel kom hem. Axel sysselsatte sig ifrigt med sina stora gods, med planer till deras förbättring och till reparationer på den gamla fädernehorgen. Axel läste och arbetade i de grenar, som han nu mer tyckte tillhöra hans plats i samhället. Axel försökte att göra sig tillgänglig för främlingar och gamla bekanta. Axel tog Rosinas öfvergifna kammare till skrifrum, under förevändning, att han derifrån hade utsigt öfver stallarna. Axel sjöng; men dyster och mjeltsjuk var hans sång. Och allt detta gjorde Axel med en liknöjdhet, en död i hjertat, som endast det sinne kan

känna, hvilket aldra lifligast, aldra fullast, skulle vara mägtigt af motsatsen. I hvarje mennisko-själ äro den onda och den goda vågskålen lika stora, lika tunga, i och för sig sjelfva, och det kommer blott an på, i hvilken *vigten* lägges, ty de största brott, de största dygder kunna hafva sin urkälla i samma själ, och lidande och fröjd, sorg och glädje, ja de aldra mest motsatta känslor hafva aldrig emot hvarandra, utan kunna till samma höjd, eller samma obetydliga grad, alltid finnas inom ett och samma bröst.

Må nu Axel framlefva sina döda, liknöjda dagar, och legendens antecknare återvända till första dagarna af Mars månad, eller till den tid, då Axel ännu dväljdes i hufvudstaden.

Cap. 11.

När det blir vår,
Kommer han hem; men den älskade går
Ej till hans möte i salen,
Icke i dalen.

Tegnér.

Det var en stjernklar, vacker, men kall afton i denna Mars månad, som en paraläde körde in på borggården af det stora herresätet Odensnäs, tillhörigt Enkegrefvinnan H. I intet enda af de otaligt många fensterna syntes ett ljus. Månen upplyste dem utifrån, och de skimrade så phantastiskt och hemskt, just som ville de säga: "Betrakta min glänsande utsida, men bry dig icke "om insidan, ty der råder ett förfärligt mörker!" Ingen tjenare syntes, ingen hund skällde, ur ingen skorsten uppsteg en gästvänlig rök, allt var grafllikt tyst. Man blef färdig tro, att man råkat på en fullkomligt öde borg. Rosina kände sig beklämd och ängslig. Betjenten höll hästarna en lång stund vid porten, rådvill, hvad han skulle företaga.

— Nej, — sade han slutligen — här lär ingen komma, oaktadt våra präktigt klingande bjellror.

Rosina satt tyst och lyssnade efter det minsta fjät, det minsta ljud; men de uteblefvo alla.

— Hvad skall man nu göra? — frågade betjenten — Hvarken nådig Fröken eller jag vet, hvart man skall taga vägen, i detta fasligt stora hus med tre ingångsportar. Inte lär Fröken fordas gifva sig utaf ensam in i detta gamla, mörka näste. Knappt nog har jag hog dertill, och då kan Fröken kanske ändå icke hålla hästarna, ty de stampa och trampa redan, otåliga att stå så här vid en dörr.

— Jag skall väl försöka att leta mig väg — sade Rosina, nedstämd och ledsen. Hon bad betjenten hjelpa sig ur slädan och var just färdig att försöka öppna en af de stora stängda portarna, då betjenten, utan att tillsäga henne, utropade ett väldigt och med en stark mansröst ljudande: "Hollah!" Rosina hoppade högt af ren förskräckelse, ty den starka rösten genljöd i det stora huset alldeles förfärligt.

— Vänta, kära nådig Fröken! — sade betjenten — Gif sig icke in så ensam i det svarta hålet! Jag skall väl väcka dem jag, om der finns någon menniska vid lif, och som har öron. Ett nytt "Hollah," nästan så starkt, som hade det kommit från sjelfva Qvistofta, tycktes vilja lyfta taket af det stora gamla stenhuset och repeterades flera gånger af echo; men icke ett ljud förrådde, att det blifvit spordt af husets invånare, om det nånsligen fanns dylika. Förargad, surrade be-

tjenten hårdt fast tömmarna, sprang omkring det ena hörnet af huset och utropade ännu ett "Hullah," som af vredens och otålighetens fick en ny styrka. Sedan lyssnade han noga, och, då han slutligen tyckte sig höra något buller, ropade han idéligen:

— "Hör hit! Stig ned och öppna porten! Kom ned med ljus!" etc.

Följden blef äfven verkligen, att sent omsider hörde man långsamma steg, och snart syntes ett *väsende*, som i månskenet antog en högst besynnerlig gestalt. Det öppnade obetydligt på porten och framhviskade med en ful, gnällande kärringröst:

— Hvad är på färde? Hvad är detta för ett väsende?

— Det är jag, — sade Rosina, helt ledsen och modfälld — Det är Fröken L., om hvars ankomst Grefvinnan väl är underrättad.

— Så-så! — svarade den vidriga, gamla, qvinnliga varelsen — känner icke till den saken. Hvad skulle behagas?

— Att blifva uppförd till min Tante, Grefvinnan — svarade Rosina litet bestämdt och med något uttömdt tålamod.

— Så-så, ska' ske, — ska' ske! — gnällde den gamla och lagade sig till att gå före Rosina.

— Hvart skall jag taga vägen med hästar och

saker? — ropade betjenten vresigt efter gumman.

— Ska' skicka ned Tusse — svarade hon, hostande, och gjorde tecken åt Rosina att följa henne.

Rosina kände sig i sanning ganska betryckt. Det första emottagandet i ett hus, der man skall vistas, plägar ofta göra mera inverkan på den kommande, än det förtjenar, och Rosina anade intet godt af denna motbjudande entrée.

— Huru mår min Tante? — frågade hon under vägen genom hundrade krokgångar, trappor, salar och dörrar, allt i kolmörker, utom när man någon gång från ett djupt fenster hastigt blef varse en skarp, förvillande och förhemskande månstråle.

— Som vanligt — svarade den gamla.

— Plä'r det vara väl eller illa? — frågade Rosina, nästan skrattande i mjugg.

— Båda delarna. — svarade besten.

— Hvilket är det nu för ögonblicket? — frågade Rosina, som nästan kände en barnslig fröjd af att pläga sin plågoande med frågor.

— Nådi-Grefvinnan dricker fläder i afton. — svarade den trögtalade tjensteanden.

— Har hon någon främmande hos sig? — fortfor Rosina.

— Främmande! — Gud bevare sig! Hvar skul-

le den komma ifrån? — frågade gumman, surt och vresigt.

— Det vet jag visst icke! — svarade Rosina, leende — Brukar här då aldrig komma främmande?

— Nej, bara Nådi-Grefvinnans bror, Hofmarskalken.

— Och unga Grefven. — tillade Rosina.

— Ja, det förstås; men det är sällan.

Nu voro de vid en dörr, der gumman förfärligt famlade efter nyckeln, utan att finna den likväl, samt slutligen gällt och skarpt utropade:

— Låt upp, Lisa! — Hör du icke, låt upp!

Nu kom Lisa, en gapande, hvithårig piga, i öppen skinnpelströja och med en sprakande spinnsticka i handen. Förvånad såg hon, än på den gamla, hostande gumman, som gemenligen och af alla bara kallades Madame, och än på den väl och elegant bepelsade Rosina.

— Hjelp Fröken! — pep Madame.

Nu satte Lisa stickan i munnen och ville börja sitt värf.

— Nej, tack, kära hjertans! — sade Rosina — Bränn bara inte upp mig med din fasliga sticka! — Pelsa utaf mig kan jag nog sjelf.

I rummet var så mörkt och såg så svart ut,

att Rosina knappt visste, om hon någonstädes nändes lägga sina fina pelskläder.

— Hvar är Jungfru Lona? — frågade Madame.

— Jungfru Lona! — Jungfru Lona! — ropade nu Lisa, med full hals. Nu kom husets tredje hjon. Det var en ungefär fyratio års gammal jungfru, svarthårig, rödbrusig, jemntjock och kortlifvad, med ör-ringar, så stora som en gammal sexstyfver, i tunnbands-façon, och med fingerborg, som hon otäckt knäppte med, och syringar af silfver. När hon fick se Rosina, vände hon blankt om och kom först efter en fem minuter tillbaka med ett mycket långt och smalt ljus, som stod på sned i en mörk bleckstake. Vid detta upptäckte nu Rosina, att Madame var ungefär imellan sextio och sjutio år gammal, oändligt ful, torr, mager och liten gumma, med kambricksmössa, hvars långa krus ringde samman på de knotiga kindbenen, och omkring hvilken ett band af tvifvelaktig färg var knutet; med en liten ros midt öfver hjessan. När Jungfru Lona återkom, neg hon temligen artigt för Rosina och bad henne sedan, i en sträf näston, vara nådig följa henne till nådi-Grefvinnan, som hon underrättat om "nådi-Frökens" ankomst, och som bad "nådi-Frö-"ken vara mycket välkommen". Rosina andades litet lättare vid detta, något rimliga tilltal och lagade sig till att följa Jungfru Lona; men i dör-

ren vände hon sig om och bad, under ett qväfdt skratt "Min goda Madame" icke glömma sitt löfte att skicka ned Tusse till den väntande betjenten.

— Ska' ske, ska' ske! — hostede gumman, och Rosina följde med Lena. Nu bär det åter utaf uppför en liten trappa; men sedan öppnade Lena dörren, och Rosina gick genom ett mörkt, halfvarmt rum och släpptes sedan handlöst in till Tanten. Men nu gäller det att kunna afmåla henne, med hela hennes omgifning, hvilken Rosina i ett ögonkast tog i sigte. Rummet var icke mycket stort, men mörkt och dystert. I alcoven stod en gammalmodig säng med mörka gardiner. Fenstergardinerna voro af samma natur. En spegel, svartmuskig och lutande, hängde öfver en bureau, på hvilken åtskilliga piècer af äkta porcellaine symmetriskt voro uppställda. Gammalmodiga länstolar voro placerade här och der. En liten gammaldags soffa, sådan man fordom kallade *ottoman*, stod under en stor förgylld och med besynnerliga ornamenter försedd *pendule*, omkring hvilken en mängd silhouetter och andra småsaker i glas och ram voro ordnade helt symmetriskt.

Ett bord stod framför soffan, af gult, måladt trä, ingen smula bättre samt med en tumshög uppstående kant och beklädt med urblekt, grön

växduk, på hvilken flere runda ringar voro synliga; minnesmärken efter koppar och glas. På bordet stodo följande pièces: en skärmljusstake af grå marmor med två pipor, men bara ett tarfligt talgljus i den ena; en flädertheskanna af gammalt äkta porcellaine, zinkad, koppar dito och en honingsburk med papplock; en vacker guldsnusdosa och ett utslitet glasögons-fodral; en fyrkantig lapp af stickadt ullgarn, som ännu sutto stickor uti, således under arbete; en blårutig, tunn, fin och aftven linnenäsduk, en gammal ljusknekt för kommande behof, och en dito klumpig ljussax; vidare, en stor voluminös gammaldags Bibel och några smärre andaktsböcker, med skrifpapper, som varit hvitt, väl omgifna. I soffan satt Tanten. Hon var ett åldrigt fruntimmer, mer skröpligt, än man plägar vara vid sextio år. Mager och med ett allvarligt drag, som dock ingalunda var frånstötande, omkring den tunna munnen. Hvarken grått eller mörkt, eget eller löst hår skuggade hennes bleka anlete, utan mössan, liten och curieuse, och nästan af samma färg som ansigtet, tycktes nästan sammansmält dermed. En svart sidenrock, som gemenligen kallades "Grefvinnans samojed", satt snäf och tätt sliten om den magra, medelmåttigt långa figuren. En sorts fraise eller uppstående tråflörskrus omgaf halsen;

lappskor täckte fötterna, samt halfvantar af ylle de magra händerna.

— Välkommen, kära barn! — sade Grefvinnan och strök upp glasögonen i mössan samt tog en god, förekommande mine, hvilken innerligen gladde Rosina, på hvilken hela första acten gjort ett bra vidrigt intryck.

— Kom hit! Får jag se på dig? — tillade Grefvinnan vidare — Jag vill se, hvem du är lik i slägten. — Rätt täck och söt, min lilla kära cousine! Huru har resan gått? Bra, som jag hoppas. Du har väl icke frusit? — Lona, — elda litet mer i kakelugnen och tag sedan af det bästa upptorkade théet och laga till deraf åt vår lilla Fröken!

Rosina kände sig innerligen glad åt detta vänliga tilltal, berättade allt, hvad hon visste om sin resa och andra ting, som kunde interessera Tanten, helsade framför allt från Bertha och hennes familj, från hvilken Rosina nu directe kom, och drack med temligen god appetit af det "upptorkade théet" och doppade deruti af Madamen rågskorpor, som väl fordrade en fem minuter, innan de blefvo genomblötta, men som sedan, helst när man var hungrig, smakade rätt skönt fenkol och anis. Rosina gjorde dock härvid inga särdeles reflexioner inom sig, ty hon var i sanning förtjust att finna just sjelfva Tanten minst motbju-

dande af hela hennes omgifning; till och med ganska underhållande samt, framför allt, god och vänlig. Aftonen föreföll Rosina ingalunda lång. Tanten ingick i flera ämnen, med mycken urskilning och äldre tiders bildning, samt tycktes vara ganska road af Rosinas sällskap. — Ett par gånger föllo Rosinas tankar helt flygtigt på en undran, om det upptorkade théet och skorporna skulle utgöra hela afton-läckerheten; men hennes lilla hunger fördrefs dock snart, åtminstone för ögonblicket, af rätt underhållande samtal med Tanten. Ett par gånger kastade äfven Rosina en flygtig blick på pendulen, och, när den slog nio, bad Lona henne: "vara god stiga ut i förmaket och spisa". — Tanten gjorde en liten artig ursäkt, att hon icke följde med, utan stadnade inne i sina varma rum, drickande sitt fläder, och Rosina gick.

Men i förmaket mötte henne flere ledsamma syner: En liten bädd, hopsnrrad i ett soffhörn, och som hon anade skulle vara för henne; vidare, alla hennes egna saker, uppstaplade i en hög, och på ett mycket stort, gammalmodigt bord en liten serviette anbragt, på hvilken var dukadt för en person. Der stod en liten assiette med tunna Turkiska bönor, två à tre magra skinkskifvor, litet ölost i en stor, kall terrine, och fyra plättar, der mjöl var allrådande kryddan; allt detta upplyst

af tvänne oformligt långa och dito smala ljus i tvänne oändligen höga, spensliga och något rankiga ljusstakar. Kallt i rummet var det alldeles förfärligt, och en allmän otrefnad bemägtigade sig Rosina. Hon frågade Lona helt sagta, om hon framgent skulle bo här, men fick då det hugnande och lugnande svar, att hon blott för denna natten skulle ligga i förmaket, emedan Grefvinnan icke velat låta elda hennes blifvande rum, förrän hon sjelf kom.

— Herre Gud! — tänkte Rosina — Midt i skogsbygden! — Men, bara hon kom in till Tanten, så glömde hon nästan all den ytterliga hushållsamhet, som äfven i den minsta småsak uppenbarade sig.

Sedan Grefvinnan läst ett par capitel i Bibeln högt för Rosina, tog hon vänligt godnatt af sin unga slägting, icke förglömmande, att leende bedja henne räkna fensterrutorna i hennes nya sofrum och sedan drömma något angenämt.

Detta var icke så lätt verkställdt som sagdt, ty fenstren voro fyra och dertill ganska höga, med många mindre rutor. Rosina var dock nog barnslig att räkna dem alla, och, med en viss liten förundran, — och hvarföre skall man neka det? — med en af dessa små glädjekänslor, som man har, då en liten önskan i den vägen uppfylles, fann hon, att rutornas antal precist utgjor-

de detsamma som bokstäfverna i hennes eget och — Axels namn; hvilket hon knappt vågat hoppas, när hon började räkna, men som hon tyckte skulle vara, hvad man kallar, ett *godt* omen.

Hon tänkte mycket på Axel och det steg, hon nu, af ren och god öfvertygelse, tagit, innan hon somnade, och rodnade starkt, när Tanten andra morgonen frågade henne, hvad hon drömt, ty mer än väl mindes Rosina, att hon tyckt sig åka på släda med Axel, i glindrande månsken och med klingande bjellror, just sådant det varit den föregående aftonen; men, ack, huru olika! — I drömmen, den ljufva, ersättande drömmen, der satt Axel vid Rosinas sida, höll hästarne med venstra handen samt ritade med den högra och skaftet af sin chambrière, Rosinas namn på fotsacken af släden, der litet rimfrost fäst sig. Rosina hade i drömmen känt sig lycklig och lycklig derigenom, att hon tyckte sig känna, att Axel var det äfven. Hon vaknade, så lifligt drömde hon, och det drog länge ut, innan hon hann besinna, hvar hon var, och för nesten den kalla, lifgifvande verkligheten, så himmelsvidt skiljd från det önskade; men så lifligt skönt af hennes aerdandröm. Hon suckade djupt, bad Gud förlåta hennes både sofvande och vakande drömmar, vände sig några gånger på sin otrefliga, sluttande bädd och somnade åter med ungdomens afundsvärda,

allt förgätande sömn. Det är först längre fram i lefnadstiden, som sorgen och lidandet icke en gång viker under sömnen, utan endast tager andra phantastiska, ängsliga former.

Grefvinnans godhet mot Rosina ökades för hvar stund, och hennes samtal roade verkligen Rosina och voro en balsam för själen, jemförda med Tante Lisbeths tupptal. Men, ack! — Tante Lisbeths kaffe deremot! Det var en nektar emot denna blandning af cichorie, bränd råg och rostadt bröd, som hon nu njöt. Och Tante Lisbeths grädda sedan! En enda thésked deraf hade, med tillsats af vatten, kunnat blifva ett lika godt blåaktigt fluidum som det, hvilket nu sqvalpade öfver, för hvart steg Jungfru Lona tog, med den lilla gammalmodiga silfvergräddkannan. — Och Madames smör! och Madames bröd! — Ack, det var för likt sin författare och för olikt allt, hvad Rosina förr känt. Hon drog ofta härvid en barnsuck, och tänkte ibland på fordna tider, på sin beroende ställning i lifvet och sin bortslösade förmögenhet, som annars sällan nog föll henne i minnet. Till all lycka för den arma, unga Rosina var hennes rum temligen trefligt och hade en viss liten local-likhet med det, hon bebodde på Ulfsborg, hvilket på den sednare tiden blifvit henne oändligen kärt och dyrbart, man kan väl aldrig gissa hvarföre. Dagarne framflöto nu lugnt,

stilla och magert. Rosina läste ofta högt för sin Tante och öfverraskades angenämt af hennes solida och själfulla anmärkningar. Man hade skrämt Rosina med, att Tante Julie *endast* sysselsatte sig med andlig lecture; men långt derifrån var förhållandet. Motgångar och sorger hade låtit Grefvinnan söka och finna i religionen och dess utöfningar sin enda tröst; således både föredrog och företog hon alltid Bibeln och andliga skrifters läsning, utan att dock förakta eller vara liknöjd för snillets och känslans alster, hvaribland hon dock, tills Rosina nu kom, icke kände det ringaste af nyare tidens rika hel-, half- och osmogaa skör-dar. En liten skildring af Grefvinnan kunde här icke vara ur vägen, och skulle den kunna bevisa författarens till Cousinerna ännu omkullkastade sats: att våra små fel oftast äro *enda* orsaken till våra stora sorger och lidanden.

Cap. 12.

I hela ansigtet hvilar en öm sorgbundenhet, som förråder en gäckad känsla, (det smärtsammaste af allt) gäckad i den punkt, der hjertat samlat alla sina förhoppningar.

Lady Morgan (vid åsynen af M:me Sevigné's portrait).

Grefvinnan Julie H. var vid nitton år en ung, vacker, rik, temligen glad och liflig flicka, förälskade sig i en glad, yr, jemnårig, fattig cousin, som äfven älskade henne med hela ungdomens häftighet och omöjlighetens ovisshet, ty flickans fader, moder och slägt hade alla möjliga hinder i vägen för denna, både hvad år och andra förhållanden beträffade, opassande förening. Ynglingen kom snart ut i verlden och behöll väl alltid ett ljuft minne af sin ungdomskärlek; men hans trohet var visst icke perenn eller af den bergfasta sorten, långt derifrån. Qvick och liflig, glad och yr, omtyckt hvart han tog vägen, älskad af förmän och kamrater, var hans unga lif en kedja af dels oskyldiga, dels litet tvetydiga förströelser och nöjen. Icke så med den arma flickan. På de första åren, sedan föräldrarne skiljt de unga älskande, förlorade hon alla sina yttre behag. Hon och

flere med henne trodde, att hon sörjt bort dem; imellertid blef hon med åren lugn, kall, liknöjd, butter, tvär, af ingenting intresserad, ingenting rörd, kallsinnig för alla andra och med bitterhet betraktande, huru kallsinniga andra voro mot henne. Åren skredo fram, fader, moder och flere syskon doge undan. En stor förmögenhet gaf henne nu ett visst anseende och äfven en viss liten anstrykning af förnöjelse och tillgänglighet. Många, som förr icke brytt sig om henne, närmade sig nu oförmärkt af tusende olikartade skäl, och hon började äfven likasom att åter upplifvas och få en smula sinne för lifvets goda och fröjd. Ynglingen rustade under tiden bort sin lilla förmögenhet, gjorde dessutom skulder och inveckladd sig i små svårigheter, som väl ännu icke verkat på hans glada, muntra lynne, men som hotade att göra det. Utsväfvande var han dock icke, men en glad själ, som alla höllo utaf, alla ville väl, fastän många profiterade utaf. Många år voro framlidna, under hvilka de båda ifrågavarande icke hade sett hvarandra. En vacker dag återvänder den unga, älskvärda Grefve H. till sina barndomstrakter; Fröken Julie blir, vid den nästan förgätna älskarens åsyn, likasom på nytt född. Hos henne vaknar kärleken mång-fördubblad. Hon blir på en gång nästan mild, glad, ja, hon får till och med ett litet svagt återsken af sitt fordna utseende, åtmin-

stone i dens ögon, som en gång älskat henne, och allt detta, af bara kärlek! Hos den unga Grefven vaknar äfven en barndomskänsla. Hans interesse blåser derpå, Fröken Julie blåser derpå, hela verlden blåser derpå. Man yrkar, man råder, man tillstyrker från alla sidor, man pratar de båda parterna i öronen, att de kunde aldrig göra något klokare, bättre, mer passande, mer rätt än att, som Frithiof och Ingeborg, räcka handen *"åt barndomsvännen, åt sitt hjertas älskade"*.

Den unga mannen betänker sig något, men tror sig redan vara ifrån alla vidare förvillelser af kärleken och sinnenas magt: samt hoppas blifva lycklig i en förening, endast grundad på sann tillgifvenhet och aktning. *Hans* medellöshet och *hennes* rikedom ingår väl äfven något i beräkning, dock mindre än man skulle trott; men, honom nästan ovetande, bidrager den ändå att göra förbindelsen mer möjlig, mindre stötande och motbjudande, än den kanske varit i motsatt fall, ty, oaktadt jemnårigheten, var hon nu ett äldre fruntimmer, och han ännu en ung pojke, så i utseende, som tänkesätt och sätt att vara i allmänhet. Han skrider således till saken. Han friar. Han får ja. Han är ganska glad. Han gifter sig. Han tror sig vara lycklig — han tror sig icke mer ega något att önska; men, ack, hnru kort är icke den villan! Hans maka kan väl älska med ömhet

och fasthet; men hon har icke förvärfvat den stora konsten att både *vinna* och *behålla* en mans kärlek. Hon *tror*, att, när han nu en gång är hennes, så kan *intet* taga honom ifrån henne. Hon återtager snart sin tvärhet, om icke just emot sin man, så emot alla andra. Hon innesluter sig ensamt inom sitt hus. Hon utvecklar allt mer och mer en förfärlig hushållsifver. Hon vanvårdar sin klädsel och gifver åt sin omgifning ingen behaglig prydlighet. Men, med allt detta, är hon god, välgörande, älskar sin man och ville för honom göra hvarje större uppoffring i verlden. Men de små uppoffringarne, att dessa ens *behöfvas*, märker hon inte, anar inte, och mannen näns i början icke göra henne uppmärksam derpå, vill det icke, ehuru det plågar honom, och slutar med att icke bry sig om alltsammans, utan vara en hjertans god och beskedlig man mot sin hustru, men söka annorstädes sin trefnad och sina nöjen. När Grefvinnan detta märker, då är det för sent att afhjelpa. *Hennes* små-vanor äro nu inbitna, och *hans* köld är obotlig. Nu äro hennes ögon öppna, på en gång för sanningen och för tusende tårar. Hon ville gifvit sitt hela lif, om hon varit annorlunda ifrån början; men det hårdaste, det bittraste af allt är, att det nu icke *lönar* göra någon reform, emedan det till intet skulle tjena, ty känslan och det varma af tillgifvenheten är nu en

gång för alla hos honom ohjelpligt kryddskrädd. Den gräsligaste svartsjuka, de bittraste qval tärde nu den arma olyckliga frun, som dock är för god och för finkänslig, att med knot eller förebråelser öfverhopa sin alltid goda, alltid vänliga, men alltid iskalla make. Till Gud, endast till honom vände hon sig med sin klagan, och, som hon, på det hela, var fri från alla samvetsförebråelser, fann hon tröst i detta sitt vädjande till det högsta väsendet.

En son, den unge Albert, som hon, efter ett mångårigt äktenskap, omsider fick glädja sig åt, gaf henne mycken tröst och sammanknöt något litet de båda makarnes slaknade band; men inom kort tid ville ödet, att detta skulle brista helt och hållet. Denna gången var det dock döden, som lade sin kalla hand emellan dem, och som enka kände Grefvinnan, huru outsägligen hon ock älskat sin man, likväl nästan mera ro och lugn, än ofta förr under sitt föga afundsvärda äktenskap. Hon drog sig nu fullkomligt ifrån verlden, förföll så småningom i sin medfödda och ärfda smak för sträng hushållning, eller egentligen sparsamhet i småsaker, ty i det hela var hon verkligen gifmild, och en behöfvande gick sällan ohulpen ifrån henne. Hela sin jordiska kärlek egnade hon sin son, som var en fullkomlig afbild af fadern, så till utseende som lynne. Som han så sällan kunde va-

ra hos modern, började hon, ju äldre hon blef, känna en tomhet och saknad af att vara så ensam, och en viss ånger att så alldeles ha dragit sig ur verlden, men en stor skygghet och motvillja att dit åter inträda. Af sig sjelf hade det aldrig kunnat falla henne in att tillbjuda en ung, glad flicka att dela sin ensamhet; men, då Bertha, som alltid varit hennes ideal af unga fruntimmer, talade om Rosina och framställde hennes och sin önskan, att hon skulle få tillbringa någon tid på Odensnäs, kände Grefvinnan en viss glädje deröfver, nästan mera än hon visade, ehuru hela hennes svar till Bertha antydde, att Rosina var ganska välkommen. För *den*, som dragit sig ur verlden, när det icke egentligen skett för att få meditera och philosophera i frid och ro, utan mer emedan man icke orkade att trifvas der, eger det ett visst behag att blifva uppletad, ihogkommen och räknad, som hörde man ännu till den verld, man sjelfvilligt lemnat.

Af Albert hade hon hört Rosina så mycket berömmas, och, långt ifrån att detta var ett skäl, som kunde afleda hennes bifall till Rosinas hitkomst, emedan flickan nu mer var fattig, tänkte Grefvinnan med smärta på, huru liten glädje och tillfredsställelse hon haft af sin rikedom, så att hon till och med icke kände sig obenägen att gilla Al-

herts smak, om den fallit på den unga Rosina. Blyg, försagd och nästan rädd för nutidens menniskor, hade Grefvinnan alltid med grämelse tänkt sig den tid, då Albert skulle hemföra en maka, som hon icke förstod sig på, och som skulle troligtvis fråntaga henne hela hennes Alberts förtroende, och kanske tillgifvenhet äfven. En flygtig förhoppning, att genom Rosina ännu mer binda honom vid sig och fädernehuset, rann upp, först när Albert i ett bref yttrade sin glädje öfver Rosinas tilltänkta ankomst till Odensnäs, och ännu mer, när hon sedan såg och lärde känna den älskvärda, goda, alltid nöjda och, som det syntes, alltid glada flickan. Somliga naturer hafva den lyckan med sig, att, äfven om de sjelfva känna sorg i hjertat, icke dermed smärta andra, utan ega en glad yta, som är så angenäm för de omgifvande, och som gifver tusen gånger mera tillfredsställelse, än att för likgilltiga, och till och med för sina vänner, utgjuta sina qval och lidanden i ack och o och månskenstankar. Åtminstone för qvinnan är denna lilla förställning högst nödig och nyttig, gifver mången ersättning för den lilla möda, den kostar, och blir slutligen en god och helsosam vana, högst behaglig och önskansvärd för hela hennes omgifning. Denna dygd egde Rosina fullkomligt i sin magt, och i rågadt mått, huru uppriktig och naturlig hon annars var. Inom en half timma

kunde hon i ensamheten smälta i heta, vemodiga tårar eller skratta och skämta bland andra menniskor. Hon blef snart hela husets favorite, här likasom öfver allt, der hon vistades. Svårast var det väl med Madame, som förut aldrig i sin lifstid, och icke en gång i sin mans lifstid, haft mera än en favorite: en grå katt, som hon satte på Osbeckska curen en gång i mjölkbrist, tills han dog. Hon var egentligen Grefvinnans snålhets-organ, personifierad, ty, hade icke Madame varit med ifrån urminnes tider, så skulle Grefvinnan aldrig hvarken blifvit eller fått namn för att vara; hvad man på gamla "hofspråket" kallar *mesquine.* Sjelfva Madame började nu draga sina torra lineamenter till ett litet mysande, när hon fick se den rödblommiga, glada, vänliga Rosina; men i början hade hon mer än en gång gjort den visa, sanna, ehuru sorgliga anmärkningen, att, när hon fordom spenderade en beabruten eller annars i våda omkommen kyckling på nådig Grefvinnan, kunde den vara hela veckan; men nu blef icke mera öfrigt, än hvad den nya, mjölk-afvanda katten fick, som blifvit inlärd att äta ben, alldeles som en hund, af hvilket slägte icke en enda fanns på stället, Rosina till stor harm, som hvar dag frågade, om man icke skulle få en hund, som skällde. I början svarade ingen på den frågan, sedan log man åt Frökens längtan att få en hund att leka med;

men slutet blef dock, att Tusse, grefvinnans gamla betjent, en vacker dag framkom med en valp, som antogs och anbefalldes till Madame's synnerliga välvillja. Men, om denna välvillja, besynnerligt nog, kunnat förvärfvas af Rosina för egen del, så blef det likväl vida svårare för Hektor, hvartill Rosina, troligen ledd af forntida minnen, döpte sitt enda beständiga sällskap på alla hennes ensliga ströfverier i den vackra, men ödsliga och något dystra trakten.

Ännu hade hon icke sett Hofmarskalken, Grefvinnans broder; men till Påsk väntades han, och till Påsk kom han äfven. Madame hade just, hvad man kallar, *bullat upp* till denna högtid: bakat hvita kakor, med ituskurna russin här och der uti, suckat öfver 9 ägg, som gingo åt ensamt till Herrskapet, och sjelf rört hafregrynsgröten, på det den icke skulle blifva vidbränd, då den väl ändock fått passera, men icke blifvit så *välsmakande* och *läcker* som nu. Det upptorkade théet gömdes tills vidare, en thésked rigtigt kaffe blandades till den andra mixturen, litet potatoesmjöl invispades i den så kallade gräddan, och en gammal tupp, men frisk och färdig, och nästan likasom litet fet, fick sätta till lifvet för denna högtidlighet, likasom en kalf; men se, det var för att han inte *ville* lefva. Men nu upplefde han (kalfven) å nyo, om icke just i *föryngrad*, likväl i så många *flera* former, dels som ett smakligt fricassée, dels i en oskyldig bouillon, dels

i något, som Madame kallade blanquette på kalf, samt i någonting, som skulle föreställa coteletter, men som var likare klackslappar eller något annat af vanligt godt skinn eller läder.

Sjelfva Påskaftonen, på eftermiddagen, anlände Hofmarskalken. Tusse stod i malätet livré på förstugutrappan och tog emot, och Rosina skådade från sitt fenster det gammalmodiga, men snygga och putsade equipage, som nu inkom på borggården, svängde i lagom traf deromkring och stadnade vid porten. En gammal kusk med trehörnig hatt, prydd med röd plume och guldgalon, samt med vapensnören omkring krage och uppslag, satt med gravitet på kusksätet. En gammal betjent, lika utstyrd, stod bakpå. En gubbe med pudradt hår stack ut hufvudet genom fenstret, så snart vagnen kom in på gården, och, när den stadnade, äfven en fot, beklädd med strumpa, sko och spänne. Det hela föreföll, som hade sjelfva *Tante Aristocratie* varit ute och tågat, ty deraf hade allt, ifrån det största till det minsta, en fullkomlig anstrykning, och detta med rätta;

Hofmarskalken var en halfbroder till Grefvinnan och många år äldre än hon. Han var en af dessa mångfaldiga, charakterslösa menniskor, som icke äro *onda*, emedan de kommit i vana att vara goda. Han var gammal ungkarl, hade aldrig varit gift, knappt tänkt derpå, hade i yngre åren

swäfvat från blomma till blomma och i äldre besinnat sin egen erfarenhet, att en gammal man och en ung hustru äro tvänne de mest omaka ting i verlden. Han hade *alltid* varit, hvad man kallar en qvick och rolig karl. Han hade varit en ifrig och omtyckt koryphé vid Gustaf den Tredjes fjäderlätta hof, och nu hade han haft den förtjensten att aldrig det minsta följa med sin tid, utan fullkomligt stelnat i den form, de principer, den ton och anda, som då rådde. Huru mycket detta skulle svära emot nutiden och dess eviga sträfvande uppföre, kan hvar och en lätt föreställa sig. Det enda, man med skäl kunde afundas den gamla mannen, var, att han tyckte, tiden gick så fort. Han talade ofta om: "För några år sedan, i sal. Konungens tid" och menade då alltid Gustaf. Han gråt ännu vid minnet af den "förtjusande Marie Antoinette och den hedersmannen Ludvig XVI" samt kom i raseri, bara man nämnde Franska revolutionen, Napoleon eller någonting, som i den nya tiden haft sin upprinnelse. Om ångbåtar, ångvagnar, diligencer och constitutioner etc. talade han aldrig, så vidt han kunde det undvika, ty han var för qvick att fördöma dem, och för envis att berömma dem. Om Gustaf talade han som om ett orakel, icke så alldeles om dess värda Herr son, men dock alltid med tillbörlig vördnad. Hvad som verkligen var roligt att

höra, så var det hans olika beskrifningar på en beskickning till Paris 1790, och en dylik 1804, hvilka han båda åtföljt. — Att han öfverdref i mycket, hördes gamska väl; men hans qvickhet fick likasom en ny vind, när han började afmåla det, i hans tycke, alldeles befängda af Napoleons hof, samt hans familjs diktande och traktande att *bära sig åt* som Prinsar och Princessor, oaktadt de (enligt Hofmarskalkens mening) mer voro lika betjenter och kammarjungfrur, som man klädt på "pour faire la masquerade".

— Hvarje passion, glädje, sorg, kärlek, harm och hat — tout enfin — sade han — återspeglades på deras rörliga Corsicanska anleten, och man sökte förgäfves denna nödvändiga *vernis du monde*, så oumbärlig vid ett hof, och genom hvilken ingenting hvarken får eller bör *penetrera*.

När man frågade honom, om Napoleons syystrar och flera andra den tidens skönheter, om de icke voro vackra, svarade han:

— Si fait! beauté de grisette, beauté de soubrette, pas plus.

Han berättade ofta, huru han och några hemkomna emigranter gått fram och åter på de stora fêterna och samlat befängda svar och uttryck, hvilka han påstod passat vida bättre *"les poissardes, les dames de la halle"*, än hoffruntimret. Han hade några vissa binamn, som han *alltid* gaf

den tidens acteurer på verlds-theatern, när frågan blef om dem. "Napoleon, le petit Lion", sade han alltid, och, talade man om Murat, så var han genast färdig med sin "Harlequin" — Joseph, det var *un honnête bourgeois*, Lucien en schol-fuchs, Junot, Ney etc. *de braves soldats*, rien que cela. Madame mère une bonne commère d'une petite ville de province, men Josephine och hennes båda barn nästan de enda, som han medgaf hafva "bon ton, du tact, usage du monde, l'air *comme il faut*", hvilket sednare var hans aldra hvassaste loford, till hvem det gafs. Kunde man bara sålla ifrån allt det öfverdrifna och obilliga, som trängde sig med, så fanns ofta en fond af sanning i hans reflexioner och omdömen; men man måste ha noga studerat honom, för att det kunna, och detta studium var på det hela icke tacksamt, ty han var egentligen — hjertlös, och det är ett folk, som man bör söka sig långt ifrån vid alla tillfällen.

Hofmarskalken var på långt när icke så rik, som hans syster, Grefvinnan, emedan han förstört en stor del af sin förmögenhet. Han var dock ingalunda fattig, utan väl bergad, "som man säger". Han bebodde en egendom, som från urminnes tider varit i familjen, sköttes sjelf af en gammal Mamsell, som fordom var vacker, förekommande och snäll, men nu ondsint och myndig; hvilket Hof-

marskalken dels knotade öfver, dels var rätt nöjd med, ty, om hon icke varit, så hade huset haft föga bestånd. — Hon hette Agatha, och han talade om henne, dels som en trogen tjenarinna, dels som en ond ande, allt som hans minne framspeglade detta femtioåriga, raska, tilltagsna, argsinta och hämndlystna väsende. Sin gamla syster Julie och hennes son Albert var det enda, som han verkligen trodde sig älska med sitt utnötta hjerta.

— Välkommen, min bästa Jean Jacques! — sade Grefvinnan.

— God dag, god dag, ma chère soeur! — sade Hofmarskalken, och de gamla omfamnade hvarandra artigt och syskonligt. Rosina presenterades, och Onclen yttrade sitt välbehag öfver "den lilla täcka, gentila, allt för täcka, allt för gentila cousinen."

Medan han nu språkar med "sa chère soeur" om resan, om väglaget, om sin katarrh, som lagt sig på bröstet, och de curer, som Agatha nyttjat derför, om sin plan att dricka Medevi denna sommar, så väl som de förra, och om sin gamla betjent, som fått den *sottisen* i hufvudet att villja gifta sig, så fick Rosina tillfälle att betrakta denna gamla figur, som i sin ungdom lär varit en verklig Adonis, enligt alla gamlas utsago och flere portraiter, som hängde här och der på Odens-

näs. Nu var han flintskallig och bar calotte. Omkring hans hals voro svepta flera alnar hvitt musslin, ganska prydligt och ordentligt; men ingen skjortkrage syntes till. Återstoden af hans hår utgjorde en liten nätt piska, som, väl ansad och knuten, hängde på den mellanblå rocken af fint, Franskt kläde. Vesten var af Engelskt hvitt piqué, lång och med en liten snusdrifva här och der. Underkläderna voro ljusbruna och slutade litet nedanom knäet. Strumporna hvita som snö. Någon gång nyttjade han väl suktade stöflor, men sällan annat än silkesstrumpor, hvita, svarta eller spräckliga, med skor och silfverspännen, samt guldspännen, när det var rätt rasande. Hans hatt var en egen invention, olik alla andras, och hans kamlotts-kappa, brun med grönt foder, tycktes aldrig ha kunnat hänga på någon annan än honom. Hans stora rörkäpp, med guldknapp och svart rem, var hans beständiga följeslagare och leksak. En bonbonnière, med "pastilles galantes", coheber och magmorseller, låg i ena vestfickan, och en eau-de-lavende-flaska, med guldblommor på, i den andra. Snusdosan var af guld; men på locket var Marie Antoinette's portrait i email, hvaraf dock näsan och hakan började saknas. Hans klocka var ett prober-ur, "som icke dragit sig fram eller tillbaka på fyrtio år", för resten present af salig Hertig Fredrik, vid hvars hof han varit. En fin

mörkblå eller mörkröd batiste-näsduk, tryckt med hvitt, svängde han jemnt fram och åter samt sleg dermed bort det snus, som då och då spilldes på vest, stolar, soffor och golf. Men, föll näsduken ned på golfvet, så skulle genast ringas upp gamla Stolander, för att anskaffa en ren. Ett Fransyskt ordspråk hade han färdigt vid hvarje tillfälle, och ofta kom det ganska piquant och, som man säger, träffande hufvudet på spiken. Var han vid godt lynne och tyckte, det lönade, så hade han en mängd *madrigaux* och *quatrains* i sitt minne, hvilka han citerade qvickt och roligt, och utan att man kände sig ledsen dervid. Blef han mycket animerad, så sjöng han med darrande röst, men icke falskt, och med ett förunderligt ansigtsspel, flera airer och qvicka coupletter ur äldre Fransyska operetter och vaudevillter, der han lade så noga vigt på orden, att det naiva och småqvicka deraf aldrig kunde undfalla åhöraren. Alla unga, vackra fruntimmer voro säkra om att i honom finna en verklig adorateur, *pour peu que* de icke voro snäsiga, illa uppfostrade, bröto på någon provins-dialekt, klädde sig illa eller icke förstodo Fransyska så i grund, att intet af gubbens små qvickheter, infall och allusioner kunde undgå dem, eller att de icke moquerade sig öfver *le bon vieux tems* eller affecterade att vara för mycket intagna af nutidens nya anda etc., etc.

Då sade han bara: "C'est si commun, point de "gentillesse, point de grace, et pour de l'esprit? — "Oh, il n'y en a pour deux liards!" — Men detta var alldeles icke händelsen med Rosina. Hon fattade och besvarade, naivt och artigt, alla hans små saltkorn och fina allusioner. Hon skrattade gerna åt hans, ofta rätt qvicka och väl placerade, infall. Hon svarade honom ledigt, på ren, god Franska, när han tilltalade henne så. Hon sjöng små Franska visor till sin guitarre, och små näpna Svenska äfven, hvilka, med hennes lediga, glada sätt att framföra dem, roade gubben obeskrifligt. Han blef ibland så glad, att han klappade händerna och ropade: "Bravo, Bravissimo! "C'est charmant, — c'est parfait, — on ne peut "pas mieux! — encore una volta, s'il vous plait "belle petite cousine!" — Och då blixtrade de lifliga ögonen och de hvita tänderna, hvaraf han ännu hade hela munnen full. Rosina gjorde honom gerna till viljes, och inom en liten tid kommo de gamla i tysthet öfverens om, att hon var en "charmante flicka" — just en sådan, som passade till unga Albert. Gubben såg på ytan, Grefvinnan på den förträffliga kärnan hos den unga flickan, som för hvar dag blef henne kärare, fast hon obetydligt hade den förmågan att visa detta. Middags-conversationen var nu ofta ganska rolig. Hofmarskalken gjorde ibland så qvicka och roliga

anmärkningar eller jemnförelser, mellan sin Agatha och den af honom väl kända gumman "Madame" och deras kok-konst, att Rosina ofta var färdig utbrista i det ungdomliga, hjertliga skrattet, som nästan gör ondt; men hon hejdade sig alltid, ty hon visste ej rätt, om det icke kunde stöta Tante Julie, och det ville hon visst inte, eller kanske finnas obehörigt af Oncle Jean Jacques, och det ville den goda flickan heller inte.

— Age charmant! bara lek, bara glädje, point de souci, point de tristesse! — sade Hofmarskalken ibland, när Rosina hoppade ut, och han visste icke, kunde aldrig anat, fattat eller begripit, att hon då ofta sprang upp på sitt lilla rum, kastade sig i en viss ungdomsförtviflan öfver sin bädd och sade knappt hörbart, likasom ur botten af hjertat: "Axel! Axel! O min Gud, om du älskat "mig! Huru salig skulle jag då icke varit? — Och "*nu!* — nu finns icke en stjerna, icke en enda "ljuspunkt på min framtids himmel." Men, om någon kom och sade: "Grefvinnan frågar efter Fröken." — "Hofmarskalken frågar efter Fröken," — då svarade hon: "Strax!" — torkade hastigt de vackra mörkblå ögonen, klippte litet med de långa ögonhåren, att inga spår af tårar skulle synas, och ilade ned, — som det tycktes — lycklig och glad.

Sådana måste qvinnans sorger, *sådan* qvinnans

försmådda kärlek vara. Tiga och lida, le med tåtar i ögat, se lugn och nöjd ut, fast hjertat brister, skratta och skämta med dödsqval i själen: se der, hvad qvinnan fått på sin lott i stället för mannens mod, djerfhet och tapperhet, och må hända är det ena icke bättre att förvärfva sig än det andra. Mannen har åtminstone en lön i verldens gillande och beundran, qvinnan endast af sitt tysta inre medvetande. Ande, ännu icke omgifven af jordiska former, säg, hvilket vill du blifva? Hvilket lif är lättast att vandra, mannens eller qvinnans? Väg båda delarna noga och välj sedan!

I Rosinas tysta, gömda kärlek låg dock en hel verld, full och rik, som alla inbildningsverldar. Den utgjorde på en gång hennes sorg, hennes glädje, hennes sysselsättning, sällskap och den punkt, till hvilken alla hennes ungdomstankar, de måtte då utgått från hvad ämne som helst, dock slutligen concentrerade sig. Hennes första tanke, när hon om morgonen vaknade från sina drömmar, om Axel, var Axel. "Är det vackert, mildt, blidt väder i dag, — sade hon då sagta för sig sjelf — så skall han dock *en gång*, långt fram i tiden, se mildt och innerligt på mig; men, är det fult och kallt i dag, då —" — Och, om det nu var en skön vårmorgon, då klädde hon sig fort och gladt samt hoppade, sjungande och jublande, ned i parken; men, var det mulet och regnigt, då perlade sig en tår

i hennes öga, och med morgontoiletten gick det långsamt och modlöst. Såg eller hörde hon ett siffertal, stort eller litet, så täflade hon i fintlighet med sjelfva Seseman att derutur leta något tal, som sammanträffade med antalet af bokstäfver i Axels namn, eller hans födelseår, eller hans ålder, eller hans nummer bland Friherrar, eller, med ett ord, något som hade ett, om än aldrig så ringa, afseende på honom. Af alla träd, som nu knoppades, var *Al* henne det käraste, och hvarföre? Jo, *A* och *L* voro ju initialbokstäfverna af hans namn! Frithiof var fordom hennes ideal, nu var han ett intet mot skaldens Axel. De få småsaker, hon fått af Axel, det var *gull*, allt annat *mull*. De sånger, hon hört af honom, voro de sköönaste i verlden. Dem han icke sjungit, kunde varit musikaliska mästerverk, och ändå af lika ringa värde för henne. Såg hon något rätt skönt, så var det alltid likt Axel, vare sig sedan, att det var en blomma, en fogel, en vårmorgon, en sommarafton, en lätt sky, en bländande regnbåge, åska och blixt, månsken och nattlig tystnad. I månens anlete såg hon fullkomligt hvarje hans drag, med moustacher och pipskägg, samt de svarta, ofta nog sammandragna ögonbrynen. Läste hon om en tapper, ädel, frisinnad riddare eller en hjelte, som offrade lif och gods för frihet och fädernesland, så såg han ut som Axel. Läste hon om en sån-

garkonung, så var det han; men, läste hon om ledsamma, dumma, inbilska, tafatta, enfaldiga fullkomlighetskräk, som skulle föreställa romanhjeltar, så sade hon: "Fy, hvad äro de väl mot Axel!" Nappade hon bladen af en prestkrage, så var spådomen om Axel. Såg hon en lång smal brand i kakelugnen, eller hörde hon skatorna skratta, så tänkte hon: "Tänk, om han kom!" Men han kom icke, utan i hans ställe kom någon annan, som Rosina äfven tänkte på ibland, när något derom påminde, och då alltid med vänskaplig och systerlig tillgifvenhet, med ett ord: sonen i huset, — han, som Tante Julie och Oncle Jean Jacques utsett och bestämt till Rosinas make (just som gamla pläga det göra, utan att fråga de unga), således vår unga, yra, glada cousin Albert, yngre, yrare och gladare än någonsin, af bara tankan, att det gamla tråkiga Odensnäs nu mer innebar en skatt, större än hela Odensnäs sjelft, nämligen "den lilla, söta, vackra, förtjusande, glada och muntra Rosina L."

Det var en skön och klar Majafton, som han raskt och frimodigt körde in på gården, och med ett skutt var han ur vagnen, och med ett dylikt var han uppe i salonen, der *ma chère mère* satt och stickade-vid ett par ullstrumpor, Oncle Jean Jacques lade en patience, och Rosina sydde och räknade på en Schweizerfamilj, som, anbragt på en

pall, framdeles skulle efterträda den gamla schaggpallen med sjuttonstopparna och nittonhålen, hvilken ännu gjorde tjenst under Tante Julie's fötter. Glädjen blef allmän. Strumpan kastades i soffan, patiencen rördes ihopa, och Rosina tappade en mycket god tapisseri-nål, som hon *aldrig* fick igen sedan. Modern klappade och smekte sin vackra glada Albert, Oncle Jean Jacques bara frågade honom om nytt, och Albert klappade gumman, svarade Onclen confust och kunde icke vända sina ögon från Rosina, som letade och letade och var färdig att leta än, "så god var den nålen".

När litet sans kom öfver familjen, började Onclen redan att maka ihop de tvänne unga.

— Se här, Albert! Har du sett på Rosinas charmanta arbete? Gentilt! Allt för täckt! On ne peut pas mieux. Flickan med sin mjölkbytta är ett litet chef d'oeuvre, och gubben, och gumman, och katten äro mästerliga. De tyckas trifvas förträffligt alla fyra, tout comme chez nous, tout comme chez nous! Du kan icke tro, kära Albert, huru vår lilla Cousine Rosina bidrager till trefnaden här på Odensnäs, och huru hon är allas favorite, till och med gamla Madame's, et c'est tout dire. Albert förklarade sig vara för *aldra första gången* alldeles af samma tanka som Madame, och Rosina började allaredan rodna för små häntydningar, än af Oncle, än af Tante sjelf på *"de un-*

ga tu", en benämning, som naturligtvis *skulle* falla på Albert och Rosina, men som alltid frestar contenancen hos unga flickor.

Cap. 13.

Och hans mor, den tysta källan,
Ville, såsom mödrar pläga,
Hålla yra sonen hemma.

Gräfström.

Rosina kunde alldeles icke neka, att Odensnäs vunnit oändligen på Alberts hemkomst. Dagarne sågo helt annorlunda ut. Tanten och Oncken ordinerade jemnt motion för Rosina, och Albert var icke sen att låta sadla tvänne hästar i stället för en, hvaraf följden blef många och långa ridpartier på tu man hand i den sköna trakten, under hvilka Albert med förtjusning spelade rollen af en undergifven och lydig, men glad och rolig riddare. Rosina var munter och skrattade ofta samt förebrådde sig otacksamhet och oförnöjdhet, hvar gång hon ovilkorligt framsuckade den önskan ur botten af sin själ, att det vore Axel, som red så här vid hennes sida. "Hvad jag vore outsägligt lycklig då!" — tänkte hon. Oförmärkt ledde hon talet ofta nog på honom, och af Albert fick hon

de första underrättelser om Axel, som nått hennes öra, allt sedan hon kom till Odensnäs. Albert berättade henne under en ridt, att Axel gick nu tyst och ensam på sin gamla borg; hade med en viss ifver tagit i tu med sin landthushållning; ångrade det väl efteråt, men snäste då och då gumman Lisbeth, som fjeskade mer än någonsin och ville hafva sin näsa i allt; vidare, att han ryckade ögonbrynen, når Albert icke ville stadna qvar några dagar, emedan han lofvat sig hem till Odensnäs, så fort som möjligt. Han hade bedt helsa Rosina, att hon icke nu mer skall sjunga *Söderländskan i Norden*, emedan den blott passade för det gamla, *kalla* Ulfsborg, utan bara glada, muntra, *äkta* Söderländska sånger, som nu voro lämpligare. Rosina rodnade och drog en djup suck. Vidare berättade Albert:

— Af den utländska borgfrun höres intet, ehuru Tante Lisbeth förtrott honom (Albert), att Axel oupphörligt går och grubblar på henne, har troligen hennes portrait och bref i ett schatull, som han onaturligt väl låser och alltid bär nyckeln till på sin urkedja, samt att han minst hvarannan postdag får bref "från utomlands med obegripligt många sigiller, tryckta namn och andra krusiduller utanpå, samt alla skrifna på någon utRudska". Allt detta visste Tanten till punkt och pricka, emedan hon sjelf ofta passade på, når bok-

hållaren öppnade posten. Allt detta anförde Albert under många roliga reflexioner; men han visste dock icke, hvad vi begripa något hvar, som minnas Tanten sedan fordna dagar, att hon nämligen var högst förargad "öfver den välsignade Tyskan eller Franskan, eller hvad det var för Latin, som Axels förträffliga correspondenter nyttjade," ty, hade det bara varit Svenska, så kunde vår goda Tante, i anseende till det nu brukliga tunna papperet, beqvämt hafva läst alltsammans, helst om hon begagnat den välgörande utvägen af en liten spegel, i anseende till afvigheten. Men hvad var nu att göra! Hon måtte vända brefvet huru som helst, upp och ned, långs och tvärs, se det i spegel eller mot solen, hon var och förblef ändå lika litet slug på den saken och qväfde nu sin harm med att för hvart bref bestämdare inrota sin tro och förmodan, att dessa bref komme från Axels ultramarinska trolofvade, samt derom bevisa och öfvertyga alla andra, under heligt tystnadslöfte likväl. En enda gång hade hon *tyckt* sig kunna upptäcka ett namn, som liknade "*Juli eller Juliette*" (troligen ett datum), under brefvet, och sedan den dagen sade hon ofta: "Jag kan undra, när han en gång ämnar hemta hit sin utländska Juli eller Juliette, eller hvad hon heter."

När Albert slutat sina berättelser om Axel, smickade Rosina så oförmärkt och började tala om

annat, och, romanfagarna i all ära och helgd, sanningen måste dock icke förtigas, och hon muntrades och lifvades ofta nog af den glada Albert. Med ett ord: Rosinas dagar voro sig ingalunda lika nu mer. Hemkomna från ridten, hände icke sällan, att Albert bjöd Rosina på en liten båtfärd å den vackra insjön, för att hvila ut efter den starka rörelsen, och hemkomna derifrån, hände icke sällan, att Albert proponerade en rask vals, för att blifva litet uppvärmd efter den svala sjö-luften. Icke en minut, så vidt det var möjligt, vek Albert från Rosinas sida, och, om han icke redan tusende gånger nedlagt sitt hjerta och sin person för Rosinas fötter, så var det, emedan hon lika många gånger afböjt detsamma, af denna rena, sköna instinct, som qvinnan eger att söka undvika utbrottet af en kärlek, som hon känner sig ur stånd att besvara. På skämt hade väl Albert redan många gånger kallat henne sitt hjertas drottning; men, som hon äfven upptagit det för fullkomligt skämt, hade allvar hittills uteblifvit; dock behöfdes det nu blott den fjäderlättaste orsak, den minsta lilla motgång eller mulna lynne, eller svartsjuk sidotanke hos Albert, att hans låga skulle brinna i helt andra färger, och icke klara och ljusa som en lusteldś, hvilket nu var händelsen. Dylika stötestenar kommo dock icke. De gamla tycktes i allt gilla Alberts smak och, snart sagdt, skjuta he-

nom till Rosina. Detta är en hård proberstea för kärleken. Är den icke desto liftigare och fastare, så bräckes den lätt af ett dylikt oförnuftigt, obetänksamt och opolitiskt fäderne-förfarande. Men nu fanns en motkraft uti Rosinas egen återhållsamhet och quasi liknöjdhet för Cousinen Albert, ty, oaktadt hon gerna skrattade och pratade, red och seglade, sjöng och valsade med honom, fanns likvisst någonting hos flickan, på en gång så omedvetet lockande och så medvetet tillbakahållande, att Albert blef för hvar dag allt mer och mer, hvad man kallar *kär*, och drömde icke men om någon lycka, hvarken till häst eller fots eller sjös eller lands, utom Rosina. Men Rosina var och blef sig fullkomligt lik. Icke en handsbredd närmare hade hennes hjerta kommit Albert, icke en linie vikit från minnet af *honom*, som innefattade *allt*, hvad Rosina någonsin kunde drömma om kärlek; och det var icke litet det! Eller huru, J unga, som liknen henne?

Så stodo sakerna, när Oncle Jean Jacques en vacker dag började orda vidt och bredt om sin stundande Medevi-resa. Grefvinnan hade hela vintern haft ondt af rheumatism, gikt, cholik och kramp. Ingenting vore nyttigare för *ma chère soeur* än dricka brunn — hade Onclen hundrade gånger repeterat, och de flesta, utan att någon svarade eller ens hörde derpå: *ma chère soeur*, e-

medan hon tyckte det vara en oerhörd och onödig depense, och Rosina, emedan hon alls inte förstod den saken. Men nu fanns ett par öron, der dessa ord ljödo som en eolsharpa med alla dess välljudande accorder.

— Det skall Mamma visst! — utropade Albert och sprang förtjust upp ifrån sin plats. I hans unga hjerna uppruuno nu på en gång en mängd förtjusande projecter, dels för återvinnandet af den goda moderns helsa, dels för hennes återinträdande i verlden, hvilket utgjort en af Alberts högsta önskningar, och slutligen för det nöje, som härmed kunde beredas Rosina, hvilken redan var blifven hans andra jag.

— Det skall, det måste ni, min goda, söta Mamma! — ropade Albert gång efter gång och kringklappade modern, som icke en gång fick anderum att svara, förrän Albert och Oncle Jean Jacques redan gjort upp hela planen, med resa, garderobe och allt.

— Vi bo i samma hus vid Medevi, — sade Onkeln — vi hafva samma equipage (han blinkade åt Albert). Vi göra resan tillsammans och på två dagar härifrån. Julie låter göra sig en eller par sommar-samojeder af siden, skaffar sig en liten bonnet och en chapeau, comme il faut, från Stockholm, samt en ny rock åt Tume, och dermed är hela saken färdig. — Och lilla cousine

följer med för nöje skull, det förstås af sig sjelft.

Grefvinnan öfverrästades totalt, hvar gång hon ville framkomma med alla sina svårigheter och omöjligheter, samt tala om depensen och obehaget af att för henne vara i så stora folksamlingar, om sin dåliga helsa etc. — Det sista argumentet blef då ett fullkomligt vapen i fiendens hand, och, innan hon visste ordet utaf, hade hon sjelf öfvergått ifrån de stora, skyhöga svårigheterna och omöjligheterna till de mullvadshöga dito dito.

— Tusse en ny rock! — Min Gud, en sådan onödig kostnad, — sade hon — helst den rocken, han har, icke är vänd mer än en endaste gång! Nya sidenplagg åt mig! — Nej, jag tackar, det undanber jag mig. Och hattar och mössor från Folker! — Bevare mig Gud! Ett helt års revenu af Odensnäs skulle icke förslå dertill.

Men se, nu kommo modificationerna, och till dem började hon slutligen lyssna:

— Åh ja, nytt foder och nya snören åt Tusse, det vore då måttligt. — Åh ja, bombasin eller tibet, eller hvad det heter, till mig, det vore då icke hela verlden. — Åh ja, litet tråflor eller tyll eller dylikt, som du satte ihop, min lilla Rosina, det kunde man väl icke blifva ruinerad på etc., och, innan man rätt visste huru, eller på hvad

ditt, hade de trenne intresserade medlemmarne af sällskapet alldeles öfverröstat den fjerde och [illegible]riga, och de hade lagt bort jemväl sina ord vid, då Grefvinnan slutligen bifölt till planen, i det hon hopp att kunna göra hela "sejouren" för en 60 rd. God vet, huru hon räknade, eller huru mångfaldt besparingar hon i största mjugg ämnade göra för egen räkning; men, anförde hon någon-[illegible] af sina beslut i den vägen, så disputerade henne ingen af de trenne andra; hvar och en tänkande för sig: "kommer dag, kommer råd." Emellertid anskaffade Albert splitter nya kläder till Tusse *per fas et nefas.* Han fick äfven på sin lott att i *** köping skaffa materialier till *ma chère soeur's* utredning och utstyrsel, och, när han hemkom dermed, begaf det sig så underligt, att varorna voro i godhet och mängd ehuru en tredjedel öfver requisitionen; men alla priser en tredjedel under hvad *ma chère mère* beräknat. Huru härmed förhöll sig, och huru unga Albert i en hast kunnat blifva en så förträfflig och lycklig uppköpare, det förstod ingen rätt. *Ma chère mère* var högst contente, Oncle Jean Jacques skrattade väl i mjugg, Rosina teg och smålog, klippte och sydde med tillhjelp af en gammal Mamsell med tu par glasögon, och som sydde eller, bättre sagdt, snörpte för det moderata priset af 8 sk.

per dag. Visst hände väl, att gumman skämde bort och förvandlade, hvad Rosina gentilt och ordentligt anordnat, och att hon förfuskade den unga flickans antika mode-idéen till någon likhet med 90-talets dito; men, hvad det var: en nätt anständig, om icke just så modern, hemma-utrustning för Tante Julie låg snart färdig till den stora tåget. Albert hade, för sin tjenst, nödgats lemna Odensnäs, men lofvat att sammanträffa med de sina vid Medevi i Juni månad. Vid afskedet från Rosina hade hans unga hjerta så när förrådt hela sin varma låga; men just som han höll på att komma in på det sensibla och sentimentala området i kärleksvägen, var Rosina tillreds med ett godt, fint skämt öfver, hvad säcks det är att hänga läpp och lipa för en fjorton dagars skilsmessa, samt sjöng, skrattande, till sin betagne cousin:

Gråt ej, min lille goda vän,
För att jag reser till Polen!
Vill Gud, så ser du mig igen
Nästa månad i Smålen!

Albert rynkade läpp och blef piquerad, dels öfver Rosinas insensibilité vid deras ömma afsked, dels öfver minnet af sina bragdfulla planer till Polens befrielse i fordna dagar. Imellertid reste han, sedan han likväl med yttersta omsorg och noggrannhet ombestyrt allt, som kun-

de hämnas [illegible] på henne, till sin fru moders, [illegible] samade sig. Hon lade nu väl märke till att Oncle Jean Jacques följa hans planer, som voro, att, utan motsägelse, följa den goda och [illegible] madernas [illegible] idéer, [illegible] per fas et nefas (för att: ännu en gång nyttja ett uttryck från [illegible]-term) laga, att det hela afskaffningen till [illegible] icke moderat och elegant, dock anständigt utseende, passande en [illegible] [illegible] Sedan Albert var rest, blef det alltid något lättigare att slå sig ut med Grefvinnans förkortnings- och afklippnings-idéer, helst hon nu ofta lät gälla en auktoritet och hjelptrumpe, som under Alberts härföraretid hade alls intet att säga, vi mena Madame. Nu åberopades hon ofta nog af Grefvinnan, och ofta visste man icke, hvilket af de fiendtliga partierna som skulle segra, nu, sedan styrkan var så jemndelad. Imellan den ena parten höll äfven på att uppetå inbördes tvist samt skiljaktighet i tankar och meningar. Oncle Jean Jacques och Rosina, hvilka i det hela visst drogo åt samma håll, förhöllo sig dock helt olika i utförandet af sina planer. Onclen sparade intet tillfälle att uppenbart skratta och göra spectacle af sin gamla, hederliga syster och hennes besparingsmethod samt bedrog henne uppenbart i alla möjliga uppgifter och anordningar. Rosina åter ville väl gerna vinna samma goda ända-

väl, som Qvinna; utan utom att skratta åt den goda och, i intet hela, vida mer högtänkta Tanten, icke heller draga henne bakom ljuset fullkomligt, [illegible] att med artiga och goda skäl styrka sin mening. Ofta likväl voro hennes skrattmusk- ler [illegible] af [illegible] idéer; men [illegible] af ... ett godt hjerta, [illegible] när frågan är om obehörigt skratt; hennes skrat- tade [illegible] aldrig åt den värdade Tan- ten, men var ofta färdig dertill.

AXEL,

AF

Författaren till Cousinerna.

Men jag tänker, hvad jag fordom tänkt.

Geijer.

ANDRA DELEN.

STOCKHOLM,
hos *Zacharias Haeggström,*
1836.

Cap. 1.

Än skall hon pussas,
Än ut och skjutsas,
Uti en chaise
Eller calèche.

Dahlgren.

De sista dagarne före afresan voro de värsta. På en af dessa mötte Rosina, en vacker morgon, sin goda Tante och gamla Mamsell med tu par glasögon, den sednare utrustad med syringar, stoppnål och ett stort grått ullgarnsnystan, båda styrande kosan directe ned till vagnboden. Rosina höll på att förlora sin allvarliga contenance och frågade, för att åtminstone gifva litet luft åt sin nyfikenhet, hvart Tante och Mamsell skulle taga vägen så arla,

— Min vän! — sade Tanten — Redan 1819 åto råttorna upp en större del af klädseln i nya Wienervagnen, och nu vill jag, att Mamsell skall stoppa till det litet, så att det icke ser för illa ut.

Rosina följde mechaniskt med och kände en liten harm öfver, att den goda Tanten skulle, inne i mörka vagnboden, blifva öfverraskad af en artig

surprise, som sonen Albert beredt henne, genom anskaffandet af en ny, vacker och passande res- och brunnsvagn.

— Hvad i himmelens namn är detta? — utbrast den goda frun och slog med half förtviflan ihop sina magra, med klippings-halfhandskar betäckta, händer — Hvad har Albert tänkt på? En ny, modern vagn! Ett helt års revenu af Odensnäs! — Och det, när man hade en så godt som ny Wiener-vagn, gjord blott några få år före salig H—s död! Min Gud, hvart skall detta taga vägen? — Nej, jag reser icke! Jag blir hemma. — Åtminstone skall man icke på min döda mull kunna säga, att mina brunnsresor och oförnuftiga depenser ruinerat min son. — Nej, jag reser icke! —

Oncle Jean Jacques, som af Tusse eller sin egen gamla betjent blifvit averterad, att Nådig Grefvinnan begifvit sig till vagnboden, luffade och trippade nu ömsom, så fort hans gamla ben det tillläto, ned till händelsernas latitude — vagnboden och beredde sig redan i förhand på den scène, som förestod, den roll, han skulle spela, och de svar, han ämnade gifva. Bakom sin förtviflade syster afhörde han tyst och osedd hela hennes jeremiad, och, först när hon slutat, låtsade han komma till vagnboden.

— Nå, hvad tycker du om attrapen, ma chère,

soeur? Det var ju förb..... artigt af Albert! Pardieu! Alldeles af egna besparade medel! Och ett sådant pris sedan! Pardieu, det är oerhördt! 133 och 16 för en sådan vagn! Knappa 800 daler silfvermynt! Betänk, hvilket röfvarköp, ma chère soeur! Bröder imellan är han värd dubbelt.

Rosina stod med halföppen mun af förundran öfver den gamla herrns fintlighet och oförsynthet att slå sin goda syster en dylik blå dunst i ögonen. Hon kände ett djupt förakt för den 66-åriga lögnaren, motsade honom dock icke, emedan det varit otillbörligt och kanske orätt, utan föresatte sig att helt och hållet spela den okunniga i hela detta, mer än löjliga, drama, hvars representation gafs längst in i en mörk, otäck vagnbod, uppfylld af gamla vagnar sedan Drottning Kerstins tid, somliga *täckta* och med frukthorn i alla fyra hörnen och förfärligt utstående fotsteg, på hvilka de förbigående refvo sönder kläder och händer. Andra voro *öppna*, med fyra stolpar i hörnen, på hvilka en rödmålad väfbit var spänd, men som sjunkit i midten, dels af tiden, dels af de många rottfamiljer, som derifrån helsat lifvet och en sparsam dager, samt slutligen en mängd enspännare och chaisar, långa och tunga, som hade de varit timrade med laxknutar, och längst bort en hop he-

terogena åkdon, med 2, 3 och 4 hjul, som man icke visste, hvad benämning de haft i sin ungdomstid, men som nu stodo likt spöken från fordna bastanta och handfasta tider, ty orörliga sågo de ut, och de voro, jemnförda med Mr. Macfarlane's *locomotoire*, likasom jätte-åldern, satt i bredd med vår tid.

Imellan alla dessa skär och bränningar hade nu sällskapet lotsat sig, och Rosinas harm höll ändå på att, emot alla hennes föresatser och bättre känslor, utbrista i ett hjertligt skratt, då Tanten, i stället för att falla i hög, här bland all bråten, öfver det "utomordentligt goda priset" — i stället utropar:

— Milde Gud! — 800 daler silfvermynt! Är det inte penningar det? Några sådana galenskaper till, och Albert ruinerar både sig och mig. Nej, jag reser icke!

Nu var Oncle Jean Jacques rådvill, hvilken nödlögn han skulle tillgripa i högen.

— Ma chère soeur! — sade han, ömt förebrående — Ne parlez pas ainsi! Souvenez vous des domestiques, qui nous entendent! Après vôtre retour de Medevi, Albert veut vendre ce carrosse. — Il veut le vendre, croyez moi! Il le vendra à double prix. Il y gagnera au moins cent-cinquante écus. Entendez vous, ma chère soeur?

Calmez-vous à présent, et retournons au chateau, le dejeuner nous attend!

Grefvinnan följde mechaniskt med. Rosina visste icke, om hon skulle kosta medlidsamma tårar eller ett godt, barnsligt skratt åt alltsammans, och var nästan glad, att hon, utan för mycket samvetsförebråelser, kunde få utbrista i det sednare, när hon, midt uti denna villervalla, upptäcker gamla Mamsellen med tu par glasögon, som, ihopkrupen likt sitt grå ullgarnsnystan, låg hufvudstupa i *nya* Wiener-vagnen och stoppade och stoppade ideligen, ty hennes döfhet hade alldeles hindrat henne att förnimma, huru onödig hennes renoverings-ifver var.

— Bry sig inte om att stoppa flera hål! — gallskrek Rosina gumman i örat, när hon gick förbi den berömda och 30-åriga, nya Wiener-vagnen.

— Jag har bara sju hål igen, — svarade gumman, som endast hört de aldra sista orden, och Rosina var så nyfiken att få höra utgången af Onclens fabler och Tantens harm, att hon sprang fatt de gamla och lät Mamsell'n med tu par glasögon stoppa sina sju hål, troligen till stor förundran för råttorna.

När Rosina kom in till frukosten, voro sinnena redan lugnade, och man började åter tala om resa och tillrustningar. Grefvinnan ringde

på Tusse och frågade honom, om man tänkt på att låta laga och smörja upp de *plaiterade* selarna; men mon chère frère var genast tillreds med den noticen, att: "splitter nya selar följde med vagnen på köpet!"

Nu var allt åter godt.

Rosina fick nu tid att kasta en flygtig blick på sin egen brunns-garderobe och toilette, hvaruti, nu som alltid, rådde denna "élégante simplicité" och "simple élégance", som utmärkte Rosina så fördelaktigt, och som Oncle Jean Jacques hvar dag berömde henne för, och det med fullt skäl.

Sista dagen före afresan var en svår dag. Inpackningen hade äfven sina törnen och taggar. Cofferterna voro multnade, kappsäckarne rottspisade, cartoner och möss-askar nedmöglade.

— *Quel parti à prendre? Se noyer ou se pendre?* — sade Oncle Jean Jacques, skrattande, när han hörde alla dessa nya bekymmer; men Rosinas rådighet, godhet och klokhet fann hjelp för allt, och, när den nya resvagnen slutligen, om aftonen före afresan, stod påpackad och färdig, lyste icke en enda lumpa i ögonen, utan allt var ordentligt, anständigt och — "comme il faut" — som Onclen sade.

Hofmarskalken och Rosina skulle åka i hans vagn; Grefvinnan och Jungfru Lona i hennes di-

to. Rosina och Onclen sågo båda, att, vid uppstigandet i vagnen, voro så väl "ma chère soeur" som "la première cameriste" mycket corpulentare och vidare i omkrets, än rimligt och vanligt var, i anseende till deras ovanliga magerhet. Både Onclen och Rosina sågo väl detta phenomen, men fäste icke egentligen någon uppmärksamhet dervid, emedan de egnade denna helt och hållet åt de befängda förhållnings-ordres, som vid afresan utdelades af Nådig-Grefvinnan till Madame och husets öfriga personal.

Man skulle icke glömma att plocka kummin, chamomillblomster, hundloka, malört samt margfaldiga andra nyttiga och välgörande örter; man skulle, *om* det blef mycket flugor vid midsommartiden, icke försumma att samla dem i alqvastar, rosta dem i säckar samt gifva dem åt hönsen såsom en helsosam, läcker och födande spis; man skulle noga taga tillvara allt det dam, som föll under väfstolarna, till täckstopp; man skulle icke kasta bort *ett enda* utslitet väfsolf, emedan det väl torde duga till något; man skulle knyta ihop alla äfsingar och slå in i sista väfven; man skulle plocka nässlor till kål och syror till grönt; man skulle för resten vara flitig, ordentlig, hushållsam och arbetsam, samt kärna och ysta utan all ända, men spara på smör och taga ystvasslan till vara.

Detta var sista smörjelsen, och ofvanpå yst-

vasslan afreste man ändtligen, efter en liten kortvillig dejeuner, der Madame samlat ihop alla öfverlefvor efter denna "*calastid*".

Först vid den station, der våra resande bestämt att äta middag, upptäckte "mon cher frère", hvaruti "ma chère soeur's och Dame Lonas stora peripheri egentligen bestod: det var matsäcksknyten, som de omtänksamt medfört, och, till Oncleus och Rosinas förvåning och förskräckelse, sågo de nu uppdragas tvänne bouteiller tunn och rensmakande vattensoppa, med kersbär uti, så många som gått genom bouteillehalsen, för resten en god och tarflig palt, smörgåsar med kött på och pannkakor med honingslingon imellan. Rosinas nysté, ty just dessa rätter voro ingalunda hennes favoriter, helst sedan de legat inpackade, och när appetiten af den långa morgonresan i den friska vårluften var ganska högt uppstämd. Som man var i den lilla trefliga staden ***, kom en liten näbbig skänksnärta in med matsedeln och frågade beschäftigt, hvad "Herrskapet befallde". Tanten låtsade icke gifva minsta uppmärksamhet dertill, utan sysslade och pysslade i matknytet och bouteillerna med Lona; men Oncle Jean Jacques tog matsedeln och prickade ut diverse, under ett litet fagert snack med värdshus-snärtan. Rosina satte sitt hopp, mer till "*mon cher frère's*" prickar än Tantens sysslande i knytet, och kände en barns-

lig, nästan af alla resande delad, fröjd, när Jungfrun kom tillbaka, bärande på en fin bricka diverse läckerheter, gentilt och propert uppstädade på sina assietter, och med sina rena, blanka servietter rundtomkring. Tante Julie blef väl litet derouterad i sin ekonomiska plan och åt, litet par dépit, mera af sin egen vattensoppa och palt, än af värdshusmaten. Men, som den goda Tanten ingalunda var envis, fingo Jungfru Lona och Tusse sedan, under resten af resan, ensamna fråta matsäcken och njuta af dess läckerheter.

Åter komna i vagnen, bröt Oncle Jean Jacques's harm och skrattbegär löst, och han sade till Rosina:

— Har man sett på fanden förr, pardien! Ville nu Julie, att vi till och med i en annan provins skulle äta Madames otäcka bondin, och att hennes ohyggliga potage skall komma efter oss på vägar och stigar. Nej, jag tackar pligtskyldigast, det blir inte utaf! Vi få nog f—n svälta vid Medevi med den eviga sillen och kalfslamsorna, grönt af alla sorters läf, och krikon, som fått namn, heder och värdighet af cathrinplommon eller sviskon. Nej, får tusan! På resan skola vi åtminstone må som "gens comme il faut". Det skall blifva min affaire, conte qu'il coute, o. s. v.

Rosina var ungdomsyr och ganska glad att ha sluppit ut, men gjorde ändå inom sig sina små

reflexioner öfver olyckan af *små-svagheter* hos äldre personer, ty dessa öfverskyla ofta deras stora och verkliga förtjenster samt kasta en skugga af löjlighet öfver en annars vördnadsvärd person, då deremot en verklig elakhet och hjertlöshet, sådan som hos Oncle Jean Jacques fanns månget drag utaf imellanåt, måste noga betraktas och nagelfaras, om det skall väcka den harm och den vedervilja, som det egentligen förtjenade. Sjelfva den unga Rosina kunde icke undgå att reflectera, öfver huru det onda och det endast löjliga ofta förvexlas, och huru det förra ofta vinner stora segrar öfver det sednare.

Under Onclens små för- och eftermiddagslurar under resan kastade nu Rosina mången tanka *dit*, der hon under dessa oroliga tider, och hindrad af mycket göromål och bestyr, icke så mycket uppehållit sig som förr. "Vid Medevi — tänkte hon — der skall jag stundom blicka öfver till den andra stranden, bakom hvars mörkblå berg den gamla borgen ligger, som i mina tankar står, likt månen på en mörk himmel, ensamt och allena ljus. O der, der! Der vandrar *han* och tänker på den öfversälla på hinsidan hafvet. Hvad hon måtte vara skön, hvad hon måtte vara lycklig! O, om jag blott ett ögonblick kunde försätta mig i hennes ställe, med hopp, och ett grundadt hopp, att en gång blifva Axels, den härliga

Axels öfversälla maka! O, du sköna lott, skönare än allt werldens öfriga goda tillsammans! — O, måtte aldrig afund få insteg i min själ! Jag känner, jag känner lifligt, att den är nära nog att vakna, när jag blott tänker på denna lyckliga varelse."

Så der ungefär sväfvade Rosinas tankar; men, när gubben vaknade och började orda om vägen och egendomarna, som man passerade, då afhörde Rosina honom uppmärksamt, då tycktes hon helt och hållet egna sina tankar åt det omgifvande och närvarande.

Andra dagen emot aftonen, och sedan man passerat och besett det sköna, intagande Stjernsund, började man följa Wettern på dess östra strand, och snart var man vid Rå gästgifvaregård, der Oncle Jean Jacques ingalunda förglömde att visa sitt res-sällskap den förundransvärda *linden* eller *piken*, som är lik ett annat gammalt murket träd, böjdt mot jorden och ynkligt. Men det har en gång kommit i rop som en märkvärdighet, och då hjelper *intet*. Menniskorna *måste* gapa derpå och säga: "*Kors bevars!*"

— Se, der är Medevi herregård, le vrai temple du gout! — utropade snart Oncleu — Charmant ställe och charmanta invånare! On ne peut pas plus. Se, *det* är gens comme il faut, et gens comme il-y-en-a-peu!

Rosina började blifva uppmärksam, ty nu nal-

kades man målet för resan, och med en liten viss orolig hjertklappning vände hon utaf in till det oändligen vackra Medevibrunnens område.

De flesta brunnsgäster voro redan ankomna; således mötte man här och der grouper af elegante herrar och damer samt ensliga sjuklingar, dels med, dels utan kryckor, af en ringare klass. Vid den lilla täcka byggningen, som är strax innan man kommer till mat-salonen, höllo vagnarne, på Hofmarskalkens uppmaning, stilla, och man tog sin bostad i besittning, under det att vandrande grouper tågade sagta förbi, nyfikna och begrundande, hvilka de nya brunnsgästerna egentligen kunde vara.

— En ung, mycket vacker flicka har jag upptäckt, — sade en af de unga förbitågande karlarne till sitt sällskap. Men snart fick man reda på saken, ty nu kom Oncle Jean Jacques, sedan han dammat och putsat sig efter resan, uttrippande och sade artigt och med största belefvenhet:

— Ah, god afton Fru A.! Fägnar mig, att se er här i år äfven. Ödmjukaste tjenare, Madame la Comtesse! Comment va la santé? Hur' står till med helsan i år, Mamsell W.? Tionde året ni dricker, hva ba? Ah, charmant, se Hofrätteråddinnan Pr.! Allt förtjusande, att så här träffa på gamla connaissancer! Huru må de unga Fröknarne? Tjenare, min Kammarherre! Se, vi höllo ju ord båda två,

att mötas här! Hur' står till? Hur' står till? o. s. v. hela gatan framåt.

Men, Tante Julie! Hon gick inte ut på spatseri, utan hon och Lona packade upp, och Rosina stod i fenstret och tittade ut bakom jalousien, utan att ännu ha upptäckt ett enda bekant ansigte, men drog sig sagta tillbaka, när man nyfiket betraktade henne.

Oncle Jean Jacques återkom snart med rapporter. Han var sjelf i fjerde gräset och sjunde himmelen och berättade nu:

— Här är mycket folk! Gentilt, hyggligt folk, hvaraf flera just "comme il faut"! — Ännu flere väntas. Princessan och de kongliga barnen äro redan på Medevi herregård. Allt, allt är charmant, förträffligt, om nu bara ma chère soeur ruskade upp sin mössa och toge en liten fichu, eller bajadère, eller fraise, hvad det heter, att man vore färdig, när det ringer till soupér.

Tanten ville stadna hemma och hemta mat; men Hofmarskalken öfverröstade henne nu alldeles, och man vandrade, när ringningen var slut, till matsalen.

— Enke-Grefvinnan H., — hviskades det — rik, men besynnerlig gumma, och hennes nièce, Fröken L., förb.... vacker flicka, ganska förmögen! — Åh nej, svågern har förstört det!

Man åt sin sill, sitt gröna och sina så kalla-

de sviskon med god appetit, man gick andäktigt och sedigt i bönen; men, komna derifrån, hvem möter man, om icke unga Albert, litet dammig och litet resklädd, men vacker, glad och rolig, nu som alltid? Hans glädje att helsa sin mor var för naturlig, att ens märkas; men hans förtjusning, att återse sin cousine, anmärktes af alla, och redan första aftonen sade man: "Gref Albert H. och "hans fästmö, fast ingen skall veta det ännu."

Brunnslifvet började snart, trefligt och enformigt som vanligt, och den unga Rosina och hennes cousin voro själen i alla ungdomens nöjen, lekar och upptåg. Rosina var här, som öfver allt annorstädes, allas favorite; till och med de små söta Prinsarne och den lilla Princessan logo vänligare mot henne, än mot någon, och sprungo ofta till henne, som till en god vän, än för att få blommor af henne, än för att gifva henne dylika. Gamla och unga satte Rosina alltid främst, när frågan var om de unga flickorna vid brunnen. Var någon liten sorg eller bekymmer å färde, så vände man sig gerna till den goda flickan, och en dag kallades hon in till sina nya bekanta, Hofrättsrådinnan Pr. och hennes dotter Stephanie, för att råda och hjelpa dem med en hufvud- och stats-angelägenhet.

Cap. 2.

Oh, touchante simplicité,
Console ici mes yeux et reçois mon hommage!

Thomas.

Min Gud, min söta Fröken L.! — sade Hofrättsrådinnan, högst bekymrad — hvad skall man nu taga sig till med denna välsignade, oparäknade simpliciteten, som är antagen här vid brunnen i år? Jag har haft ett otroligt besvär, och mycken kostnad hela våren, för att få gentila och fullkomligt moderna kappor, klädningar, hattar och mössor från Stockholm och Köpenhamn, till mig och Stephanie. Men nu duga de ju till intet! — Nu måste man ju skicka hit och dit, för att — coûte qu'il coute — få *simpla hattar, enkla klädningar* m. m. Min Gud, sådana uppt åg! Och jag vill icke tala om, hvad denna simpliciteten och anspråkslösheten kostar mig! Har jag icke skickat bud till Wadstena, Linköping, Norrköping, Jönköping, och köpt, vind för våg, hvad som kunde fås, bara det var *simpelt* och *enkelt!* Och alla våra charmanta saker från Folker, och Medberg, och Almqvist, och Molin! Nu ligga de och blifva gammalmodiga! Om man ändå kunde få sälja en gentil hatt, en elegant mössa! Men hvem vill ha

det? — Ingen! Och allt detta elände har man bara för den välsignade och af alla så högt prisade *simpelheten*, som icke varar i några veckor, sanna mina ord!

Rosina var så full af skratt och så glad inom sig, att aldrig ha varit så utstofferad, att hon deraf haft så mycken oro och bekymmer, som un den stackars tröstlösa Hofrätterådinnan och Stephanie. Men Rosina försökte att jemka, hvad hon kunde, och trösta dem på bästa vis; hjelpte dem dessutom att sprätta utaf tre fjerdedelar af Folkers agrementer och refvade diverse andra segel, som äfven voro beräknade på full lux- och mode-vind, men som nu voro alldeles obrukbara och till förtret i denna simpel- och enkelhetens förnuftiga stiltie.

Under dessa vigtiga operationer gjorde de trenne damerna då och då en flygtig reflexion öfver de andra brunnsgästerna, allt som de sväfvade förbi tankarna eller fenstret.

— Han är bra hygglig och interessant, den Grefve Boden! — utropade Hofrättsrådinnan, när vår lilla gamla bekantskap stoltade förbi hennes fenster med en *pocket-edition* af Byron, öppen i handen, i hvilken han då och då kastade ett öga, dessimellan att han såg med båda upp i himmelen, sagta rörande läpparna.

— Ack, — sade Stephanie — hvad han är hygg-

lig och interessant! Nu går han säkerligen och lär sig vers utantill, det ser jag på honom.

— Ja! — svarade Rosina, skrattande — Han liknar icke litet, utan mycket, oss något hvar, på den tiden vi som aldra ifrigast studerade våra Fransyska verber och artiklar. Nej, se bara, huru han läser, och babblar, och går på!

— Ack, att du kan tala så, söta Rosina! — sade Stephanie — Han har sagt mig sjelf, att han behöfver blott en gång genomögna poesi, för att kunna den utantill.

— Ja, den talenten värderar jag då obetydligt, — svarade Rosina — ty den, som så snart kan uppfyllas af andras tankar, måtte icke hafva många egna. Dessutom tycker jag, han är högst fadal, ridicule och osmaklig, barnslig för sina år, dessutom qvinnlig och pjåkig.

— Nå-nå! — sade Hofrätterådinnan, sött smilande och leende för den goda hjelpen, men litet bakslugt i det hela — nå-nå! Inte är han en ung rask husar, det medgifves; men han får väl lefva ändå, eller huru, lilla söta Fröken L.?

Rosina bara rodnade, och det var i allmänhet det enda svar, hon gaf på alla de tusende brydderier och allusioner, hon fick uppbära för sin förälskade Cousin Albert, hvars kärlek ingen kunde sätta ens i fråga, så tydligt lyste den fram.

Imellertid hade vår förträffliga lilla Boden,

med en omärklig, med, liten fruntimmersblick, förmärkt, att Rosina var inne hos Hofrätträdinnan Pr., och sväfvade således ännu en gång förbi fenstret, som det tycktes, lika intagen och upptagen af sin tjusande lecture.

Men just nu fick Rosina en accès af muntert lynne, och, som fenstret stod uppe, passade hon på att, just som vår lilla Grefve passerade, ropa med theatralisk affect: "*Manfred!*"

Boden, som hvarken väntade detta eller någon annan katastroph på det fredliga brunnsområdet, gjorde af ren skrämsel ett föga poetiskt eller heroiskt skutt, hvarvid han förlorade all den lilla balance, som han i fordna dagar samlade tillhopa, för att upprätt kunna hålla sig på en sedig häst, och ramlade nu omkull på den motsatta höga gräsvallen, dit han ämnade taga flykten, fast det gick så fort, att hufvudet, som i allmänhet var litet för stort emot kroppen, kom förut.

Men nu framstod åter hans sinne för poesien! Innan han hunnit kräla sig upp, hade han redan, såsom svar på Rosinas anropande, citerat:

— — — — — — — — Mera!
Det är mitt lif, det är din stämma!*)

under den unga flickans hjertliga skratt. Om vår lilla Grefve fått något litet blåmärke af sin hasti-

*) Ur Manfred af Lord Byron.

gå kullerbytta, vet man icke, ty han berättade ingenting derom, utan gick, med bästa lynne i verlden, fram till det öppna fenstret, för att der fortsätta Astartes spökscène i Manfred. Rosina var med om allt. Snart samlade sig flere på Hofrättsrådinnans trappa, det ena ordet, den ena idéen gaf anledning till den andra, och, inan man skiljdes åt för middagstoiletten, var det beslutet och beramadt, att man skulle, *pour passer le tems*, icke allenast declamera flera scèner ur större pièncer, utan äfven uppföra en mindre dylik, under loppet af terminen.

Med de declamerade scènerna gick det dåligt. Redan samma eftermiddag tog man dem för en dager; men nu begaf det sig, att man icke hade mer än ett exemplar af hvar pièce till hands och dåligt val af dessa; att Rosina, som alltid skulle vara prima-donna, omöjligen kunde taga saken för skarpt allvar, ehuru lilla Boden behandlade den som parlamentssak, utan hon parodierade för det mesta sin roll, hvaraf aldrig uppstod den theatraliska effect och tragiska enthusiasm, som Boden påräknat, utan deremot ett hjertligt skratt af spectateurerna. Vidare (allt till mehn för representationens effect) begaf det sig äfven, att Stephanie och flere andra, som åter togo saken på dess allvarsamma och högtidliga sida, stodo och lä-

ste upp sina roller alldeles som Lancasters-schol-barn, stödjande sig på rim och meter, som hade dessa varit alla de i brunnslazarettet upphängda kryckorna. Hurudan nu effecten af det hela slutligen blef, kan man lätt tänka; och, sedan Boden skrikit sig hes, och spectateurerna skrattat sig till kramp, började Lady Macbeth att dansa en galopvals med Hamlet, och hela denna tragiska representation upplöste sig i en munter och liflig dans.

Det var första försöket.

Men nu sade man allmänt: Ja, det misslyckades, emedan det var uppe i kaffesalonen.

Det andra försöket skulle således genast få en mer poetisk och genialisk anstrykning genom scènens förflyttande ned till Högbrunnens vackra salon. Man hade äfven litet bättre valt och litet bättre instuderat sina roller; men nu ville olyckan, att en hel hop af allmogen och de fattiga, som drucko brunn, samlade sig utanför den öppna sidan och beledsagade Bodens hjertgripande framställningssätt och de andras allvarliga försök med täta salvor af gällt, oäterhållet skratt. Slutligen smittade äfven detta, och, sedan den andra declamatoriska representationen äfven upplöst sig i skämt och dans, miste man tålamodet att försöka den tredje, men afstod för ingen del den omtalade piècen, hvars val höll på att sätta hela brunnssällskapet i harnesk

mot hvarandra, ty icke två en gång hade samma tanka. Alla *ville* spela med; alla sade, att de ville *icke* spela med. Alla ville de hafva de förnämsta rollerna; alla sade de, att "en biroll kunde de taga på sin höjd".

Hofrättsrådinnan hade gerna gifvit till sitt Götiska tempel, sin Ontario och sin Salamander, om hon kunnat drilla saken derhän, att hennes Stephanie fått en prima-donna-roll, och den hyggliga, qvicka, interessanta (och rika) lilla Gref Boden haft älskarns roll. Men nu som alltid gingo Hofrättsrådinnans planer i qvaf. Boden, som var factotum för hela tillställningen, hade nog fin urskilning att se, huru ingen enda af de unga damerna kunde rätt behandla eller var vuxen en verklig, större roll mer än Rosina, om man bara kunde få henne allvarsam ett enda ögonblick. Sedan man nu mycket ventilerat hit och dit, proponerade Rosina en gång, nästan på skämt, *Nya Garnisonen*, och till Bodens aldra yttersta förtret var det den första pièce, som allmänt *gouterades*. Och det var ganska naturligt: der var rum för många, och den ena utan särdeles företräde framför den andra. Pièceen var dessutom rolig och munter.

Men, ack, min Gud! Huru skulle Boden i denna stackars pièce få developpera hela sin tragiska och dramatiska talent? Det var ju omöjligt, och, när man blott har *en enda* rätt skön sida och

icke får vända den utåt, då är det bedröfligt, och just detta var händelsen med vår lilla "*vitterlekande*" Grefve. Han hade tusende inkast mot *Nya Garnisonen.* Man bjöd honom förgäfves alla roller: Öfversten — Briquet — Sansquartier — Bataille — alla de unga arrestanterna, ja, Rosina förplumpade sig en gång och frågade honom, om han icke rent utaf ville spela någon af flickornas roll; men se, då blef han verkligt ond och blef icke god, förrän Rosina lofvat honom att *ordentligt* spela några scèner med honom ur någon pièce af Shakespear, Schiller, Goethe, eller dit bort åt. För den goda fredens skull gick Rosina nu in på allt, och man började utdela roller. Oncle Jean Jacques var alldeles förtjust, och litet felades, att han icke sjelf tagit Briquet's eller Sansquartier's roll; men man måste lemna den gamla mannen den rättvisan, att han, med all sin ungdomsifver, aldrig *prétérade* sig åt ridiculen.

Cap. 3.

O René, si tu crains les troubles du coeur, defie-toi de la solitude: les grandes passions sont solitaires, et les transporter au désert, c'est les rendre à leur empire.

Chateaubriand.

Med en aldrig så liten fallenhet för Svenskarnes medfödda mjältsjuka eller Brittens spleen skulle det gamla, ödsliga, remnande, glädjetomma och minnesrika Ulfsborg nödvändigt öka en dylik sinnesstämning. Axel hade aldrig tillförene känt, hvad det ville säga att vara sig sjelf alldeles nog, och han var det icke heller. Till vår smärta måste vi det medgifva; men det hör till vår hjeltes öfriga ofullkomligheter. Han hade visst ofta varit, hvad man kallar ensam, under sina resor och vid andra tillfällen; men då hade likväl föremålen utomkring honom vexlat och framtett tusende olika taflor. Nu stod han stilla sjelf, och allt annat omkring honom, och det är en svår pröfvosten för ett så lifligt och rörligt sinne som Axels. De små variationer, som tiden erbjöd, voro dessutom af den natur, att de mer plågade än distraherade honom. Landthushållningsbestyren hade oändligt litet behag för Axel, dels genom sin e-

gen natur, dels emedan han hade ingen, med hvilken han imellanåt kunde fått skämta om saken, raisonnera i ämnet, med ett ord, ingen, åt hvilken han kunde meddela sig, —

Ingen, "åt hvilken en klagan kunde förtros!"

"Stundom äfven våken drömde han" om en maka, ett husligt lif, kärlek, förtroende och en himmel på jorden; men denna maka ville icke antaga någon form i hans inbildning. Det fanns väl *en* bild, som då och då, emot Axels stränga förbud och befallningar till sitt hjerta, framträdde oppåkallad; men då hånade han sin egen phantasi, sin egen känsla.

— Uselt! — sade han — En *vanlig* (och med detta ordet *vanlig* trodde han sig kasta en viss skugga öfver föremålet för sina tankar), en vanlig flicka, sådan det finns tusentals, ja, öfver allt. En flicka, som ställde sig i vägen för Albert H., en flicka, som älskade en annan, med ett ord, den kan jag tänka på, minnas, sakna, fästa mitt sinne vid! Det är uselt och onödigt, och skall icke ske mera!

Detta hade Axel så ofta upprepat för sig, tills han kände ett visst förakt för sin egen känsla och nästan för det oskyldiga föremålet äfven.

Längre var icke Axel kommen med sin sjelfbeherrskning. För att afstå ifrån en sak, en tanka, en önskan, en phantasi, som han ogillade, nöd-

gades han kasta mörka färger deröfver och till sig sjelf säga: "Drufvorna äro för sura, de duga icke!" och rynka på läppen åt den inbillade syran. Men, båat han icke visste ordet om, hängde drufvan röd och lockande för hans inbildningsblick, och för Axel, den stolta Axel, var det nästan omöjligt att medgifva något sådant, som, till exempel, att drufvan satt för *högt*, eller att hon satt der och mognade, lyste, lockade och glimmade för en *annans* räkning. Hvad han icke kunde få, derom sade han stolt: "Jag vill icke hafva det, ty det är icke godt nog åt mig, fast passabelt för en annan." Och i allt detta igenkänner man icke den förträffliga och oöfverträffliga hjelten i en roman, utan helt simpelt en af våra gamla bekanta: Axel, Friherre von Löwenstern; — ty leoparden minster icke sina fläckar, och Axel aldrig fullkomligt sitt högmod och sina inrotade herrskare-idéer.

Men hvar tror man väl, att den fée eller det underdjur kunde finnas, som förmådde locka till sig Axels tankar, när dessa icke halkade af sig sjelfva på kärlekens glatta skridsko? *). — Ingenstädes! — Lika litet som Axel *ville* fästa en enda tanka, en enda förhoppning vid Rosina, lika litet *kunde* han haka dem fast vid hvarje annat qvinnligt föremål. Utan han lefde i sina minnen,

*) Man förlåte en nordbo hans nordiska metaphorer.

lefde *om* alla sina ljufva, sorgliga, brottsliga, oskyldiga och brokiga äfventyr. Amalia stod som en sol på hans rika minnes-himmel, och, hvar gång han återvände till nu'et och verkligheten, sade han till sig: "*Hon* finns dock icke, och hennes make skall aldrig uppstå!" Men just i dessa ögonblick var det, likasom en röst, ur djupet af hans hjerta, hvilken, ehuru förqväfd och nedtystad, ropade till honom, att hennes afbild väl fanns, men icke för honom. Och se då! — Då rynkades de mörka Löwensternska ögonbrynen, en åskstråle lyste ur hvart öga, tänderna beto tillsamman, den trotsiga pannan mörknade, och handen knöts ovillkorligt, likasom kunde han med dess jättekraft tillkämpat sig en verld, om han blott velat, om han blott försökt. — Han stod då så lik en Jupiter Tonans, som känner sin magt, fast han föraktar att den bruka. I dessa mörka ögonblick fattade han ofta häftiga, desperata föresatser, som genast skulle exsequeras, kosta hvad det ville. Ett sådant ögonblick var orsaken, att han en vacker dag lade grunden till en härlig Italiensk villa, i den renaste och mest äkta smak, midt i den vackra, skuggrika parken, der sjön smög in i en stor, vacker bugt; — och ett annat dylikt ögonblick gaf anledning till, att han lät köra fram sin Bruxellare och utan vidare omsvep, än ett kort farväl till den häpna, förbluffa-

de Tante Lisbeth, begaf sig till Medevi, för att, som han pretexterade för sig sjelf, icke blifva en eremit, en anachoret, en skogsmenniska. Tanten stod qvar på trappan, med halföppen mun.

— Hvad betyder detta? — sade hon — Han har väl fått bref från den der utländska Julie eller Juliette, att han skall komma och hemta henne. Nu kommer hon väl i draget, det är påtagligt. Men det kunde väl min kära Axel sagt mig till om, så att jag kunde fått taga en mängd mått och steg, dels för husets iordningsättande, dels för min egen flyttning, ty aldrig en dag blir jag här sedan.

Nu började gumman rusta otroligt: — stoppa kalkoner, göda kalfvar, skura och feja öfver allt; och detta gjordes allt med högst betydande och vigtiga miner, samt drypande ögon och näsa, hvar gång hon nämnde sitt eget, kanske snart nog förestående, aftronpande.

Imellertid rullade Axel fort och tankfullt till Wetter-stranden. Besåg ännu en gång det vackra, sig alldeles olika Carlsborg, som nu företedde den skönaste anblick, man ville tänka sig. Med förtjusning betraktade han det härliga arbetet, hvars värde och fullkomlighet han, efter sina resor och der inhemtad kännedom om de flesta saker och ting i den vägen, nu bättre kunde bedöma än fordom. Sedan han beundrat det architektoniska

deraf, hvilade hans öga med välbehag på de jemna, gröna planerne, som så nyss voro en bild af verklig förstörelse och ödeläggelse. I de små castanie-kronorna, som stodo så friska och lummiga, süsade vindar så Italienskt hänförande, och öfver den härliga Vettern bredde aftonsolen likasom hela Romas purpur. Axel kände sig mer upprymd än förut på länge. Han beslöt att stadna qvar ännu några aftontimmar, för att se sig omkring öfver allt och sedan under den vackra, ljusa natten göra öfverfarten till Östgöta-stranden. Han vandrade fram och åter. Sorgliga minnen af hans sista besök här och hans sinnesstämning då vaknade väl understundom, men förskingrades dock snart, dels af den sköna aftonen och omgifningen, dels af bildadt, trefligt, gladt och muntert sällskap, som den af alla kända och älskade Axel här, likasom öfver allt, lätt fann. Klockan elfva om natten embarquerade han först, på en stor, så kallad stenbåt, som lofvat öfverföra honom, hästar och vagn på några timmar till Motala. Axel sade ett hjertligt farväl till flera vänner och bekanta, som från stranden vinkade honom ännu en afskedshelsning, innan de gingo hem till sig. Det var en lugn, härlig Juni-natt. En lätt vind fyllde då och då seglen och framflyttade farkosten några tusen alnar; men i allmänhet gick det ganska långsamt. Axel satt tankfull och blickade

vemodigt, än på den östra, än på den vestra stranden; som ville han säga: "Inte här och inte der klappar ett hjerta för mig!" — Menniskan har ögonblick, då hon fullkomligt går ifrån alla sina fördomar, sina föresatser, sina vanor och lån-idéer samt blir bara natur, sådan man utgick ur Skaparens hand. Kanske är ingen stund så passande till denna återgång i naturens egna sköte, som en blid sommarnatt, då man sagta gungar fram på en klar våg, öfver hvilken Luna strör gnistor, och stjernorna leende blicka, som ungmön i den blanka vapenskölden. Axel gjorde nu äfven en utflygt bland sina förbjudna tankar. Han tänkte sig, under dessa förtrollande, vällustandande, nattliga stunder, Rosina såsom sin — sin älskarinna, sin brud, sin maka, och med harm medgaf han för sig, att han då skulle känna sig outsägligen lycklig. Han förlorade sig länge i dessa drömmar, lekte medvetslöst med en löfqvist, som han ömsom doppade ned i vattnet, ömsom stänkte med, öfver den spegelklara ytan. Men snart vaknade han upp, likasom hans harm och hans vanliga bittra känslor; han kastar löfqvisten så långt, som den för sin egen tyngd kan komma, springer upp och ropar, med vred röst: "Hvad skall det här föreställa? — Sko-"la vi sitta här och gunga upp och ned, som på "ett gungbräde, hela natten? — Om en liten stund "vill jag vara i Motala." — Sjöfolket, som, i an-

seende till Axels tysta, tankfulla uppsyn, trott sig kunna sluta, att han var en bild af sjelfva sagtmodet och tålamodet, hade gifvit sig god ro; men nu funno de sitt misstag och började anstränga alla sina krafter, för att åtlyda den otåliga nådig Herrn, om hvilken betjenten visste berätta, att han hade ett godt förråd, så väl af vrede, som drickspenningar, hvilket helst han fann för godt att dela med sig utaf.

Mot morgonen friskade vinden upp en smula och kårade i seglen så pass, att klockan 5 voro de i Motala. Axel hade icke brådtom, icke heller längtade han till Medevi, om hvars brunnsgäster han *alldeles ingen* kunskap hade. Han tog sig således en god morgonlur, sådan ungherrarne pläga kunna den taga, derefter en dito, dito frukost, der hvarken lax eller Madera fattades. Sedan beság han å nyo factoriet, hvilket, i hans tanka, var sig vida mer likt sedan sist, än det sköna Carlsborg. Ingenting var honom nu hvarken nytt eller förunderligt. Han hade sett så mycket på denna mellantid och lyckligtvis tagit reda på det mesta och gick nu, mer som en skarp criticus till väga, än som en nyfiken beundrare. Tiden uträttar mycket. Bland dess förfärligaste verkningar är dock, att den förstör illusionerna. Hvad man nyss såg som ett skyhögt Himalaya, är nu blott en mullvadshög; hvad man beundra-

de som guld och diamanter, är nu blott messing och kattsten, och de dygder, de förtjenster, för hvilka man nedföll i stoftet, de voro blott larver öfver egennyttan, ärelystnaden och hogen att väcka beundran samt emottaga hyllning. Något ditåt tänkte må hända Axel, när han fram på eftermiddagen rullade af till Medevi. En hemsk tanke på hans sista flykt derifrån öfverföll honom, när han vände in genom porten; men äfven denna tanke var nu mer en af de förbjudna och bannlysta. Han kom just till brunnen i den stund, då theaterpersonalen costumerade sig, emedan den stora dagen nu just var inne. Bekant, som Axel var, med halfva verlden och hela Svenska arméen, blef han genast anmodad att bivista den omtalade representationen af: — först Nya Garnisonen, och sedan några scèner ur Don Carlos, hvaraf inkomsten naturligtvis skulle tillfalla de *nödlidande* brunnsgästerna. Axel följde, dit strömmen honom drog, icke anande, hvilken syn som snart skulle drabba hans liknöjda blickar och göra Medevi till — ett paradis eller en tartar för honom. Liknöjd, i ordets fullaste bemärkelse, följde Axel några grouper af herrar och damer, hvilka tidigt nog begåfvo sig till den så kallade Amirals-källan, der en liten theater var ganska väl arrangerad. Rummet, ehuru mycket rikt upplyst, tycktes i början alldeles kolmörkt, emedan man kom ur den

skarpa soldagern; men inom en liten stund hade ögat vant sig vid detta lampsken, likasom alla andra menskliga sinnen slutligen vänja sig vid ett *sämre*, när ett *bättre* icke kan bestås.

Axels många bekanta välkomnade honom af uppriktigt hjerta. Och hvar skulle det väl varit, som icke Axel blifvit välkommen? Hans blotta åsyn och närvaro väckte alltid högst behagliga sensationer i hvarje sällskapskrets: nyfikenhet, som kunde få släckas (ty alla hade hört talas om Axel Löwenstern); beundran, som hade ett verkligt föremål; önskningar, att med honom komma i vänskapsförhållanden; förhoppningar hos somliga damer, och oro, att af honom icke blifva bemärkta, hos andra. Den sista känslan är då icke alltid så behaglig, det erfor vår goda Hofrättsrådinna, som gjorde allt i verlden, för att komma i någon möjlig contact med Axel; — men, omöjligt! Hon svängde sig, hon skrufvade, hon steg upp och satte sig åter ned, hon talade högt, talade sagta, nämnde flera gånger hans namn, såg stint på honom, som hade hon velat portraitera honom; men — allt förgäfves. Axel hade sett så många sådana förut, att hon var icke i stånd att för ett enda ögonblick fängsla hans uppmärksamhet så mycket, att han ens frågade, hvem hon var, helst han, med några andra äldre karlar, var inbegripen i ett lifligt och häftigt politiskt samtal, som

nästan var på vägen att antaga formen af en débat, när förhänget plötsligt drogs upp, hvilket på en gång gjorde slut på politiken, förande så väl Europas som Hofrätterådinnans angelägenheter.

Med yttersta indifferens — "som man säger" — såg Axel hela första scènen, ehuru den rätt naivt och väl exsequerades; men — plötsligt få hans blickar ett annat lif, och hans blod ett annat omlopp.

— Hvem är den flickan, som spelar Sophi? — sade han häftigt till sin granne.

— Fröken Rosina L., — dagens drottning och den vackraste vid brunnen.

— Och Theodors roll, — hvem har den? — tillade han, med hopdragna ögonbryn.

— Hennes fästman, Gref Albert H.

— Förbannade Medevi! — sade Axel för sig sjelf, men nästan hörbart — Hvad skulle jag någonsin här?

Men nu var icke tillfälle att rymma fältet, som sist; dessutom skulle Axel ansett det som en oförlåtlig svaghet, ja, feghet.

— Nej, trotsa faran och kasta sig midt in i densamma; se, det är hvad jag vill! — sade han till sig sjelf och antog en alldeles lugn uppsyn. Men det var som lugnet före en storm: det var mörkt och hemskt. Den lilla muntra piècen vann allmänt bifall. Förhänget föll, och nu först un-

derrättades Axel, om hvad man vidare hade att vänta. Efter en knapp quarts timma gick det åter upp, och se! — nu var Rosina, som Elisabeth, verkligen hänryckande. Att se någon, som vanligtvis alltid är simpelt och enkelt klädd samt af naturen anspråkslös i hela sitt väsende, på en gång iklädd en konungslig drägt och med den värdighet och à plomb, som en dylik roll fordrar, — är, då den spelande tillika har en skön yta och mycken skicklighet i utförandet af sin roll, någonting, som på en gång frapperar, bländar och förtjusar. Denna effect hade hela Rosinas framställning. Man tyckte, att hon på en gång blef ett halft hufvud högre. Hennes drag hade någonting sublimt, som man annars saknade hos den lifliga, alltid glada och skämtande flickan, och som hon hitintills gömt endast för sina ensligaste stunder. Hon hade så fullkomligt uppfattat sin roll, att man icke kunde göra en enda anmärkning dervid, äfven om man var en så sträng konstdomare som Axel.

Detta nästan förtröt honom. Med harm måste han, ur sin föreställning om Rosina, stryka bort detta sjelfskapade epithet af *vanlig flicka*, som han velat slösa på den alldeles icke vanliga Rosina, och som hittills utgjort en af Axels bästa förskansningar, bakom hvilken hans hjerta *ville* krypa. Nu var den ramlad! Rosina stod der så

hög, så upphöjd öfver mängden, så skön, så strålande af ren, full känsla, och antydande en själ och ett hjerta, så rika på himmelska gåfvor. Och ett stycke derifrån stod Stephanie! — — Se, det var en *vanlig* flicka, just af den aldra vanligaste sorten! Nu först såg Axel, att allt skall jemnföras, inan man fäller domen. Axel såg det och förtviflade.

Äfven vår lilla femfotshöga Grefve Boden tycktes i en hast blifva en liten jätte, så sträckte han upp sig, och onekligt var, att hans verkligen stora declamatoriska talent gaf honom ett visst imposant utseende, som han i dagliga lifvet fullkomligt saknade. Hans ögon strålade, han var bara lif och själ och anda, och detta passar, när man bestigit cothurnen; men i det omtalade dagliga lifvet, der äro dylika små etheriska varelser en verklig plåga att se, ty uti nitionio hundradedelar af menniskornas vanliga och nödvändiga värf äro de onyttiga, obegagneliga och odugliga, och ganska få äro de personer, som rätt veta uppskatta den hundradedelen, der de svänga sig i sitt eget element.

Man var imellertid högst belåten med sin afton, och acteurer och spectateurer hvimlade nu omkring hvarandra, i den vackra sommaraftonen, under de skyhöga träden i Medevi sköna park. På långt håll helsade Axel Rosina. Till all lyc-

ka för henne hade hon under sjelfva representationen icke märkt eller vetat, hvilken åskådare hon hade. En enda blick af Axel hade troligen på en gång förstärt hela det mod, som hon nu tillkämpat sig, och som icke svek henne, utan tvärtom vexte, allt som hon införlifvade sig med sin roll. Denna tanke slog henne med blixtens hastighet, och hon tackade verkligen ödet, att hon icke, bland de i halfmörker sittande åskådarne, upptäckt eller ens anat Axels närvaro.

Axel närmade sig icke Rosina, eller ens tycktes bemärka henne, utan fortsatte nu envist sina politiska samtal med andra politiserande och ingalunda courtiserande karlar.

Cap. 4.

Jag bad den älskade att stanna:
Hon strök med fingret på min panna:
Det var så tungt, så mörkt i den,
Då blef det åter ljust igen.

Tegnér.

Man hade flera dagar redan bland brunnsgästerna bemärkt en ung man, med ett dystert, svårmodigt, ehuru regelbundet och nästan skönt utseende. Som han var ytterst omsorgsfullt och väl klädd, blef han icke länge obemärkt, utan hela brunns-sällskapet visste redan, att det var en ung v. S., enda sonen af en rik bruksegare, att han ända från barndomen haft ett häftigt, besynnerligt lynne och ofta visat prof af ett rubbadt förstånd, ehuru han dessimellan tycktes vara utrustad med vida större själs- och snilleförmögenheter, än menniskor i allmänhet. Hans mjältsjuka hade nu så tagit öfverhand, att man fruktade för en fullkomlig sinnesförvirring, och flere skickliga läkare föreslogo en brunns-cur vid någon af de besökta brunnarna, såsom ett försök, väl värdt att göra, emedan de ansågo hans onda helt och hållet bestå i lynnet, och att det således af förströelser samt omgifvande glada menniskor och föremål lättast

skulle kunna botas, helst ingen upptänklig sjukdom eller krämpa plågade honom. Men härtill stod han icke att öfvertala. "Jag är frisk; — sade han — hvartill skulle det då gagna mig att dricka brunn?" Man uppfann slutligen det oskyldiga medlet att flera morgnar å rad gifva honom i hans kaffe någon oskyldig medicin, som gjorde honom illa disponerad, utan att derföre på det ringaste skada hans ovanligt goda physiska complexion. Han beklagade sig nu otåligt öfver detta illamående, som för sin ovanlighet föreföll honom högst besvärligt. "Du måste dricka brunn," svarade man honom, och, som detta lilla onda icke ville af sig sjelf försvinna, måste han slutligen gifva vika för föräldrars och vänners önskan, och äfven för sin egen förhoppning, att en brunns-cur alldeles skulle restituera honom. Fadern ämnade att vara honom följaktig, och Theodor (så hette ynglingen) tycktes slutligen med verklig otålighet omfatta resplanen och skulle nu på intet sätt velat afstå derifrån. Han kände nu samma häftiga, otyglade åtrå till denna resa, som han förut haft afsky för densamma. Faderns och sonens resa var redan utsatt till en viss dag; men, just som den skulle företagas, fick den förra den sorgliga och fatala underrättelsen, att en af hans nära slägtingar vore död, och att hans (faderns) närvaro vid begrafning, testamentets öppnande etc. vore alldeles

nödvändig. Fadern proponerade således att till andra terminen uppskjuta deras resa till Medevibrunn; men Theodor tycktes verkligen lida af denna felslagna förhoppning, och, som man dessutom alldeles icke vågade fortfara med den omnämnda medicinen, huru oskyldig den ock var, och man äfven hade att frukta Theodors ombytliga lynne och smak, hvilka, när han kände sig åter må fullkomligt väl, kanske torde öfvergå till samma motvillja för resan, som han haft i början, beslöt man ändtligen, att han skulle resa, åtföljd af en gammal, högst pålitlig betjent, som följde honom öfver allt, och af hvilken ofvan anförda noticer voro brunns-sällskapet meddelade. Men hvad man ingen reda fick på, emedan hvarken den gamla betjenten eller någon annan det visste, var orsaken till den vackra, snillrika, talentfulla ynglingens svårmod. Han hade vid Uppsala utmärkt sig för sina kunskaper, sin lätthet att genast uppfatta äfven de mest abstracta ämnen, sitt ypperliga minne, sitt häftiga, af inga hinder motade sinne, sina vilda utbrott af glädje och sorg, sitt obändiga och svåra lynne, sitt egensinne, sitt frihetsbegär, sitt fritänkeri, sina distractioner, sin härliga talent på flöjt, sin fördelaktiga yta, sin elegans i klädsel och sitt stora fruntimmerstycke, ty, hvilken qvinna som såg honom, fick ett oemotståndligt begär att försöka på något sätt skingra hans

svårmod och mildra de stränga, isiga blickar, som han kastade på hela könet i allmänhet, hvilket han tycktes på en gång hata och förakta, oaktadt allt det besvär, mången individ deraf gjorde sig att blott väcka hans uppmärksamhet. Detta kände man äfven vid brunnen af flera personer, som hört det af andra från hans Upsala-tid. Han hade således väckt en allmän nyfikenhet och allmänt medlidande. Hvart han kom, voro många dussin par ögon fästa på honom, och när han gick, följde man med blicken hans steg, så långt man kunde. Den gamla betjenten syntes alltid på afstånd, och en stor hvit rapphönshund följde Theodor öfver allt och tycktes vara den enda lefvande varelse, som var värd hans uppmärksamhet, ty med honom lekte och samtalade han ofta; men ingen annan varelse vid brunnen kunde skryta utaf, att han tilltalat den, eller ens svarat mera än ett kort och afspisande *nej* eller *ja*, om någon tilltalat honom. Vid drickningen, vid bordet, vid frukosten var och förblef han stum, men iakttog alla möjliga belefvenhetsregler, så att man på intet sätt kunde beklaga sig öfver honom. Satt han, och ett fruntimmer kom, så steg han genast upp och lemnade sin plats; föll något på marken, nära honom nb., så upptog och öfverlemnade han det med en artig bugning; gjordes det musik, så var han bara öra; men, sjöng man eller spelade falskt, så

hade han ingen försyn att obarmhertigt grina, ofta nog utsäga ett ”förb . . . falskt!” och directe gå sina färde. Dansade man, så gick han genast sin väg, och, när någon en gång frågade honom, om han icke ville deltaga i detta nöje, hånskrattade han bara. Sådant hade Theodors uppförande varit de 6 à 7 dagar han redan tillbringat vid brunnen, och man var högst förundrad öfver, att han icke allenast infann sig vid den lilla theatraliska representationen, utan äfven uppmärksamt och noga tycktes betrakta den. Alla de sjungande i första piècen hade hans fina öra i lifligt minne och kände nästan en triumph öfver, att den unga Theodor stadnade qvar till slut. Det vore ett ojäfaktigt bevis, trodde de, att de gjort sin sak någorlunda väl. Under scènerna ur Don Carlos hörde man ett par dofva bifallsutrop från den unga vilden, som somliga kallade honom, och, när man sedan i stora flockar spridde sig i parken, blef man icke litet förundrad, att se honom närma sig Rosina, ödmjukt helsa henne och bjuda henne sin arm till en promenade. Rosina dröjde en secund att antaga ynglingens arm, och det nästan mest emedan Stephanie ryckte henne i klädningen och med dumma miner och åtbörder tycktes be henne för Guds skull icke följa honom. Men Rosina följde deremot sitt sköna hjertas ingifvelse, gjorde sig fri från Stephanie, lade sin arm lätt på ynglin-

gens, som märkbart darrade, och följde honom tyst. Theodor vek sagta utaf en gång, der inga andra promenerade, och, när han tycktes vara nog långt ifrån alla andra, sade han med en bruten, underbar röst, skådande djupt in i flickans ögas

— Du är bra skön! Du sjunger som en ängel! Du framställde Elisabeth, som jag föreställer mig en Siddons eller Händel Schütz! Du måste älska mig.

Nu släppte Rosina hans arm, ångrade sin obetänksamhet, men fick i ögonblicket en ingifvelse att på något sätt söka godtgöra sitt fel.

— Det vill jag gerna göra, — sade hon mildt — om du förtjenar det, om du vill likna andra menniskor, vara glad, vänlig och tillgänglig som de.

— Likna andra menniskor! — sade han häftigt, och en mörk låga brann i hans skarpa, själfulla öga — Vara vänlig och tillgänglig som de! O flicka, flicka, vet du väl, huru usla och eländiga de äro! Men, visste du det, du bad mig då icke vara som de, utan som jag, ty *här* (och han slog handen mot hjertat) *här* är rätt och sanning och heder, det känner jag för visso, men icke hos dem.

— Räkna då icke på min vänskap! — sade Rosina mildt och sagtmodigt — Jag älskar menniskorna, sådana de *äro*, och sådana jag tror dem vara, men minst *dem*, som säga om sig sjelfva: "Jag är bäst."

Theodor såg på henne med stum förvåning.

— Är det du, som talar så, *du*, som jag trodde kände en genklang af mitt hjerta i ditt; *du*, som jag trodde skulle vara den klingande secundtonen till den renaste ton i hela min rena själ; *du* ber mig vara som andra, således falsk, bedräglig, egennyttig och egoistisk, ty sådana äro de! Men jag! O, du vet icke, hvad som bor inom mig, och som jag velat skänka dig, uppenbara för dig, dig ensam i en hel verld.

— Om du är så *mycket*, — svarade Rosina med lugn besinning — så skall tiden visa mig det. Är du mer än andra, så skall du äfven hafva vida mer förmåga än andra. Du måste då kunna, hvad så få af de andra, som du så föraktar, hafva kraft och styrka till, du måste kunna öfvervinna dig sjelf, handla efter en plan, välja goda medel för att vinna ett godt ändamål.

— Ja väl, — sade Theodor, och hans ögon flammade — *här* äro mina *medel*, — tillade han och upplyfte sina seniga, kraftfulla armar — och *här* mitt ändamål! — fortfor han, visande på sitt hjerta — Båda äro goda. Hvad vill du mera?

Han såg i detta ögonblick så vild och sanslös ut, att Rosina höll på att ropa på någon af de närmast gående; men hon öfvervann dock snart sin flygtiga räddhoga och sade stilla:

— Ja väl, jag tror nog, att ditt hjerta är godt; men, hvad du vill företaga med din arm i dessa fredliga, lugna tider, det förstår jag icke.

— Tillkämpa mig dig och en hel verld. — svarade Theodor, i högsta grad upprymd och exalterad.

— När någon talar om att tillkämpa sig en verld, — svarade Rosina kallt — så kommer jag alltid ihog en storskrytare, som slätligen påstod sig kunna plocka ned månen af himmelen som ett äple af ett träd, eller honom, som hvarje morgon utpekade för solen hennes bana, med ett ord, alla vanmägtiga, sjelfkära dårar; och, hvad mig beträffar, så skulle du möjligtvis kunna med din starka arm rycka mig ifrån de andra menniskorna; men hvad vore du då? Jo, en röfvare och tjuf, således tusen gånger sämre, än dem du föraktar; och hvad vunne du? Jo, de liflösa qvarlefvorna af en arm flicka, ty i ditt våld, och det emot min vilja, kunde jag icke lefva en dag.

— Så-å — svarade Theodor, förundrad — och hvad medel vill du då att jag skall bruka för att vinna mitt ändamål?

— Hurudant ser ditt ändamål egentligen ut? — frågade Rosina.

— Jag vill ega dig och vara quitt hela den öfriga verlden.

— Ja; men jag vill lefva i verlden och dör strax, så fort jag kommer derutur.

— Då *måste* jag ju äfven lefva der bland dessa usla småaktiga varelser, som man kallar menniskor. . . . .

— Det måste du, och måste börja redan i dag.

— Huru och på hvad sätt? — frågade Theodor, och hela hans starka, men endast af Rosina beroende varelse var en fullkomlig bild af lejonet, tygladt med en silkesända — af kärleken.

— Du måste vara som andra, lefva, tala och handla som de; då vill jag blifva din vän hela lifvet igenom, men icke annars. Kom väl ihog det! . . . .

— Jag *vill!* — sade Theodor och böjde hastigt ett knä för Rosina; han var i detta ögonblick så rörande skön, att endast *hans* rubbade sinnen och Rosinas länge sedan förkomna hjerta lade hinder för, att hans oändliga kärlek icke öfvergick till dess föremål. . . . .

— Så går ingen annan. — sade Rosina hastigt, och han reste sig genast upp, utan att någon bemärkt hans rörelse. . . .

Nu ringdes till aftonmåltiden. Rosina tog sagta ynglingens arm, och de vandrade tysta bland de andra till matsalen. Från alla håll hörde Rosina hviskningar, hvilka hon mer än väl visste gälla sig och Theodor; men slutligen lade han äf-

ven sitt hufvud ned mot henne och frågade helt sagta:

— Får jag blifva din granne vid bordet?

— Nej, — svarade Rosina — det passar icke att byta grannar. Man måste behålla den plats, man fått från början. Bruket fordrar det.

— Fördömda bruk! — sade Theodor och släppte långsamt hennes arm.

Vid bordet såg Rosina, till sin stora glädje, att, när Theodors grannar talade till honom, svarade ynglingen, väl något buttert, men svarade ändå; och slutligen tycktes han till och med ingå i ett samtal, som hon väl icke kunde höra, men som hon såg att de andra, hvilka sutto närmare Theodor, allvarsamt och med spänd uppmärksamhet lyssnade till. Hon var så nyfiken att få veta naturen deraf, att hon knappt gaf sig ro att svara sin egen granne, Albert H., hvilken var lika nygirig att få veta, hvarom Rosinas och "den galna v. S—s" samtal handlat.

— Åh, om ingenting särdeles — svarade Rosina, rodnande, ty hon insåg genast, att, skulle hon vinna ett *godt ändamål*, så måste icke brunnssällskapet få reda på hennes medel, och hon fruktade med skäl, att den yra, lekfulla Albert icke skulle kunna förtiga den förvirrade ynglingens vansinniga kärleksutbrott. Hon talade om det för ingen, huru mycket hon än frågades.

Cap. 5.

— — så skall hvar och en gå hem härifrån och tala om "det glada hemlet", utan att ett ögonblick tänka på, huru många bristande hjertan som torde hafva ingått i dess sammansättning.

Bulwer.

Rosina hade fullkomligt varit dagens drottning. Aldrig hade unga Albert varit så kär, aldrig så nära att öppna hela sitt hjerta för henne, och vår lilla känslofulla Grefve Boden lät, under en promenade efter souper'n, Rosina icke otydligt förstå, att, hade hon icke redan till sin unga cousin bortskänkt sitt hjerta, så skulle han sjelf säkert varit en tacksam afnämare. Men, min Gud, hvad detta sades i för ett blomsterrikt språk, med tillhjelp af alla de skalders strödda tankar, som någonsin gjort anspråk på en svårt förvärfvad quadrat tum af Piadens slippriga område! Men till all lycka för Rosina var hans tal, som sagdt är, så pryddt och så för-blommeradt, att hon behöfde icke förstå mera deraf, än hon ville, och ännu mindre svara derpå. Under ingen förevändning ville hon medgifva eller gå in på, att Albert hade första platsen i hennes hjerta; men detta var ju en så

afgjord sak, att ingen ens frågade derom, och då är det ganska svårt att taga menniskor ur deras villfarelser. Så länge man tviflar, söker och tager man upplysning; men, när man tror sig vara fullkomligt förvissad om en sak, talar man derom med en ton, som är oändligen svårt att motsäga. Detta erfor Rosina i hvarje ögonblick vid Medevi. Menniskorna hade nu en gång fått i sitt hufvud, att hon var Alberts trolofvade brud, och allt hvad hon deremot kunde invända styrkte dem endast i deras mening och gjorde dem envisare. Rosina tog slutligen det kloka parti, att låta dem tro, hvad de ville, och öfverlemna åt tiden att gifva dem deras välförtjenta långnäsor. Innerligen beqväm fann hon denna genväg nu, hvad lilla Boden angick, ty, om han trott henne vara så obunden, som hon i det hela var, så hade hans blomsterspråk nå hända tagit den persuaderande formen, i stället för att den nu ingick i en regretterande mollton och med de flesta citaterna ur Miltons *Paradise Lost*. . . . .

Axel bara politiserade under hela aftonpromenaden, och, om hans mörka, genomträngande blick någon gång uppletade Rosina, så var det, när hon alldeles icke kunde det märka. *En enda* gång möttes deras ögon en hundradels secund, båda stadnade de i sitt tal; men båda togo de strax vid, hvar på sitt håll. . . . .

Icke ett ord vexlades dem imellan.

De voro ganska brokiga, alla de tankar, som på en gång bestormade Rosins, när hon, om aftonen efter denna besynnerliga dag, gick till hvila. Nu framstodo de, alla dessa bilder och gestalter, som hela dagen omsväfvat henne och nästan indragit henne i en förtrollning, ur hvilken hon knappt kunde reda sig. Ögonblick funnes, då hon icke rätt fattade, om hon drömde eller var vaken, andra åter, då hon tredde, att allt hvad som tilldragit sig var en villa, från hvilken någon plötslig katastroph snart skulle väcka henne. Musiken till *Nya Garnisonen* låg henne som en plåga för öronen. Den kunde för ett ögonblick tystna, men återkom snart för hennes sjuka phantasi, med ord och allt. Imellan hvar enda tanka, redig eller oredig, kom alltid ett:

"I tornets djup, fördold för verldens öga,
Vid lampans sken, den ädle Rudolf satt etc.

Hon var icke i stånd att blifva quitt dessa ängsliga phantasi-ljud, som trängde sig imellan tankar på Axel, på den förvillade Theodor, på hennes ifriga önskan att kunna gifva honom tröst och gagna honom, på menniskornas inbitna tro om henne och Albert samt slutligen på lilla Bodens ömma hjerta, som hängt upp sig på näst föregående krok,

men som väl en vacker dag torde dimpa ned, när sanningen kom i dagern, och det befanns, att hållhaken icke satt så fast. Trenne hjertan (ty hon tviflade ingalunda på Alberts) lågo således framför henne. Men det fjerde, det enda i verlden? Det var borta, på hinsidan hafvet! Heta tårar fuktade hennes lilla hufvudkudde; men midt under desta tog hon den härliga föresatsen att *aldrig* tänka på Axel, undvika honom, så vidt hon kunde, samt endast och allenast sysselsätta sig med Theodor och hvad hon kunde bidraga till hans väl eller förbättring. Hon genomgick i tankarna (allt under accompagnement af *Nya Garnisonens* coupletter) hvarje ord, som de vexlat om aftonen.

— En tredje skulle må hända förvånats och fördömt mig — tänkte hon — för den ton, som en verklig ingifvelse bjöd mig att taga med honom. Detta förtroliga *du*, som han utan alla omsvep nyttjade till mig, utan att dermed mena något ondt, fordrade detsamma af mig, om han icke skulle vakna upp ur den sköna dröm, hvaraf han tycktes vara dårad, att jag vore ett väsende, som förstode honom. O, om jag kunde gjuta någon tröst i detta lidande hjerta, så skulle jag väl äfven finna en dylik sjelf!

I dessa och många andra små goda, oskyldiga, hit och dit sväfvande flick-tankar insomnade Rosina slutligen, drömmande om Nya Garnisonen, v.

Posa, Axel, Carlos, Boden, Theodor och hela brunnsällskapet samt allt hvad som hvimlat för henne den föregående dagen.

— Hvad månde denna dagen kunna bjuda? — var Rosinas första tanke, när Jungfru Lona kom in om morgonen, öppnade jalousierna och underrättade, att det led på tiden. Rosina klädde sig hastigt, ja, med feberaktig häftighet och darrande af varma och kalla ilningar. Sådana kände hon äfven under hela promenaden ned till brunnen.

— Hur' mår du, kära barn? — frågade Tante Julie henne flera gånger; men, då hon alltid fick till svar: "Mycket bra!" fick saken ha sin gång.

Rosina tyckte sig äfven just icke må så illa, men var i hög grad upprörd och bestormades af alldeles för många olika känslor, när Stephanie, som fick se henne gå likt en drömmande, kom springande och fattade henne under armen, utropande:

— God morgon, söta Rosina! Hur' mår du? Kors, hvad du har för en brillant god färg! Jag tror, du har glömt att tvätta bort sminket sedan pièccen i går! Hi, hi, hi!

— Hvad du pratar! — svarade Rosina, nästan litet stött, emedan flere hade hört Stephanie's dumma utrop, och emedan Rosinas blod var i stark vallning — Hvad du pratar! Du minns väl, att jag

just undanbad mig all rödfärgning för min duk, säker som jag var, att räddhoga, värma och lampsken skulle gifva mig mer än tillräcklig couleur.

— Åh ja, nog minns jag det. — sade Stephanie, litet flat, ty hon hade sjelf med god appetit begagnat tillfället, då hon opåtaladt kunde få med carmin och kimrök gifva sin intet-sägande physionomi all den lilla expression, den någonsin kunde få — Men låt oss icke tala mera om den saken, — tillade hon hastigt — utan säg oss nu heldre, hvad i all verlden du afhandlade i går afton i parken med med galna v. S.!

— Det är hemligheter imellan honom och mig — svarade Rosina i skämtsam ton, men på det hela för att undvika svaret.

— Ja, nu ämnar jag icke gå ett steg ifrån dig, — fortfor Stephanie — för att sjelf få höra, hvad han kan hafva att säga för galenskaper, hi, hi, hi! Ack, min Gud, om han ville prata med mig! Hvad jag skulle *mystifiera* honom, hi, hi, hi! Hvad han är vacker! Men, hvad han ser galen ut! Hvad han blåser charmant flöjt! I går afton blåste han bättre än någonsin. Vi bo helt nära, der han bor. Och hans hund! Den är för vacker och för rolig, hi, hi, hi! etc.

— Ja, det skall min Gud veta! — sade Hofrättsrådinnan, som äfven tillkommit, sedan hon druckit sitt första glas — Han blåste hela natten, och,

händer det en gång till, så säger jag till Doctor H., ty sin nattro vid brunnen skall och bör man väl hefva. Jag tänker, mina nerver få väl umgälla hans serenader. Men se, der är hans hund! Och se, der kommer han sjelf! Han försummar sig hvar enda morgon. Nu skola vi väl få höra, när han slår upp sin språklåda till Fröken Rosina!

Rosina darrade af ångest och oro, när hon såg den dystra, tankfulla Theodor nalkas. Hon visste icke rätt, hvad hon skulle tro om hans uraktlåtenhet, huru vida den var stor nog att hindra honom adressera sig till henne i samma förtroliga ton, omgifna af vittnen, som när de voro allena. Men, när Theodor nalkades groupen, der Rosina äfven var, slog han hastigt upp de stora, mörka, svårmodiga ögonen, helsade helt kort och kallt de andra, men såg med ett mildt och nästan förtjusande småleende på Rosina, som å sin sida vänligt nickade åt honom, utan att stort bry sig om, hvad man derom kunde tycka. Till Rosinas glädje fortsatte dock Theodor sin väg till Högbrunnen, med en blick till Rosina, som ville han säga: "Icke *nu*; men mycket en annan gång!" Detta var för Rosina en verklig lättnad; ty hon hade i förhand grämt sig åt den tankan, att hvart enda ord af Theodor troligen skulle väcka den oförnuftiga Stephanie's dumma skrattbegär, som en gång hade fått i sitt stora, tomma hufvud, att allt hvad

Theodor skulle säga var en galenskap, ehuru det mesta deraf var vida högre, än att Stephanie med all sin tankeförmåga kunde det fatta, fast formerna voro så ovanliga och förvirrade.

Axel syntes ännu icke; men snart såg man äfven honom, som stumt och endast med en lätt bugning helsade groupen samt passerade arm i arm med en ung officer af brunnssällskapet, hvilken alltid utmärkte sig för sin fasliga ifver i alla möjliga politiska och riksdagsfrågor, hvilka sednare han äfven på Riddarhuset både i tid och otid omrört. De unga männen tycktes redan vara djupt inbegripna å ett dylikt samtal. Den unga X., liberal till kropp och själ, demonstrerade med händer och fötter, stadnade då och då, vändande sig till Axel, gesticulerade, som stode han på Thalias tiljor, och talade med en ifver, så att han blef grisdelin i ansigtet med coquelicoq-öron. Axel åter syntes ganska lugn, och, när han någon gång fick tid och rum att göra ett inkast, skedde detta alltid med en yttre sans och en bestämd allvarlig ton. Men hans få ord tycktes alltid på hans motståndare göra samma verkan, som olja på en eld. Den unga X. kom då i verklig ekstas, han hoppade, han kastade mössan i gräset och tog åter upp den, han ryckte löfven af träden och fingrarna af sina vantar, bröt utaf sin Medevi-käpp och kastade bitarna upp i skyarna, trampade tusentals myror och agade

det oskyldiga gräset, allt af politisk och statsekonomisk oppositionsifver, utan att sjelf ens ana sina kraftyttringar i den materiela vägen. Ungefär *så* såg deras *discurs* ut för de kringstående och gående, ty, o under! detta var egentligen ingen disput, ingen débat, utan bara en nutids liten discurs, der båda parterna ofta nog äro af alldeles samma mening.

Hofrättsrådinnan glömde genast Theodor för Axel. Hon började nu förhöra Rosina i den vägen.

— Huru är det, lilla, söta Fröken Rosina L., äro herrskapet icke cousiner? Eller minns jag alldeles orätt? Han tyckes dock bry sig om hvarken cousiner eller andra damer, den nykomna Baronen. Han är alldeles uppe i bara riksdag och politik, likasom alla våra unga herrar, som villja göra minsta anspråk att höra till goda tonen. Han är ju förlofvad utomlands, lilla, söta Fröken L.? Eller är det bara ett rykte? Han ser oändligen bra ut, det måste man medgifva; men stolt som en Frithiof (hon såg sig om med sjelfförnöjd mine åt sin poetiska likneLse). Han är ju fasligt rik, fick ärfva sin cousine, den unga Friherrinnan Mühlenfeldt eller Mühlendorf, som dog i choleran, tror jag, om jag minns rätt. Han är ju redan länge se'n omgift? Det gick fasligt fort alltid, efter den choleran! Ja, de enklingarne, hvad de

dröja kort att gifta om sig! Jag vet *en*, som gifte sig ett år på dagen, sedan hans hustru dog. Det är ju fasligt! m. m. af prat, så länge någon ville höra.

Rosina hade imellertid dragit sig undan och gick upp och ned ett par hvarf på en af sidogångarna med Albert, som hade helsning från Brunnsläkaren, Doctor H., hvilken skötte åmbetet under Professorns frånvaro, att han ville nödvändigt tala med Rosina om Theodor v. S.

— Herre Gud, hvad menniskorna bråka! — utbröt Rosina harmfullt — Jag tror, de blifva allesammans mer galna än Theodor och värma långt mer än hon med den obetydliga saken, att den stackars gossen talat till mig en gång.

— Ja; men Doctorns villja är, att du skulle bidraga till en ny method att curera honom.

— Det befattar jag mig inte med! — svarade Rosina snörrigt och gjorde *la petite moue*, alldeles som Amalia i forna dagar. — Doctor H. får sköta sina curmetheder sjelf, och jag mina. Så länge Theodor får gå fri och ledig bland oss brunnsgäster, och det ser jag icke, hvarföre han ej skulle få, så stilla och sagtmodigt som han hittills förhållit sig, så länge måtte hvem som helst få tala med honom opåtaladt och utan att redogöra derför, hvarken för den ena eller andra.

Rosina, min söta, älskade Rosina, hvad går åt

dig? — sade Albert — Är du äfven ond på mig för denna galningens skull? Jag hade lust att vrida nacken af honom för besväret.

Du pratar så mycket och tänker så litet, — svarade Rosina, alltid i samma stickna ton — att jag är ledsen dervid. Vill du nu göra mig en verklig tjenst, så gå din väg! Hela verlden har ögonen på oss, och jag är säker att få höra tusen dumma glosor efter denna conversation.

När hon utsagt dessa ord, vände hon sig tvärt ifrån Albert, men studsade ovillkorligt tillbaka, när hon i en hast stod — midt för Axel, som hon således fann troligtvis hade hört de sista orden åtminstone och säkert bemärkt hennes lilla *mauvaise humeur;* hvilket alltid skulle pina Rosina ovändligen, ty af *alla* föremåler, som man här i verlden kunde taga, vore dock denaldra omöjligaste den att icke villja behaga föremålet för en brinnande kärlek, och qvinnan vet nog, att detta minst sker med utbrott af vrede och harm, äfven om dessa äro så lindriga som hos Rosina.

Hon rodnade starkt. Albert gick modfälld och litet ond sina färde, och Axel sade i en besynnerlig ton, åtföljd af en skarp blick och ett nästan bittert leende.

— Jag kommer i otid, min Fröken! Tredje man är aldrig öfverflödigare än i en débat mellan tvänne älskande. Ropa eder cousin tillbaka! —

tillade han, försmädligt skrattande — Jag vill genast retirera och vara ett vittne, på *mycket* långt håll, till den sköna förtoningen.

Rosina var i sanning mer upprymd och upprörd än vanligt. Tusen olika känslor hade denna morgon häftigt sammanpressat hennes bröst, och till svar på Axels sarkastiska anmärkningar bröt en länge hämmad tår ur hennes öga.

— Rosina! — sade Axel, men städnade tvärt och sökte förgäfves några ord, som kunde borttaga effecten af detta utrop och den blick, som beledsagade det. I hast fann han dock det aldra mest prosaiska ämne i verlden, och med ett något litet ironiskt leende sade han:

— Jag kunde helsa Fröken Rosina, utan all början eller slut, från vår goda och prisade Tante Lisbeth; men olyckan ville, att *hon* hvarken visste, hvart jag reste, eller *jag*, att jag här skulle sammanträffa med — hennes ideal.

Rosina hade under tiden repat mod och fattning, blinkat bort den onödiga tåren och svarade nu, icke utan en liten anstrykning af sitt förra *mauvaise humeur*.

— Det gläder mig af hjertat, om den goda Tanten mår väl. Hennes vänskapsfulla omsorg om mig, under den tid jag passerade på Ulfsborg *hos henne*, skall aldrig vika ur mitt minne, äfven om

hela verlden skulle le åt min tillgifvenhet för den beskedliga gumman och min tacksamhet för hennes slägtkärlek.

— Hvem log väl åt någondera, min Fröken? — genmälte Axel i en annan ton. Tvärtom, herrskapets inbördes tillgifvenhet, vänskap, slägtkärlek etc. är ju mig en borgen, att jag framdeles får den äran ännu en gång helsa Fröken Rosina L. som min gäst på Ulfsborg.

Nu började all Rosinas blod att koka, och elden dertill var högst heterogen i sina beståndsdelar. Harm, förödmjukelse, kränkt stolthet, försmådd kärlek, allt vaknade på en gång hos den lifliga, upprymda flickan, och hon svarade icke särdeles artigt eller vänligt:

— Derpå tviflar jag storligen, min Baron! och jag vågar försäkra er, det endast den omständigheten, att Baron Löwenstern kom öfver det gamla Ulfsborg som en tjuf om natten, gjorde det till en möjlighet, att Baron redan *en gång* helsat *Fröken Rosina* som sin gäst.

— Nå, nå, min nådigaste Fröken! jag medgifver, att jag försade mig. — sade Axel med ett tvunget skratt — Fröken Rosina L. får jag väl aldrig som värd på Ulfsborg rulla mig i stoftet för; men Grefvinnan H. torde väl någon gång skänka denna ära åt — åt — åt— och här darrade Axels läppar, och hans blick blef mörk, och det hvita af

hans svarta öga glänste som blixten i en natt, och han blef stum, och Rosina äfven. De vexlade en half minuts blick; men Rosina fann först det obehöriga deruti och började halft darrande vända samtalet åt ett helt annat håll samt, så snart hon det kunde, aflägsna sig från Axel.

Stephanie var genast tillreds med en fråga, om hvad hon afhandlat för ett interessant ämne med den nykomna Baronen, hennes cousin, emedan hon på en gång såg gråtögd och upprörd ut.

— Fortfar detta litet längre, — svarade Rosina, halft skämtande och halft förargad — så skaffar jag mig en masque, att jag bakom den må få se så ful eller vacker, så röd eller blek, ledsen eller glad, lugn eller upprörd ut som jag vill, ty nu är jag ledsen att redogöra för hvart ord och hvar rörelse jag gör.

— Kors, söta du, — sade Stephanie — blif inte ond på mig! Jag menade ingenting med min fråga.

— Nej, det vet jag nog, — svarade Rosina i samma ton — och det var må hända det enda sanna och kloka ord jag hört, allt sedan jag vaknade i dag.

Stephanie var så dum, att hon tog denna bittra sarkasm öfver sin egen meningslöshet för en compliment, och tillade i menlöst beskedlig ton:

— Ja, söta Rosina, mig kan du rigtigt lita på.

Jag håller just utaf dig, ehuru jag hört flera, som hacka på dig. Tvärtom, jag tog nyss ditt försvar, när flickorna H. och Fru N. påstodo, att du förvrider hufvudet på alla våra brunnscavalierer, både de kloka och de galna. Då försäkrade jag dem, att jag hört dig säga, det du icke en gång är förlofvad med Gref Albert H. och troligen aldrig blir det, och att Gref Boden sagt, det han aldrig gifter sig, till mamma, och att Baron Löwenstern är förlofvad med en utländska, och att den galna v. S. — — . . . .

— Söta Stephanie, — sade Rosina, som icke hört ett enda ord af hennes pladder — der på den gången kommer nu den vedervärdiga Doctor H., der på den kommer den arma Theodor, och der kommer Gref Boden struttande. Låt oss nu gå denna fjerde vägen och följ mig sedan hem, ty klockan är snart 8, och jag är alldeles uppledsen vid drickningen i dag. . . . .

Stephanie följde mechaniskt, och, när de kommo till trappan af Rosinas boning, tackade hon sin följeslagarinna och gick in i sitt rum, der hon utbrast i en häftig gråt. Sedan tusentals med tårar tillrat ned för de små, fina, bleka kinderna, tycktes hon känna sig lättare och mindre betryckt. Nu började hon något litet begrunda, *hvarföre* hon grät; men resultatet blef, att hon visste det alls inte, men grät ändå. Att gå i bönen undan-

bad hon sig, promenaden item; kaffe ville hon icke hafva, och det öfriga af förmiddagen sof hon, hvarpå ingen undrade; ty vid nogare betraktande af de klyftiga brunnsgästerna hade *ingen* af brunnssällskapet fått sofva för Theodors *flöten-dudelej* den föregående natten, ehuru *ingen* mer än Hofrättsrådinnan hört det, och, sedan talet derom hastigt vuxit från en snöboll till en lavin, hade äfven den lilla, fjeskiga, beställsamma Doctorn funnit för godt att säga till Theodor derom och, till att gifva vigt åt saken, försäkra, det Fröken Rosina L. var *"ganska sjuk"*, emedan hon icke sofvit en blund hela natten för hans musik.

Till svar på allt detta teg Theodor nu som vanligt, men vände icke den tilltalande ryggen och gick sin väg som eljest, utan stod begrundande och med sorgliga blickar häftade på jorden några ögonblick, under hvilka Doctorn fjeskade utaf åt något annat håll. Sedan for Theodor plötsligt upp, likasom ur en dröm, och begaf sig directe till Rosinas boning. Man hade imellertid ringt till middagen, alla voro redan samlade i matsalen. Tante Julie hade äfven gått dit, men utan Rosina, som, nyss vaknad, icke hunnit kläda sig, hade dessutom ondt i hufvudet och såg gråtögd ut, hade derföre bedt Tanten att få stadna hemma, försäkrande, att hon ingen mat ville hafva. Den goda Tanten biföll gerna härtill, och Rosina satt

med handen stödd under det lilla tankfulla hufvudet, när Theodor plötsligt och utan alla omsvep instörtar i rummet.

— Förlåt mig, min dyra, älskade Rosina! — sade han och knäföll för hennes fötter och lade hennes händer på sin brännande panna — Förlåt mig, att min dumma, eländiga flöjt stört dig i natt, att du icke fått sofva, för det jag, tänkande på dig och allenast på dig i hela verlden, gick och phantiserade dermed, utan besinning, att det kunde plåga dig, och att du deraf kunde blifva sjuk, som man sedan sagt mig.

— "Som man säger!" — sade Rosina och smålog mildt mot ynglingen — Hvem har sagt det? Den har varit rätt illa underrättad. Jag har visst varit oroad och äfven litet illamående, men ingalunda af din vackra flöjt.

— Man har då på nytt *ljugit* för mig! — utropade Theodor och sprang upp, slog händerna för pannan och blickade vildt och trotsigt omkring rummet.

— Man har misstagit sig, min goda Theodor! — sade Rosina mildt — Menniskorna äro på långt när icke så elaka och onda, som du tror. Du måste öfverse med dem, annars kan jag icke hålla utaf dig.

— Dina argumenter äro då ovedersägligen de bästa, du goda, älskvärda varelse! — sade Theo-

dor och såg så kärleksfullt och så redigt klokt på Rosina, att hon kände sig hjertligt glad deröfver. — Men tänk ändå, hvad deras lögn kunnat kosta mig! Min första tanke var, att kasta min kära, tillgifna flöjt i närmaste eld, min andra kunde lätt blifva, att ha kastat mig efter sjelf; ty många gånger heldre ville jag sluta mitt eget eländiga lif, än göra en enda stund af ditt mulen.

— Du menar icke, hvad du säger; — svarade Rosina — då känner jag min goda Theodor bättre än han sjelf. En så ogudaktig tanke, som att sjelf ända det lif, man fått af den gode Guden, har väl för ett ögonblick kunnat framstå för din inbildning, men kan aldrig rotfästa sig i din goda, rena själ.

— Jaså, — sade Theodor — är äfven du af dem, som tro på alla de der dumheterna och lögnerna? O, om jag misstagit mig jemväl på dig, du sköna, hulda flicka!

— Ja, min goda Theodor, — genmälte Rosina bestämdt och allvarligt —, om du betviflar min innerliga tro på Guds godhet, mildhet och öfverseende, så har du mycket bedragit dig.

— Se, der hafva vi det igen! — utropade Theodor samt skrattade vildt och förfärligt — Äfven *du* är då intagen af alla dessa orimligheter, alla dessa lögner och sagor och vanvettiga berättelser om uppenbarelser, och mirakler, och gudar, som spatserat på jorden, och menniskor, som lust-

vandra i himmelen, — etc., etc. af eländigt prat och fåniga amsagor.

— Jag ser, — sade Rosina, förvånad, men kanske mindre häpen och förbluffad, än mången annan det blifvit i hennes ställe — jag ser, att vi tänka så helt och hållet olika, min gode Theodor! och jag är nog uppriktig för att säga dig, att då du med dina smädande ord anfaller de skönaste — sanningar eller drömmar, — som mitt unga lif bjudit mig, och söker att nedrifva det tempel, som den gode Guden uppbyggt i mitt hjerta, — så måste vi skiljas.

— Sanningar eller drömmar! — upprepade Theodor tankfullt och långsamt — Du nekar således icke fullkomligt, att din mening ej kan vara ett phantasi-spel. Nå, väl, behåll den, behåll din barnsliga tro! Dig tror jag att jag skulle kunna förlåta *allt*, ja, *allt*, — utom om du bedroge mig. *Tänk* derföre, hvad du vill! *Tro* likaledes, men narra mig aldrig, ljug aldrig för mig, — ty då — — — och han gjorde en häftig rörelse, likasom ville han visa Rosina, huru lätt det kunde gå till att skilja hufvudet från halsen.

Rosina ryste och började ångra det vågstycke, hon i så god afsigt företagit; men, trogen sin föresats, svarade hon sagtmodigt:

— Ja, Theodor! det lofvar jag dig heligt; men då måste äfven du lofva mig, att aldrig förtörnad

åt mina sanningar, äfven om de äro aldrig så bittra, äfven om de smaka dig aldrig så illa.

— Det lofvar jag! — svarade Theodor och böjde å nyo knä för Rosina och såg så mild och ljuf ut, att — hade icke Axels bild — — dock, hvartill tjenar att afslöja ett qvinnohjerta? Det är så få, som förstå sig derpå.

— Och äro dina löften dig heliga? — frågade Rosina och log mildt åt den sköna ynglingen.

— Fråga mig, om en dygd är mig helig! — sade Theodor och tog åter sin mörka, bistra uppsyn — O, Rosina! Derföre anses jag ju för vansinnig, för en dåre, emedan jag ifrat för det *rätta*, för *sanning* och *dygd*, för *utförandet* af alla de sköna, härliga samfunds- och samvetslagar, som menniskorna äro så färdiga att uppgöra planen till, men som de alltid glömma, just i de ögonblick, då de skola användas.

Rosina såg på honom med stora ögon, och den tanken for som en blixt genom hennes själ, att må hända var Theodor tusen gånger klokare än många bland dem, som kallade honom galen. Man hade aldrig hört honom förr tala om sin galenskap, hvarken som verklig eller förmodad. Ju mer han framstod såsom ett förnuftigt väsende för Rosinas tankar, desto mer började hon oroa sig öfver det obehöriga af Theodors besök, och hon föresatte sig nu att begagna den magt, hon

gifvit henne öfver sig, för att vänja honom att, åtminstone något, lyda conveniencens lagar.

— Nå väl, — sade hon — ditt löfte är mig således en borgen, att mina ord aldrig kunna såra dig, när de innehålla sanning. Jag vill då genast förtro dig en stor sanning, — och det är: att jag aldrig kan känna tillgifvenhet och vänskap för dig, om du icke vördar de lagar, som samhällslifvet utstakat för qvinnan, och hvilkas minsta öfverträdelse gör henne afskyvärd i hennes eget och ditt köns ögon. Att jag, som älskar mina medmenniskor, och sätter stort värde på deras gillande, och fruktar deras ovilja, att jag icke vill framstå i en dunkel dager för dem, äfven om jag kände mitt hjerta och mina afsigter aldrig så rena; det säger jag dig, och det bör du förstå. Lofva mig således att i ditt uppförande mot mig iakttaga alla de försigtighetsmått och steg, som de, hvilka du föraktar, och detta icke för *din*, utan för *min* skull; och tro icke, att du förnedrar dig till hycklare, om du i denna sak låter din opinion vika för min, med ett ord, om du gör ett offer för din vän.

— Du utsträcker vidt din magt öfver mig, min älskade Rosina! — sade Theodor och såg mildt och nästan leende på henne — Och jag med-

gifver min svaghet, att, ehuru sophistiska och fördomsfulla dina idéer äro, vill jag följa dem, i hvad som rör *dig*, men detta af bara *kärlek*, icke af öfvertygelse. Hvad fordrar du?

— Att du nu genast aflägsnar dig. Att du, om du bland andra menniskor tilltalar mig, benämner mig med den titel, som mig i samhället tillkommer, och att du icke vredgas, om jag förfar på samma sätt mot dig.

— Jag vill! — svarade Theodor — Men ack, Rosina! att du kan älska dessa menniskor, som tvinga dig att hyckla, för hvilka du måste förnedra dig ända till lögnen! — Du, — du rena själ, du himmelens blomknopp, som fallit ned på vår jord, och som menniskorna förtrampa, om du icke ställer dig i bredd med deras tistel och törnen! O, Rosina! — Låt mig trycka dig till mitt hjerta, att jag må hafva någon ersättning för min uppoffring, att jag vid dina läppar må kunna dricka glömska af de föresatser, som lifvat mig från min spädaste barndom, och som jag aldrig trodde att ett menskligt väsende skulle kunna rubba! Men du är icke ett menskligt väsende, derföre skall du blifva min.

Och Theodor utbredde sina armar samt såg så vild och upprymd ut, att Rosina med förskräckelse vek tillbaka och sade, högt rodnande af flera arter räddhoga, men i en bestämd ton:

— Icke ett steg närmare, Theodor! eller, vi äro från detta ögonblick skiljda för evigt. — Gå nu, — tillade hon — om min vänskap har ringaste värde för dig! — Gå! — Gå nu genast! — bad hon, med sammanknäppta händer, ty hon tyckte sig nu höra brunns-sällskapet surra som svärmande bin utanför matsalonen.

— Jag lyder och föraktar min egen lydnad. — sade Theodor och vacklade emot den dörr åt parken, som Rosina öppnade för honom — Jag lyder, jag lemnar dig, ehuru jag hade en million ord att säga dig! — tillade han, under det Rosina nästan med våld sköt honom ut genom dörren — "Men jag skrifver till dig; får jag det?"

— Gerna! — svarade Rosina, i den högsta ångest, ty nu hörde hon tydligt flera personer, som närmade sig, och, ehuru hennes uppsåt voro goda, kände hon qvinnans vanliga skygghet att redogöra för sig inför verldens ögon. Ändtligen var nu Theodor utom dörren och borta, och snart stördade Stephanie och flere andra in i rummet.

— Huru mår du? — Huru mår Fröken L.? — Huru står det till? etc., etc., skallade från alla sidor. Hvar och en uppgaf sin tro till anledningen för Rosinas förmenta sjukdom. Man kände henne på pulsen, man rådde och ordinerade, man frågade och svarade sjelf, och under allt detta oväsende föresatte sig Rosina att aldrig mer vara

vid dåligt lynne, aldrig söfva så länge, att hon icke hann kläda sig, ty *deruti* bestod egentligen hela hennes sjukdom; och febern — "den fasliga febern" — i den starka färg, som samtalet med Theodor åstadkommit och efterlemnat.

Cap. 6.

Vist er det skiönt att péges paa, og höre: "Der! Der er manden!"

Rahbeck (efter Horatius).

Albert var otröstlig. När alla andra voro gångna, och endast hans moder och Rosina qvar, utbröt hans, för första gången, qvalda hjerta, och han utgjöt i varma, ungdomliga ord sin kärlek och sin sorg, att om förmiddagen hafva misshagat Rosina. Tante Julie gick och små-sysslade i andra rummet; men, när hon hörde, hvarom frågan var, inträdde äfven hon och förenade sig med Albert uti den ifrigt uttalade bönen, att Rosina ville dela sitt öde med honom. Till all olycka kom nu Oncle Jean Jacques från en annan dörr, och man bestormade Rosina så från alla sidor, att hon icke på länge fick rådrum att bestämdt förklara sig omöjligen vilja antaga Alberts

tillbud och framför allt icke *nu*, icke i detta ögonblick, — "och troligen aldrig" — tillade hon och gömde i sina händer sitt glödande och tårfulla anlete. Man ville veta *hvarföre*, man ville veta *skäl*. Oncle Jean Jacques var på vägen att blifva ond och hade redan flera gånger sagt: *Corbleu! Sacre papier! — Pardieu* m. m. Albert betedde sig som en ursinnig, och Tante Julie var den enda, som förutsåg, huru myeket fabler och anekdoter detta uppträde skulle kunna gifva anledning till, om *en enda* af brunnssällskapet finge minsta aning derom, emedan mineralvatten i allmänhet måste hafva en särdeles meddelande kraft, och att man borde göra allt, för att undvika prat och sladder. Oncle Jean Jacques, ifrig dyrkare af *le decorum* och räddare för *le qu'en dira-t-on*, än för sjelfva synden, antog genast detta skäl, tog Albert under armen, hälften med godo och hälften med våld, och lemnade de båda fruntimren allena. Tanten var för grannlaga och för *timide*, om man så får kalla en äldre persons motvillja att yttra sina idéer, för att fortsätta ämnet, utan lagade, att Rosina fick göra sin toilette, så att hon åtminstone efter promenaden kunde blifva synlig. Detta var äfven Rosinas egen önskan och enda medlet för henne att få vara i fred och ro för frågor och medömkan och

ledsamma förhör om sin helsa, — som var ypperlig, nu och alltid.

Aftonen var besynnerlig. Man dansade efter fortepiano i kaffe-salonen. Albert såg förtviflad ut. Axel — nästan den enda, som icke underrättat sig om Rosinas helsa — fortsatte alltjemnt sina politiska samtal, deltog föga i dansen, valsade endast då och då några hvarf i cotillon, men aldrig med Rosina. Theodor syntes alldeles icke till, och lilla Boden, som annars mycket sällan dansade, fann för godt att denna afton vara vid ovanligt gladt lynne, skuttade som en marionettdocka i françaiserna och ville nödvändigt dansa en *bolero* eller *fandango* med Rosina, som i början blott nekade, men slutligen, med litet humeur, undanbad sig att blifva ett *"spectacle för brunnssällskapet"*. Boden förstummades och förvandlades nästan till en liten sten af lutter förvåning och harm; men Rosina förblef envist vid sin föresats, och det blef ingen hvarken bolero eller fandango utaf.

Ett par dagar framflöto ungefär i samma sinnesstämning på alla håll. Theodor syntes nästan aldrig till och närmade sig dessutom icke Rosina, men såg på henne med tjusta blickar; stundom vemodiga, mörka och mulna som en åskhimmel, stundom eldiga och brännande som flammorna ur en vulcan. Ett par gånger smånickade han

åt henne betydningsfullt och lade handen, icke så mycket just på hjertat, som icke mer på ett hopviket papper, som han visade Rosina ett hörn utaf. Albert var en lefvande bön, än i sorgliga, än i skämtsamma ord, och till svar af Rosina fick han sällan andra ord än innerliga böner att vara förnuftig och försigtig, samt hafva ögon och tankar med och omkring sig, och komma ihog, huru litet det ville till att illa anskrifva en ung, värnlös flicka i ett stort, talrikt, mycket pratande och föga öfverseende brunnssällskap.

Ibland tog Albert raison, ibland alldeles icke.

Boden hade, allt sedan den olyckliga bolero-aftonen, varit litet sticken på Rosina, *bouderat* henne och trott, att det var *de rigueur* att visa sig litet fler, och litet Spansk, och litet på sin kant. — Men allt detta var så *litet*, att Rosina knappt orkade märka det.

Axel närmade sig aldrig Rosina, och det var nu en hop andra unga passagerares tour (hvaribland Notarien Algernon) att göra sin cour hos dagens drottning, hvilket Rosina, oaktadt all afund och allt prat hit och dit, ändå ovedersägligen var.

Medan tiden löper fram, eller, bättre sagdt, till att fördrifva tiden för en otålig läsare, vore

kanske icke ur vägen att visa honom till en kram-låda, som innehöll så många och så heterogena ämnen, att de väl för en stund kunde roa, äfven om man måste tillstå, att effecterna just icke voré af bästa qualitet och prima sort; ty, hvad der lyste som guld, det var blott af samma sorts metall, som Danska varulotteriets ringar, nämligen messing eller koppar, och hvad som kunde falla i ögonen som silfver, det var bara tenn, o. s. v. — Vi mena de tankar och idéer, som lågo om hvarandra i vår goda Hofrättsrådinnas hufvud, under perukmakarens och Herr Folkers tvådubbla fodraler. Här lemnas nu en profbit:

"Rosina L. är en förargligt otäck unge! Snä-"sig och oartig, capricieuse och egensinnig, gan-"ska fri och coquette i sitt sätt att vara. Hennes "cousin, Baron Löwenstern, tyckes vara den en-"da, som rigtigt känner henne, ty han bryr sig "alls inte om henne. Axel, Friherre Löwenstern! "Ett bra vackert namn! Och en bra hygglig karl, "fast han aldrig vill tala till en! — Och rik se-"dan, mycket rik! — Madame la Baronne Stepha-"nie de Löwenstern, née de Pr. — Det skulle lå-"ta ganska bra! Ack, ack, ack! — Om jag bara "visste någon utväg att väcka hans uppmärksam-"het på Stephanie! Jag tycker, hon ser rätt bra "ut ibland, min stackars Stephanie; men den väl-"signade Rosina skall alltid stå henne i ljuset. —

"Grefve Boden adresserar sig ofta till Stephanie.
"Min Gud, hvad jag är ond och förargad på den
"otäckan, Mabonne, hemma, som låtit Stephanie
"lära sig så fasligt litet utantill! Bara de eviga,
"onödiga verberna! — Nästan ingen poesi! Hvad
"vill det säga — — några dumma, enfaldiga och
"dessutom gammalmodiga fabler af Lafontaine,
"om kattor och hundar! — Men icke en enda
"stump ur någon pièce, eller af Lamartine, eller
"af Berenger, eller af Lord *Bureaun* — eller af nå-
"got, som kunde vara henne till gagns! Fabler
"af Lafontaine! Kan man tänka sig någonting
"fåaktigare och dummare! Det skall Mabonne,
"min Gud, få betala, när jag kommer hem. Jag
"hade ämnat gifva henne en Medevi-korg eller
"ett syfat; men det skall torka in. — Icke en
"gång en Svensk vers kan Stephanie! Jag har
"bedt henne flera gånger, här vid brunnen, titta
"litet i Frithiof och Axel, när hon lägger sig om
"aftnarna; ty, när man går så här två gånger
"om dagen i rigtig bön, så kan man alls inte be-
"höfva att göra bön för sig sjelf sängdags; men
"Stephanie säger alltid, att hon är så sömnig och
"trött, och ibland är hon en rigtig stockfisk, det
"måste jag tillstå, brås på sin herr far; men allt
"det der är Mabonne's fel, och hon skall få be-
"tala't! — Ack, min Gud, hvad man har bekym-
"mer för de barnen! Och den dumma Algernon,

"som skall tro, att det är *hans skyldighet* att blif-
"va kär i Rosina L.! Det vore just ett härligt
"parti! Hon fattig som en skåprotta, och, som
"Stephanie påstår, är hon ingalunda förlofvad med
"unga Gref Albert, fast han courtiserar så träget:
"Tänk, om nu Algernon gick och plumpade åstad
"— och friade! Och hon tog honom strax! — Ack,
"min Gud, sådan oro för de barnen! — Tänk nu,
"innan lilla Charles, och Oscar, och Josephine, in-
"nan de alla äro försörjda! Hvad mången sömnlös
"natt jag skall hafva derföre!" o. s. v. — Ty
nu är säkert läsaren, äfven den tåligaste, nöjd på
dessa fragmenter af förnuft. Men en mild och
öfverseende samt litet korttänkt läsare skall här
kanske säga, att öfver Hofrättsrådinnans småakti-
ga tankar låg dock en viss vacker färg, genom den
tillgifvenhet för hennes barn, som der uppenba-
rade sig; men han besinnar då icke, att äfven den
moderliga kärleken är af intet eller högst ringa
värde, när den icke *börjar* med inskärpandet af
dygder och allt godt; kärlek till Gud och nästan,
i barnets hjerta, utan med fåfänga, äregiriga,
sjelfkära och egennyttiga planer för deras fram-
tid, der endast och allenast det ytliga goda tages
i betraktande, och der icke en enda tanke kostas
på deras inre menniska, deras stora behof att så
vara uppfostrade, böjda och beredda, att de både
i med- och motgång må kunna vandra med hus-

vand och sinne upprätt och finna inom sig en källa till tröst, om ödet lägger dem sorger och bekymmer i vägen.

Nej, — så långt sträckte sig icke en enda af vår goda frus tankar, och derföre gifva vi dem alla på båten och dränka dem gerna i Lethen samt binda en stor sten vid dem, att de må kunna sjunka och icke flyta ofvanpå som ett otäckt skum, i anseende till sin stora brist på consistens.

Kanske vore det äfven någon af våra läsare, som hade lust att för ett ögonblick se ned i Axels själ och kasta en flygtig blick på de häftiga stormar, som der rasade mot hvarandra, ehuru hans yta tycktes visa det största lugn. Med Axels stolthet och äregirighet och jemväl goda portion af fåfänga, skulle hans kärlek aldrig gerna kunna falla på ett föremål, som icke gillades och afundades af nästan hela den öfriga verlden. Hans önskningar och förhoppningar kunde aldrig stadna vid en enkel nyponblomma, så länge en ros prunkade med sin mångfald af blad, sin högre rodnad och sin lockande doft. En längre tid hade Axel *tvingat* sig att anse denna Rosina, denna *vanliga flicka*, just som en vacker, anspråkslös, ljusröd nyponblomma med fem lika blad, hvaraf den

lättaste vind kunde bortföra något, och de andra följa strax efter. Med harm och smärta måste Axel nu medgifva, att rosén, den äkta, den purprade och sköna blomstrens erkända drottning, att *hon* var en bild af Rosina, men icke den lilla ört, som Axel med våld ville neddraga henne till i sina tankar. Ögonblick funnos, då Axel kände en förtjusning, en triumph, öfver att hans hjerta icke sprungit ut på egen hand och gjort ett val, utan att hans fina, goda smak, hans förnuft och urskilning och framför allt hans stolthet gillade hjertats röst. I dessa ögonblick kände dock Axel en gnagande smärta, att icke ensam vara egare, vara herrskare, vara tyrann (ty det är hvarje älskad älskare) öfver denna sköna, hulda, lockande varelse, utan se den ljuslockiga, unga Albert *sig* föredragen. *Sig* föredragen! Den, som kan tänka sig in i Axels själ, kan äfven föreställa sig, huru detta smakade. Det var den *första* motgång af *denna art*, som någonsin drabbat Axel, och kunde endast jemnföras med den harm, han skulle känt, om han i en envig eller i en annan strid, der äran och hedern tillhört den segrande, blifvit öfvervunnen af en underlägsen fiende. Axels föresatser och temligen rotfästa vana, att någorlunda bekämpa sina häftiga lidelser, höllo på att svika nu, ty han var understundom färdig att rasa och förtvifla; men, då han besinnade, att hvilket utbrott

som helst icke skulle föra honom en linie närmare målet för hans brinnande önskningar, betvang han sig med öfvermensklig styrka och började nu erfara, att det är vida mindre svårt att gå segrande förbi en förförisk lockmat, som är oss förbjuden och skadlig, men som dock med ett enda steg kan nås, än att med lugn och resignation se en annan taga ifrån oss, hvad ingen verldslig eller gudomlig magt kunde klandra oss att villja ega. Detta hade Axel aldrig försökt förr. Hvad han hade *velat* hafva, det hade nästan alltid fallit i hans hand. Amalia var väl ett undantag; men det var ödet, det jernhårda och fasta, som skiljde dem, icke en "flickas nyckfulla smak", icke en "*pojkes försprång*", ty så kallade Axel sin förmenta otour. Imellertid, ju hvassare pilen kändes i hans hjerta, dess mer gjorde han sitt yttersta bemödande, att den skulle af alla andra i hela verlden vara och förblifva obemärkt. Han började slutligen besinna, att i sjelfva hans kallsinniga och nästan frånstötande sätt att bemöta Rosina dock kunde ligga ett sqvallrande frö, om än aldrig så litet, till sanningens höljda knopp, och att just detta sätt kunde, jemnfördt af Rosina med fordom under deras sammanvaro på Ulfsborg, gifva henne anledning till någon aning om rätta förhållandet, helst hon nu troligen var vorden ganska egenkär och inbilsk, likasom alla mycket firade och

omtyckta flickor, med en viss universal-tjenings-förmåga i sina händer. Men hvarmed skulle man börja, om man skulle närma sig Rosina? Med likgiltiga saker, det förstås; men ack, hvad är väl likgilltigt, när man talar till den, man i botten af hjertat afguder! Axel började nu välja mellan flerahanda ämnen: "Berätta, berätta henne något, lika godt hvad, det måste jag, men icke *fråga*, ty deruti ligger dock ett interesse, och icke ens ett sådant *får* hon tro att jag hyser för henne. Nej, i en berättelse ligger den största möjliga likgilltighet.

Alla dessa och många flera dylika reflexioner hade Axel gjort, under det han ensam en eftermiddag vandrade upp och ned i en af parkens alléer, ifrigt rökande en cigarr och häftigt afslående det stackars gräset på kanterna af gången med sin lilla käpp.

Alla föresatser, som emanera från kärlek, svartsjuka, hat eller hämnd, vill man alltid *genast* utföra. De bränna, så länge de ännu ligga qvar i själen, i form af råämne. De villja ut och sättas i verkställighet, och ofta är denna ifver det enda, de hafva att tacka för sakens framgång. Axel blef således förtjust att på långt håll få se ett sällskap af damer och herrar, som styrde sin kosa åt parken, och hvaribland hans skarpa öga snart upptäckte Rosinas halmhatt med det enkla

rosenröda bandet omkring, och ännu mer hennes lätta, sväfvande gång, som stack synbart utaf mot de andra damernas besvär att se lediga ut, fast de voro snörda så hårda som pinnar, och att gå väl, fast de hade så trånga skor, att fötterna lågo mångdubbla. Axel ilade dock icke synbarligen emot sitt mål, utan låtsade tvärt om, att endast hazard-vis möta de promenerande, och yttra, de till en början, vänd till hälfts emot Rosina: "Det är i dag ett alltför sömnigt väder!" Några af sällskapet anmärkte väl, att, med ett phlegmatiskt sinne och ett fullkomligt godt samvete, kunde man visst känna sig sömnig, äfven en gudaskön och klar Juli-dag, i godt och muntert sällskap, och att det då verkligen vore bäst att skylla det på vädret. Axels gillande småleende tycktes bejaka anmärkningen; hvilket i hans mening skulle gifva Rosina en hög idé om hans *oändliga indifferens*. Hon tycktes äfven icke förmoda annat och häpnade nästan, när han *en promenant* vände sig till henne och sade, icke utan en viss satirisk blick och brytning i rösten, som han dock genast ångrade och försökte ändra:

— Nu är det för *illa* med eder protégé, min nådiga Fröken!

— Min protégé! — svarade Rosina, rodnande, och var nog barnslig, enfaldig och naturlig, att kasta en flygtig blick bort till Albert, som, tillika

med några andra unga karlar, var ifrigt sysselsatt med carrousel'n.

— Åh nej, — sade Axel, försmädligt leende och följande med ögonen hennes hastiga blick — "Åh nej; jag menar icke unga Albert. Om honom är visst ingen synd, fast han ibland ser högst bedröflig ut, och icke heller bör han med skäl bära namnet af eder protégé.

— Ja, då vet jag icke, hvem Baron menar! — sade Rosina godsint.

— Fröken tror, må hända, att jag ville tala om vår lilla duodece-grefve och brunns hand-lexikon; men icke heller *han* förtjenar detta namn.

— Jag tror ingenting, — svarade Rosina — utan ber blott att få veta, med hvem det är *för illa*, för att få beklaga honom eller henne.

— Jo! — återtog Axel och försökte med våld att tala likgiltigt — Det är för ömkeligt med den stackars arma v. S. Hans mjältsjuka lär nu stigit till fullkomlig galenskap, och detta förefaller mig besynnerligt, ty en enda gång har jag vexlat ett par ord med den karlen, och då tycktes han mig klokare än de så kallade kloka.

— Arma Theodor! — sade Rosina halfhögt, och en tår darrade obemärkt i hennes öga — Jag har nästan icke sett honom på flera dagar. — tillade hon sorgligt — Huru yttrar sig hans galenskap?

— Jo, — sade Axel —, jag säger blott efter, hvad vår lilla, förträffliga Æsculapius, Doctor H., vidt och bredt bevisat och tydt för oss. Han är högst orolig för sin patient, helst som denne sednare på ingen grund vill anses derför, utan svarar, hvar gång läkaren beställsamt frågar honom, att han *mår excellent;* men läkaren påstår deremot, att han vet icke sjelf, huru sjuk han är, att han några dagar var på bättringsväg, men att de *bilieusa vätskorna* eller några andra nu å nyo tagit en ganska hotande vändning, att han väl nu är stilla och i en sorts hemskt lugn, men att detta snart nog utbryter i en paroxysm af verklig galenskap och kanske af raseri.

— Ack, min Gud! Kan detta icke förekommas? — sade Rosina med högsta deltagande — När en läkare så väl kan förutse en sak, borde han väl äfven förmå något till dess afhjelpande.

— Ja, se deruti består knuten. — sade Axel spefullt — Vår goda Galenus, Nikons son, försöker väl hvad han *kan;* men, huru vida detta är mycket eller litet, det vet endast den gode Guden, som allt annat vet, och som ensam förmår räkna *så små ting,* som sandkornen i hafvet. Han (vår Galenus) har flera dagar fjeskat otroligt omkring den stackars ynglingen, så att denne är totalt uppledsen vid honom och har förbjudit honom att sätta foten inom hans dörr. Kanske har Herr v.

S. genom den gamla betjenten, med hvilken Doctorn haft flerfaldiga samtal och consultationer, fått veta, att han (allt vår Galenus) sökt utspeja, hvad det är, som nu så ensamt sysselsätter hans unga herre, och hvad det kan vara, som denne sent och bittida skrifver, men alltid mycket noga inläser i sitt schatull, eller bär på sig, när han går ut.

— Vet man, hvad det är? — frågade Rosina, och hennes läppar darrade af oro och ångest, ty nu först tänkte hon på, att hon i sin ångest och förskräckelse häromdagen lofvat honom att skriftligen få tala till henne, hvilket hon ansåg högst oskyldigt.

— Nej, ingalunda! — genmälte Axel — Doctorn har gjort alla möjliga försök att få veta det, men allt förgäfves. En gång lär han rent utaf frågat honom derom och velat förbjuda honom att skrifva; men då hade v. S. gifvit honom en Meduseblick och vändt honom ryggen, utan att svara honom ett enda ord.

— Arma, olyckliga Theodor! — sade Rosina, och osedda tårar runno ned på de små kinderna under hatten; men dels af deltagande för den beklagansvärda ynglingen, dels af en ovillkorlig önskan att fortsätta sitt samtal med honom, som hon så oändligen älskade, dels af verklig nyfikenhet,

frågade hon Axel, hvarom han och Theodor v. S. kunnat komma i samspråk.

— Jo, det måste jag *berätta.* — sade Axel och tänkte på samma gång för sig sjelf: — "*Berätta*; det kan man ju göra för den aldra likgilltigaste person i verlden, helst när den *ber* derom." Men ack, Axel visste ändå icke, att i sjelfva berättelsen och tonen lägger den talande ofta hela det interesse, som den stumma åhöraren affordrar honom. Således var det ingalunda med köld eller likgilltighet eller kallsinne, utan med lefvande, fulla färger och eldiga, lifliga blickar, som Axel berättade följande, för den uppmärksamma och endast i *Nu'et* lefvande Rosina:

— Vi hade häromdagen en ridande carrousel-quadrille, som ni väl bäst minns, Fröken Rosina, efter eder egen hand utdelade prisen. — Våra ansträngningar voro icke små, som ni äfven torde påminna er, och, om jag var den lyckliga och afundade segervinnaren, så skedde detta åtminstone icke utan någon möda, det måste jag, med all min ridderlighet, bekänna, ty, när carrousel'n var slutad, och jag emottagit min segerkrona från ett par vackra, fast likgilltiga, händer, — tillade han med en liten bugning och en genomträngande blick på Rosina — så var jag förfärligt varm, som hade man dragit mig ur en vulcan. Med min lager omkring min "afundade tinning" sprang jag genast

upp till den friska, härliga källan, som bär sitt sköna namn efter den store Gustaf Adolf, och bad brunns-skänken gifva mig ett halfstopsglas af sin flytande krystall. Just som jag skulle föra det till mina *törstande och längtande* läppar, — fortfor Axel och stödde på orden (ty troligen tänkte han någon bitanka) — "just då" — tillade han snabbt, för att återkomma till berättaretonen — ropade till mig en gammal gumma, som stod stödd på sin krycka, bredvid källan:

— Unga herre, drick icke döden på er så der med flit och för ro skull! Det är en synd, och det är en styggelse att se.

Utan att svara tog jag det lockande, friska vattnet från mina läppar, betraktade de fina perlorna deruti och den förtrollande imman på glasets yta, och, när jag hållit på med detta en stund, vände jag mig om och slog ut vattnet i gräset. "Det var rätt, unga Herre!" — sade gumman och nickade bifall; men då fann jag för godt att upplysa henne om orsaken, *hvarföre* jag hörsammat henne. "Du skall icke tro, min goda gumma, — sade jag — att fruktan för döden, för min helsa, för förkylning och dylikt dref mig att försaka den läskande, lockande drycken; nej, nej, ser du, min helsa känner jag sjelf, den tål ett isbad efter ett svettbad; men ser du, gummalilla, du öppnade mig ett godt tillfälle att öfvervinna mig sjelf och en

brinnande hog, och derför tackar jag dig." När jag uttalat dessa ord, slog man mig på axeln, och, när jag vände mig om, stod den dystra Theodor bakom mig och sade utan alla omsvep: "Jag tycker om dig, du är en *man!* Jag har ännu icke sett ett bedrägligt drag på din panna eller hört en lögn ur din mun. Jag tycker om dig!" I dessa ord låg ett oemotståndligt behag, äfven om jag ansåg dem komma från en vansinnigs mun. Jag besvarade hans handslag och sade ovillkorligt: "Äfven jag tycker om dig och skulle göra det mer, om du vore mindre sluten inom dig sjelf och ville vara med om våra tidsfördrif, efter du är en ung, rask man, du som vi."

— Skulle det gifva mig ett värde i dina ögon? — sade Theodor med ett hånskratt.

— Om icke ett *värde* just, — svarade jag — så skulle det dock bevisa, att du kunde blifva värd den vänskap, som jag känner mig i stånd att hysa för dig, om du icke afsöndrade dig från menniskoslägtet och endast lefde i din egen sjelfskapade verld.

— Och vet du väl, huru *der* ser ut? — frågade han mig. Jag svarade honom, att derom var jag liknöjd, när han tycktes betrakta *min* med så mycket förakt.

— Och föraktar du icke sjelf till en stor del den verld, du lefver uti? — frågade han, och, som

jag ingalunda är af vår Galeni tanke, att man måste disputera och öfverbevisa den arma Theodor om alla hans dårskaper, medgaf jag honom af uppriktigt hjerta, att det fanns åtminstone tre fjerdedelar ondhet mot en fjerdedel godt, här på vår planet, men föreställde honom äfven, att för den stackars fjerdedelen måste man göra något, om icke äfvenväl *den* skall gå oss ur händerna.

— Och hvad tror du väl jag ville hafva af hela din verld, hvars fjerdedel du så älskar och prisar? — frågade han.

— Denna lagerkrona, till exempel, — svarade jag — icke så här ur mina händer, utan om du gjort dig förtjent deraf och sedan fått den på samma sätt som jag.

— Och hvad gjorde du för, att få den? — frågade han, med yttersta likgiltighet.

— Jag red nästan ihjäl en vacker häst, tog tretton ringar, träffade med elfva pilar ett turkhjerta och afhögg ett löst turkhufvud.

Han skrattade med en blandning af hån, förakt och medlidande.

— Och hvem gaf dig belöningen för denna härliga riddarebragd?

— Jag nämnde edert namn, min Fröken! Men se då, då sprang han upp och såg verkligen vansinnig ut.

— *Chut!* — sade han — Nämn icke *dennes* namn!

Det vanhelgas af att uttalas så nära jorden. Ja väl! Jag afundas dig din krona. Kom, gif mig på en stund en af dina ypperliga hästar, att jag må tillkämpa mig en dylik! Kom, kom! — upprepade han och drog mig med sig åt den sidan, der han vet att stallarne äro belägna. Min mening var sannerligen att låta honom sitta upp och försöka sin lycka. Prinsen hade måhända på morgonen ingifvit honom all den skicklighet, som behöfdes; men till min eviga förargelse mötte vi vår lilla plåstergud, och han hade ett otroligt besvär, först att få veta vår plan och sedan att kullkasta den. Han orerade både på Latin och Svenska, lika fånigt båda delarne. Han tog flera bland de äldre herrarne till hjelp, och slutet blef, att Theodor, med en hotande blick och rörelse till den lilla, stackars Doctorn, gick sina färde och har sedan icke synts till, utan håller sig inläst i sina rum.

Just när Axel talat ut, och Rosina ämnade göra en fråga, kom en af brunnsgästerne, en äldre karl, afskedad Major, af den tjocka och korta dimensionen, af den känslolösa och kalla halten; af dessa inskränkta och småaktiga varelser, som äro förtjusta, när de kunna hafva något att berätta, som kan väcka ett ögonblicks uppmärksamhet, emedan de aldrig med egna tillgångar kunna förmå det, och som kunna råka i sjunde himmelen,

om ödet velat, att de spelat *någon*, om än den ringaste och sämsta rollen i sin berättelse, och som mellan hvart ord, hvar stackars tanka alltid lemna ett litet rum, der de kunna få ställa sitt eget obetydliga och eländiga *jag*, af fruktan och erfarenhet, att detta annars alldeles totalt kunde förgätas, likasom en sak, hvilken aldrig funnits och aldrig behöfver finnas. En sådan *liten man* kom nu framspringandes med andan i halsen och mötade hela det stora promenerande sällskapet med följande rapport:

— Nå, nu skall *jag* berätta nytt! Nu slippa vi se den der galningen v. S., som gjort så mycken förargelse vid brunnen! Nu är han instängd och skall snart få kedjor om händer och fötter. *Jag* har hjelpt till att taga honom, och *jag* har många gånger sagt vår lilla dugtiga Doctor, att det skulle så gå, och att det var oförsvarligt att låta honom gå så här lös och ledig, och låta någon hvar darra af fruktan, det han en vacker dag skulle blifva ursinnig. Nu synes åtminstone, att *jag* hade rätt, och *jag* tror sannerligen, utan skryt, att, om inte *jag* hade varit, så — — .

— Så hade vi åtminstone kunnat fått veta, huru det förhåller sig med den arma, olyckliga v. S. — sade Axel, som nu förlorade tålamodet och gjorde sig färdig att sjelf springa bort till Theodors boning, för att skaffa sig underrättelser.

— Nej, håll! — ropade vår Major — Ingen kan bättre upplysa den saken, än *jag*. *Jag* har varit med från början till slut. v. S. är dessutom redan afförd från sin boning, så att der fås ingen upplysning. Nyckeln till hans rum har *jag* här (och han uppvisade triumpherande en rostig nyckel), och, vill nu herrskapet höra, så hör!

— Förb.... pratmakare! — mumlade Axel och var blott stilla för att få reda på saken.

— Jo, mitt Herrskap! — började Majoren — han har nu i flera dagar, som vi alla veta, varit mer än vanligt vurmig, hvarken velat äta, dricka, tala eller svara, och Baron Löwenstern minns väl, hur' besatt han var häromdagen, när han ville ut och rida med all gewalt. Hade *jag* då inte kommit imellan, så —

— Åh, det hör inte hit nu! — anmärkte Axel, föga kruserligt — Tala nu om, hvad som timat i dag, min Major, och icke om den snö, som föll i går!

— Ja väl! — fortfor Majoren — *Jag* har, med ett ord, flera dagar, ja, allt sedan spectakelsaftonen, då han sprang fram och pratade så mycket galenskaper till Fröken L., (Rosina rynkade läppen, men teg) sett, att det skulle gå rasande, *jag* har ofta gjort mig ärende att gå förbi hans fenster, och alltid har han då suttit och skrifvit, som man icke

en gång *får* här vid brunn. En gång stod fenstret på glänt, och då gick jag intill det och frågade, hur' han mådde, i akt och mening att försöka snappa upp något ord af hvad han skref, ty det har *jag* tusen gånger sagt Doctor H. var det *första* han borde skaffa sig upplysning om, för att kunna curera honom; men tror ni mig, mitt Herrskap, han såg bara på mig, arg som en tiger, och bad mig, med respect till sägandes, draga för f—n i våld.

(Flere smålogo, Axel skrattade högt och förnämdligt.)

— Ett par gånger, när han varit frånvarande, — fortfor Majoren — har *jag* och Doctorn försökt att lirka upp hans schatull, men omöjligt och — —

— Det tycker jag, att "jag och Doctorn" skulle låtit bli att befatta sig med! — mumlade Axel i sagta hotfull ton; men Majoren fortfor:

— I dag har han äfven skrifvit hela dagen, utan att smaka en bit mat. Nu föreställde *jag* Doctorn, att det icke längre gick an att gå så sagtmodigt tillväga, och att det var på Doctorns ansvar, och att många af brunnsgästerna voro vettskrämda —

— Ja, det må jag tillstå; — sade Hofrätträdinnan — men, hvad hon ämnade tillägga om sitt lilla förskrämda vett, det fick man icke veta, ty Majoren var kommen i ifver och fortfor:

— Och Doctorn lyssnade verkligen till mina föreställningar, som jag gjorde på brunnssällskapets vägnar. — tillade han med en sjelfförnöjd bock (F—n heller! mumlade Axel otåligt) — Imellertid — fortsatte Majoren — gick jag och Doctorn och några handfasta karlar till honom för en stund sedan. Dörren var händelsevis icke stängd, och, innan han hann skjuta regeln för, voro vi, jag och Doctorn, inne i rummet. Han hade slutat skrifva och var nu sysselsatt att försegla ett stort bref. Som han tycktes se temligen lugn ut, ehuru han icke svarade ett enda ord, när Doctorn frågade honom, huru han mådde, gick vår hederliga Doctor, som ingen poltron är, minsann, fram och ville taga honom i handen, för att känna honom på pulsen. Men se, då var det väl, att *jag* var tillstädes, ty *hast du mej gesehen* gaf den galna v. S. Doctorn en kurril, så att han stod på hufvudet, utropande: "*Der* har du för pulsen, och för att du plågar ihjäl mig, din lymmel!" och, så fort Doctorn krälat sig upp, fick han en dylik påhelsning på andra örat med tillägg af v. S.: "Och se, *der* har du, för att du i min frånvaro lirkat och tummat på mitt schatull och velat förleda min tjenare att förråda sin herre."

— Och hvad fick Majoren sjelf? — frågade Axel spefullt — Ty mig tyckes, att Theodor v. S.

delade så rikligen ut sina håfvor, att det borde räckt till för dem, som stodo och sågo på, äfven.

— Jo, — svarade Majoren dumt — jag fick ansenliga knuffar, när jag skulle vara karlarne behjelplig att taga honom, ty nu var saken icke mer att krusa eller leka med, utan vid Doctorns andra orre sprang jag efter karlarne, som stodo gömda utanföre, och nu är han i förvar uppe i lazarettet, uti läst och tillbommadt rum, med jerngaller för fenstret. Han var arg, så att han bet omkring sig, och sade, att han skulle väl hämnas detta. Brefvet fingo vi icke, ty det stoppade han på sig, och i en knapp vändning fattade han en laddad pistol i handen, som vi icke märkte, och som ingen har vågat taga ifrån honom.

— Har han den ännu? — frågade Axel, förvånad, och med ytterlig harm öfver det våld, man i en dum och vanvettig ifver trott sig böra bruka mot den arma ynglingen.

— Ja visst, ja visst! — svarade Majoren — Och den höll han spänd mot hvem som vågade se på den fickan, der han har brefvet.

— Men jag begriper icke, huru ni fick honom derifrån på det sättet. — anmärkte Axel med stor förundran.

— Jo-o, — sade Majoren, litet flat — det gick så till, att han höll brefvet i hand, och då nappade Doctorn i en blixt från honom brefvet; men

just då tog v. S. pistolen och höll för näsan på Doctorn och ropade: "Släpp brefvet, annars skjuter jag; men gif mig det åter, och jag följer er godvilligt." Den dumma f—n såg icke, att Doctorn genast släppt brefvet på golfvet, så fort v. S. tog åt pistolen. Men sedan *höll han ord*, bara han stoppat hos sig sina scriblerier.

— Ja så, — sade Axel — nu begriper jag alltsammans! — och aflägsnade sig, med sammanbitna tänder och gnistrande ögon, i största skyndsamhet från sällskapet, som efter hand vuxit till en stor mängd.

— Huru mår du, Rosina? Du är likblek! — frågade Albert, sagta och med yttersta deltagande.

— Låt mig tala några ord med dig, hemma hos Tante! — sade hon till Albert — Jag går hem nu. Dröj icke länge!

Detta lät Albert icke säga sig tvänne gånger, utan, när Rosina inkom genom den dörren, som var åt parken, öppnade Albert den, som gick ut åt så kallade gatan. Den, som varit aldrig så kort vid Medevi, förstår nog detta.

— Albert, min goda, snälla Albert! — sade Rosina, gråtande och vridande sina små händer. — Gå för Guds skull och skaffa dig någon underrättelse om den arma Theodor! Man har visst brukat för mycket våld och för dåliga medel. Herre Gud! — sade hon och smälte i tårar — Han

gjorde ju ingen mask emot, fast han satt och skref. Och kanske är *jag*, jag dumma, oförnuftiga flicka, orsaken till hans lidande och hårda behandling. Troligen skref han till mig, den arma, olyckliga Theodor! — tillade hon i half förtviflan.

— Hvaraf kan du tro eller sluta det, min goda, hulda Rosina? — frågade Albert, förvånad.

— Jo, emedan jag lofvat honom det för att trösta honom något litet, och emedan jag hvarken då eller nu finner något ondt deruti.

En gnista af svartsjuka höll på att flamma upp hos Albert; men den släcktes snart, dels af hans förnuft, dels af hans goda hjerta.

— Är det så? — sade han, deltagande — Får jag anföra detta till Doctorn, eller har du något deremot? Denna upplysning kunde må-hända på något sätt mildra deras dumma, orimliga behandlingssätt.

— Gör, huru du vill! — svarade Rosina — Mitt hjerta är rent, och sanningen kan aldrig göra något ondt. Gå, söta Albert, gör hvad du kan, tala med Axel! Äfven han ömmar för den olyckliga, unga Theodor. Ack, de misstaga sig på honom. Han är icke hälften så vansinnig, som de tro.

Dessa sista ord uttalade Rosina för sig sjelf, sedan Albert redan med skyndsamma steg ilat ur rummet. Albert ville gerna på en gång visa Rosina, huru mycket han höll utaf henne, huru ger-

na han ville göra henne till villjes, huru han äfven förmådde hvad han ville, och huru uppbragt han sjelf var öfver Doctorns och Majorens orimliga förfarande mot Theodor, hvilket icke kunde annat än harma hvarje rättsinnig varelse. Han sprang på flera ställen, utan att råka på Doctorn. Man visade honom beständigt, dit Doctorn nyss varit; men slutligen fick han händelsevis från det öppna fenstret af ett rum på nedra botten höra en häftig ordvexling och tyckte sig der känna igen Axels thordönsröst, men äfven Doctorns gnällande kärringstämma. Albert sprang, utan allt besinnande, in i rummet och fann der redan flera af de yngre karlarne vid brunnen församlade, hvilka väntande afhörde en häftig débat imellan Axel och Doctorn.

— Hvad i all verlden ville Herr Baron jag skulle göra? — sade Doctorn, något flat — Han kunde ju skrämt någon af våra nervsvaga damer eller gjort något annat spectakel, och det hade alltid, i Professorns frånvaro, stadnat på min räkning. Jag försäkrar, att fruntimren voro ofantligt rädda för honom, och jag har länge förutsett —

— Jag ger både fruntimren och Herrns förutseende f—n — svarade Axel — och håller mig blott vid saken, som är och förblifver, att karlen på långt när icke är så från sina sinnen, som Herr Doctorn sjelf och hans underläkare, Herr Majoren,

— — — behaga tro. v. S. är i högsta grad mjältsjuk och menniskohatare; men, utan att man retat honom, tror jag aldrig, hans så kallade galenskap brutit ut i raseri.

— Det måste väl Doctorn förstå bättre än Herr Baron Löwenstern! — anmärkte den lilla Majoren, som, osedd af Axel, ökat sällskapet.

Axel vände sig med ett ytterligt förakt till talaren och sade:

— Bekymra sig icke, Herr Major! Här är icke frågan, hvarken om Herrn eller hans *jag*, eller hans mening, eller något, som honom tillhör. Håll sig derföre tyst, ty Herrn har icke med den öfvergifna, ensamma v. S. nu att göra, utan med *mig*, om Herrn klyfver näbb i denna sak.

Majorn muttrade och puttrade helt sagta, men förhöll sig stilla som en mur, och Axel vände sig åter till Doctorn, på hvars förlägna mine man äfven kunde se, att han började draga öronen åt sig.

— Var så god och säg oss, Herr Doctor, med *hvad* har v. S. gifvit anledning till denna våldsamma och, om jag törs säga, oförsvarliga behandling? Han har ju icke ofredat någon, som jag vet, och knappt nog som Majoren der borta i vrån vet. Om han sitter hemma hos sig tyst och stilla och skrifver, när han icke känner sig må illa deraf, så måste man väl hafva någon annan method

att hindra den förmenta skadan, som denna oskyldiga sysselsättning kan åstadkomma, än fängelse och kedjor och dylikt.

— Ja; men han flög ju på mig som en rasande menniska. — sade Doctorn.

— Ja, — svarade Axel, och hans blick lågade af vrede — det kunde äfven händt mig, om någon understått sig att villja bryta sig in i mitt schatull, för att snoka i mina papper, ty deruti lär ingenting stå om Herrns Hippokrates.

— Åh, — sade Doctorn undvikande — det var inte det han blef ond för, utan för att jag tog efter pulsen.

— Ja, — genmälte Axel med samma vreda ton — jag råder icke någon att taga efter min puls, som tagit efter min egendom förut. För den skulle jag möjligtvis hafva samma tractat som v. S.

— Derom är ju icke frågan, — sade Doctorn, något stött och mycket rädd — utan om den galna v. S. och hvad med honom skall företagas. Jag ser gerna, att jag slipper ansvaret, och, villja Herrarne gå upp till honom och sätta honom på fri fot, så är det inte mig emot; men sedan få Herrarne svara för alla följderna.

— Kom, låt oss gå genast! — sade Albert till Axel — Jag skall säga dig något på vägen, — tillade han sagta — som skall sprida ljus i saken

och göra, att Theodor icke tror oss om något ondt.

Flere af de yngre karlarne gjorde sig färdiga att följa med; men, då Axel märkte, att Majoren äfven såg resfärdig ut, vände han sig tvärt till honom och sade:

— Vi undanbedja oss Herr Majorens sällskap! Det är troligen en helt ny upplaga af menniskoansigten, som Herr v. S. nu bör få se, om man skall komma till rätta med honom *på vårt sätt*, som är alldeles motsatsen af Herr Majorens och Herr Doctorns.

— Ja, *jag* tvår mina händer — sade Doctorn, som på det hela var ganska glad att slippa följa med, ty han hade ännu i friskt minne sin sista visite hos v. S. och anade nog, att, om någon skulle få umgälla calaset, så blef det säkert han och hans olyckliga öron.

När de andra unga karlarne gått sin väg för att leta upp Theodor, brummade Doctorn mycket och talade långa rader för Majoren och några flere, om *sjelfklokhet* och ungherrarnes *öfvermod* och om dagens favoritord: Aristokrati, adliga hotelser, näfrätten och feodaltiden, om frihet och jemnlikhet, om despotismen, om inbilskheten, jemförd med den verkliga talenten, om okunnighetens förakt för den *vetenskapliga* bildningen, om *obehöriga* magter och myndigheter, som inblanda sig i

vetenskapliga företag, och om många andra goda saker, som i sig sjelfva voro rika och förträffliga samtalsämnen, men som nu ganska skeft och partiskt afhandlades af vår lilla Galenus, och hvilka alla drefvo för en och samma vind, nämligen Doctorns vrede, öfver att Axel och de andra unga männen velat, det Theodor skulle skötas efter menskligheten och förnuftets lagar, och icke efter läkarekonstens *), emedan hans onda tycktes bestå mer i sinnet än i lekamen. Majoren bejakade och samtyckte till allt, hvad Doctorn behagade yttra, och de kommo nu sjelfva i en sorts brunnsaristokratisk feber och regretterade oändligen mycket, att icke på något sätt kunna blifva brunnsdespoter äfven och kunna med ett enda magtspråk fördrifva alla sådana "öfverflödiga junkrar" som Baron Löwenstern, Grefve H., m. fl., hvilka hvarken drucko vatten eller höllo diet, utan narrade brunnsgästerna att vika derifrån.

— Och som förarga brunnsgästerna, hvilket är så farligt, när man dricker flitigt af Högbrunnens starka vatten, det må jag veta! — tillade Majoren.

— Mycket sannt, — svarade Doctorn — och som bara gå i vägen och slutligen taga magten af auctoriteterna. Men Gud vare lof, — tillade han — jag är snart quitt alltsammans, ty om några

*) Doctor H:s, Nb.

dagar återkommer Professorn, och då slipper jag detta fanders besvär och får återvända till mina andra nyttigare värf på författarebanan.

— Ja, då få vi se på annat, — tillade Majoren — ty, om Professorn vill lyda goda råd, så skickar han Herr v. S. directe till Vadstena, och då skola vederbörande få något till långa näsor.

Men nu vore väl tid att se, huru vederbörande uträttade sitt värf.

Cap. 7.

Unutterable happiness,
Which love alone bestows, and on a favoured few.

Thompson.

På vägen underrättade Albert Axel, om hvad Rosina förtrott honom, och Axel afhörde det med förundran, och de föresatte sig att begagna denna upplysning, om det behöfdes. När de kommo till den lästa dörren, inom hvilken Theodor var instängd, sade Axel sagta:

— Nu gäller det att bära sig klokt åt och å förhand så ställa saken, att v. S. i oss tror sig få se vänner och befriare, och icke fiender och plågare. Vi skola komma ihog hans pistol, som

troligen är laddad, känner jag karlen rätt. Och dessutom är det nödvändigt, att vi icke på minsta sätt komma i tvist med honom, ty då torde vi icke så lätt komma till rätta med honom.

Nu stodo de vid dörren.

— Hollah! — ropade Axel helt högt, oaktadt han sjelf hade nyckeln i handen — Kom genast och öppna denna dörr — ni andra, som hafva nyckeln! Löwenstern och flere andra af Herr v. S—s vänner och försvarare villja slippa in till honom, för att befria honom från vanvettiga menniskors dumma tyranni. Hör ni inte, karlar der borta? — ropade han starkare — Kom hit och öppna genast!

Detta, menade Axel, skulle i förhand bereda Theodor, på hvilka han nu hade att vänta. I rummet hördes icke minsta buller. Albert lyssnade; men det hördes intet. Axel tog nu en nyckel och öppnade jernbommen och sedan låset. Ett ögonblick föll det Axel in, att den olyckliga ynglingen afhändt sig sjelf lifvet, och han blef på en gång glad och förvånad, när han, då dörren small upp, fick se Theodor tyst och stilla, men i en hotande ställning och med spänd pistol, emottaga dem. Flere af de unga herrarne drogo sig litet tillbaka; men Axel ryggade icke ett steg, utan sade tryggt och vänligt:

— God afton, Theodor! Vi hafva kommit hit,

för att fråga, om du icke vill gå hem till dig, eller om du vill rida, då en af mina hästar oändligen gerna står dig till tjenst, eller om du vill gå ut i det vackra sommarvädret, som vi hafva i afton.

— Är detta en ny sorts snara, för att få mitt bref? — sade Theodor långsamt och blickade misstroget på Axel och de andra samt förändrade icke ställning.

— Du kränker oss mycket — svarade Axel — med denna misstanke. Sänk din pistol och gif mig din hand! Du sade sjelf en gång, att du icke sett ett bedrägligt drag på min panna eller hört en lögn gå öfver mina läppar. Nå väl — hvarföre skulle jag börja nu? Tro mig! Ditt bref hafva vi ingen kunskap om, och ännu mindre något att göra med. Lägg nu ifrån dig ditt mordvapen, ty mot oss behöfver du det ingalunda, och följ sedan med mig, ty här är rätt otrefligt.

Theodors hund hade under tiden kommit in och gjort det ena glädjehoppet efter det andra omkring sin herre, slickat hans hand och hviftat med svansen så förnöjdt. Detta tycktes mer än något annat beveka Theodor. Mechaniskt lemnade han Axel pistolen och lät honom, utan att rätt veta huru, föra sig ut ur rummet samt tycktes i allmänhet vara likasom underkufvad af den tjusningskraft, som Axel så oinskränkt utöfvade på

alla, hvilka han hade minsta önskan att behaga eller öfvertala till något. Axel förde Theodor, som var tyst och stum, till den sednares boning. Under vägen gjorde Axel honom uppmärksam på, huru skön den nedgående solen var, och huru härliga de långa aftonskuggorna.

— Ja, naturen är skön, det är onekligt; — sade Theodor — men menniskorna äro vilddjur.

— Icke alla! — svarade Axel —. Likasom naturen stundom är hemsk och afskyvärdt ful, likaså finns det menniskor, som icke äro vilddjur. Min unga cousine, Rosina L. till exempel, hon är väl mer en ängel än ett vilddjur, och hon är väl icke alldeles ensam.

Theodor stadnade plötsligt.

— Ja väl! — *Du*, men ingen mera, skall få nämna hennes namn, ty du talar om henne som jag tänker. Beskydda henne och varna henne för dessa odjur, som gå här i menniskoskepnad! Du, lycklige! Du kan göra det! Jag — jag får icke. Jag har lofvat henne att icke förfölja henne; men jag har utgjutit hela mitt hjerta för henne i detta bref, som de velat beröfva mig, himmelen vet af hvad skäl. Det går ibland rundtomkring för mitt hufvud. Jag vet icke, huru allt är beskaffadt. Jag förstår icke, hvad man vill mig, och hvarföre man icke behandlar mig åtminstone som alla andra, utan tyckes villja inskränka mina medbor-

gerliga fri- och rättigheter *ändå* mer än andras.

— Får jag säga dig det? — frågade Axel, vänskapligt och hjertligt.

— Gerna, om du kan. — svarade Theodor, temligen lugnt.

— Jo, emedan du icke handlar som vi andra menniskor. Du följer troligen dina egna, osynliga idéer, utan att det ringaste bry dig om andras, och, när nu dessa komma i collision med hvarandra, så brytas de ömsesidigt. Du blir uppbragt och förtörnad samt kallar deras fjesk, och äflande, och sjelfklokhet, och myndighet — för *småsinne*, och du har icke så orätt. De åter resa sig i massa öfver att se en individ, som vill gå sin egen väg, utan att hvarken fråga efter menskliga eller gudomliga lagar, utan endast *den*, som naturen uppenbarat inom hans eget bröst, och det kalla de *vansinne*, och, som de äro mängden, och du blott en, villja de försöka att blifva de segrande och mästare öfver dig.

— Ack, de pysslingarne! — De kunna ju ändå aldrig mer än binda mina händer och fötter. De kunna ju icke maka min öfvertygelse en linie ur dess *rail-vay*. De tro mig således vara vansinnig, för att jag icke är som de! — Det är höjden af sjelfkärlek! — sade Theodor, vildt skrattande, ty i hans skratt låg dock något vansinnigt

och hemskt, hvilket äfven hade sin orsak deruti, att hans skratt aldrig kom af löje eller skämt, utan af bittert hån.

— Nu förstår jag någorlunda deras vanmägtiga försök: — tillade han — De tro mig således vansinnig, ha, ha! — Och hvad tro de om sig sjelfva? — Jag har nästan anat något sådant. Jag tror mig ha sagt det en gång till henne, den goda, den sköna, den tjusande, — som lade sin hand på min brännande panna och gjorde det lugnt innanför och lofvade, att hon ville älska mig — evigt — om jag gjorde henne till villjes.

— Lofvade Rosina det? — frågade Axel med yttre lugn, men inre förvåning.

— Ja väl, och hon skall äfven hålla ord, när hon genomläst detta bref.

... Han tog nu upp brefvet, betraktade det mycket noga, vände det på alla sidor, tycktes förlora sig i dess åskådande, och, när detta varat ganska länge, tryckte han det plötsligt till sina läppar och räckte det sedan, med ett mildt och förklaradt leende, till Axel. Axel var villrådig ett ögonblick, om han skulle taga brefvet eller icke. Då utropade Theodor och föll i Axels famn:

— Vän, jag har pröfvat dig! Du ville icke röfva ifrån mig detta kära, olyckliga bref. Jag har en hel minut räckt det till dig, utan att du tagit det. — Du menar ärligt med mig. Du me-

nar mig rätt och väl. Du bedrager mig icke. Du lemnar det till henne, som det tillhör, om jag ber dig derom, eller du säger rätt och slätt — *nej* dertill.

— Jag lemnar henne det gerna, — sade Axel — eller jag för dig till henne, om du vill. Aftonen är icke långt liden. Vi hafva ännu en half timma till aftonringningen. Huru vill du?

Theodor besinnade sig litet; men slutligen tog han en sorgligt dyster uppsyn, skakade tvekande på hufvudet och sade, nedslagen:

— Nej! — Tag du det — och gif henne det! Jag mår icke väl i afton. Jag afskyr dessutom alla dessa spejande och nyfikna blickar. Jag råkade henne dock icke ensam, som sist, och bland andra *kan* jag icke tala till henne. God natt! — Jag lemnar dig brefvet, utan allt misstroende, och går till sängs, ty jag mår illa.

— Vill du icke äta först? — frågade Axel, som anade, att Theodors hela nuvarande illamående blott var hunger och följden af för mycken själsansträngning.

— Jag vet inte. — sade Theodor, tvekande, och såg mycket förvirrad ut i ögonen.

— Vill du gå och äta, allena med mig, — frågade Axel — så gå vi en omväg in till restaurationen och begära vår souper för oss.

— Gerna! — svarade Theodor hastigt — Myc-

ket gerna! — Och han lät nu äfven helt och hållet leda sig af Axel.

Axel begärde bouillon, kall fogel samt annan stärkande och nyttig mat, och på detta drucko ynglherrarne några glas godt portvin, och, då de tömde det sista, log Theodor vänligt åt Axel, räckte honom handen och såg så fullkomligt klok och redig ut, när han sade:

— Tack, Axel! — I morgon kan du väl blifva min gäst på frukost, ty du börjar ju din dag klokt och förnuftigt, med beefsteek och potatoes, och icke med det kalla, förb..... Högbrunnsvattnet. Din diet ämnar jag äfven försöka i morgon, såsom varande en mycket klokare regimé för mig.

— Derom kan jag icke utlåta mig, goda Theodor! — sade Axel — Kanske behöfver din heta, brännande panna, som du så ofta talar om, detta friska, afkylande vatten, som hällans Undiner så lockande inbjuda dig på.

— Kan väl hända; — svarade Theodor, småleende —, men då skola Undinerna hädanefter få besvär med att öfverskölja och uppfriska denna min heta panna, men icke att genomkyla hela min lekamen, som den der bytingen, med Doctors-hatt, funnit för godt att ordinera. — God natt! — tillade han, med ett handslag och en blick, deruti hela hans hjerta låg, och de båda

ynglingarne skiljdes åt. Theodor gick hem till sig, och Axel åt annat håll.

Imellertid hade de andra unga karlarne, som varit Axel följaktiga till Theodors fängelse, skyndat till det öfriga sällskapet, säkra, som de voro, att blifva välkomna med de stora och tillfredsställande nyheter, de hade att berätta. Man larmade grufligt öfver detta äfventyr vid brunnen. Tvänne partier formerade sig, nu som alltid. De unga och de tänkande gillade fullkomligt Axels åtgärder; men flere af de äldre, och alla de sunnförnuftiga dessutom, förfäktade ifrigt Doctorns method. Men alla kommo de öfverens i ett yttrande: "Få se, hvad Professorn säger, när han "kommer hem!" — Ty hvar och en var inom sig säker, att i honom få medhåll för sin sats; ty här, som öfver allt, trodde sig hvardera parten hafva rätt. Hvart man sig vände, hörde man en blandning af följande utrop: "Stackars Theodor! — Kors, en sådan galning, som den v. S.! — Bra gjordt af Löwenstern! — Baron Löwenstern får väl sitta imellan för sin tilltagsenhet och myndighet! — Doctorn är en fuskare! — Doctorn har gjort, hvad han borde! — Doctorn har burit sig åt som en stackare och en vanvetting dessutom! — Doctorn är en ovanligt snäll och skicklig karl! — Doctorn har knappt sundt förnuft!" etc., etc. — Men nästan *alla* instämde i en halfhögt uttalad

och med ett listigt leende bifogad reflexion: "att det var för innerligen rätt åt Majoren." Ty han var bland de menniskor, som unnade ingen annan godt, utan snarare ondt, och nu betalade menniskorna honom med samma mynt. Om Theodors bref och dess innehåll uppgjordes tjogtals med fabler. Somliga sade: "Han är en republican, en folkuppviglare, en missnöjd, han vurmar bara om reformer och ändringar i allt, och i sin galenskap skrifver han öfver det ämnet." — Andra sade: "Han är en poet, han har blifvit galen af läsning och öfverspända idéer, och nu tror han sig vara en Byron, en Victor Hugo, en varelse, som blott med förakt behöfver se ned på det öfriga menniskoslägtet, och som nu skrifvit sitt *anathema* på oss." — Några sade: "Åh nej! Han är väl sämre än så! Han är *bara* en romanförfattare, och galen af förargelse, öfver att alla andra, hvem som vill och drar till, kan vara detsamma, ty det är ändå *det lättaste i verlden* och kommer snart att tillverkas fabriquesmessigt, likasom knappnålar, bomullsgarn och papper," m. m. — Man pratade mycket i det ämnet; men det hö[illegible] hit, hör ingenstädes hän. Sjelfva Theodors skrifvelse, som alla varit otroligt nyfikna på, den visste ingen hvart den tagit vägen. Somliga sade, att han bränt upp den i fängelset (utan eld), andra, att han ätit upp den, och någon sade sig *säkert veta*, att

det helt simpelt var ett bref till hans far, för att få mera pengar. — Menniskorna äro sällan så inventieusa som vid brunnar. — Under tiden hade Albert gått till Rosina och tröstade henne på det bästa sättet, medelst en sannfärdig berättelse om hela förloppet, deruti han satte så väl Theodor som Axel i deras verkliga dager, hvilket äfven djupt inträngde i Rosinas hjerta. O, Axel, Axel! — Menniskorna må döma om dig som de villja! — Till ett mål för en qvinnas häftigaste kärlek, ja, till hennes afgudadyrkan, dertill ämnade dig dock Försynen, ty dina dygder äro *de*, som qvinnan älskar öfver alla andra, och dina fel äro just, dem hon förlåter, tills hon blir nog svag för dig, — att älska äfven dem.

Rosina var högst orolig hela aftonen. Hon kunde icke skilja sina tankar från Theodor och Axel. Hon tackade Albert så vänligt och varmt för hans underrättelser, att han blef helt förtjust; men vid bordet om aftonen svarade hon honom alldeles confust, när han talade till henne, åt icke en enda matbit och hade ögonen oupphörligt häftade på dörren; men ingen Axel kom. Man gick i bönen. På den tänkte Rosina alls inte, men bad Gud inneligen om förlåtelse derför imellanåt. Man gick ur bönen, och, som vädret var ovanligt vackert, föreslogs en längre promenade. Rosina följde mechaniskt och tankspridd med och

vaknade icke upp, förrän — man mötte Axel. Fl-re personer började genast att villja hålla tal om v. S.; men, som det ofta oändligen låg Axel om hjertat att *handla*, men sällan att *haranguera* öfver saken, fann han det icke för godt nu heller, och Axel var bland dem, med hvilka man sällan talade i ämnen, som han *icke* ville tala om; derföre blef nu, mot all förmodan, intet onödigt tal utaf om Theodor, utan om andra likgilltiga saker. Axel närmade sig Rosina. Rosina darrade af ovisst hopp, oviss fruktan. Axel talade till Rosina om någon bagatelle; men, när hon till honom slog upp en rädd blick, mötte hon en betydelsefull sådan hos Axel, och hans läppar rörde sig nästan ohörbart till ett: "Kan jag få tala vid er, min Fröken?"

Nu darrade Rosina af en oro utan like. Hon anade väl, att Axel hade något att säga om Theodor; men hvad kunde det vara? Ogillade han henne? Han såg så sträng och allvarlig ut. Hade han det olycksaliga brefvet, eller endast helsningar från Theodor, eller intetdera, utan förebråelser endast från sig sjelf? Alla dessa frågor gjorde Rosina sig på en gång, i en enda secund, medan hon, lika sagta som Axel frågat, och med en rädd-hoga utan like, svarade:

— "Jag vet icke, huru!"

— Gå några steg framför de andra, eller åt si-

dan, eller till och med bakom dem! — genmälde Axel sagta, men tydligt, ty jag *måste* tala med er.

Rosina lydde. Det är den första *rena*, *verkliga* kärlekens gärd hos qvinnan, lydnad! Lydnad, så vidt hon kan, så vidt icke sjelfva hennes lydnad skulle nedsätta henne i den outsägligen älskades egna ögon. Rosina lydde. Sällskapet var stort, och man gaf just icke akt på, att ofta nog två och två personer halfhögt, och ohörbart för de andra, samtalade. Albert märkte det dock, ty han märkte allt, som rörde Rosina; men på Axel kunde aldrig hans svartsjuka falla: han anade dessutom, att Axel talade om Theodor, och han afstyrde sjelf ett par gånger, att de icke blefvo störda af Stephanie, som var outtröttlig uti att haka sig fast och förfölja Rosina, för att sedan tillegna sig litet af den hyllning, som vankades i hennes grannskap, och för att dessutom kunna säga: "Rosina och jag, jag och Rosina." etc. Men nu föresatte sig unga Albert att *bruler un peu d'encens pour elle*, och då glömde hon *alldeles* bort Rosina.

— Jag har en dépêche till er, Fröken Rosina! — sade Axel, när han trodde sig icke mer behöfva frukta grann-öron — Ni måste genomläsa den och på samma gång besinna, att ett stort ansvar är edert, och att ödet lagt i er hand att verka mycket godt eller mycket ondt för den ar-

sig förvillade Theodor, ty vare det långt ifrån mig att påstå honom vara fullt vid sina sinnen; det är han ingalunda, fast han visst icke är så galen, som småsinnet och fjesket vill inbilla sig och andra. Men akta er, Fröken Rosina! Det är en farlig sak, ni åtagit er, troligen af godhet och medlidande, och qvinnligt ömt deltagande, ty jag vill aldrig tänka mig den fasan, att det kunde vara af lättsinne och hog för att experimentera, huru det skulle vara att äfven räkna en vansinnig bland antalet af edra älskare.

— Axel! Baron Löwenstern! — sade Rosina och vred sina små händer — Tala icke så, jag ber er! Tro mig icke så illa, jag besvär er! Jag har handlat oförsigtigt, barnsligt, mycket illa, jag medgifver det, då jag lånade den minsta uppmärksamhet åt en varelse, som icke hade sina sinnens fullkomliga bruk; men ack, min Gud, hvad mina motiver voro rena och goda! Huru innerlig min hog var, att den arma Theodor i min vänskap skulle finna några ögonblicks lindring i sitt svårmod, och att han i utgjutande af sitt hjerta till en varelse, som icke sköt honom ifrån sig, skulle finna någon liten tillfredsställelse! Ack, jag tyckte denna lilla uppoffring för hans skull var Gud så behaglig, och det fanns ögonblick, — tillade hon, och tårarne föllo så skönt från de hulda ögonen —

då jag trodde mig vara ett redskap i den goda Gudens hand, att öppna hans förvillade ögon på himmelens härlighet, ty i min blindhet och oerfarenhet ansåg jag honom mer villseförd af sitt häftiga, obändiga sinne och sina besynnerliga idéer, än just egentligen af hvad man kallar vansinne. Huru skall jag nu göra, för att hjelpa hvad jag brutit? Säg, säg, goda Baron Axel! Säg blott, och jag *lyder*, ty jag har ingen annan att rådfråga, ingen att vända mig till.

I Rosinas enkla, nästan barnsliga ord var något, som djupt grep in i Axels själ. Han hade för henne känt kärlek, berusning, hjertats slag och blodets svallning. Nu kände han äfven något, som liknade tillgifvenhet, vänskap, broderlig kärlek. I hennes fråga låg på en gång så mycken oskuld, så mycken godhet och begär att rätta sin opinion efter andras bättre, och dessutom låg der så mycket förtroende och tillit till Axel sjelf, att isen omkring hans stolthet smälte, och han sade mildt och med en röst, som Rosina blott en gång eller två, på Ulfsborg, förut hört:

— Rosina, lyd edert rena, goda hjerta! Det vet säkert bättre än jag, huru ni skall behandla den arma ynglingen, som af hela menskligheten, ja, kanske i himmel och på jord icke älskar något föremål i verlden, mer än er.

Dessa ord ljödo som änglaröster i Rosinas hjer-

ta. Så länge man andas och är till, smaka oss lof och pris väl; men ur älsklingens mun — smakar det himmelskt. Hon teg. Det gör man, när man är lycklig, och Rosina var lycklig *just nu*, lyckligare än hon det någonsin varit. Hon teg.

— Tillåt mig en fråga, dyra Rosina! — sade Axel efter en liten stunds tystnad, och hans röst var bruten och ojemn — Säg mig, det är icke nyfikenhet, tro icke det Rosina! Men säg mig, misstager jag mig icke, så — så — (och orden ville icke gerna slippa fram) så känner den arma Theodor ingenting, alldeles ingenting — af edert förhållande till eder cousin, Albert.

Rosina teg, förvånad, eller snarare af förvåning. Axel fortfor med osäker röst:

— Jag fruktar, att Theodor skulle börja att rasa, förtvifla, med ett ord, att ingen finge händer med honom, om någon obehörig person händelsevis underrättade honom derom.

— Ja, om *ryktet* derom, menar väl Baron Axel! — sade Rosina, högt rodnande.

— Rykte eller sanning, likå godt; han skall blifva ursinnig! — svarade Axel häftigt och bittert.

— Ja; men han skall tro mig, — återtog Rosina ifrigt — när jag försäkrar honom, när jag bedyrar honom, att Albert och jag äro goda, inner-

detta

ligen goda vänner, men att vi troligen *aldrig* blifva annat eller något mer.

Axel tvärstadnade ett ögonblick och blickade stum på den högt rodnande Rosina; men; då han besinnade, att detta kunde väcka menniskors uppmärksamhet, fortsatte han gången, utan att på länge säga ett ord; slutligen utbrast han:

— Rosina, för Guds skull, svara mig uppriktigt! Lif eller död kan bero derpå; ljuger du eller talar du sanning?

— Sanning! — svarade Rosina i högsta grad lifligt, men ändå nästan ohörbart — Sanning, i lif och död!

— Rosina! Dig och himmelen vare tack för detta, ljufvaste af alla ord! — sade Axel i stormande förtjusning, och en hel secund låg Rosinas hand vid Axels högt klappande hjerta.

Men nu, just nu kommo talande och frågande och spörjande menniskor — och nu skiljde dessa fjeskiga varelser tvänne hjertan, som voro så nära hvarandra, som så länge längtat till denna tusende gånger omdrömda stund, som ändtligen möttes i en gemensam himmel af kärlek, som — men det lönar icke upprepa allt det paradisiskt sköna, som *menniskorna* nu förstörde för Axel och Rosina.

Axel kunde med möda styra sin harm och få öfverlemna brefvet till Rosina; men ett enda

 sidare, det blef honom alldeles af ödet för-

vägradt. Utan att höra, hvad som sades dem, utan att tänka på hvad de svarade, gingo Axel och Rosina på hvar sitt håll i denna stojande, pratande, skrattande och nojsande flock af brunnsgäster.

Man tog god natt. Man lade sig. Men ingen får veta, hvad Axel och Rosina tänkte, drömde! Har du älskat och varit älskad, min läsare, så vet du det; har du det icke, så kan du aldrig lära dig det. Således icke ett ord derom!

Rosina vaggades i sömn af små glada, leende kärleksgudar och vaknade långt före solen. Tills nu hade hon glömt den arma Theodors bref. Nu föll det henne först i minnet, och, för att något skingra de millioner tankar, som belägrade henne, och som höllo på att göra henne hufvudyr af sällhet och glädje, tog hon brefvet, bröt det och genomläste det, men ack, långt ifrån med den uppmärksamhet, som vi andra villja kosta på den olyckliga ynglingens första, sista, enda utgjutelse af ett brinnande hjerta och en missledd hog till allt godt och ädelt, som ett menniskosinne kan ega, men som, när den kommer i beröring med andra menniskors sminkade laster och dygdomhöljda brott, ser ut som vansinne och galenskap, och *blir det verkligt* slutligen, af sorg och smärta att af ingen blifva förstådd, ingen älskad, ingen gillad och ärad; och hvarföre? Jo, emedan man är bättre, renare, dygdigare än de alla, och allt detta

utan att derföre predika derom, och villja göra proselyter, och villja omvända menskligheten, och villja vara prophet och gudasänd, utan för det man skänker menniskoslägtet sitt tysta förakt, men icke sina allvisa råd och djupsinniga insigter. Kan man bara prata och hålla tal, så säger ingen, att man är galen, man må då tala så mycket galenskaper man vill. Men tig och handla och gå obekymrad om alla andra din stig framåt i lifvet, likasom märkte du dem icke, utan att någonsin göra som de, men utan att någonsin göra dem för när, och man skall snart skaffa dig fri resa till Vadstena, till Danviken, till Bedlam, till Gheel, allt efter localen.

CAP. 8.

Ich habe Ehrfurcht vor der menschlichen Natur; nur die Menschen kann ich nicht mehr lieben.

Schiller.

THEODORS BREF TILL ROSINA.

"Nej, jag kan icke hyckla. Jag vill icke bedraga någon. Jag förmår icke spela rollen af den *likgilltige*, då jag brinner af kärlek; den *ljumma sällskapsvarelsen*, då jag är din älskare i ordets helaste och heligaste bemärkelse; en *främling* för dig, då jag ännu känner intrycket af din hand på min brännande panna! Nej, Rosina! Intet ord af mig får du bland andra menniskor, och ingen benämning af *Fröken* skall till dig någonsin öfvergå mina läppar. Jag kan icke ljuga, icke hyckla; men jag kan dock något — jag kan tiga. Det vill jag för din skull. Fly dig för din skull! Tänk, hur' jag älskar dig! Men till ersättning vill jag skrifva — skrifva — skrifva ur djupet af min själ. Doppa pennan der, och för första gången i mitt lif redogöra för mig, ty det är för *dig*, för en annan mig sjelf. Jag vill stå klar i mina egna ögon, således ock i dina, ty *du* är *jag*, och *jag* är nu blott *du*, lefver blott i dig, för dig

"— af dig. Dör du, så dör jag. Lefver du, så "vill jag lefva; annars vore jag liknöjd, som jag "alltid var, inan jag såg dig. Liknöjd, som jag "var, allt sedan jag minns, allt sedan menniskors "uselhet låg klar för mig, och ser du, det date-"rar sig från samma stund. Vet du, mina ögon, "de voro alltid så öppna, de sågo — de sågo! — "De sågo alltid, hvad man ville de skulle se; de "sågo äfven alltid, hvad man ville dölja, och, ser "du, derföre lärde jag mig att förakta menniskor-"na och hata min tillvarelse bland dem. Om jag "bara varit blind på det ena ögat, som troligen "andra äro, så att jag sluppit se baksidan af tin-"gen! O, hurü ofta har jag icke önskat att kun-"na *tro*, tro menniskorna och tro orakelorden! Men "jag kan ju icke. Menniskorna medgifva ju sjelf-"va, att 'det yppersta budet i lagen', Guds yp-"persta bud är: *Du skall älska Herran din Gud* "*öfver allt annat, och din nästa så som dig sjelf.* "Dessa ord höra de, veta de, upprepa de, predika "de, skrika de; — och just alla dessa, som höra, "veta, upprepa, predika och skrika sig hesa — — "hvad göra de sjelfva? Jo, de älska sig sjelfva "öfver allt annat, Herren sin Gud, när de hafva "tid och komma ihog det, och sin nästa alls inte. "O, jag tycker, att en gång för länge, länge sedan "var jag barn, och trodde hvad man sade mig, "och var lycklig och glad, och älskade Gud och

"verlden och menniskorna; men det är troligen en "dröm, ty jag vet icke, när det skulle varit. Redan i mina aldra spädaste år låg sanningen, den "nakna, fula, hemska, verkliga sanningen för mina "ögon. Och *ändå* blef just *denna* min *gudom*, "den, för hvilken jag offrat allt, för hvilken jag "ville våga lif och död, ja, till och med dig, Ro"sina, ty, skulle jag köpa dig med en lögn — så "afstod jag dig! — Afstå dig! Afgrundstanka, hu"ru kom du för mig? Vik bort! — Jag, kunna af"stå dig! Otanka! — Mitt hufvud svindlar, och "min panna bränner. Jag känner mig som den "tiden, då Rosina *icke* var min, då jag var ensam, "ensam med min afsky för menniskorna. Men nu, "(ty nu är jag åter i nu'et) nu är jag dock något "sonad med det slägtet, ty du är dock en men"niska, emedan änglar icke finnas, men bedragare "de, som villja det påstå. Bedragna eller bedra"gare! Det ena uselt, det andra uslare. Nu må"ste jag ut i luften, den klara, rena, milda som"marluften! I naturen, der ligger sanning och "skönhet och oskuld och allt godt. Så ock hos "dig, ty du är ett barn af naturen. Du hulda, "du rena, du älskvärda! Du är en ros — ty hon "är röd, och bakom det röda ligger ingenting svart. "Du är en lilja, ty hon är hvit, och bakom dess "snö ligger ingen mull. Du är ros och lilja för"enade — urtypen för allt skönt och härligt på

"jorden. Men vet du väl, huru de andra se ut? "Dock, det är synd att skräma dig! Du känner "dem icke, det hörde jag, när du talade om dem. "Du talade om dem *så*, att så när hade jag älskat "dem för din skull. Jag såg en ung man i går, "honom med örnblicken. Jag hörde honom. Han "försvarade lifligt och värdigt rättigheten för en "medborgare att fritt yttra sin mening, antingen "den är sträng eller mild. Jag tyckte om honom. "Det kom en tiggare; *han* snäste bort honom han, "likasom de andra kringstående. Jag afskydde "honom. Men en stund derefter, när han trodde "sig allena, skyndade han fatt tiggaren och gaf ho-"nom en almosa och ett trösteord. Jag tyckte om "honom! Han gjorde, som jag velat göra, om jag "*kunnat;* men jag *kan* icke tala med menniskorna. "De hafva så länge bedragit mig, tills jag slutat "med att ej ens kunna tala till dem. Och när "jag det gör någon gång, då se de så stint på "mig, då lura de på, med hvad de skola narra "mig. Är det icke så? Dock, hvem frågar jag? "Väl icke *dig*, du hulda, du ömma, som aldrig "narrade någon, som lika litet förstår svek och "bedrägeri, som jag, som min trogna Titan. Har "du sett på Titan? Huru bländande hvit han är! "Hvit som ren snö och trogen som — ja, som "hvad? Hvilken trohet står väl alla prof? — Jo, "som *min* emot dig. Det säger allt! — Allt på en

"gång. Nu måste jag ut i morgonluften. Den är "sval och kall. Den skall kyla min brännande pan-"na. Och så skall jag *se* dig! Dricka den för-"tjusningen. Nu går jag!

(En dag längre fram)

"Nu är jag åter här, det vill säga med andra "ord, hos dig. Den tanken, att du skall läsa alla "dessa ord, gör, att jag kysser dem, så snart de "äro skrifna. Men jag ville tala till dig om min "barndom. Men jag kommer aldrig dit. *Du* och "så mycket annat, som ändå är långt ifrån att va-"ra dig, kommer alltid imellan. Det svindlar för "mitt hufvud, när jag vill *börja* tala om en sak; "men *sluta*, det kan jag mycket väl. Allt ligger "dock så klart och redigt för min själ, för mina "tankar; men, när dessa skola iklädas ordens for-"mer, då rusa de om hvarandra och blandas och "förvexlas, somliga fly, och somliga stå qvar; men "de, som äro borta, det är just dem jag ville haf-"va fatt på, och de, som äro qvar, det är just "dem jag ville vara quitt. Förstår du nu detta? "Ser du, jag ville tala om för dig hela mitt lif, "börja med att berätta dig, huru min moder var "för rik, för maklig, att amma sitt barn — skyll-"de på nerver; huru min amma kysste och smek-"te mig, när min far och min mor kom in, men "kastade mig vårdslöst ifrån sig, när de gingo ut, "och tog då sitt eget barn, den lilla Maria. Hu,

"jag vill icke tala om henne! Då var hon liten
"och hjelplös, hon som jag. Sedan blef hon —
"— hu, jag vill icke tänka på henne! Derefter
"fick den förhatliga varelsen Ellika hand om mig.
"Hon åt upp min mat och näp mig, om jag tala-
"de om det för mamma. Hon lemnade mig ensam
"hela långa, mörka natten och åt upp min mat,
"om jag talade om det för mamma. Dessimellan
"sade hon: 'Lilla Herrn får inte ljuga! Fy, det
"är fult och obeskedligt! Ett litet, godt Guds
"barn ljuger aldrig!' Och, när jag klagade på hen-
"ne sannt och rättvist, då sade hon: 'Lilla Herrn
"är en lögnare, en obeskedlig, liten baktalare! Fy,
"det är illa gjordt, det förlåter icke den gode Gu-
"den!' O, hvad jag föraktade henne! Men se,
"jag var ett barn, som ville hafva mat, och en
"stackare, som var rädd att blifva nupen, och der-
"före lärde jag mig tiga. Men snart blef jag stör-
"re. Då tog min moder mig om händer. Hon
"var så god, så god. Men hon sade: 'Du måste
"läsa katechesen; det är Guds ord, som vi alla
"skola lära oss.' Jag frågade, om det var nog ut-
"af med att kunna den utantill, om man slapp föl-
"ja den. Då log hon. Det såg jag, fast hon för-
"sökte dölja det, och den anekdoten talades ofta
"om halfhögt för främmande. En annan gång
"fick jag dock bestämdt veta af min mor, att man
"skulle göra *allt*, ja, *allt* till punkt och pricka,

"som stod i katechesen. 'Du skall inga andra gu-
"dar hafva för mig!' — började hon — 'Så befal-
"ler Gud, — sade hon — och ve öfver den, som
"det öfverträder!' Men min goda mor, hon älska-
"de sitt kaffe, sin vällefnad, sin lilla Theodor, sin
"man, sitt hus; sina glada gäster, sina roliga böc-
"ker, sina vackra arbeten och mycket annat långt
"mer än sin Gud, ty med dessa sysselsatte hon
"sig, om dessa talade hon, på dessa tänkte hon —
"men på sin Gud!!! Jo, en liten stund hvar af-
"ton och en stund på söndagsförmiddagen. Men
"inte alltid då heller! Ty jag minns, att en gång,
"sedan min far slutat predikan, sade min mor
"nästan genast: 'Jag har funderat på, att vi till
"sommaren måste taga upp detta golfvet, fylla
"derunder, drifva om det, måla det och anskaffa
"en tjock, god matta, ty det drar, det har jag al-
"drig känt förr än nu under predikan.' Då kom
"jag ju under fund med, att mamma, icke en gång
"*dessa små stunder*, tänkte på Gud, churu hon
"jemnt predikade den satsen, att jag måste hafva
"Gud för ögonen hvarje stund, hvarje ögonblick
"af mitt lif. Och hon trodde ändå på en Gud,
"som hade en mängd små egenskaper, hvilka *min*
"*Gud* aldrig haft. *Min* Gud! Hör du, min älska-
"de Rosina! Äfvenväl *jag* har en Gud! Men den
"ser icke ut som eder Gud, eller som de andras,
"bättre sagdt, ty *min* Gud skall en gång blifva

"Rosinas Gud, när Rosina blir *min*, och vi båda
"nedfalla i stoftet för det väsende, som jag kal-
"lar Gud. Vet du väl, huru det ser ut? Det har
"ingen form och blott en enda egenskap; men den
"är *allt-innefattande:* — *Rättvisa.* Se, det är egen-
"skapen, och den, som den har, den är gudomen, som
"ingen på jorden har eller hade den fullkomligt, finns
"ingen menniska, som är gud, utan endast *Gud*
"är *gud*, ty Gud ensam är *fullkomligt* rättvis.
"Han straffar och han belönar, icke efter våra
"handlingar, utan efter våra uppsåt och driffjä-
"drarna till dessa. *Mord*, *hat*, *vrede*, allt, *allt* så-
"dant kan han förlåta, ty det är passionens frukt.
"Men skrymteri, hyckleri, lögn och bedrägeri, se
"för dessa har han eld och lågor; men lustgårdar
"och rosor för Rosina och kanske ock för den ar-
"ma Theodor, om icke hans kärlek till Rosina för-
"leder *honom* att äfven blifva en bedragare, ty min
"kärlek, men blott min kärlek, kunde fresta mig.
"Jag låg och tänkte mig härom natten, om du vo-
"re en annans egendom, om jag blott genom *svek*
"kunde förvärfva dig. O, Rosina! här svindlade
"mitt hufvud, här brände min panna, värre än nå-
"gonsin. Jag skyndade ut i den daggiga natten,
"sprang som en ursinnig till ditt fenster, hade så
"när bräckt de svaga rutorna och burit bort dig
"i tid, inan jag skulle blifva en röfvare och kom-
"ma i qvalet mellan dig och mitt rena samvete.

"Men så tänkte jag på, huru ljuft du slumrade, "huru du kanske skulle hatat mig, huru jag lofvat dig att vara stilla och handla försigtigt och "sagtmodigt som andra menniskor. Och jag gick "hem, och jag lade mig; men somna kunde jag icke, kan det aldrig mer. Icke heller äta eller "dricka, bara tänka på dig, på dig. På dig vid "min sida, dig i min famn, dig på tusende sätt. "Nu svindlar mitt hufvud, och min panna bränner, och pulsarne slå, och hjertat bryter ur sin "hägnad. Jag vill ut!"

(Längre fram.)

"Och sedan tog ju min fader mig om händer? "Äfven han predikade de skönaste satser och gaf mig "de härligaste föreskrifter. *Ljuga*, *stjäla*, *bedraga* "voro oerhörda brott, sades mig; men ack, hvar är "den fina gränsen mellan dessa och det tillåtna, det "antagna svek, som äfven de bästa menniskor, äfven "*de*, som tro sig fullkomligt följa gudomliga och "menskliga lagar, bruka mot sina likar? Med harm "och vedervillja märkte jag mången gång, att min "gode fader (ty god är han) icke alltid var sannfärdig i sina uppgifter, att han var artig och förekommande, ja, ödmjuk mot personer, som han afskydde "och föraktade, att han ofta passade på tillfällen till "vinst, då andra deraf fingo förlust, och stundom rättade sig efter conjuncturerna, vid tillfällen, då jag "inom mig kallade det för svek och ett bedräg-

"ligt sätt att spela andras egendom i mina hän-
"der. Jag yttrade min mening och min harm.
"Han skrattade åt båda delarna och sade: 'Du
"lär dig väl med tiden och ute i verlden, att icke
"vara till den graden samvetsgrann, ty då kommer
"du icke långt och finner icke många likstämda.'
"Och jag kom ut i verlden! Och jag förblef lika
"samvetsgrann! Och jag kom *icke* långt! Och jag
"fann *inga* likstämda! Och jag blef kallad en gal-
"ning, en svärmare, en phantast, men lärde mig
"att förakta menniskorna. Se der min vinst af
"att lära känna verlden! Dock, jag träffade ju dig!
"Verlden egde således en diamant, äfven för mig,
"fast hon var höljd med så mycket grus. Men nu
"har jag funnit den och måste medgifva, att myc-
"ket godt finnes på jorden, ty hon bär dig. All
"den kärlek, jag känt mig kunna ega till en mensk-
"lig varelse, som förenade allt, hvad jag kunde
"fordra hos en sådan, har nu concentrerat sig
"hos dig. Du skulle väl kunna säga, att jag icke
"heller känner dig; men vissheten om din fullkom-
"liga renhet, dygd och rikedom på allt godt är
"den enda uppenbarelse jag haft, den enda jag
"tror på, utan att derom vara öfvertygad af mitt
"förnuft. Förstår du? På dig *tror jag blindt*;
"men på intet annat under solen. Bedrag mig
"icke, ty då är det slut med mig! Nu blir här åter
"för varmt. Under den blå himmeln andas jag

"lättare, och bränner min panna mindre. Och "tankarne ordna sig der — och i hufvudet blir "stilla och roligt och lugnt, som i den dygdiges "graf. Jag måste dit ut!"

(Längre fram.)

"Jag läser aldrig igenom, hvad jag skrifver. "Jag minns icke, jag vet icke, om jag nu redogjort "för hela mitt lif. Det var min plan, då jag bör-"jade skrifva till dig; men, om jag fullföljt den "eller icke, det minns jag icke. Åh jo, du vet ju "allt. Jag har ju sagt dig, att en enda gång trod-"de jag mig älska en qvinna, en qvinna, som le-"gat vid samma bröst som jag, som log åt mig i "min barndom, och som jag trodde med samma "modersmjölk insupit samma känslor, samma åsig-"ter som jag. Jag menar Maria, den trolösa, u-"sla Maria. Ledsen vid lifvet och med förloradt "förtroende till mina likar, återvände jag till fä-"dernehuset. Skön, vänlig och lockande emottog "Maria, *icke* sin lefnadströtta vän, *icke* sin broder, "*icke* sin älskling, utan den unga, rika arftagaren, "som för *henne* varit ett parti öfver all förhopp-"ning. Jag lockades in i de fina nät, flickan ka-"stade ut för mig. Så när hade jag fastnat i dem; "men jag fann henne vid en annans bröst, och "borta var förtrollningen, och borta var all tro på "qvinnotro — och jag föraktade äfven henne. Åh "jo, visst har jag sagt dig allt det, ty det inver-

"kade så länge och så mycket på mig. Hennes "trolöshet och bedrägliga smekningar lågo så lif-"ligt för mitt sinne, ända tills jag såg dig; men "då försvunno de. Svärmaren påstår ju, att *kor-"set* skingrar en förtrollning. Nå väl, äfven jag "börjar *tro*. Du är mitt kors, och Maria var min "förtrollning. Förstår du mig? Denna fråga bi-"fogar jag alltid, äfven när jag icke kan få den "besvarad, ty menniskorna förstodo mig än aldrig. "När jag talade om dygd, sådan jag den mig tänk-"te, då logo de. När jag talade om min religion, "då korsade de sig och veko ifrån mig; när jag ta-"lade om min Gud, då häpnade de och hviskade "sinsimellan om atheism och rationalism, och myc-"ket annat, som de sjelfva icke begrepo; när jag ta-"lade om sanning, då förstodo eller fattade de icke "ett ord; om rätt och rättvisa, då ryckte de på ax-"larna och bjödo mig tala sagtare; om frihet, ja då "kommo de fram med så mycket dumheter, så myc-"ket parti-hat, skråanda och småaktigheter, att jag "bevisade dem, huru de af friheten icke begrepo en "bokstaf, när deras egna tankar och idéer lågo bund-"na och fjettrade af fördomar och lånade magt-"språk. Så länge man är fången under sin egen "oförmåga att fatta det rätta och sanna af tingen, "passar det litet eller intet att prata om frihet. "Med ett ord, i hvad ämne jag talade, förstod mig "ingen eller ville ingen förstå mig, och derföre

"lärde jag, hvad de heller icke kunna, jag lärde "mig tiga och vill hädanefter blott tala till dig, "ty du förstod mig genast. Du återgaf mig i samma ögonblick mitt *du*, och i din ton var en genklang af min. Du förstod mig."

"Ibland tycker jag det är, likasom hade Marias barndomssjäl flyktat in i dina sköna former, "ty så förstod mig Maria i mina barndomsår, när "vi lekte tillsammans under jasminhäcken, eller vid "den branta åbrädden. Minns du det, Rosina? Säg, "att du minns det! Jag skulle så gerna villja sammanknyta dig med minnet af min barndom, ty "det var en skön tid, den, då min panna aldrig "brann, mitt hufvud aldrig svindlade, då jag ännu trodde på menniskornas förträfflighet och "Guds öfverseende. Men det var länge sedan, och "kort var den tiden, och tidigt voro mina ögon "öppna, och tingen sågo de snart på deras frånsida, lika så väl som på den smyckade och förgyllda framsidan. Och sedan led jag alltjemnt, "tills jag såg dig."

(Längre fram.)

"Nu vill jag snart lemna dig detta bref, tala "med dig, skåda djupt in i dina sköna, milda ögon och säga dig så mycket, säga dig, att jag varit afundsjuk på honom, den långa bildsköna, stol-

"ta mannen, med örnblicken, som bär sitt hufvud "högre än någon annan, och som väl må det göra, "sedan Rosinas hand lindat lagern om hans djerf-"va, öppna panna. Såg du, huru skön han var "med sin segerkrona? Men du såg honom icke, "när han så härligt beherrskade sig sjelf och sitt "begär. Jag tyckte om honom! — och det gör "jag så sällan. Han tog med våld till sig en gärd "af beundran och, jag ville nästan säga, vördnad, "som jag hittills än aldrig egnade någon. Jag tyc-"ker om honom! Är *han*, hvad hans yttre och nå-"gra drag, jag samlat i mitt minne af hans inre, "tyckes lofva, så är han mer, ja, långt mer än de "mesta. — Jag tycker om honom, jag unnar ho-"nom allt godt, allt, — allt — utom dig. Ha, af-"grundstanke! — — Nej, nu blir det så hett och "oroligt der inom. Hon glöder så, denna panna, "der du en gång äfven åt mig skall fästa en krans, "grön och frisk, som skall göra, att det aldrig mer "bränner, aldrig mer svindlar för detta hufvud, "aldrig mer susar och brusar der, likt vilda stor-"men, och upprörda hafvet, och rasande elden, "och bäfvande jorden. — Ja, likt elementerna i "krig, och deras andar i uppror. — Ja, *der* skall "det *en gång* blifva så lugnt och så stilla, som "lunden i en mild sommarnatt, som källan, när ic-"ke den lättaste vind krusar dess spegel, som hjer-"tat, när det hvilar mot den älskades."

"Och nu, god natt! — I afton vill jag se dig "— vill jag tala med dig. Hör du det, Rosina! — "Jag har nog länge tvingat mig och min önskan, "nog länge lydt din villja; eller huru, min älska- "de? Bör jag icke hafva någon liten lön derför? "— Jo, det nekar du mig icke, — du goda ängel!

Cap. 9.

Det er forbi! — Mit Lys neddalet er,
Og dybest Nat regierer i mitt Hjerte
Al Glaede sover, taust er Haabet her
Alt, alt forstummer! O, kun ej min Smerte!

Rahbeck.

Så slutades denna oordnade och osammanhängande skrifvelse, hvaraf man dock bättre, än af allt annat, lär att känna arten af Theodors svagsinthet. Rosina läste väl detta bref; men andra tankar bestormade henne så mägtigt imellanåt, att hon måste läsa om de halfsansade meningarna många gånger, inan hon fattade den tankan, som den arma Theodor dermed egentligen kunde haft. Icke alltid kunde hon följa gången af hans rastlöst framåt ilande idéer; men med sorg och smärta insåg hon nu först, att den tröst och lin-

dring, hon i sin välmening velat gifva Theodor, förr eller sednare skulle blifva källan till ett nytt lidande, kanske bittrare än alla andra, för den arma, förvillade ynglingen. Att vara mål för en *sådan* kärlek, utan att kunna besvara den med annat än medlidande och välvillja, var för den goda, känsliga flickan ett verkligt straff.

— Om jag ändå kunde älska honom, och min kärlek återgifva honom hans förnuft! — Så hade Rosina stundom tänkt; men det hade varit en förtviflans tanke, som Axels liknöjdhet, och intet annat, alstrat. *Nu* voro alla tankar på Axel af en helt annan, helt ny natur, och med förfärliga färger stod Rosinas oförsigtighet, att gifva minsta näring åt Theodors fruktlösa, varma kärlek, fram för hennes sinne. Heta tårar fuktade hennes kinder, ånger gnagde hennes hjerta, ty oskulden ångrar ofta, utan att ha brutit; och på jorden egde hon ingen, till hvilken hon kunde vända sig i denna brydsamma sak, mer än Axel. Och hvad skulle väl han tycka, tänka och säga? Detta var icke Rosinas minsta bekymmer. Hon förtviflade öfver, att för den enda, hon ville förtro sig till, komma att stå i en tvifvelaktig, tvetydig dager, och allt detta för Axel! — Huru skulle väl *han* kunna inse Rosinas oskyldiga, goda mening, när hon med så mycket deltagande och mildhet mötte den olyckliga och skygga Theodors första ut-

brott af tillgifvenhet, när hon, utan omsvep och tillgjordt pruderie, återgaf honom hans förtroliga *du* och svarade honom i samma naturspråk, som han brukade mot henne? Hvad skulle han tänka, när han genomläste detta hjertfrätande bref, som Rosina dock föresatte sig att visa honom, ty nu var Axel blifven hennes samvete. Men huru skulle den nogräknade, stränga Axel kunna fatta allt detta och förlåta det, och framför allt, huru skulle han kunna afhjelpa det? — Se der ett fritt fält för Rosinas fruktan och tårar och sorgliga betraktelser! Men en soldager eller en solstråle låg dock öfver hvarje tanka, hvarje föremål: *Kärlek af Axel!* — Kanske ett helt lif vid hans sida! Dunkelt och formlöst var väl ännu detta hopp; men det fanns dock, — fanns för första, enda gången!

Morgonen kom, och med den dagens och sällskapslifvets oundvikliga tvång. Ögonen badades med vatten, de lågande kinderna äfven. Theodors bref gömdes sorgfälligt i veeken af klädningen, mod måste repas för allt hvad som kunde hända. En leende, tanklös mine måste anskaffas på ett eller annat sätt. Förställning — förställning — och idel förställning — var här mer af nöden än någonsin, om icke hela brunnssällskapet, som alltid hade ögonen på Rosina, Axel och Theodor, skulle riktas med "en af dagens frågor", som i detta ögonblick gifvit dem mera hufvudbry än al-

la andra, ty vid en brunn lefver man sannerligen mer i nu'et och det närvarande än någonsin annars, och anekdoter och fabler uppspinnas, berättas, tros och förbättras der fortare och behändigare än annorstädes. Att detta framför allt skulle undvikas, var Rosinas första omtanka. All hennes tjusande glädje, när hon tänkte på Axel, all hennes smärta, när hon tänkte på Theodor, — allt detta måste sorgfälligt gömmas och döljas. Icke en gång till Tante Julie ville hon gifva del af något, som rörde Theodor, emedan hon var så svag för Albert, och Albert ville Rosina ogerna se inblandad i allt detta, mer än han redan var det. O, huru skulle icke den arma Theodor lidit, om han vetat, huru himmelsvidt olika det såg ut i Rosinas hjerta, emot hvad han i sin förvillelse föreställt sig! Om han vetat, att, just der han byggt sitt enda kärlekstempel, snart skulle stå blott ruinen deraf, utan *en enda* af de tusende blommor, hans phantasi smyckat det med! Om han vetat, att det enda hjerta, han önskat sig i verlden, det enda hjerta, dit han i sin namnlösa och formlösa bittra smärta flyktat, att detta var fullt, öfverfullt af kärlek till en annan, att ödet stod med en blottad bila öfver hans hufvud, att den snart och på en gång skulle nedfalla öfver alla hans ljufva, ljusa, rosenfärgade, första och enda och sista förhoppningar af lifvet, och allt detta just i ett ö-

gonblick, då han hoppades hafva funnit en hamn för sitt hjerta samt lugn och ro inom sin brännande panna!

O, Gud! — Huru god är du icke, som döljer vår framtid i denna ogenomträngliga slöja, hvilken endast nu'et, och icke en enda blick i förväg, kan genomtränga! Huru mången, som skämtar och ler, skulle icke digna, om han visste, hvad som nästa ögonblick väntade honom! Huru många skulle icke mista all hog, all lefnadslust, om de kunde förutse, hvad framtiden åt dem gömde! O, Gud, huru *god* var du icke, när du gjorde oss så blinda och så kortsynta, men när du, midt i den natt, i hvilken vi vandra, gaf oss hoppet, det rosenknoppfärgade och sköna, till ledstjerna! Hoppet, som är ljuft, äfven när det bedrager oss. hoppet, det milda och tröstande, som räcker oss handen, när vi lemna vaggan, och som icke öfvergifver oss vid sjelfva grafvens brädd! — Ett lif utan hopp! — O, det vore som ett lif med fullt förutseende! — Förfärligt! — — Derföre — lefve hoppet, och bort med all siare-förmåga!

Med klappande hjerta, och tusen orsaker till oro, vandrade Rosina vid Tantens sida ned till brunnen om morgonen. Man drack, man gick, man vred på sin glas-visare, man gäspade litet och sade, att det var en sval morgon. Rosinas

kinder lågade dock af hopp och fruktan, sammanblandade. — Hon såg sig om, såg hit, såg dit, hörde icke, hvad man sade, svarade confust; — men tiden gick framåt, och ändå syntes — ingen Axel, ingen Theodor! — Rosina drog andan, men förundrades. — Men just i dag, till råga på allt annat, var Albert, den goda, älskande Albert, mer än vanligt enträgen och besvärlig, ja, nästan hvad man kunde kalla efterhängsen; åtminstone tyckte Rosina så, ty hennes jemna tankspriddhet och frånvaro af alla sinnen gjorde det för henne omöjligt att hvarken höra eller svara med sans och förnuft, utan hon hade helst önskat att få vara i fred för alla tilltal; men, att stadna hemma, under föregifvande af illamående, det hade hon föresatt sig att aldrig mer göra; hon hade nog blifvit straffad derför. Nu hade hon ingen högre önskan, än att få gå i ro, gång upp, gång ned; men det var alldeles omöjligt. Tante Julie, som annars var så ovanligt litet pratsam, hade hela denna morgon slagit upp sin språklåda om än ett, än ett annat. Stephanie hade otaliga gånger snattrat omkring Rosina. Notarien Algernon hade redan sagt henne sju fadda complimenter på morgonqvisten, åtta satiriska dumheter om brunnssällskapet, och femton skrytsamma saker om sig sjelf. — Hofrättsrådinnan hade både frågat och berättat; — Oncle Jean Jacques

hållit ett litet tal om *"les gens comme il faut"* vid brunn, — och lilla Gref Boden, som aldrig rätt kommit sig för med Rosina sedan den olyckliga bolero aftonen, han citerade i dag, icke en liten bit, utan hela *la revue nocturne* af Sedlitz, öfversatt från Tyskan af Mery & Bathélemy, för den arma Rosina. — Hon hade hört Axel sjunga den en afton och blifvit alldeles förtjust, som man kunde det blifva; men, att *så här*, på fastande mage, med hufvudet fullt af andra tankar, och på en kall och litet dimmig morgon, mellan vattenglasen, pastiller och morseller, menniskor, som pratade om intet, och barn och gubbar, som sålde käppar, och pipskaft, och murklor på trådar, och korgar, och leksaker, att mellan allt detta höra declameras:

A minuit de sa tombe
Le tambour se leve et sort,
Fait sa tournée et marche
Battant la caisse bien fort. etc. *)

äfven med vår lilla excentriska Grefves djupaste och graflikaste röst, var dock för ingen del hvarken imposant eller illusoriskt, och snart begåf det sig, att vid aldra sista versen stirrade

*) Att skaffa sig fortsättningen, recommenderas till hvar och en, som icke känner denna hänförande phantasi af Sedlitz.

Boden så rakt i himmelen, att han icke såg, hvad som försiggick på jorden, och således icke märkte, att en otäck grå pudel, tillhörig en herre från Vestervik, sprang honom i vägen, på hvilken han äfven stupade omkull med all den fart, en så liten person kan få. Då kom han utaf sig, och Rosina slapp mera sådant. Men nu kom en annan plåga, nämligen Albert. Han var visst Rosinas granne vid bordet; men då vågade han aldrig tala om sin kärlek, ty hans fina, blonda hy skulle då genast öfvergått i ett sqvallrande grisdelint, och dertill hade han ingen hog, hvarken för sin egen eller Rosinas skull, på hvilken alltid några dussin manliga och qvinnliga blickar voro fästa. Men *nu* vandrade ju Rosina alldeles ensam, sedan Boden, till mångens innerliga förnöjelse, slutat sin *revue nocturne* med en: peruque för fot! Först skämtade Albert litet öfver den händelsen; men Rosina var i dag otillgänglig för allt skämt. Sedan började han tala om sig och sin kärlek, började *bedja* och *föreställa*, sade sig blifva galen, villja skjuta ihjäl sig, och Gud vet icke hvad, om Rosina fortfore i sitt vägrande. Hon bara teg; slutligen sade hon: "Kära, goda, bästa Albert, — plåga mig inte *i dag!* Inte är det ämne att tala om här, på stora brunnsgången. När vi komma hem en gång, skall jag bevisa dig, huru illa vi passa tillsamman, huru olyckliga vi

skulle blifva. Jag älskar dig med en systers fulla, innerliga tillgifvenhet; var nu nöjd med det så länge och plåga mig inte *i dag!*"

Albert ville svara, ville rifva upp himmel och jord; men nu kom Stephanie till all lycka, och nu var klockan dessutom åtta, och nu kom Tante Julie och hviskade vid Rosina, att hon ville *tala* med henne, i stället för att gå i bönen, och nu vankades ett litet förhör i Tantens rum, af den goda modern, *hvad* Rosina kunde hafva emot hennes stolthet, hennes kära, enda Albert. — Rosina grät och var på vägen att bekänna allt, hvad som låg henne på hjertat, hvaraf Axels uteblifvande *just nu* ingalunda var det minsta; — men nu kom vagnen fram till promenaden. Tante Julie mådde icke rätt bra, ville blifva hemma. Rosina både ville och inte ville göra detsamma. Följden blef äfven som vanligt, när man icke vet, hvilket man vill af tvänne alternativer, ty då blir ofta ett tredje, som man *minst* af allt ville, ens olyckliga lott. Detta inträffade just nu, ty Rosina visste icke huru; men slutet blef ändå, att hon — åkte ut på promenaden, tête à tête med Oncle Jean Jacques, och det var nu säkert, hvad som i detta ögonblick plågade henne mest. Gubben tycktes nu i fjerde gräset och sjunde himmeln, så förnöjd var han åt detta muntra, rörliga brunnslifvet, bland så mycket folk, hvaraf många

"*comme il faut*", och resten "ett rätt artigt, hyggligt och temligen belefvadt folk". — Han höll nu, på sitt sätt och efter sin scala, ett litet loftal öfver hvar och en för Rosina. Axel var väl icke alldeles i gubbens smak. Hans stolthet och sjelfständighet och frisinne bröto något mycket af mot Onclens gamla aristokratiska fördomar och små vanor. Han kunde icke fatta denna blandning af nutids och chevaleresque anda, af popularitet uti idéer och högmod öfver sin gamla hjeltestam, af liberala och demokratiska grundsatser, men aristokratiska, ja nästan despotiska handlingar, — som allt förenades hos Axel. Detta kunde den gamle mannen icke *fatta*, och allt hvad han icke begrep, det klandrade han utan undantag. Rosina afhörde honom tyst och utan särdeles uppmärksamhet, kastade bara då och då fram ett ord, för att hålla conversationen i samma lunk, att den icke måtte öfvergå på persuasions-sidan, hvad neveu'en Albert beträffade. Men, liflig som gubben var, kunde han nog *hoppa* med sina tankar och idéer, och, innan man visste ordet utaf, var han just nätt och jemnt på det capitlet.

— Hvad tänker du på, ma chère Rose? — sade Oncle Jean Jacques med sin hela Fransyska ifver — Leta mig upp en gentilare, hyggligare, hederligare pojke, mer *comme il faut* än Albert! Och rik sedan, mon enfant, — rik! Du förstår ännu

icke värdet, af detta! Nu är du ung och vacker, verlden tyckes ligga öppen för dig. Du är en allt för söt och gentil-flicka, det medgifves; *mais — ça ne dure qu'un jour*, och ett parti, som Albert, bjudes dig kanske aldrig mer; *finns* inte många dessutom, här i vårt arma land. Han förenar ju allt. — Eller hvad fattas honom? — Ung, rik, af våra aldra äldsta och bästa familjer, ser bra ut, godt hufvud, kunnig och temligen stadig, omtyckt och afhållen, hvart han kommer, glad och lätt att lefva med, aldrig trumpen, aldrig misslynt, alltid munter och vid godt lynne. Hvad vill du väl mera önska, ma chére nièce? — —

På detta sättet ömsom haranguerade, ömsom frågade han, men på de gamlas sätt, utan att egentligen afvakta svar, och detta var rätt väl, ty Rosina hade nödgats bejaka hvarje anmärkning, så sann var den, emedan hon icke hade *en enda* invändning emot Albert, mer än den, som hon enssamt icke ville anföra: — att hon älskade en annan af hela sin själ, hela sitt hjerta. Hon teg således, tills vagnen stadnade för dörren. Då drog hon andan.

Ingen Axel, ingen Theodor vid frukosten! Nu började Rosina känna tviflets gräsliga oro, känna denna väntans och längtans demon, som gör, att man icke kan finna ett ögonblicks lugn eller ro. Dagen framflöt långsamt och dödt. Ingen men-

aiska talade om de båda frånvarande, och Rosina vågade icke fråga. Först emot aftonen sade någon löst och liknöjdt: "Baron Löwenstern och Herr v. S. hafva rest från brunnen tidigt i morse." — "Komma de icke åter?" — frågade någon. — "Nej, — svarade den lilla Majoren — de trifvas så väl tillsammans och passa så bra för hvarandra, att de väl följas åt till verldsens ända." — Somliga skrattade åt detta dumma infall, andra hörde det icke eller brydde sig icke derom. Rosina visste icke, hvad hon skulle tro; men hon led outsägligt af denna tyngande ovisshet. Längre fram på aftonen sade någon, att Baron Löwenstern fått angelägen post eller exprès, som förmått honom genast lemna Medevi och afgå med ångfartyget Platen, hvilket denna dag gick från Motala till Carlsborg, och slutligen att v. S., som fattat en särdeles vänskap för honom, följt med, man visste icke huru långt.

Hvad skulle Rosina tro? Huru mycket var verkligt af dessa berättelser, — och alla tillägg dertill om den utländska brudens ankomst till Göteborg, afhemtning etc.? — Men rest var Axel. Det var dock otvifvelaktigt. *Allt* var då således blott en dröm! Och den så kort! — Nu började hennes inre oro att antaga formen af en viss, qväfd förtviflan, och liknöjdhet för allt annat, hvilken ofta är källan till hastiga, brådstörtade beslut hos

lifliga, känsliga varelser, de må dessimellan vara aldrig så förnuftiga och kloka. Hon var till utseendet lugn, men blek som en hamn, och med stirrande torra ögon. Hon hvarken talade eller svarade, utan längtade blott att på sin nattliga bädd få fritt öfverlemna sig åt sina sorgliga tankar. I denna sinnesstämning hemkom Rosina om aftonen. Hon började nu tyst och hastigt att kläda af sig. Mellan hvarje rörelse, hvarje tanka sade hon halfhögt för sig sjelf: "Axel rest! Det var då blott en dröm!" — När hon skulle lägga ifrån sig något på sitt toilettebord, upptäckte hon nu först — ett förségladt bref! Hon tog det med darrande händer och högt klappande hjerta. — Löwensternska vapnet mötte genast hennes forskande blick. Utanskriften var till Rosina, af en vacker manlig hand. Rosina kände just icke mycket Axels handskrift. Rosina var alldeles för mycket förbryllad, att märka en nästan utplånad poststämpel. Med en enda tro, en enda öfvertygelse, ett enda hopp, bröt hon sigillet, — men se! — Hvad föll henne i hand? — Jo, det sista, hon någonsin kunnat ana, nämligen ett bref från, — ja, gissa från hvem? — jo, från — Tante Lisbeth! Rosina var god och älskvärd, det är sannt; men hon var äfven menniska, och dertill en något litet bortskämd flicka, med ganska häftiga känslor stundom. Tante Lisbeths bref flög som en pil i när-

måste vägg, — vi måste, till skam för Rosina, men för sanningens skull, bekänna detta; men till Rosinas ära måste vi äfven medgifva, att hon genast ångrade detta eländiga sätt att yttra sin harm och sina felslagna förhoppningar. Med blygsel öfver sig sjelf och den häftiga lidelse, som kunde förleda henne till ett dylikt opassande utbrott, tog hon genast upp brefvet, och till straff för sin egen häftighet och öfverilning ålade sig Rosina att *genast* och med *eftertanka* och *uppmärksamhet* genomläsa den välmenande gamla Tantens bref, som hon, fastän gumman ovetande, så mycket förolämpat. Hon satte sig på sin bädd och läste följande, hvilket ingalunda var af natur att skingra de moln, som lagt sig öfver Rosinas hela sinne och varelse:

TANTE LISBETHS BREF.

Ullsborg dän — Juni 1835.

"Min sötta Rosina!"

"Tusen tak min sölla Rosina för ditt tjärkomma och sötta bref, dät var så valkomett att Gud "valsigne dig mitt kära barn och det vore gott jag "hade dig här nu i dessa brudsamma tider och "ditt goa biträde ty jag har otrolitt att göra ty "Axel är rest för att hämta sin Fransöska. Derpå "vill jag" — — — — — — — — — —

Här var en lacune i den goda Tantens bref,

föranledd af den väldiga mängd lack, som hon i flera repriser lagt på ett något öppet och förklippt couvert. Lacket rann således in i brefvet och förstörde tvänne högst megtpåliggande ord, nämligen: *voga naken*; hvilka, om man rätt vet att tyda Tante Lisbeths kludder och lägger dem till den förra meningen, ändå gjorde hennes underrättelse om Axels förmenta brud till en blott supposition, och icke, som nu blef händelsen, till en fullkomlig, ovedersäglig visshet, ty så fattade Rosina densamma och undrade ingalunda öfver att Axel gifvit detta förtroende åt Tanten, i anseende till en mängd ekonomiska angelägenheter. Egentligen behöfde vi visst icke anföra mera af Tantens epistolära försök; men, som hon aldrig förr har visat sig som författare (skriftlig nb.) och troligen aldrig mer gör det, vill man, af aktning för denna utomordentliga casus, icke utesluta det öfriga af brefvet, der vår goda Tante, nu som alltid, framlyser i hela glansen af sin välmening, sin obetänksamhet, sin enfald, sin nyfikenhet och sitt olyckliga öde att alltid, med allt detta, ställa illa till och pressa tårar, just ur deras ögon, som hon älskade, och suckar ur deras hjertan. Så här lyder fortsättningen:

"och när hon komer så flötar jag ty här vill jag
"då icke gå män jag vill gärna se hänne först Ty
"det är Det enda jag varit nufiken på i al min dar

"så är det på Axels fru som jag önskat blifvit en
"annan vis Pärson, som jag tokte passa så bra,
"men som Axel aldri vele höra på de öra.

"Gu vet var jag slår ned mina bopålar. dät
"blir väl i någon stad män hvar jag lefver eller dör
"kan du kärresta barn vara saker om det lilla jag
"kan lämna efter mig i löst och fast ty nu behöf-
"ver icke den rika Axel Eller hans barn dät utan
"du som Herrans behag är att vara fatti och ut-
"an utsigt för din sutenering. — här mår Alla
"möke bra. Jumfru Dora har haft ont i bröstet
"hela våren och flera af pigerna Ligga i frossen
"och gickten sätter åt mig min stackare horibelt
"som oftast, och Beata dras visst med vassot.
"Väfvarna går bra. jag har låtit väva mig en fin
"klänning och en till dig som jag håpas du ej för-
"smår efven om du skulle som alla säja gifta dej
"med Albert H. dät gud gifve för dig fattig barn.
"män vår ungdom är icke sådan att de se till dygd
"och duglighet utan baraste rikedom och fägring
"och det senare trytter dig väl ej män så möke
"mera dät förra, ty din Svåger var en rigtig skälm
"och bedragare. Adiö nu min goda Rosina du är
"väl aldeles tröt på mitt långa bref män på dän-
"na långa söndan har jag icke haft annat at göra.
"Alltid din tillgifna vän och

*Tante — Elisabeth ****.*"

"P. S. I söndas var ja på Ekenäs å betalte "visiten. Di hälsa så möket. förlåt slarfvet å ha-"stigheten."

Brefvet föll ur Rosinas hand, och stora heta droppar ur hennes ögon.

— Det är då sannt! Det är då förbi för alltid, denna korta, korta dröm om lycka! — sade hon för sig sjelf, bittert gråtande, och var nu i denna upprörda sinnesstämning, då hon lätt nog, om någon yrkat derpå, kunde tagit den desperata föresatsen att blifva nunna, att lemna slägt och land, eller att blifva en annans maka; Alberts till exempel. Qvinnan har ofta en viss skadeglädje af att, när hon lider häftigt, göra sig ändå olyckligare, blott för att *ändra* sitt lidande, eller för att visa, att äfvenväl *hon* kan styra sjelf sitt öde, eller af Gud vet hvad för desperata skäl; allt nog, de göra så understundom eller hafva åtminstone hog dertill. Rosinas tankar irrade, som en farkost utan styre och mast på ett stormande haf. Hvart hon dem vände — sorg och motgång.

— O, hvad skulle jag väl här, på detta olyckliga ställe! — utbrast hon — Huru lycklig, jemnförelsevis, var jag icke ännu för några veckor sedan, på det lugna, tysta Odensnäs! Jag trifdes då rätt väl med den goda, glada Albert och hade kanske slutligen kunnat vänja mig att anse honom som mitt stöd i lifvet, min herre och min make.

Och verlden har rätt. Och Tante Lisbeth har rätt: *det* hade varit en stor lycka för mig, en lycka, som jag borde tackat Gud för och icke, som nu, kasta ifrån mig, likt ett nyckfullt barn. Men bryta den enda *ed*, det enda *löfte* jag någonsin gjorde *honom*, som borta är för evigt! Nej, det kan jag icke, åtminstone aldrig för mitt eget interesse. Nej, en gång, en gång *"i lifvet eller i döden"*, skall han dock få veta, huru *han* älskades, huru den arma fader- och moderlösa Rosina blott för sin kärlek, sin obelönade trohet till honom, uppoffrade den enda ljusa utsigt, som lifvet bjöd henne någonsin. Men kan jag väl dröja ändå i Alberts moders hus! Ser det icke ut, som ville jag blott vara envis, för att låta bedja mig om något, som jag aldrig ämnat neka? Nej, jag måste bort! Bort från de goda menniskor, som varit så vänliga och ömma mot mig. Men hvart? Redan tvänne gånger har Bertha, den goda Bertha, hjelpt mig ur min förlägenhet; men äfven hon kan ledsna!

Vid denna sista tanka fördubblades hennes tårar; ett minne af Theodor, och allt hvad dermed var förknippadt, gjorde dem ännu bittrare, och hon vred sig med förtviflan på sin lilla bädd. Men just i detta ögonblick sänkte sig ned den stora tröstaren, på sina osynliga, frid-flägtande, sköna vingar.

— Jag vill *bedja Gud*, — sade hon — bedja ho-

som ur djupet af min själ om tröst och råd och kraft att sjelf göra, hvad som är rätt, och sedan om den gudomliga *tro*, att, *hvad som händer mig*, dock är till mitt väl, ty så måste det dock vara.

Hon sammanknäppte sina händer och bad så innerligt: Fader vår, som är i himmelen! Förbarma dig öfver mig, som icke har någon annan fader! Led och styr mina gerningar, och måtte blott ta ditt namn blifva mig en väckelse och en tröst! Måtte jag så vandra på jorden, att jag får komma till dig i himmelen! Måtte jag vara nöjd med din villja och deruti inse eller tro min lycka! Gif, att jag måtte göra mig förtjent af dagligt bröd och någon fröjd i lifvet, annars blir det så tungt att lefva! Och förlåt allt hvad jag bryter, och måtte ditt barn blifva försonligt, om menniskorna skulle villja det något illa, ty hittills hafva de ju endast varit goda och ömma mot mig! *) Och akta och vakta ditt barn för frestaren (o, jag vet, jag vet, huru han kunde se ut!), utan bygg dig ett tempel i mitt hjerta, der du prisas och lofvas evinnerligen! Amen. Hör min bön!

Rosina kände sig helt lugn efter slutad bön. Ännu sväfvade väl flere sorgliga tankar för henne;

---

*) I sin oskyldiga, bittra sorg, glömde hon sina egna syskons förfarande mot sig! — Sköna, himmelska barna-glömska!

men småningom antogo de den orediga formen af föremål, som man blott ser, utan att dervid fästa egentlig uppmärksamhet; slutligen blefvo de allt svagare och otydligare, och snart förlorade de sig i sömnens dimma och drömmarnas trollverld. Rosina sof oskuldens ljufva sömn. Vi villja visst icke störa henne, ty, om sjelfva denna sömnen för ett par timmar kan vara ljuf, så är dess uppvaknande till verklighet och motgångar ofta rätt bitter.

Cap. 10.

Naturen os danede lige,
Og Adel er ikkun en Lyd;
Allene bör Mennesket vige
For höere Visdom og Dyd.

Rahbeck.

Morgonen af denna samma, för Rosina så långa och ängsliga dag, hade Axel helt tidigt fått en exprès, som bad honom genast resa till Motala, för att der möta en person, med hvilken han hade flera oafgjorda angelägenheter. Detta var på sätt och vis en af de så kallade nödvändighetsföretagen, ehuru det ingalunda behagade Axel i detta ögonblick. Men resan tålde intet

uppskof, ty brefskrifvaren kom till Motala, endast för Axels skull, kom på ångfartyget Platen och skulle afgå till Göteborg på detsamma, allt denna samma dag. Klockan var ännu icke fem om morgonen.

— Jag *måste* sköta mina pligter, om någon lycka skall gry för mig! — sade Axel, som gick upp och ned, tankfull, och rökte cigarr, medan vagnen förspändes. Hela hans själ var hos Rosina och i längtan att återse henne. Men han tröstade sig med försakelsens lön, och att hans frånvaro blott skulle dröja några timmar. Han kastade en blick åt Theodors fenster, och med förundran fick han se honom uppe och klädd. Hastigt kom han ut emot Axel.

— Redan så tidigt! — sade Theodor — Jag trodde, det var blott jag, som icke hade ro i dag.

— Jag reser till Motala nu genast för en angelägen affaire. Vill du följa med?

Theodor teg.

Axel hade nästan utan mening gjort sin fråga; men i en hast rann en tanke upp, eller snarare flera, som gjorde, att han önskade, det Theodor ville antåga hans tillbud.

— Jo, kom! — sade Axel — Morgonen är gudaskön! Du har icke varit vid Motala. Du skall icke ångra denna lilla resa. Om några timmar äro vi åter. Jag har mycket att tala med dig om,

som vi kunna hafva ro och tid till, på denna lilla färd. Kom, om icke för annat, så för att visa din sjelfständighet mot vår lilla brunns-tyrann!

Det sista argumentet tog verkligen skruf.

— Ja, men Rosina! — svarade Theodor.

— Ja väl, — sade Axel, och en rodnad, som mer kändes än den syntes, flög öfver Axels drag — Ja väl, hon förkommer icke under tiden. Henne träffa vi, när vi komma åter. Se, der kommer nu min vagn! Hastigt och lustigt beslut, det anstår oss, unga män, som hafva fri vilja, och förmåga att utföra vår fria vilja.

— Jag följer! — sade Theodor, som, utan att veta hvarföre, oemotståndligen drogs till Axel och var likasom uti en förtrollning, ur hvilken han icke ville komma, så snart han var tillsammans med honom. Dessutom var han så ovan, att någon, helst någon sådan som Axel, bemötte honom på detta sätt, fritt och öppet, som en annan vanlig menniska. Axel kände snart sin öfvermagt och sitt välde öfver Theodor, och han föresatte sig att begagna båda delarna till Theodors egen och andras nytta, så vidt det lät sig göra. Ett möte mellan Theodor och Rosina, medan Axel var frånvarande, gick ingalunda in uti Axels idéer, ty han insåg med mycket skäl, att han torde vara ganska nödvändig i och omkring det ögonblicket. Axel hade dessutom en annan plan med Theodor,

ett experiment, som han var öfvertygad skulle göra Theodors sinne stor nytta, och hvars natur och utgång följden snart skall visa.

Imellertid rullade de båda ynglingarne hastigt backe upp, backe ned, alla löfomhöljda och behagliga, vid sidan af den stora blå, spegelklara Källsjön, hvars make i skönhet och egenhet norden icke kan uppvisa. Theodor var förtjust, och dertill bidrog äfven den sköna morgonen och Axels vänliga, lagom glada, lagom allvarliga sällskap. Emot sin vana började Theodor att villja tala om Rosina, och Axel tycktes hvarken söka eller undvika detta ämne, men var på det hela ganska nöjd att få vidröra det, dels emedan det hufvudsakligen sysselsatte alla hans egna tankar, dels för att söka, hvad Rosina angick, att gifva Theodors tankar en annan, något förnuftigare rigtning.

— Jo, jag *måste*, jag *vill* tala med henne allena — sade Theodor, då Axel ganska varsamt försökte att afleda denna önskan, inan den *för mycket* antog formen af en fix idé.

Axel talade om local-omöjligheter m. m. i en mer liknöjd ton, och utan all ifver, öfvertygad, att det vore vapen, som uträttade vida mer än förmaningar. Dessutom var Axel ganska varsam, att hos Theodor uppväcka minsta gnista af någon passion, ty, så länge han var lugn, var han nästan

alldeles klok; men, så snart en känsla af sorg eller glädje, af kärlek eller hat tog öfverhand, var det förbi med hela hans fattning.

— Jo! — sade Theodor, men utan särdeles hetta — Jag skall nog få det. Om icke på annat sätt, så ber jag hennes bror, eller hennes far, ja, till och med hennes moder är jag i stånd att bedja derom.

— Broder, fader, moder! — sade Axel, förvånad — Rosina har ju ingendera!

— Än den gamla zirliga mannen, och den gamla, stela, torra frun, som hon alltid följer med, än den unga ljuslockiga mannen, som är hennes granne vid bordet, och som följer henne som en skugga öfver allt!

Axel smålog; men mot hans villja drogo sig de mörka ögonbrynen tillsammans.

— Och det tror du är hennes broder? Långt derifrån! — sade han.

Men nu reste sig Theodor på en gång, så lång han var, upp i vagnen, och Axel ångrade bittert att ha låtit hänföra sig af sin egen känsla till detta hastiga och ironiska svar.

— Hvad gör du? — sade Axel med låtsadt lugn — Här är ingen ovanlig utsigt. Men, när vi komma uppför backen, skola vi hålla stilla och betrakta Carlsborg genom min kikare.

— Är han icke hennes broder? — sade Theo-

dor häftigt och sjönk åter ned i vagnen — Icke hennes broder! Hvad är han då? Då älskar han henne, ty endast en broder kunde så följa henne, utan att älska henne.

— Nå ja, — svarade Axel stilla — om han det än gör! En älskvärd qvinna kan älskas af många; men, om hon förtjenar denna hyllning, så älskar hon dock endast *en* af de många.

De sista orden utsade Axel med värma, och Theodor var tyst några ögonblick.

— Och om *han* nu vore denna enda! — utropade han med vild smärta, och ögonen gnistrande af harm och svartsjuka.

— Var stilla, Theodor! — bad Axel — Jag har någon anledning att tro, det Rosina *aldrig* besvarat sin unga cousins kärlek, och att hennes hjerta må hända är — alldeles fritt kanske.

— Nej, *mitt* är det! — utbrast Theodor med yttersta passion — Mitt skall det blifva, eller farväl du hela verld, du gröna jord, du blåa himmel! Farväl!

Stilla dig, Theodor! — bad Axel — Sätt dina sköna, goda lefnadsreglor, dina dygdelagar i verkställighet! Sök att bemanna dig med köld och mod och lugn att bära äfven en motgång! Tro mig, förr möter dig ingen medgång i lifvet!

Jag vill försöka att lida allt, trotsa allt, bära hvarje motgång som en man, — svarade Theo-

dor med lågande blick — blott icke den, att Rosina skulle föredraga mig en annan. Blott icke den!

— Ja, för att du icke aktade någon annan i detta ögonblick, — svarade Axel — det är hela orsaken. Men konsten är att stå de svåra profven; de lätta gifva ingen ära.

— O, det var länge sedan jag tog afsked af hoppet om ära! — genmälte Theodor dystert — Men kärlek! Kärlek till henne, genkärlek af henne, se der mitt lifs enda mål, enda ljuspunkt!

— Än om hon plötsligt dog? — frågade Axel.

— Gerna! — svarade Theodor — Då följde jag henne.

— Än om hon — började Axel; men han vågade icke fortsätta: *om hon älskade mig*, utan ändrade meningen och sade — än om hon af pligt och åtskilliga omständigheter hade sett sig tvungen att lofva sin hand och sitt hjerta åt Albert?

— Då bure jag bort henne på mina armar midt för Albert, midt för en hel verld! — genmälte Theodor bestämdt.

— Du talar om omöjligheter; — svarade Axel — du talar om dem, som andra menniskor tala om små lifvets angelägenheter. Just derföre är du så olik andra menniskor, men icke emedan du vill det rätta, det goda, det sanna, ty det är mången, som det vill, men få, som kunna det göra; derföre

tiga de dermed, likasom med sin öfriga Titaniska villja, när menskliga förmågan dock är så oändligt ringa.

Theodor blef stum. Han var icke van vid att blifva tilltalad på detta sätt; att blifva motsagd, och det med så korta och klara och tydligt bevisande ord, att förvåning nu tog öfverhand af den stigande vreden, som i hvart ögonblick var färdig att utbryta. Men i Axels ton låg så mycket lugn, en viss välvillja midt under hans tadel, en framlysande tillgifvenhet för Theodor, som denne hittills alldeles saknat, och med allt detta, en öfverlägsenhet i *allt*, som Theodor mer kände, än Axel sjelf tycktes villja göra gällande.

— Ja du, med ditt kalla, lugna, beräknande temperament, du kan tala om sjelfbeherrskning och stoisk försakelse; — sade Theodor, med något qväfd häftighet — men icke *jag*, *jag*, *jag*, af eld och lågor.

Axel smålog. Det var må hända *första* gången, någon i verlden talat om hans *kalla*, *lugna*, *beräknande* temperament. Det föreföll honom i hast, som han snart äfven torde kunna få beröm för sin *mildhet*, sin *medgörlighet*, sin *qvinnliga godhet* och *ängla-tålamod*, med flera sagtmodiga dygder, som Axel just icke vant sig att räkna bland sina. Dock brydde han sig ingalunda om att för Theodor redogöra för den vulcan med tusen sor-

ters eld, som brann inom *honom*, utan svarade blott:

— Du tror det omöjligt, emedan du aldrig försökt, och, ju längre du uppskjuter försöket, dess svårare blir det; men, ju lifligare och hetare ditt temperament är, jemnfördt med *mitt* och andra menniskors, dess större vore äfven din triumph; och dess säkrare vore du om en segerkrona.

— Af henne, menar du? — frågade Theodor.

— Af henne, af mig, som är din vän, och af verlden, hvaraf individerna väl kunna vara mer och mindre aktningsvärda och sanningsfulla, men hvilkas röst, lof eller tadel, dock merändels är enlig med det verkliga och sanna förhållandet, och slutligen af den tillförlitligaste domaren: af ditt eget medvetande.

— Jag är liknöjd om verlden, — svarade Theodor vresigt — med den har jag brutit redan för länge sedan. Dess bifall eller tadel drifver mig icke ett enda steg fram eller åter. *Min* segerkrona vill jag blott hafva af *en* hand.

— Ja; men dertill fordras, — genmälte Axel — att du skall förtjena den, och att *hon* skall tycka och finna det. Och tro mig, Theodor! Rosina skulle förakta dig och hvarje man, som icke hade mera magt öfver sig, än ett barn eller en — vansinnig.

— Förakta mig! — utropade Theodor vildt och reste sig åter upp i vagnen till sin fulla längd.

— Du hörde icke mitt *om.* — sade Axel och drog honom obemärkt åter ned i vagnssitsen — Du svarar på hälften af mina ord, men icke på den andra. *Fattar* du mig icke, eller *vill* du icke fatta mig, eller *tål* du icke att tala med, utan att man gifver dig rätt i allt? O, hvilken smärta för mig, om du, du, som jag börjat älska, och hvars vän jag kände mig kunna blifva, om du verkligen vore sådan, så oförnuftig, egensinnig och besynnerlig, som de der pysslingarne, Doctorn och Majoren, påstå!

— Du väljer föga dina ord. — sade Theodor, med ögon, gnistrande af vrede.

— Det gör aldrig en sanningens vän, och således hvarken du eller jag. — svarade Axel lugnt och mötte vänligt hans blick med ett af Axels småleenden, som han måste lärt af tjusormen, i hvars gap småfoglarne flyga.

Efter en stunds besinning kastade Theodor sig i Axels famn och utropade, bristande i heta, svällande tårar:

— O Axel, Axel, hvad jag tål af dig, har ännu aldrig en mensklig varelse vågat säga mig!

— Nej, för att du afspisat dem, dels med din häftighet, dels med din öfverlägsenhet, dels med

den fruktan, hvar och en haft att reta dig, emedan du då blef utan sans och förnuft. — sade Axel med värma.

Theodor bara såg på honom, men utan all harm.

— Nu skola vi icke vidröra detta ämne vidare. — sade Axel, småleende — Nu äro vi vid Motala. Nu måste du se dig om och medgifva, att natur och menniskor hafva tillsammans smyckat denna lilla punkt af vårt klot med frikostiga händer. Se, hur' skönt Wettern med sin ljusblå vestra strand ligger och blänker och värmer sig i morgonsolen! Se, hur' stolt Canalen här börjar sin nya bana, likasom ville den säga: *"Här är jag så skön, derföre ville han, den store odödlige med 'Romarevilljan' och Nordmannakraften, hvila här och icke annorstädes."* Se, hur' fliten här dragit ihops sin myrstack, och se der till höger det vackra Bisp-Motala, det trefliga Mohamra och, gent framför oss, det gamla, gråstensmurade Charlottenburg, och längre bort har du det vackra Borensbult med alla dess slussar. Medgif ändå, att här har ögat någon lön för sitt eviga letande efter det sköna!

Theodors många tankar måste verkligen gifva vika för intrycket af den sköna tafla, som här låg utbredd för hans blickar, och Axel hade så mycket derom att orda, under den snabba ned-

färden till Motala, att Theodor icke hann med andakt återkomma till sina grubblerier. När vagnen höll vid gästgifvaregården, hoppade Axel genast derutur och gick fram mot värden, som, med händerna i fickorna på en ljus nankinsrock, stod contemplativ på sin höga trappa. I hvarje Axels later och rörelse framlyste en villja, en hog, ett beslut, en föresats, då Theodor åter liksom af en slump företog allt. Af en händelse tycktes han lemna vagnen, och, lik en drömmande, gick han litet åt höger, litet åt venster, tills han stadnade på ett ställe med ögat häftadt på jorden och med denna obeslutsamma hållning, som bevisar, att man helt och hållet låter leda sig af en annan, åtminstone för ögonblicket. Ingenting är lättare att se, än utaf tvänne resande, hvilken som är den rådande, den styrande och den ställande. Sällan var det så i ögonen fallande som just här, ty, medan Theodor stod förlorad i sina drömmar och phantasier, gjorde Axel upp en hel resplan i samråd med gästgifvaren, som försäkrade, bedyrade, ansvarade och ville våga sin själ och sin hals och till och med sina lösören på, "att Platen icke ankomme ännu på en fem timmar", och att Axel således mycket väl kunde hinna att dessförinnan resa till Vadstena; hvilket han särdeles gerna ville.

-- Men, kommer nu ångfartyget och afgår, me-

dan jag är borta, — sade Axel — och jag icke får tala med den person, för hvilken jag rest hit, så bli jag och min gunstig herre ovänner för all vår tid. Kom bara ihog det!

— Mjukaste tjenare, Herr Baron! — svarade värden — Ja, då vill jag icke heta en ärlig karl, icke heller se en sådan i synen. Herr Baron kan tryggt resa, ty Platen kommer icke på fem timmar ännu, det har jag sagt, och det står jag vid.

Nu sprang Axel till sin besynnerliga reskamrat, för hvilken hela denna sednare färd företogs, och för hvars väl och förbättring Axel velat uppoffra bra mycket; ty med alla sina besynnerligheter och egenheter hade dock Theodor något så intagande, så oemotståndligt intéressérande, och, om det för hans själ stundom var mörkare än för många andra, så fanns dock ljuspunkter hos honom, som man saknade hos de flesta. Axel hade således ett häftigt begär att verka till något godt för honom, och, när han kommit honom nära, slog han honom på axeln och sade:

— Hvad funderar du på, min goda Theodor? Vet du hvad? Ångfartyget kommer icke på länge. Här blir förb... ledsamt att gå och vänta. Har du icke lust att följa mig till Vadstena? Jag har länge haft ett otroligt begär att se den nya

hospitals-inrättningen der. På några timmar är hela resan gjord. Har du lust?

— När jag icke kan få följa *henne*, så vill jag följa *dig*, hvart det ock bär! — svarade Theodor, svärmiskt och svårmodigt leende.

Hästar voro imellertid ombytta, ty för ingen i verlden skyndade man sig sig så, som för Axel, hvart han kom, och menniskor af alla klasser. Han hade, hvart han ock for fram, ett sätt att på en gång göra sig ytterst älskad- och dito fruktad. Värdshusvärdar, kypare, hållkarlar och skjutsbönder glömde alla andra för att täflande passa upp och förekomma Axels minsta önskningar, ty de "kände i luften", att hans vrede var mer fruktansvärd än andras, men äfven hans frikostighet större än andras, och hans vänliga, hjertliga, efter hvar och en afpassade, tilltal hade något så tjusande och intagande, af hvilket äfven dylika personer ovillkorligt drogos till honom och hans interessen.

Som Jehu bar det nu utaf till det gamla Vadstena, der man vid hvart steg påminnes om katholska tiden och alla dess lemningar. Sjelfva gästgifvaregården har en hemsk katholsk sida, och det värsta af allt är, att den Lutherska är inte det ringaste bättre.

— Hvad här är otäckt och ohyggligt! — sade Theodor; men Axel, som ville, att han i en glad

och god stämning skulle genomgå det prof, han ämnade sätta Theodor på, med att se andra vansinniga och besinna det rysliga och hemska i deras öde, gjorde först en liten promenade omkring staden och till det gamla, vackra slottet samt sedan till den nyreparerade, så kallade Blåkyrkan, der de båda ynglingarne beslgo allt, till och med de gigantiska och omaka benen af detta helgon, som man nyss *sport* och *lärt*, att det redan i lifstiden kallades Sanct (!) Brigitta. De glömde icke ens att anmärka den gamla, i trä utskurna, altartaflan, der man, bland en mängd scèner ur Bibeln, äfven ser Nattvarden och endast den lurfviga *röda* peruquen af Judas förrädarens nacke; hvilket är ett högst naivt sätt att framställa den personen. Sedan de sett allt detta, inträdde de i det gamla klostret, som nu mer, på det mest ändamålsenliga sätt, är inrättadt till hospital för vansinniga af alla klasser och af båda könen. Axel låtsade icke märka en viss nedslagenhet, som började råda hos Theodor, ifrån det ögonblick de inkommo på den lästa gården, der det vackra vädret utlockat en hel mängd af dessa olyckliga, som här hafva en fristad, men i sina egna förvillade tankar ett hårdt fängelse. En vaktmästare förde de båda ynglingarne omkring, och de stadnade ofta för att afhöra hans berättelser om dens eller dens olika vansinnighets-symptomer och orsaken dertill.

— Det är en hjertfrätande syn, — sade Axel — att se menskligheten så här i hennes djupaste förnedring och uselhet, och värst af allt är, att det icke endast väcker medlidande, utan äfven en hög grad af förakt hos mig, ty jag frångår aldrig min tro, att de flesta bland dessa vansinniga hade i början, innan deras vurm tog någon öfverhand, kunnat kämpa emot den och besegra den, om de verkligen *velat*. Ett bevis för denna min sats tyckes vara, att så få af den bildade klassen här behöfva söka en tillflykt, då åter de af den lägre, som här vistas, äro, med få undantag, just de eländigaste, just de, som i all sin tid, af fattigdom och brist på omvårdnad, blifvit nekade den lilla uppfostran, som, äfven bland de ringare klasserna, gör så oändligen mycken skilnad på individerna deraf. De flesta här, jag ville hålla vad derom, äro fattiga fader- och moderlösa barn, som gått omkring inom församlingarna, och hvilkas djurlika behandling i de första barnaåren lagt grund, först till det åtlöje, de för sin dumhet, okunnighet och trasighet fått uppbära, och sedan till den fånighet, som blifvit följden deraf, och slutligen till den fullkomliga sinnessvaghet, som sällan i dylika förhållanden uteblifver. Det är en tröst, — sade han, vändande sig till Theodor — att likasom du och jag känna sig *tänkande* och *vetande* bland denna massa af djur i menskliga former, och tacksam mot För-

synen och vårdande föräldrar och lärare måste man blifva i ett sådant här ögonblick, ty hvem *vet*, hvad ditt och mitt häftiga, obändiga lynne kunde tagit för besynnerliga, oberäkneliga vändningar, om icke bildning och den deraf vexande känslan af eget värde, egen kraft, egen förmåga att skapa en god och rätt villja, och att den sedan följa; om icke allt detta lagt tyglarna på oss och lärt oss i tid att binda våra egna passioner och icke låta dem rasa ut, tills andra, våra likar, nödgas binda oss sjelfva.

Theodor stod stum och tankfull, men ytterst stilla och sagtmodig. Han slukade hvarje Axels ord och tycktes lägga dem till sina egna tankar. Han lyssnade noga på berättelserna om de vansinniga och drog ofta föraktligt på axlarna åt deras, som han sade, *eländiga galenskap*. Det var, likasom sökte han att finna *någon*, hvars vansinne han kunde gilla och fatta; men det var omöjligt. Här dansade en omkring dem (och Theodor hade en afgjord afsky för dans), här sjöng en falskt, men med full hals, här skrattade en annan med en förfärligt hemsk häftighet, och Theodor vände sig med vedervillja ifrån dem. I djupet af en mörk gång hörde man en stark och fyllig röst, och de båda ynglingarnes följeslagare sade dem, att det var en af dårarne, som predikade. Detta väckte i hög grad Theodors nyfiken-

het, och han skyndade ditåt, för att snart sjelf få höra predicanten. När Axel sedan kom efter, frågade han, om predikan var uppbygglig; men Theodor drog bara på axlarna och svarade:

— Han pratar bara, som en markatta skulle det göra, om hon hade talförmåga, säger efter, hvad han tycker sig hafva hört från predikstolen, och späckar sitt tal, icke med meningar, men med ord och talesätt ur Bibeln, och citerar mellan hvart ord nummern på bok, capitel och vers utan allt sammanhang eller rimlighet.

Axel kunde icke låta bli att draga på munnen åt Theodors förargelse och felslagna förhoppning, att här träffa något, som kunde göra galenskapen åtminstone förlåtlig, om icke interesse-väckande. Flere af de vansinnigas så kallade *celler* voro lästa, och vaktmästaren förklarade, att dessa voro sådana, som man fruktade kunde tillfoga sig eller andra något ondt. När han vridit om låset och öppnat dörren till en dylik usling, hände icke sällan, att denne kom utrusandes och utfor i svordomar och förbannelser eller ock i vilda, onaturliga skratt, dels af harm att ha varit innesluten i detta fängelse, dels af glädje att se det åter öppnas. Detta väckte Theodors stora fasa.

— Du rättvise gud, — sade han — tänk, om en af dessa är klok, klokare än du och jag, Axel, fast de fåniga, sjelfkloka menniskorna icke fatta och

begripa honom! Tänk, hvilket elände, att så här fullkomligt förlora sin frihet, blott för att man är *mera*, står på en *högre* ståndpunkt, än ens omgifning! O, ve öfver de arma, hvilkas själ är stark, men som skall bindas, emedan kroppen är svag, och emedan hvardagsmenniskans armar äro starka, fast hennes begrepp och fattning äro svaga!

— Ja, om *så* vore händelsen, vore det förfärligt, — sade Axel — men det skola vi snart erfara. Vi skola tala till dem och se, om de kännas vid detta språk af en högre bildning, som dock alltid skall vara deras egen (om denna än är aldrig så öfverlägsen) ett trappsteg närmare, än deras vanliga omgifnings. — Vaktmästaren, som obetydligt förstått af detta samtal, ombads nu att öppna dörren till någon, hvars galenskap vore af de mest besynnerliga och oförklarliga.

— Ja, vasserra, — svarade han — då ska' Herrarne få se på Carlsson. Han inbillar sig vara en prophet, som kunde lära och undervisa hela den öfriga verlden, bara han sluppe ut en gång, och som nu håller långa tal för väggarna, dag och natt.

Detta tycktes äfven väcka Theodors nyfikenhet. Man gick upp och ned genom gångar och trappor, tills man kom till den omtalade Carlssons cell. Så fort dörren öppnades, kom han utrusandes som ett vilddjur emot dem. Axel motade honom, och Theodor gick, med ett utrop af fasa och

rysning, åt sidan, ty nu igenkände han ganska tydligt en af sina scholkamrater, en ovanligt dum och inskränkt varelse, som ofta var ett åtlöje både för sina kamrater och andra, och som redan den tiden visat spår, om icke just af galenskap, åtminstone af fånighet och vettlöshet.

— Nej, den propheten lemna vi i hans värde, har du ingen bättre? — sade Theodor, sedan han gifvit vaktmästaren några riksdaler, för att derför skaffa den olyckliga Carlsson något, som han kunde önska. Vid denna underrättelse blef den usla varelsen så vildt glad, att han nedföll för Theodors och Axels fötter och ville kyssa dem, under idliga utrop af: "Mina nådiga Herrar, mina propheter och allvisa herrar, som gifva mig pengar till snus, tobak och öl, — — och kanske äfven en tår bränvin! — tillade han, hviskande så hemskt.

Theodor och Axel skyndade sig derifrån.

— Finns här ingen, hvars galenskap är rörande och intagande? — frågade Theodor den nu tillkomna, skickliga Hospitals-läkaren, som med nöje visade de unga männen sina olyckliga patienter, helst sedan Axel med en liten vink gifvit honom claven till sitt uppsåt med hela detta besök på ett dårhus i sällskap med den unga v. S.

— Åh jo, — sade Läkaren — det finns visst; men det interesse, de kunna väcka, är så ögon-

blickligt och vanskligt. Det är blott såsom ett norrsken i en mörk natt. Det flammar upp en secund, för att sedan gifva rum åt det svartaste mörker. Dessutom skola vi förgäfves leta efter dylika bland karlarne. Finnas de, så är det bland de qvinnor, som kärlek eller motgångar och sjukdom gjort vansinniga. Man fordrar aldrig så mycket *vetande* af qvinnan, man är dessutom van vid hennes nycker och ombytlighet; derföre verkar icke vansinne hos en qvinna så motbjudande på oss som hos en man. Men, så snart äfven qvinnans vansinne går så långt, att det hindrar henne taga vård om sin yttre menniska, upphör äfven allt det interesse, som hon annars kunde väckt. Och sådana finnas här ganska få, ja, nästan icke mer än en enda.

Han frågade Axel och Theodor, om de ville se henne, och, som de dertill hade stor lust, styrde man kosan till hennes cell. Under vägen berättade Läkaren följande om henne:

— Hon är ännu ung. Hennes fosterföräldrar voro välmående handtverkarfolk; men deras son skulle studera och gjorde det äfven. Som flickan var snäll, väl uppfostrad, vacker och icke en gång fattig, ämnade fosterföräldrarne henne åt sin enda son, som allt ifrån barndomen älskat henne. Hon hade äfven alltid trott sig vara denna sin fosterbroder mer tillgifven än hvarje annan karl, ända

tills han en vacker dag förde en af sina unga vänner från Akademien i huset, och denna, lättsinnig och af börd, till tack för hjertlig gästfrihet, stal flickans hjerta — förförde henne kanske — lemnade henne sedan åt hennes öde, och detta blef vansinne.

Nu voro de vid hennes dörr. Axel var blek som en missdådare. Han trodde sig i hvart ögonblick få se — krukmakarflickan. Han anade, han trodde, han var säker, han var öfvertygad derom, och han ville dock icke vända om, ty han tyckte sig behöfva denna Försynens strafflexa.

Doctorn vred om nyckeln ett par gånger. Axel kände en feberfrossa genomila hela sin varelse. Samvetet stod der så mörkt och talade högt. Angern stod der så blek och visste icke, hvad den ville företaga, visste icke, hvad medel den skulle söka, för att på något upptänkligt sätt kunna godtgöra det brutna. Då är ångern förfärlig, när den söker, söker, söker och aldrig kan *finna*. Aldrig åtminstone omkring *det föremålet*, ehuruväl den kan varna för något annat. Men detta är i ett dylikt ögonblick en svag tröst.

Dessa tankar korsade tvärs igenom Axels hufvud, själ och hjerta, medan Doctorn sagta öppnade dörren, och det var nästan skumt för hans ögon, då han slutligen mechaniskt inträdde i det rum, der han nästan var säker att finna offret för

sin ögonblickliga kärlek och derpå följande eviga köld. Han vågade knappt se upp på den varelse, som satt lutad emot gallerfenstret och sagta vände sig mot de inträdande; men, när han ändtligen sent omsider såg upp, då drog han ett djupt andetag, ty — *det var dock icke hon!* Axel kände sig lättare, just som hans synd varit mindre. Men sådan är menniskan: hon ser och röres af hvad som ligger henne nära; men aflägsna detta föremål något litet, och interesset aftager, med hvarje steg det kommer längre bort. Sinnen äro sinnen, menniskan är menniska, och Axel — är dock endast Axel, och ingen romanhjelte med tjugo dygder och ett tiondedels fel, för att inblanda en droppa natur i en åm af orimligheter.

Cap. 11.

Omätlig och förskräcklig måste vara
Din smärtas' källa; töm den i mitt sköt,
Att någon lindring må beskäras dig!

Nicander.

Rummet, der den olyckliga flickan blifvit insperrad, var ytterst snyggt och med en viss sorgfällighet ordnadt. Öfver en bureau hängde en liten spegel, och på bureau'n lågo några andeliga böcker. Framför fenstergallren hängde ett par netteldukshalsdukar, uppfästa som gardiner, och gallren voro virade med några enkla ängblommor. På ett litet bord låg en knyppeldyna, och flere alnar breda, fina spetsar, ytterst hvita och väl knypplade, hängde redan färdiga. Rummets beklagansvärda egarinna var klädd i en grå tibetsklädning, snygg, men mycket sliten; om halsen hade hon en urblekt, men ren silkesnäsduk, sådana våra eleganta herrar bruka dem, och hennes vackra, bruna hår var enkelt, men ganska ordentligt deladt öfver pannan, och i nacken uppfäst i en tjock, redig fläta. Detta sista bröt särdeles af emot de förfärliga hufvuden, som våra båda resande anmärkt hos de flesta af de vansinniga, ty, likasom för att genast gifva tillkänna oordningen

i det inre deraf, hade de flesta helt och hållet vanvårdat sitt hår, hvilket i allmänhet stämplar de flesta vansinniga och genast, vid första anblicken, ger dem denna prägel af förvirring och förstörelse, som gör dem så vidriga för oss, så kallade kloka och finkammade.

Axel betraktade noga flickan och hela hennes omgifning, och dertill hade han god tid, ty hon på sin sida fixerade honom skarpt och med oafvända blickar, utan att alls förändra sin vridna ställning.

— Huru mår ni, Margareta? — frågade ändtligen Doctorn, sedan han sagta visat Axel och Theodor, huru snyggt och ordentligt allt befanns i detta rum.

— Huru skall jag må, när jag aldrig, aldrig hör utaf honom? — svarade hon långsamt och dystert, allt jemnt betraktande Axel — Slutligen började hon tala, men likasom till sig sjelf, och med en låg, besynnerlig röst:

— Det var en vacker herre, lik min Gudmund, något, men inte mycket — pannan, håret, — men det är mörkare, — ögonen, — nej, nej, sådana ögon som *hans* finnas icke tvänne till i verlden, men lång och smal som *han*, som *han!* Kanske han kan veta något om *honom!*

Nu vände hon sig alldeles till Axel och gick ett par steg emot honom, men tycktes blygas att

tilltala honom. Hon öppnade flera gånger läpparna, och en svag rodnad flög öfver de bleka, men behagliga dragen.

— Är det något, ni önskar veta af mig? — frågade Axel med yttersta deltagade, och med detta svaga, nästan omärkliga, ljufva småleende, som kunde smälta en sten och ingifva förtroende äfven hos en rädd qvinna.

— Ja, — svarade Margareta, nedslående ögonen — jag ville veta, jag ville fråga, om ni, som säkert kommer från — långt bort, om ni icke vet något om *honom*, om *min Gudmund* — nej, nej, icke *min* mer, utan *hennes* Gudmund — hon, den rika, den nya, den lyckliga.

— Nej; — sade Axel medlidsamt — men kanske, om ni säger mig något mera om honom, kunde jag tänka efter, om jag icke hört något.

Man hade under tiden kallat ut läkaren, hvilken annars icke egentligen gillade, att man ingick i tal med de vansinniga, just om föremålet för deras grubblerier. Margareta tycktes nästan veta detta, ty hon såg ofta skyggt åt dörren och talade med en viss ansträngning, helt fort emot sin natur, men troligen för att skynda sig.

— Hvad vill ni veta om *honom*? — frågade hon, och tårar trängde fram i ögonen — Vill ni veta, huru han såg ut? O, han var så skön! I hela vida verlden finns icke hans make. Och så

god, så glad, så redlig, rask och modig, var aldrig rädd för något, visste råd för allt. Och han älskade mig! Ja, det gjorde han! Gud fader sjelf måtte säga mig motsatsen, jag tror det ändå, — och *jag!* jag älskade honom *så*, ja *så* som *jag*, endast *jag* i hela verlden kan älska. För *honom* ville jag vågat lif och salighet. För *honom* ville jag gått jorden omkring med bara fötter och tiggt mitt bröd. För *honom* kunde jag gått i eld, i ett brusande haf. För *honom* vill jag nu *dö*, efter jag inte fick lefva för honom. Se så, — sade hon, och tårarne runno som perlor ned på halsduken — se så, nu vet ni ju allt! Säg nu! Vet ni något om min Gudmund?

— Jag har dock icke fått veta, hvarföre eller huru han lemnade er. — anmärkte Axel, med denna nyfikenhet af rent deltagande, i hvilken äfven blandade sig den öfvertygelsen, att det gjorde Margareta en sorglig fröjd att få tala om sin Gudmund med någon, som visade henne uppmärksamhet och deltagande.

— Nå väl, äfven *det* vill jag tala om. — svarade hon och torkade ögonen med den lilla urblekta halsduken — Han älskade mig så ömt, han var beständigt hos mig, han trifdes ingen annorstädes. Vi lefde af *ett* lif, vi hade blott *en* glädje, *en* sorg. *Allt* var *ett* hos oss. Han lofvade mig — o, han lofvade mig på knä vid min sida —

men nej, jag vill icke säga *hvad*, ty då skulle ni kanske kalla honom för menedare och bedragare och dylikt; men ingen, ingen får tala ett ondt ord om min Gudmund, eller tänka ondt om honom, ty, när han *lofvade*, när han *svor*, i *det ögonblicket*, *då* ämnade han hålla sin ed — men han är icke stark! Det är kanske hans enda fel. Menniskorna och förhållandena böja honom efter sig. Men han är god! O, han är en ängel!

— Och öfvergaf er ändå, arma Margareta! — sade Axel med djup känsla.

— Ja, det gjorde han; — svarade hon — men han *måste* det. Den rika, den nya, den lyckliga, *hon* ville det. Han *måste*. Han sade mig det sjelf, och jag tackade honom äfven för det. Men jag grät — gråt, som aldrig någon grätit förr — och *då* hängde han denna lilla halsduk om mina axlar, för att akta min klädning, som då var ny. Det var *denna!* Jag vill aldrig hafva någon annan, ty den bar jag, när han tog afsked af mig sista gången. Det var hårdt!!! O, min Gud, att man kan öfverlefva somligt!

Hon gick ett steg närmare Axel, i hvars alla drag hon läste det djupaste, det innerligaste deltagande.

— Vet ni, — fortfor hon sagtare — han bar en liten medaillon med mitt hår uti om sin hals. Den hade jag en gång i en ljuf stund bundit dit med

tusende knutar. — Vet, att den fick jag nu *sjelf* lossa och knyta utaf, för att den rika, den nya, den lyckliga icke skulle få se den och fråga, hvad det var. Då kände jag mig villja sjunka ned och *dö*; men, när han sedan aldra sist, just i afskedsstunden, tog ifrån mig sitt portrait, som han gifvit mig lika högtidligt, lika frivilligt som alla sina löften, och som jag emottagit lika godtroget, när han tog det! O, då kände jag, att mitt hjerta brast, och att det blef så mulet för mitt sinne, och så oredigt i mitt hufvud, och så svart för mina ögon! (hon höll upp litet) Sedan har jag icke sett honom! — tillade hon och log med ett af dessa leenden, som förtviflan slutligen alstrar.

— Och ni känner icke den ringaste förbittring eller harm öfver hans otro, ingen afund, ingen känsla af hämnd till henne, den lyckliga? — frågade Axel med yttersta förvåning.

— Nej! — sade Margareta — Han *måste* ju göra, som han gjorde, och jag var icke god nog åt honom. Allt, allt hvad jag kunde gifva honom, var icke en tusendedel af hvad han förtjenade. Visst afundas jag henne, det gör jag visst. Men hämnd! *Hvad* skulle jag hämnas, med hvad, och på hvem? O, hur' han då skulle hafva skäl att förakta mig, och det gör han dock icke *nu*, det vet jag! Skulle han förakta mig för min kärleks skull? O, nej, det är omöjligt! Och hon! Icke hatar jag hen-

ne! Tvärtom, jag knypplar ju spetsar åt henne, som hon skall pryda sig med. De skola täcka hennes barm (ty den *måste* vara skön), och hans läppar skola således någon gång snudda förbi dem. O, 'bara' den enda tanken är himmelsk! 'Den drifver mig att knyppla hela långa sommarnatten.' Ack, jag ville gerna tjena *honom* och henne. Tjena dem, städa åt dem, hålla deras kläder i ordning, ja, bädda åt dem — och — och sköta deras små änglar! O, om jag blott hade en af dem! Den skulle må, som perla i rent guld!

Men nu stirrade hennes tårfulla ögon, och läpparne darrade, och Axel *vågade* icke vidare fortsätta detta ämne, som tycktes uppröra henne alldeles för mycket.

— Jag skall laga, jag får reda på din Gudmund, goda, arma Margareta! — sade Axel och tog hennes kalla hand mellan sina — och, om jag får veta något om honom, så skall jag komma hit och tala om det för dig. Här har du en liten ring! Bär den, och, när du ser den, så kom ihog, att det finns dock ett menskligt hjerta, som ömmar för dig, och som *lofvar*, men verkligt *löfvar*, att icke glömma dig och din begäran, och sitt eget löfte!

Hon tog ringen, tackade, satte den på ett finger — men allt detta gjorde hon likgilltigt och visade endast och allenast lifighet, när han lof-

vade att skaffa henne någon tidning från hennes Gudmund, ty hon kunde *aldrig* vänja sig ifrån att så kalla honom.

— Ack ja! — sade hon, och en viss sorglig glädje lyste i de förgråtna ögonen, som väl förr varit klara och vackra — Ack ja, jag visste nog, att ni skulle vara den rätta. Jag har bedt ett par andra; men de hafva väl glömt det, om man kan glömma något om *Gudmund*. Men ni, min goda, kära Herre, ni ser just ut som *den*, som skall bära mig något budskap från min Gudmund. Helsa honom! Säg honom, att jag — dock nej, säg honom *icke*, huru jag lider, ty då kunde han blifva så ledsen, utan säg honom heldre, att jag mår så bra och älskar honom likasom förr, likasom fordom en "*måndagsafton*", då blir han så glad. Säg honom, att jag knypplar spetsar, som han skall få att gifva henne eller sina små, och säg honom, att sedan ämnar jag virka ett skärp åt honom att hafva, när det är kallt om vintern, så att han icke må frysa. Det skall blifva så vackert. Säg honom det! Och den lilla medaillonen! Ack, om jag kunde återfå den med dess förslitna snodd!

Nu kom Doctorn.

— Farväl, Margareta! — sade Axel — Jag skall *vid Gud* göra hvad du bedt mig om, kosta hvad som helst. Farväl! Gud vare med dig, arma, och hjelpe dig, ty menniskorna förmå bra litet för dig.

Nu lemnade de Margaretas cell.

Theodor hade varit en stum åskådare och åhörare af denna scène, och Margareta tycktes icke en gång märkt honom; men hvarje hennes ord hade trängt in i hans innersta och der väckt en sällsam känsla af blygsel öfver all den kärlek, all den försakelse och resignation, som här uppenbarade sig för honom, och han var klok nog att sjelf inse, på hvilken höjd den arma Margareta stod, jemnförd med honom sjelf. Men han sade intet. Männerna blifva stumma, när de någon gång se sig öfverträffade af en arm qvinna, äfven när det är i kärlek och försakelse, vid hvilket de dock borde vara vana.

Under nedgåendet samtalade Axel och Doctorn ifrigt om Margareta.

— Men hon *är* ju icke galen! — sade Axel — Det är ju förfärligt att insperra denna arma varelse här. Hon är ju så klok, så redig som någon af oss.

— Så tyckte äfven jag i början; — sade läkaren — men besinna, att *han*, hennes Gudmund, är det enda i hela vida verlden, som sysselsätter henne! Hon är död för allt annat. Hon hör, ser, fattar, tänker sig icke något utom honom.

— Ja; men hon är ju så snygg, så ordentligt klädd, blott *det* tyckes bevisa en viss eftertanka — anmärkte Axel,

— Alldeles icke! — genmälte Doctorn — Detta gör hon blott, emedan hon först och främst är invänd dervid, och sedan, för det hon hvar dag väntar sin Gudmund, som hon ändå tror skall komma förr eller sednare. När hon lägger sig om aftonen, ber hon Gud, men icke för sig, utan för honom, den trolöse. När hon sofver, nämner hon ofta hans namn, beledsagadt med smekord och välsignelser. När hon vaknar, frågar hon alltid, om han låtit höra utaf sig, medan hon sof. Äter hon någonsin en smula, som smakar henne, så ber hon, att man skall gömma deraf, i fall han skulle komma. Arbetar hon, så är det åt honom, annars är det rent af omöjligt att få henne till något göromål. Hon kan väl börja, men slutar genast. Tror hon deremot, att det är till honom, så har hon en förvånande arbetsflit och förmåga samt mycken skicklighet och god smak. Då går det så fort och blir alltid ganska vackert. Går hon till fenstret, så är det icke af vanlig qvinno-nyfikenhet, utan för att se, om *han* icke kommer. Allt hvad som annars sker här i verlden, bryr hon sig icke det ringaste om. Hon lär fordom tyckt mycket om musik. Jag har äfven försökt att dermed locka till mig hennes uppmärksamhet; men det slog *så* ut, att hvad hon hörde, som hon icke förut hört sin Gudmund sjunga, det brydde hon sig icke om, och, valde jag händelsevis något af detta,

så föll hon i häftig gråt, bad mig för Guds skull upphöra, sade, att det plågade henne outsägligen att höra *någon annan* ens *bjuda till* att sjunga *hans sånger*, då man väl visste, att *blott han* kunde sjunga dem *så*, att de voro vackra. Jag har försökt *allt*, det vet jag, för denna arma flicka; — fortfor läkaren — men hon är verkligen vansinnig och eger förnuft, endast och allenast för sin kärlek, men inte för något annat.

— Men hvar är detta missfoster, detta vilddjur, som bräckt ett *sådant* hjerta? — frågade Theodor, som för första gången på länge bröt sin envisa tystnad.

Axels kinder färgades af ångerns rodnad, dels emedan han tog till sig sjelf en del af detta utrop, dels emedan han icke redan gjort samma fråga, då hans tanka dock sannerligen var, att hålla sitt löfte till Margareta.

— Ack, kalla honom icke så, min Herre! — sade Doctorn, småleende — Han är en vanlig menniska. Af så beskaffade vilddjur är verlden full, — som leka med ett qvinnohjerta och sina eder.

Theodor knöt handen trotsigt och hotande, medan Axel tog någon reda på denna Gudmund, som varit så älskad, och hvars namn väl uttalades tusende gånger om dagen inom dessa grå Vadstena klostermurar, som så mången suck och

klagan hört, och som *nu*, hemska och hotande för hvar och en, äfven för den *klokaste*, lågo bakom våra unga, vandrande vänner.

Axel talade äfven om detta och bad Doctorn, med en liten vink, förlåta, att han gjorde Theodor endast uppmärksam på det afskyväckande och förfärliga af en dylik bostad, men icke på den ömma omvårdnad, med hvilken de vansinniga skötas, eller den ordning och snygghet, som råder i denna förträffliga hospitals-inrättning, eller det ändamålsenliga sätt, på hvilket allt derstädes är inrättadt. Nej, icke en enda af de många goda åtgärder, som allmän och enskild förtjenst har vidtagit, blef mål för Axels reflexioner, men väl nödvändigheten för hvar och en, att så mycket lägga band på sina passioner, att de icke taga välde öfver vårt förnuft och slutligen föra oss — — dit!

Theodor teg och begrundade, och, när de, vid en flaska godt vin, tagit afsked af och tackat sin ledsagare, den förtjenstfulla hospitals-läkaren, bar det hastigt utaf på återvägen till Motala. Axel såg nu först på klockan. Tankar på Theodor, hospitalet och Margareta hade alldeles kommit honom att glömma tiden, och Platen, och mötet med den omtalade personen, och alla de affairer, som då skulle uppgöras.

— Låt nu gå friskt ur hand! — sade han till

sin Max, som vi känna af gammalt, men som nu, sedan han följt sin unga husbonde i så många år och så många land, alldeles vuxit ifrån jockey-namnet och nu helt simpelt kallades Berggren. — Låt nu gå, kära Berggren, ty af de fem timmar, som vår goda värd i Motala lofvade oss på sin gästgifvare-ära, är nu icke mycket igen.

Theodor var ovanligt tyst och stilla, och Axel trodde sig, till sin stora tillfredsställelse, märka, att han verkligen försökte kufva sitt oroliga sinne och började, "som man säger", draga öronen åt sig, hvilket just var ändamålet med hela Axels resa till Vadstena; ty, för att sköta en så beskaffad sinnessvag, som Theodor, ville det nästan mera vänskap, deltagande och menniskokännedom till, än egentlig läkarekonst och medicinsk skicklighet. Axel ville lifligt väcka Theodor på fasan af att *vara* och äfven att *vara ansedd* för vansinnig, i den fulla öfvertygelsen, att ännu var han det icke så mycket, att icke eget motarbetande skulle blifva ett mägtigt hinder för dess utbrytande. Axel hade i alla tider och i alla skiften haft en stor böjelse att hjelpa sina likar, helst sådana, som andra öfvergifvit, och som voro i särdeles brydsam och förtviflad belägenhet. För Axels storsinne var det då alltid en sorts storartad fröjd, att *kunna* göra, hvad andra icke kunnat. Axel ville herraka, jemväl i det goda. Han var

och han kände sig mängden öfverlägsen, derföre handlade han äfven sällan som mängden. Fordom hade han väl, någon gång, handlat litet sämre än den så kallade mängden, hvaraf individerna dock sällan visa mera än den vackra sidan; men *nu* måste äfven hans ovänner (ty dylika hade Axel, det förstår sig) icke ens neka, att *mängden* skulle skattat sig lycklig, om den kunnat uppvisa många flera af samma halt som Axel. Men det besväret slipper mängden. Axel rådfrågade ingen, men valde ofta på eget beråd ganska branta och slippriga vägar, för att genast nå målet för sina djerfva planer. I en orolig tid, — i en tid af jäsning och söndring i meningar — huru lyckligt skulle icke det parti hafva ansett sig, som kunnat räkna Axel på sin sida, ty hans förmåga, hans ihärdighet och hans stora, oöfvervinnerliga, af moder natur skänkta konst att öfvertyga andra, att bevisa dem rättmätigheten af sina företag och billigheten af sina fordringar, samt den oemotståndliga tjusningskraft, som samma allmagt så rikligen utrustat honom med, och hvarmed han, om han ville, kunde öfvertala och förmå de finaste och de råaste menniskor att ingå i sina idéer; — allt detta hade troligen gjort honom till en pelare för hvilket parti, som kunde skrutit af att dela hans tänkesätt. Men nu, *i dessa tider,* var Axel öfver att sälla sig till något

visst skrå eller mun-parti, utan ville det *rätta*, bjöd till att utforska, hvar detta egentligen låg begrafvet i hvarje sak, och försökte, sedan han en gång trott sig finna det, att på allt sätt befordra det samt hålla det i ljus och dager. Derföre vill man likväl ingalunda påstå, att Axel alltid råkade på denna philosophiska sten: — det *rätta* i hvarje sak. Nej, långt derifrån! — Axel var och förblef dock alltid — Axel och hänfördes ganska ofta af sina häftiga, lifliga sinnen, och *då* — är man ganska jäfvig, churu man ofta tror sig vis och rättvis som en Solon. — Med ett ord: Axel trodde sig se, att ingen annan förstod sig på Theodor, derföre ville han bota honom *sjelf*. Få nu se, huru han lyckas, ty Axels villja var i denna sak dock föga allsmägtig.

När våra unga resande icke hade mera än en half mil igen, fingo de på en häst se en karl, som kom ridande emot dem, så fort det arma skjutskräket kunde springa. Den ridande hackade jemnt med fötterna i hästens sidor och hoppade och guftade med axlar, armar och armbågar, som en scholpojke, när han lär att dansa. Axel skrattade hjertligt åt denna courrier och anade redan på långt håll, att det var en estaffette från gästgifvaren. När nu den eländiga ryttaren kom intill vagnen, var han så andlös, att han icke kunde tala; men, när han fått sansa sig litet,

berättade han: "att gästgifvaren skickat honom hals öfver hufvud, för att bedja Baron Löwenstern skynda, emedan ångfartyget nu redan vore vid Bornshult.

— *Nu!* — sade Axel, förargad — Ja, det vill ju säga, när du afreste, och *nu* således ute i Wettern. Förb..... dumt! — Kör på, kära Berggren; men kör icke ihjäl de usla krakarna, ty då stadna vi på vägen!

Som vår vän Berggren var temligen van vid dylika påminnelser och uppmaningar, hade han inöfvat ett sätt att köra, på hvilket man kom otroligt fort, utan att derföre tyrannisera de arma hästarna, hvilket han väl visste ingalunda skulle behaga hans unga herre, huru fort denna än ville. Lätta, fina vagnar och tillräckligt anspann lättade äfven Berggrens möda i den vägen. Inom kort voro våra resande således i Motala; och, till Axels stora glädje, upptäckte han genast skorstenen af ångfartyget, liggande vid quai'en, och lät derföre genast köra dit. — På denna lilla bit väg tog han en allvarlig föresats, som verkligen kostade honom mycket nog, ty han hade en otrolig hog att, ju förr dess heldre, återkomma till Medevi och återse *henne*, hvars bild oupphörligt sväfvade för hans inbildning, fast han tycktes sysselsätta sig med så mycket annat. Men nu föresatte han sig: att, om ångfartyget

var färdigt att afsegla, och han således icke hann att med den omtalade personen afgöra sina verkligen angelägna affairer, skulle han icke försumma dessa, utan göra, hvad pligten fordrade, det måtte då smaka aldrig så illa, — d. v. s. följa med ångfartyget till Vestgötastranden och sedan återgå till Medevi på en liten båt.

Axel ville gerna skänkt efter alla de electoralfår, och fullblods-hingstar, och Holländska tjurar, och Engelska svin, och tröskverks-modeller, och Pistoriska brännvins-apparater, som nu skulle blifva fråga om med den mötande personen, för att få återvända till Medevi genast; men han sade till sig sjelf: "Det vore dumt, det vore illa gjordt, det vore orätt, barnsligt och häpet. — Jag *skall* icke gå, dit hogen drager, utan dit pligten befaller!"

O, om han blott denna gången låtit hjertat leda!

Axels förmodan slog alldeles in. Ångfartyget hade blott några ögonblick igen, inan det lade från land och seglade utaf. Den omtalade, mötande herrn hade nästan tagit denna väg, blott för att få samspråka om gemensamma angelägenheter med Axel, och denne beslöt nu äfven att, enligt sin föresats, följa med honom, för att under vägen uppgöra sina affairer med honom. Theodor var dessutom vid ett så lugnt sinne, att A-

xel trodde sig gerna kunna lemna honom på egen hand, helst han hade sin egen gamla betjent med sig, och Berggren dessutom fick några små instructioner, i fall de skulle behöfvas.

— Farväl, kära Theodor! — sade Axel — Lycklig resa hem! Bry dig inte om att säga, hvart jag tog vägen; det är helsosamt, när brunnsgäster få några små myror i hufvudet. I afton träffas vi åter; men — tillade han sagta — lofva mig, att icke i afton söka få tala med Rosina! Du gör både henne, mig och dig sjelf dermed en tjenst. Säg, vill du lofva mig det?

— Jag lofvar; — sade Theodor — men det var ett hårdt löfte, du tog af mig. Jag har längtat — jag har, sofvande och vakande, endast — drömt om —. —

Men nu small det! — Nu ropades alla passagerare om bord, nu drogs landgången in, och nu vinkade Axel, från fartyget, sitt farväl till Theodor, och denne reste snart utaf till det gamla, välbekanta Medevi, hvars höga, uråldriga ekar hvarje år se nya passagerare, nya originaler, vandra i sin dunkla skugga och i de friska, välgörande källorna söka bot för allt möjligt ondt, så väl lekamligt som andligt. — Mycket begärdt!!!

Nu gungar Axel på Wetters-våg och språkar om mångfaldiga däggande djur, som skola införskrifvas och anskaffas, om nya utländska sädes-

slag och ny åkerredskap, samt mycket annat nytt, ty Axel ville gerna experimentera; men i bakgrunden af hans själ, der är blott *ett enda* föremål, som oupphörligt tittar fram, med ett litet anlete, så mildt, så tjusande, — att Axel ofta, midt i den skarpaste ekonomiska afhandling, blef helt varm om kinden och kände hjertat slå mångdubbla slag.

Theodor mediterade under hela hemvägen, och, som han ville vara sitt löfte trogen, gick han icke ut om aftonen vid Medevi, för att icke få någon frestelse att bryta det. Men bara sjelfva "*Medevi-luften*" tycktes åter rubba hans lugnade och domnade sinnen. — Sjelfva närheten af den högt älskade uppväckte å nyo eld och lågor i hans phantastiska kärlek, och en blick på den lilla, förbi fenstren vandrande, Majoren upptände å nyo vredens gnista i hans själ.

Orolig, och sig sjelf obetydligt mägtig, gick han dock till sängs; men sofva kunde han icke. — Som han bodde nära porten, visste ingen, att han var återkommen. — Frid vare med alla, som ingenting *veta* och *ana!*

AXEL,

AF

Författaren till Cousinerna.

Men jag tänker, hvad jag fordom tänkt'

Geijer.

TREDJE DELEN.

STOCKHOLM,
hos *Zacharias Haeggström*,
1836.

Cap. 1.

Mamma sagt mig hundra gånger:
"Svär, o flicka, att åt skogen
Dina blickar ens ej vända,
Ty af Bergsrå är den full!"

Stagnelius.

Klockan var knappt fyra, när Rosina vaknade ur en lätt slummer, och det första föremål, som å nyo träffade hennes blick, var Tante Lisbeths bref. Rosinas drömmar hade varit goda och milda, som det rena samvetets plägar det vara; men nu var hon vaken, men nu stod verkligheten å nyo så grå och hotande framför henne.

— Axel är då rest, — för att hemta sin brud! — sade hon, med en suck, som väl hade början, men intet slut — O, Axel, Axel! Hvarföre skulle din *blick*, — ty jag kan aldrig säga, dina *ord* — hvarföre skulle den ett enda ögonblick ljuga, för att jag skulle störtas ur ett eden i en evig natt? Och ett eden, som jag förut aldrig anade, aldrig vågade tänka mig, endast föreställa mig, — så, som man föreställer sig himmelens härlighet, men

icke som en jordisk möjlighet. O, hvarföre skulle jag drömma om det, en hel, lång, himmelsljuf natt! Förut var det vida bättre. Väl älskade jag honom då, så mycket mitt hjerta kan älska; men, så länge han stod så högt öfver alla mina önskningar, var han en sol, som jag knappt vågade se på, för att icke bländas af dess glans; men nu, sedan han ett ögonblick närmade sig till mig, nu — nu tänker jag mig honom på annat sätt. Jag vet icke huru, men på annat.

Hon uppsteg häftigt från sin bädd, skyndade att kläda sig, sade hånskrattande åt sig sjelf, när hon händelsevis såg Tantens bref:

— Huru kunde jag tro, att detta ängsliga bref var från *honom?* Det är ju den otäcka bokhållarens stil på utanskriften, och det gamla Löwensternska vapnet, som Tante alltid brukar, sedan hon slarfvat bort sitt eget. — Huru kunde jag vara så dum? — Men jag glömde allt, utom ett! — Men det vill jag glömma *nu!*

Rosina var snart morgonklädd. Hon hade en brännande hufvudvärk och längtade otroligt ur de låga, varma, täppta rummen. Hon letade förtvifladt, och icke utan litet humeur, efter sina promenade-kängor och sade för sig sjelf:

— Ack, den ledsamma Lona, som icke blankat dem, så att jag kunde få komma ut i friska luften!

Men just nu fann hon dem! Ack, hvad mången gång hon sedan, i följden, tänkte: "Gud i himmelen gifve, att jag aldrig funnit igen de eländiga kängorna!"

Så gör man ibland: — uppletar den första, lilla ringa orsaken till händelsernas gång och skyller det onda, som sker, på den, när man vet med sig sjelf, att man icke egentligen ådragit sig detsamma; — man glömmer då så ofta, att allt, hvad som icke beror af vår egen fria villja, har ödet, det stränga och obevekliga, långt för detta ristat med sitt jernfinger. Ofta, ofta i kommande dagar, tänkte Rosina således, tyst inom sig:

— Ack, de usla, eländiga kängorna! Hade bara Lona glömt att bära in dem denna, så väl som så många andra morgnar, huru lycklig kunde jag då icke varit!

Men ödet ville just, — att kängorna skulle vara blanka!

Rosina snörde snart på sig dem, tog en liten halsduk om hufvudet och skyndade ut i friska luften, säker att icke före klockan sex träffa någon af brunnssällskapet, och annars utan all oro för prat, emedan hon kände sig så litet förtjena det. Morgonen var frisk, skön och inbjudande. Utan att rätt reda det för sig sjelf, tog Rosina af instinct vägen ditåt, som hon och Axel gått tillsammans, aftonen före den sista. Utan att tänka

derpå, var hon nu på den vackra, ensliga vägen till Odensberg och fortsatte den omedvetet och med hufvudet fullt af helt andra tankar. Men hennes väg hade gått förbi Theodors fenster. Uppjagad af sin oro, hade han länge gått fram och åter i sina rum, då anblicken af Rosina, sagta vandrande förbi hans fenster, slog honom med blixtens häftiga verkan. Han öfverlade ett par minuter med sig sjelf, om han bröt sitt löfte till Axel eller icke, i fall han nu skyndade efter henne.

— Nej! — sade han, med gnistrande ögon — Nej, det var blott för *i går aftons* jag lofvade honom att undvika henne; — icke för i dag! — Nej, nu måste jag tala med henne! Nu eller aldrig! — Jag såg en skymt af henne i går. Hon gick vid *hans* sida, — *han*, som icke är hennes bror! — Nu är hon ensam. Nu, eller aldrig, skall hon välja mellan oss!

Han kastade hastigt en morgonrock på sig och tog — Gud vet bäst, med hvad för tankar — en laddad pistol i bröstfickan och ilade efter Rosina, som dock fått ett temligt försprång, emedan man ofta går fort nog, när hufvudet är så fullt af tankar, att man går utan all besinning, hvart det bär. Rosina vaknade först ur sina sorgliga drömmar, när hon hörde snabba steg bakom sig. En viss förskräckelse, men äfven en sorts glädje,

färgade hennes kinder, när hon fick se Theodor. ”Han hade ju följt Axel! — Må hända hade han ett ord, en helsning!” — O, Rosina, du var i detta ögonblick icke långt ifrån den arma Margaretas enda, enda önskan: att blott få höra ett ljud från den outsägligen älskade. Hon helsade vänligt, men darrande, på Theodor. Han kunde i början icke framföra ett ord, utan de gingo stumma, vägen framåt till Odensberg. Slutligen utropade Theodor:

— Rosina! — Älskar du mig eller honom, som följer dig likt en skugga, och som jag trott vara din broder, ända tills Axel sade mig motsatsen?

Blotta namnet Axel ljöd så melodiskt i Rosinas hjerta. Hon tog vänligt Theodors hand och svarade honom:

— Goda Theodor! — Du minns, jag har lofvat dig att aldrig ljuga för dig. Nå väl! Jag svarar dig nu uppriktigt på din fråga om Albert H. — Jag älskar honom *icke*, jag *har* aldrig gjort det, *kommer* troligen aldrig att göra det. — Är du nu nöjd?

— Nej! — svarade Theodor häftigt. — Icke förrän du äfven säger, att du älskar mig.

Rosina stadnade. Theodors ögon gnistrade, och hans läppar darrade. Djupa skogen var omkring dem. Rosina drog ett ögonblick i betänkande, om hon äfven nu skulle våga att säga sannin-

gen; men den segrade dock, och hon hade dessutom mera förtroende till Theodors förnuft, än de mesta andra hade.

— Nej, Theodor! — sade hon mildt och tryckte hans hand imellan sina — Nej, min goda, dyra Theodor, jag älskar icke dig, — icke någon! — tillade hon och rodnade öfver sin förlåtliga qvinno-lögn.

— Ja, men du *skall*, du *måste* älska mig! — sade Theodor och lyfte den förfärade flickan hastigt upp i sina armar och ilade i snabbt språng vägen framåt, alltjemnt upprepande: Du *skall*, du *måste!* Jag släpper dig icke förr!

Rosina sökte förgäfves att befria sig ur hans armar; men Theodor var ovanligt stark och tycktes icke en gång känna sin lätta börda, med hvilken han nästan flög framåt, och ännu mindre höra, när Rosina bad honom:

— Theodor! — Goda Theodor, jag ber dig, släpp mig! — Jag ber dig, vid allt, hvad som är dig heligt, vid allt, hvad som någonsin var dig kärt — släpp mig!

— Nej, du måste blifva min godvilligt, eller jag ligger död vid dina fötter! — svarade Theodor, efter många Rosinas böner.

Theodor hade imellertid, sig ovetande eller med flit, man vet icke hvilket, tagit utaf en liten stig inåt skogen, och snart ilade han en bac-

ke utföre och vände sina steg till en enslig, obebodd och öde stuga, nära vid sjöstranden. Rosina förlorade slutligen nästan allt medvetande och vaknade först till sans, då Theodor, med ett enda slag, stötte upp den låsta dörren till stugan och nedsatte sin dyrbara börda på en gammal bänk i den ödsliga, af intet menskligt väsende bebodda kojan.

Rosina grät häftigt.

— Theodor! — sade hon, förbittrad — På detta sätt kan jag åtminstone aldrig älska dig och skall aldrig göra det. Du har skrämt mig *så*, att, slipper jag bara ifrån dig nu, så vill jag aldrig mer se dig, och ångrar hvart ögonblick, som min enfaldighet narrat mig att lyda mitt goda hjerta och möta dig med vänskap och förtroende. Kom mig icke ett steg närmare, Theodor! — eller jag stryper mig med denna halsduk. Du skall se, att äfven hos den förolämpade qvinnan finnes mod och kraft.

Theodor stod med korslagda armar framför henne. Rosina höll hårdt i halsduken och såg på Theodor med stora, öppna ögon och förtviflans beslutsamhet.

— Jag vill dig intet ondt, — sade han — frukta mig icke! Jag ser, hvad du tror; men du misskänner mig! Lofva blott att älska mig, att blifva min — min maka, — och jag släpper dig ge-

nast eller bär dig hem på mina armar, hvilket du vill.

Rosina gjorde en rörelse, likasom för att passa på ett ögonblick att fly ut genom den på glänt stående dörren; men Theodor var snabbare, slog dörren i lås och ställde sig framför den.

Rosina började nu åter bittert gråta. Harm och räddhoga samt tusende blandade känslor, som blott en ung qvinna i hennes belägenhet kunde rätt fatta, bestormade henne. Hon började åter bedja Theodor att få slippa ut och återvända hem; men han var obeveklig.

— Nej, Rosina! — sade han och närmade sig ett steg — Nej, du slipper icke härifrån, förrän du gifvit mig detta löfte, som jag vet att du icke sedan ryggar.

Förtviflan höll på att aflocka Rosina ett falskt, bedrägligt löfte; men hon ville dock först försöka alla möjliga andra utvägar. Hon gaf hastigt till ett gällt, genomträngande skri, vändande sig åt det bristfälliga fenstret, i hopp att någon mensklig varelse skulle höra henne och kunna komma till hennes hjelp.

— Hvad gör du? — sade Theodor — Vill du se mig ligga död vid dina fötter? — Se här! — tillade han och visade henne pistolen — Se här, jag hotar icke tomt och förgäfves; jag afskyr mitt lif, om du icke vill dela det med mig.

Nu såg Theodor så hemsk och så beslutsamt ut, att Rosina vågade icke se upp på honom, utan höll händerna för ansigtet och befallde sig i Guds hand, och han tycktes äfven ropa till henne att gifva ännu ett anskri. Hon gjorde det; men då rusade Theodor fram, tog henne i sina armar och ropade ursinnig:

— Trotsa mig icke, Rosina! Reta mig icke! Jag har modigt bestridt mitt brinnande begär att trycka dig till mitt hjerta; men, ser jag, att du hatar och föraktar mig, så vill jag göra det en enda gång, dricka denna salighet *en enda gång*, innan jag lemnar denna jorden med dess helvetiska qval och martyr.

Nu hördes snabba steg, som nalkades stugan, och inom några ögonblick stod Albert blek och andlös vid fenstret, just när Rosina med förtviflans styrka sökte att slita sig från Theodor, som höll henne hårdt fast med venstra armen och pistolen spänd i högra handen.

— Släpp henne, rasande, vansinniga menniska! — röt Albert — Släpp henne, eller du är dödens offer!

Theodor märkte honom knappt, utan bad:

— Rosina, lofva blott att vara min, och jag släpper dig genast och försvarar dig mot en hel verld! Hör du, lofva blott! Ett enda *ja*, och jag släpper

dig genast och kastar pistolen tusende mil härifrån!

— Albert! — ropade Rosina, som igenkänt hans röst — Albert, min goda, älskade Albert, fräls mig, om du kan! Jag vill, jag vill löna dig.

— Ja så, — sade Theodor, och nu bröt vansinnet alla de bojor, som förnuftet lagt omkring det — Ja så, ropar du *honom!* Nå väl, har du ljugit för mig, så skall jag ock straffa dig. Fly genast, Albert, eller du sjelf är dödens! — Och härvid höll han pistolen rakt emot Alberts panna. Albert studsade en secund, men vek icke ett ögonblick åt sidan, utan svängde sig in genom fenstret, sedan han med ett par tag ryckt bort de murkna ramarna.

— Kom icke, Albert, eller jag straffar dig förfärligt! — bad Theodor med en viss sorglighet — Jag vill icke gjuta ditt blod; men, kommer du ett steg närmare, så gör jag det. Vid Gud, jag gör det! Kom derföre icke!

— Släpp henne då! — bad Albert, sedan han hunnit in i stugan.

— Nej, det gör jag icke, — ropade Theodor — utan *du*, du skall gå!

— Aldrig, — svor Albert — aldrig, förr än hon är fri från dig, vanvetting!

Och härvid gjorde Albert en rörelse, likasom för att rycka till sig den nästan afsvimmade Ro-

sina; men just då small skottet, — och — — Albert låg simmande i sitt blod. Stugan blef full af rök.

Theodor släppte Rosina och kastade sig med stum förtviflan öfver ett gammalt bord, och Rosina sökte samla sina sinnen, för att, om möjligt, bistå Albert.

Härligt slut på Rosinas morgonpromenade!

Cap. 2.

Se ekens strid mot stormarna på fjellen,
Hör suckarna af lundens näktergal,
Då mossan vexer lugn och kall på hällen,
Och musslan sofver i sitt gyllne skal.
Ju högre lif, ju större qval du röner —
Ett kors är denna verld för ljusets alla söner.

Stagnelius.

Tiden hade imellertid framskridit mer än man skulle tro. Klockan hade i verkligheten varit mer, än Rosinas utvisade, när hon lemnade sina rum. När den var half till sex, inkom Lona till Grefvinnan och berättade med förundran, att Fröken vore redan uppe, klädd och utgången. Grefvinnan svarade just icke derpå, utan trodde, att Rosina

var hos någon af sina bekanta och skulle möta henne med dem nere vid brunnen. Grefvinnan H. var alldeles icke, hvad man kallar tyckmycken, eller hade några särdeles Tante-aktiga pretentioner; derföre brydde hon sig icke just mycket om detta lilla afbrott från de antagna vanorna. Men, när hon sedan kom ned till brunnen, och Rosina icke syntes till, och flere andra började fråga efter henne, då började äfven den tranquilla Tante Julie att känna en orolig förundran. Hon gjorde sig ett par ärenden, för att i de af brunnsgästernas rum, der Rosina brukade vara, söka henne, men allt förgäfves. Fru Staël talar någonstädes om *la timidité de la vieillesse*, och, sådan denna verkligen är, fanns den i hög grad hos Grefvinnan H. Hon hade icke mod till ett enda företag och visste nu icke det ringaste, hvad hon skulle göra, utan skickade i all tranquilité efter sin bror, Hofmarskalken, och, när han kom, förtrodde hon honom sitt bekymmer öfver Rosinas försvinnande och långa uteblifvande.

Oncle Jean Jacques deremot, han blef förvånad, förstenad, perplex, utfor i harm öfver vår tids egenmägtiga och frisinnade ungdom; men, när han litet stillat sig, menade han, att alla *rechercher* borde göras *tout doucement*, *tout doucement*, ingenting *brusqueras* dermed, ty han påstod (och det med rätta), att ingenting i verlden vore mer

sensibelt än en ung flickas reputation, och att minsta *tache* derpå vore lika ohjelplig som en spricka i "*ma chère soeur's toilettespegel*", att man väl borde göra alla möjliga *tentativer* att utleta, hvar hon kunde vara, men så försigtigt, att *le qu'en dira-t-on* icke finge det ringaste dermed att beställa.

— Var nu tranquille, *ma soeur!* — sade han — Jag skall sjelf, *tout doucement*, göra en liten recognoscering.

Han tog nu hatt och käpp och stultade utaf helt raskt och fort. Med en äkta diplomatisk fintlighet och under en mängd olika pretexter genomletade han hvarje möjligt ställe vid hela brunnen, der man rimligtvis kunde tro Rosina vara. Men, som man väl förstår, var detta allt helt fruktlöst. När han slutligen ond och *duperad* återkom till sa chère *soeur*, fann han Albert der, som för länge saknat både sin moder och Rosina, att icke fråga efter dem. Grefvinnan hade redan förtrott sitt bekymmer till Albert, som stod blek och stum af förvåning och ängslan.

— *Pardieu! Sacre papier!* — sade Hofmarskalken, när han svettig och ond inträdde — *Elle n'est pas à trouver!* Jag har sökt henne *d'un bout du monde à l'autre*; men det är allt *peine perdue*. Jag vet inte, *quelle partie à prendre*. Imellertid har jag sprungit mig varm och icke hunnit dricka mera

än tre glas, och i dag skulle jag ju druckit sju à åtta *peut-être*. Du, Albert, får söka efter din cousine. Jag ger det *au diable* nu mer att leta efter unga flickor. Men, min neven, jag ber dig, gör *l'impossible* att icke väcka uppscende med denna dumma *échappade!* Försök att *possedera* dig så mycket du kan! Var tranquil och gå försigtigt till väga! Kom ihog, allas ögon äro rigtade på *les gens comme il faut*.

Albert hörde knappt de sista orden och tänkte ännu mindre på dem, utan störtade ut, och hvem som mötte honom såg genast, att han var häftigt upprörd, så att de mesta vände sig om och sågo häpna efter honom. Men han märkte ingenting, utan med hela kärlekens instinct sprang han bort till Theodors boning, som var alldeles vid sjelfva porten. Här började han fråga, om man visste, huru vida Herr v. S. var hemkommen. Han fick derpå det svaret, att detta redan skett föregående aftonen. När han nu började spörja, fick han veta af *en*, att han tidigt var gången ut åt Odensbergsvägen, af en *annan*, att ett ungt fruntimmer äfven mycket tidigt vandrat ditåt, och med dessa upplysningar och ett qval utan like, och en oro, som man lätt kan fatta, och en fruktan att komma för sent, som bevingade hvarje hans steg, ilade han utan rast framåt och kom, mer af slump än förutseende samt slutligen lockad af Rosinas

gälla skri, till den öde stugan. Huru der tillgick, veta vi.

När Axel lemnade Theodor vid Motala strand, föresatte han sig att med full uppmärksamhet egna sig åt de prosaiska ämnen, som voro ändamålet för denna hans nödtvungna och högst motbjudande resa. Ack, huru ofta skulle han icke i följden ångra den! Men nu åter trodde han sig göra som aldra rättast, då han uppoffrade sin smak, sin hog för sin så kallade pligt, helst han omöjligen kunde inse en hundradedel af de sorgliga följder, som denna hans resa haft, ty, hade Axel varit Theodor följaktig till Medevi, så skulle troligen allt ha stått på helt andra fötter, än nu händelsen var. På hela öfverfarten till Vestgötastranden var det således en ambitionssak för Axel, att utan alla distractioner sysselsätta sig med får, hästar, plogar och harfvar; men, när han kom till Rödesund och sagt farväl till Platen och dess passagerare, då ilade hvarje hans tanka, hela hans själ, hela hans rika hjerta med blixtens snabbhet öfver de blå böljorna till det lockande och förtrollande Medevi. Men ack, han var icke nog lycklig, att sjelf i lekamlig måtto få följa sin själ och sina tankar. Han försökte nu med lock och pock, nu med goda ord och löfte om frisk betalning, att

få en *liten* båt, som förde honom gent öfver sjön till Medevi-landet, men omöjligt. Han sprang omkring öfver allt. Han blef ett par gånger ond och många gånger utledsen; men här hjelpte det icke, ty alla möjliga hinder satte sig i vägen för hans enda brinnande önskan. Den innevarande höbergningen var det värsta. Alla, som kunde ro, gingo nu med liean i hand och mördade ängens blomster. Flera personer satte han i verksamhet, för att från olika håll söka skaffa båt och roddare. Axel var nu åter så fullkomligt den förra Axel inom sig, ty han hade *kog* att dränka hela det lilla lumpna Rödesund och låta hela det stolta, prunkande Carlsborg springa i luften; men han lade band på sin harm och låtsade vara temligen lugn, fast det stormade inom honom förfärligt af tusen olikartade häftiga känslor. Först klockan tio om aftonen, sedan han uppgifvit allt hopp, fick han ändtligen (ära vare en beredvillig Sundsbo) en båt och tvänne raska roddare. Axel blef utomordentligt glad, och, sedan han med några vänner från Carlsborg, som förkortat aftonens längd för honom, tömt en flaska skummande och fräsande Champagne, hoppade han i båten, lycklig och säll som en gud, som den, hvilken ett ögonblick varit i ett Eden och ämnar sig dit tillbaka. När han hviftat ett slut-farväl till vännerna på stranden, lade han sig ned i båten och öfverlemnade sig nu

helt och odeladt åt tankan på Rosina och en rosenframtid vid hennes sida.

— O, det är min förklarade Amalia, som ånyo uppstår för mig i denna hulda, sköna, älskvärda, unga Rosina! Amålia berömde henne alltid, och hon hade alltid rätt; men huru himmelsvidt voro icke då alla mina tankar skiljda från detta yra barn, som jag aldrig trodde kunna göra annat i hela sitt lif, än skratta, skämta och hoppa! Och Rosina älskar mig! En enda, enda blick sade mig det. Nu, nu först har ett täckelse fallit från mina ögon. Rosina har flytt mig! O Gud, hvad detta gifver henne för en ny glans, hvad detta ställer henne i för en härlig dager för mig! Hvad jag kan blifva outsägligen lycklig vid hennes sida! Hvad hon skall blifva lycklig vid min, ty hon älskar mig! En himmel ligger blott i det ordet. O, jag vill uppbjuda allt för att efterkomma hennes minsta önskan, ja, hennes orimligaste phantasi, om hon skulle hafva dylika!

Och det gamla Ulfsborg, mig så kärt, men så ödsligt, det kan ju blifva en hel verld af sällhet och förtjusning. Mina djerfvaste önskningar hafva aldrig hunnit den höjd af lycka, som kan blifva min lott, om Rosina älskar mig *så*, som jag det tror, det känner, det anar. Hon, och ensam hon i verlden, passar mig. Millioner ljus uppgå nu på en gång för mig, förblindade, för mig, då-

re, som borde varit egenkärare och mindre misstrogen, som borde begripit, att den jag *så* älskade, skulle älska *mig* och icke Albert, ehuru Albert är god och mycket älskyärd. Arma Albert, hvad vill han företaga? Jag vet, jag vet, hvad man kan lida af att se Rosina föredraga en annan. Och denna arma Theodor! O, att jag kunde draga honom från vansinnets töckniga halflif, äfven om han skulle känna sig lidande och olycklig! O, jag känner mig i detta ögonblick så outsägligen lycklig, att jag älskar hela verlden och ville gifva hvar och en en skärf af min lycka, men dock icke ett enda fint hårstrå ur min Rosinas rika lockar! Nej, det är *mitt!* Allt annat ville jag gerna dela med mig utaf, blott icke henne! Den arma Theodor sade ju: "Jag vill bära bort henne midt för en hel verld", och jag log åt honom. Men se, det är just, hvad jag nu *sjelf* vill göra och anser mig dock tusen gånger klokare än Theodor. Hvadan kommer detta? Jo, ty *Rosina älskar mig*, mig och ingen annan! Tjusande tanka, tanka utan like af himmel och sällhet! Du förmår göra en gud af en menniska — —

Så här ungefär drömde Axel vaken, under det att han gungade framåt på den lätta vågen, med den saliga känslan, att hvarje årtag närmade honom till den efterlängtade stranden. *Så* drömde han *vaken*, och snart drömde han detsamma *sof-*

vande, fast *då* med litet mera sans och redighet. Han satt då vid Rosinas sida. Han tryckte henne till sitt hjerta, han läste den renaste, fullaste kärlek i hennes blickar, han hörde henne säga detta tjusande ord, denna kärlekens skönaste ed: *jag älskar dig!* O, min Axel!

O, hvad Axel var lycklig i sin korta, korta dröm; men ack, huru han uppvaknade! Dock icke hans uppvaknande i båten, ty det var blott en fortsättning af den förra sällhetsdrömmen. Han bad roddarne skynda; men det blåste litet emot, och han somnade ännu en gång och vaknade icke, förr än man sade: "Ja, nu är Herrn i land." Axel gnuggade snart sömnen ur ögonen, hoppade som en fogel i land, betalade roddarne rikligen och gick snabbt och småsjungande: *"Steh nur auf, steh nur auf, lieber Schweitzer Bub* etc." uppför stranden vid Odensbergslandet. En enda gång, han påminde sig det sedan långt efteråt, rann honom Tante Lisbeths gamla sats i hogen, att man skall aldrig *"qväda för tidigt på morgonqvisten"*; men nu skrattade han åt allt kärringprat och tog, sjungande allt jemnt, genaste vägen upp till brunnen, och denna gick just förbi den tomma, öde stugan, men som nu var full "af blod, af ångest och af kärlek". När Axel kom den närmare, slutade han likväl sin sång och lyssnade, ty han tyckte sig höra röster der inifrån, och, som han ändå

skulle gå tätt förbi, dref honom en viss ovillkorlig nyfikenhet att se in genom fenstret.

Färglös, med stelnadt blod och stillastående hjerta, och grymt gäckad i sin enda sköna lefnadsförhoppning, såg och hörde Axel följande scène, sjelf osedd af hvarje menskligt öga. Theodor låg allt jemnt sanslös eller bortdomnad eller död, man visste icke hvilket, öfver det gamla bordet i ett af stugans mörkaste hörn. På den gamla bänken halflåg Albert, och framför honom på knä syntes Rosina, som ryckt upp Alberts vest och skjorta samt med sina händer och sin näsduk försökte stadna allt det blod, som flöt ur ett sår mellan bröstet och axeln.

— Store Gud, hvad skall jag göra? — snyftade Rosina.

— Rosina! — suckade Albert svagt.

— Ack, du lefver! Gud vare tack, min goda, kära Albert! Men, om du dör, så är det för min skull, jag ovärdiga, som så illa lönat all din kärlek!

— Älskar du den vansinnige?

— Nej, nej, aldrig! Men tänk icke på det, låt mig ropa efter hjelp!

— Nej, jag dör ändå, — suckade Albert nästan ohörbart — och jag *vill* dö så här hos dig; men, om ett under kunde ske, om jag kunde räddas, Rosina, du lofvade — —

— Tyst, tala icke! Jag vet, hvad du menar. *Ja*, tusen gånger *ja!* Jag vill blifva din trogna, hulda maka, jag vill —

— Nej, håll! — ropade Axel — Fullkomna icke din ed, Rosina!

— Ha, Axel! Detta till! Jord, öppna för mig ditt sköte, eden är gjord och orygglig! — ropade Rosina och nedföll sanslös till marken.

Nu var Axel man och icke någon tragisk acteur. Som en vind var han inne i stugan. Af Rosinas och Alberts få ord, af den på golfvet liggande pistolen och af krutröken förstod han nästan hela sammanhanget och började nu med att gå bort till Theodor och häftigt skaka honom i armen, sägande:

— Sofver du, är du död eller lefvande? Svara och kom mig till hjelp!

Nu först såg Theodor upp, men med vansinnets hemska, förvridna blick. När han blef Axel varse, tycktes han dock något hemta sig och beredde sig mechaniskt att följa hans villja.

— Se der, — sade Axel till Theodor — tag denna lilla läderskålen och spring ned till sjön efter vatten, om du icke vill mörda henne äfven!

Theodor lydde blindt. Axel upplyfte Rosina i sina armar, gaf henne vatten, öppnade den hårdt åtsittande morgonrocken, badade de fina tinnin-

garna med det kalla, friska vattnet, och, så snart hon kom sig före, sade han:

— Rosina, kan du följa oss gående, så gör det! Stadna annars här och samla dina sinnen, tills jag, så fort som möjligt, återkommer, och *tro*, att Gud hjelper *dig* och *mig* för vår kärleks skull! — hviskade han sagtare.

— Jag *kan*, och jag *skall* följa er. — svarade Rosina, likblek och vacklande, men med stadig röst — Jag *vill* och *måste* följa min make, i död eller i lif!

Axel såg blott på Rosina med en af dessa blickar, der allt, hvad man kan gifva af kärlek, beundran och olidlig smärta, voro blandade; sedan beredde han hastigt och beslutsamt en sorts bår af det gamla bordet, på hvilken han flyttade den å nyo afsvimmade Albert. Med ett tecken visade han Theodor, att han skulle taga uti och gå före och tog sedan sjelf uti andra ändan af båren och började sagta och stadigt vandra fram åt vägen.

— Släpp icke, Theodor, om du icke vill blifva mördare ännu en gång! — var det enda ord, som Axel yttrade. Rosina gick stum, än bakom båren, än bredvid densamma och sökte nu som förut att med sin näsduk stadna det oupphörligt forsande blodet ur Alberts sår. Axel blott såg på henne — henne, den kanske förlorade, men sade intet. Och hvad skulle han väl säga? Endast i romanlifvet

talar man i en dylik stund — aldrig i verkligheten. Död var i hans hjerta, och lif endast uti hans smärta.

När man hunnit de små täcka boningshusen mellan Odensberg och Medevi, nedsatte Axel sagta sin och Theodors börda, sprang in i ett af dessa hus, som då tillhörde en trädgårdsmästare, och der Axel förut visste att det var mycket snyggt och trefligt. Här fogade han anstalt, att man genast kunde emottaga den sårade Albert, och inom några ögonblick var han förflyttad i en snygg, god säng. Rosina var oupphörligt vid hans sida och hade nästan lyckats att stadna blodet.

— Nu skyndar jag till brunnen efter läkaren — sade Axel halfhögt till Rosina. — Äfven bör man varsamt gifva Grefvinnan H. denna sorgliga underrättelse. Ni bör stadna här, Rosina, dels för Alberts skull, dels för eder egen, ty vid brunnen måste detta äfventyr göra så litet uppseende som möjligt, om man icke der skall rifva upp himmel och jord. Äfven skall jag skaffa er andra kläder, Rosina, ty edra äro förderfvade af blod. Farväl! — tillade han — Ordna nu dina tankar, o *min* Rosina, ordna ock dina kringsväfvande lockar, du hulda, arma offer för Theodors rasande kärlek! Farväl!

Axel gick, sedan Rosina blott med en böjning

på hufvudet tackat och jåkat till allt hvad han sade och bad om.

Det är visst ljuft för en qvinna att se en man färdig att lyda hennes minsta vink; men tusende gånger ljufvare är det för henne att lyda honom, att gå blindt efter hans villja, att hörsamma dens befallning, som hon på en gång älskar och värderar framför alla andra. Arma, nyckfulla qvinna, som alltid vill hafva *din villja* till lag! Du går miste om en ren salighet i lifvet: lydnad för den du älskar.

Rosina följde punktligt, men mechaniskt, allt hvad Axel bedt henne om; men hon kunde icke tänka derpå. Albert låg i en slummer eller dvala, och, som Rosina icke visste, hvad hon med honom skulle företaga, inan läkaren kom, ordnade hon sitt hår, tvättade blod af händer och ansigte samt försökte att, så mycket möjligt var, utplåna och dölja de blodsdroppar, som stänkt på hennes ljusa morgonrock. Sedan satt hon stilla, tyst och tankfull vid Alberts sida. Man säger *tankfull*, när man ofta borde säga: *utan all tanka*, ty ingen dylik ville reda sig och utgå hel ur det chaos af hopp och fruktan, af sorg och salighet, som bestormade henne. Hon var älskad, och det af Axel! — Hon hade gifvit ett heligt, oryggligt löfte att blifva Alberts maka. Dessa voro de punkter, omkring hvilka alla hennes tankar vredo sig,

men vredo sig utan ordning och sammanhang, än ljusa och tjusande, än mörka och dystra, än fulla af lifvande hopp, än af dödande fruktan. Theodor hade hon alldeles glömt.

Imellertid tog Axel Theodor under armen och gick med långa, skyndsamma steg till brunnen, utan att säga ett enda ord. När de nästan voro vid Theodors boning, bröt Axel tystnaden:

— Gå nu tyst och stilla in i dina rum, Theodor! Sök nu att med återvinnande af *sans* och *förnuft* godtgöra, hvad du brutit, när du åsidosatt båda delarna! *Jag vet*, att du kan styra dina sinnen, om *du vill*. Men, vill du det icke, så blir jag den första, som uppmanar, att man anser dig för vansinnig.

— Ja, det *är* jag ock, men af sorg och ånger! — sade Theodor, och det var de första ord, han under hela tiden yttrat, och dessa med en djup, ihålig röst, alldeles olik hans vanliga. Axel kände nu den första gnistan af medlidande för den arma Theodor i *denna* sak, ty förut hade den blott väckt hans vrede, harm och afsky.

— Theodor! — sade Axel mildare — Jag ber dig nu som en vän, kanske den enda du har: Gör, hvad förnuftet bjuder! Förhåll dig alldeles stilla! Svara på inga frågor! Gif upplysning om *intet!* Neka rakt, att du vetat något om denna händelse!

Denna *lögn* vore dig ovärdig, äfven om du skulle vara Alberts baneman och derigenom kunna undandraga dig lagens hämnd. Men det är icke för din skull jag ber dig derom, utan för *hennes* — *henne*, som äfven du älskade, och hvars lif du nu kanske för evigt förbittrat.

— Jag gör hvad du vill, o Axel! ehuru det smakat mig bättre att gå och angifva mig som Alberts mördare och bedja lagen om min lön. — svarade Theodor, allt med denna samma dompande röst, som tycktes bevisa, att all energie, all kraft, allt inre och yttre lif, för det närvarande åtminstone, låg i en sorts dvala. Han ingick långsamt i sin boning, och Axel fortsatte skyndsamt sin väg till läkaren, som nu, till all lycka, var den återkomna, allmänt aktade Professorn och icke hans lilla motbjudande vicarie och suppleant. Med några ord redogjorde Axel, icke just för händelsen, men för dess följder, sade Alberts vistelseort och bad Professorn hasta dit med allt, hvad som var nödigt till kulans uttagande och första förbindningen. De kommo öfverens, att Albert skulle, om möjligt, stadna qvar, der han nu var, och hela saken handhafvas så tyst som görligt var, allt för att icke störa brunnsgästernas gyldene fred och ro, och för att undvika för mycket prat och väsende. Blessuren skulle från början få namn af *stöt*.

Derifrån sprang Axel till Hofmarskalken och gaf äfven honom del af det nödvändigaste samt bad honom förbereda Alberts moder och följa henne, om hon så åstundade, till det lilla huset vid trädgården, dit Albert var transporterad. Detta uträttadt, ilade Axel till Rosinas rum. Ingen menniska fanns derinne, han hann blott kasta en flygtig blick på detta elyseum och ryckte till sig den första rimliga klädning, han blef varse. Den var af svart tibet. Innan han hoprullade den, för att dölja den under sin rock, kysste han hastigt detta döda tyg, men som snart skulle omsluta *hennes* fina, yppiga former, som han mest älskade på jorden. En liten röd och hvit halsduk kom att göra sällskap och fick äfven en varm kyss. Utrustad med detta, ilade Axel på återvägen. Alla dessa värf hade Axel uträttat så fort, att han snart upphann Professorn, så att de tillsammans ankommo till Albert, hvilken ännu låg i samma djupa dvala som vid Axels bortgång. Professorn hade ett biträde med sig, och Rosina drog sig förvirrad och ängslig undan, när läkaren skulle försöka att sondera såret. Hon gick sagta och, som hon trodde, obemärkt ut i den lilla trädgården. Hon hade icke *mod* att höra läkarens första utsago. Derpå berodde ju så gränslöst mycket. Rosina kände, med ett aggande samvetsqval, att hon icke *nog*, icke *tillfyllest* bedt Gud för Alberts vederfå-

ende. Hon *kände* det, emedan det *var* så. Hon skyndade nu långt bort i en mörk, skuggig vrå af trädgården, kastade sig ned på jorden, gömde sitt tårfulla anlete i sina händer och började bedja:

Gode Gud, förlåt min uselhet! Gud, träd imellan mig och den mörka magt, som vill förleda mig att icke med hela min *själ*, hela mitt *hjerta* bedja om min goda, redliga Alberts lif! Öfvertyga mig, o min Gud, att, om han doge, så här för min skull och för att hafva älskat mig så uppriktigt, så mycket, att han vågade sitt lif för mig, att jag då aldrig mer kunde känna en lugn, en ljuf stund — om än — om Axel än — O, min Gud, ryck bort den sköna, men förledande bild, som står imellan Albert och mig! Jag *vill*, jag *vill* i detta ögonblick helt och odeladt egna mig och min hog åt Albert, om han lefver, och, om han dör — åt hans minne.

Rosina steg upp, kanske något lugnad, och ämnade gå in, för att höra resultatet af läkarens undersökning; men hon stadnade plötsligt, ty strax bredvid henne stod Axel, tyst och dyster, med korslagda armar och i en ställning, som bevisade, att han kanske stått så en längre stund och således må hända hört Rosinas bön och löfte. Rosina sökte att repa mod och ämnade att tyst och stilla gå förbi Axel; men detta ingick inga-

lunda i hans plan, utan nu tog han Rosinas hand och utropade smärtfullt:

— Rosina! O, att det skulle vara *så*, som vi denna dag återsågo hvarandra! Jag hade tänkt mig detta ljufva, efterlängtade återseende så himmelsvidt skiljdt från hvad det blef. Säg, Rosina, säg, tänkte du dig icke äfven framtiden med *andra* färger än nu? Svara blott på denna min fråga!

— Den hör icke mer hit. — svarade Rosina allvarligt och ville gå.

— Nej, Rosina! — återtog Axel — Du *måste* höra mig ett ögonblick. Dessa äro nu dyra. Lif eller död, ve eller fröjd kan bero på ett af dem. Svara mig på en annan fråga: Har Albert haft något ögonblicks sans? Tyckes han veta den oförnuftiga, svärmiska, dåraktiga ed, som ögonblickets fasa och din egen förvillelse och förskräckelse aflockade dig?

— Han har icke talat, icke öppnat ögonen sedan dess. — svarade Rosina, med blicken häftad på jorden.

— Nå väl, Rosina! — utbrast Axel häftigt — Var nu förnuftig, upprepa, förnya icke denna vansinniga ed! Albert känner den icke. Låt honom få vara okunnig derom! Tro mig, o Rosina! En man är icke en qvinna tack skyldig, som gifver honom sin hand, utan sitt hjerta. Och ditt hjerta, o Rosina!

O, se på mig, se mig i ögonen en enda gång, blott en *enda!* — Jag ber dig! — Se upp på — din Axel!

— Nej, Axel, — stammade Rosina — jag *vill* icke dröja längre hos dig. Mörka magter göra då mina beslut vacklande. Jag *måste* gå. Jag *måste* väl fylla mina löften — om — om än hjertat brast.

Axel tog häftigt Rosinas arm.

— Nej! — sade han — du får icke gå ännu. Du är den *enda* qvinna, som jag på en gång sagt att jag älskade och att jag ville ega till maka. Denna hyllning måste du besvara på något för mig tillfredsställande sätt: Lefver Albert, och han upptagit ditt förhastade löfte — nå väl, då äro vi skiljda för tid och evighet, ty äfven för mig är *löftet* heligare än allt annat. Men, dör han af sina sår, men är han alldeles okunnig om, hvad du i ett ögonblicks förtviflan och öfverdrifven tacksamhet lofvade — då, Rosina — då, *min* Rosina! — — Och han tryckte den halft motsträfviga flickan mot sitt högt klappande hjerta.

— Då! — sade Rosina nästan ohörbart och låg ett ögonblick lugn, stilla mot hans bröst.

Men snart slet hon sig medvetslöst ur Axels famn, ilade, förföljd af sitt aggande samvete, sin tvekan om hvad som var rätt eller orätt, sin villrådighet, om hon skulle lyda Axel och sitt eget hjertas sirensång eller sin förra föresats, förföljd

af sin brinnande kärlek till Axel och sin ovillkorliga motvillja att tillhöra hvarje annan man än Axel, än den enda, hon någonsin älskat och kunde älska.

Axel stod der så ensam. Hans famn var så tom, hans hjerta hviskade redan om ett för evigt förloradt eden.

— Gud! — utropade han efter en lång tystnad och slog sig häftigt för pannan — Skall det då evigt blifva mitt hårda öde att se mig älskad — ty hon älskar mig — och ändå alltid nödgas gilla den qvinna, som för en *annan* uppoffrar sin kärlek till mig? Detta är höjden af marter. Kunde jag bara öfvertyga mig sjelf, att hon hade orätt, att hon lade för mycken vigt på sitt förhastade löfte, så tycker jag mig äfven kunna öfverbevisa henne derom. Men den är en djefvul i menniskoskapnad, som vill förleda en annan till hvad man anser orätt sjelf, hvad man inom sig fördömer. Nej, ödet skall få döma öfver oss. Jag underkastar mig frivilligt och fullkomligt dess villja.

Han lemnade nu hastigt trädgården och inträdde i huset. Der mötte honom en syn och ett ögonblick, som det ville Axels styrka att fördraga: kulan var lyckligt uttagen. Albert var förbunden och någorlunda återkommen till sans. Hans moder och morbroder sutto på hvar sin sida om hans säng, och Rosina låg på knä framför honom

med något kylande medicament, som hon då och då höll intill hans läppar. Doctorn intalade Grefvinnan tröstande ord och försäkrade henne på sin heder och vid sin erfarenhet, att såret *visst icke* var dödligt, icke en gång farligt, fast djupt och mattande. Albert öppnade då och då ögonen och sade afbrutet: Sörjen icke — mina älskade! — Om jag dör — — så är det för *henne*. — Om jag — lefver — så blir det för *henne* — ty — hon har lofvat — —

Axel hörde icke mera, utan störtade ur rummet, och, som han nu ansåg sin närvaro icke behöflig för Albert eller för *någon*, ilade han till en varelse, som ingalunda slumrade på rosor, och som mången troligtvis fått en verklig afsky för. Vi mena den arma Theodor.

När Axel kom in till honom, gick han fram och åter på golfvet. Hans blickar tycktes vara frågande; men hans läppar voro slutna, likasom kunde de aldrig öppnas.

— Tacka Gud, Theodor! — sade Axel, blek och med inre förtviflan — Du är ingen mördare. Albert dör icke; men din vansinniga gerning har dock åstadkommit alldeles motsatsen af de följder, du beräknat. Rosina, som annars aldrig, nej, aldrig hade blifvit Alberts maka, är nu hans trolofvade, och detta har *du* sammanfogat genom ditt otyglade begär att sjelf skaffa dig rätt. Se nu,

här har du frukten af att *rusa* fram i lifvet, utan att lyda hvarken Guds eller samhällets lagar, blott dina egna, sjelfskapade, förvillade idéer!

Theodor stadnade tvärt, — ögonen rullade hemskt, läpparne darrade, och vid ett lugnare tillfälle hade Axel ångrat att så här ha retat hans vansinne; men nu var Axel i det mest upprörda tillstånd sjelf och kände ett behof af att bryta ut på något; icke underligt då, att det träffade sjelfva upphofvet till så gräsligt mycket ondt. Vi äro dock långt ifrån att gilla Axel. Vi anföra blott saken, sådan den är och sådan den skulle vara, när ödet afkunnat sin hårda, oomkullkasteliga dom öfver hela hans framtid, som så nyss lyste med guld och rosenfärg under azurblå himmel, men som nu låg mörk och hemsk som svarta jorden i en December-natt.

— Bryt icke ut i något raseri, Theodor! — sade Axel med ett visst förstenande, hemskt lugn — Jag blir icke rädd och är din öfverman i styrka ändå. Ett *enda* försök, och du rullar genast på vägen till Vadstena; men, behåller du den sans och det förnuft, som anstå mannen äfven i lifvets bittraste, hårdaste och förfärligaste stunder, så tillbjuder jag dig, nu som förr, min vänskap, oaktadt den himmel, du nedrifvit äfven för — — dock icke ett ord *derom!* Frid och försoning, Theodor! Vi hafva kanske mera gemensamt, än

du tror, och bör ingen af oss längre vandra här, utan, är du dermed nöjd, så resa vi genast härifrån, och du följer mig hem till min gamla borg. Den passar rätt bra för oss båda, helst om en tid, då höstvindarne rasa, de gula löfven yra, jorden är svart, och himmelen är grå, och natten är herre öfver dagen. Då är Ulfsborg härligt!

Axels tilltal hade, om icke just så beräknadt, dock gjort en önskad verkan på Theodor. Han motarbetade sjelf det utbrott af raseri, som han kände var färdigt att bryta löst. Följden af allt detta blef: att han, kämpande med alla sina våldsamma känslor, kastade sig på sin bädd och föll uti häftigt, nästan barnsligt gråt, efter hvilket han blef alldeles stilla och, som det tycktes, dödslugn. Axel bad hans gamla betjent icke lemna honom, utan göra skyndsamt anstalt till afresa. Denne ville väl protestera litet och tala om "nådig Patron hemma etc."; men Axel, som i dag mindre än någonsin var fallen för onödigt prat, sade bara:

— Raisonnera inte, min gubbe, utan tacka Gud, att din herre kommer sin väg, och det under mitt beskydd! Ty jag har tagit på mig allt ansvar för honom, och han har ställt så till för sig, att här vid brunnen kunde han icke vara, och hem med dig följer han visst icke godvilligt.

Den gamle tjenaren måste medgifva detta och äfven slutligen, att det bästa parti, som hans her-

re kunde taga, vore att följa Baron Löwenstern till hans hem.

Medan Berggren i största hast satte allt i ordning till afresa, skref Axel följande:

"Rosina, farväl! Af detta *enda* ord ser du, "att jag gillar dig och — afstår dig. *Du tillhör* "*oåterkalleligt Albert.* Jag inser det nu och vill "icke plåga dig med min, icke mig med din an-"blick; derföre, farväl! Det vore något infernaliskt "uti att *nu* uppdraga den tafla af sällhet, som kun-"nat blifva *vår* lott, hör du, *vår!* — Min och din! "Men, tyst dermed! När ödet vill styra oss med "jernhand, böra vi bära det med stålsatt bröst. "Gå din mulna framtid lugn emot! Fyll dina plig-"ter, så godt du kan! Jag skall göra så med. Kan-"ske mötas vi en gång i ljusare rymder, der slum-"pen icke är en magt. Farväl, Rosina! Tänk mig "hädanefter blott som din broder, ty jag *vill*, att "du skall vara lycklig, du renhjertade, ädla qvin-"na! Jag deremot — tänker dig som — — Nej, "farväl! Jag gör illa."

Och hvarföre skref Axel detta bref? Hvarföre? Fråga snö'n, hvarföre han faller i *den* phantastiska formen, och icke i *den!* Fråga molnen, hvarföre de äro breda och icke smala, hvarföre de gå hit och icke dit, och fråga ett älskande och lidande hjerta, hvad utvägar det ofta tager, för att gifva någon luft åt sin smärta! Att vika för

pligt och nödvändighet är en skyldighet, att fly ett älskadt föremål, när detta tillhör en annan, bjuda oss förnuft och rättkänsla; men att göra detta utan allt afsked, utan att ännu en gång i lifvet tala en bräckt och härjad kärleks sista ord, det är något, som må hända hade varit möjligt för en af forntidens martyrer eller Stoiker, men icke för Axel, i hvars ådror det Löwensternska heta blodet mer liknade en flytande eldmassa än det blackröda vatten, som långsamt gör sin gilla rund i hvardagsfolkets så kallade ådror.

Cap. 3.

Bröder, om er lyster
Till att veta, hvem hon var:
Så är hon en syster
Till bror Bredströms far;
Eljest blek och tyster,
Säflig uti tal och svar.

Bellman.

— Fröken! — Kära nådi-Fröken, vakna! — Nådi-Baron är hemkommen, och en till. — Kära Fröken, vakna!

— Hvad säger du, Cajsa-Lisa? — utropade Tante Lisbeth, i halfsömn — Är han kommen nu? Äro de redan här? Midt i natten! — Herre Gud, att så komma öfver en stackare, utan förebud eller bref! Såg du henne, som är med? — Hur' ser hon ut? — Talte hon? — Hva' sa' hon?

— Nej, bevars! — svarade Cajsa Lisa — Ho' sa' aldri' e' glosa, — och, är det en qvinnfolka-menniska, så är hon alldeles obäkeligt lång; men kanske di ä' tockna der utomlands ifrån.

Tante Lisbeth hade under tiden gnuggat sömnen ur ögonen, rifvit ur en af sina papilloter, påsatt en strumpa på ena foten och en toffel på den andra samt krupit in i den redan bekanta,

stickade, snäfva ullstubben och var just färdig att kasta gröna ullshawlen om sina magra axlar, då en ny estaffette uppenbarade sig vid vår älskade gummas lever.

— Jag kommer, jag kommer! — brummade Tanten — Det är ju så häpet, som skulle man rifva smör ur elden. Jag kan inte hinna fortare, om än Kung Orre sjelf satt i porten! — ropade hon emot den inkommande; men hvem kan beskrifva hennes stupefaction, och indignation, och jungfruliga häpnad och förskräckelse, när budet medförer helsning från Nådig Baron, att Fröken ingalunda skall göra sig besvär att stiga upp eller anstalta om mat, ljus och dylikt, emedan Baron redan höll på att lägga sig, likasom den främmande, allt i Barons egna rum.

— Nå, Gud förlåte mig mina synder! — sade Tanten och satte sig ned, af lutter harm — Tvi vale hela verlden, att jag skulle upplefva slikt, och att mina gamla ögon skulle se en sådan styggelse, en sådan oanständighet, ett sådant sedeförderf och elände! — Inne hos Baron, säger du! — Misstar du dig inte? I gröna kammar'n, vill du säga, eller huru? — Var det inte så?

— Nej, bevars! — svarade kjortel-adjutanten — Baron hade tydligt sagt åt Beata: "Bädda åt den främmande här på soffan!"

— Fy fanken! — sade Tanten och spottade —

God förlåte mig, som svär; men jag kunde aldrig föreställa mig maken scandal, och det af Axel, som — — som — tillade hon med redan vattenlagda ögon — jag en tid tänkte att gifva allt det lilla, jag i all ärbarhet, och anständighet, och kyskhet hopsamlat. Men se, det skall då inte bli' utaf, äfven om han gick och tiggde med sin Dulcinea! — Tvi tusan! — tillade hon i en hvass och bitande ton, torkande ögonen på den, lika hvassa och bitande, gröna ullshawlen.

Som Cajsa-Lisa och hennes kamrat intet mera tyckte sig hafva att uträtta hos Tanten, utan gerna önskade att få komma ned, dels för att få skratta, dels för att få reda, af Berggren och kusken, på alla omständigheter med den förmenta utländska damen, bäddningen och allt annat, — aftrouppade de så sagta, inan Tanten ännu rigtigt slutat sin sista diatribe. Ensam vorden, tyckte den goda Tanten icke, att det lönade mödan *tala* och *prata*, utan företog en alldeles ovanlig och ny sysselsättning: Hon *tänkte* nämligen. — Se här några fragmenter af tankarna:

— Tiden är förfärlig nu! Hvem skulle väl fordom, i mina unga dagar, sett ett sådant tilltag? Kors, hvad de karlarne ändå äro otäcka, när de hitit hufvudet af skammen, och tänk, det har Axel rigtigt nu gjort! — I morgon flyttar jag. — Sist i öfvermorgon. — Eller kanske, för hallonsyltnin-

gens skull, får jag väl vänta tills Fredagen eller Lördagen — (nu dröpo ögonen). Att jag så skulle lemna detta gamla hedershus! — Uj, uj! — Gifva plats åt Axels — — fy, jag vill icke säga, hvad! — Om de ändå varit rigtigt vigda! — — Tyst! — tänkte hon, och här stadnade alla tankar en lång stund. — Tyst! — (återtog hon) — Kanske de äro hemligt gifta! — Hå, hå! — (pustade hon) — Det var en lättande tanka! — Då skulle jag väl vara qvar ännu en tid, tills all syltning och inläggning och torkning är gjord. Ack, min gode, nådige Gud, — (bad gumman, med innerlig andakt) — gifve, att denna min förmodan icke slår slint, utan att de äro Christligt och rigtigt sammanvigda till äkta makar, — så skall jag gerna stadna qvar, både öfver stora stöpet, och höst-slagten, och lin-häcklingen, ja, till och med öfver Julsysslorna och sjelfva helgen, om så skulle vara!

Gumman Lisbeth, likasom hvar och en, hvilken ber Gud af *godt* hjerta och för den *goda* sakens skull, kände sig verkligen lättare och lugnare till sinnes efter denna bön. Sofva kunde hon dock icke. Hon steg å nyo upp. Det började dessutom redan att dagas på den härliga Juli-morgonen, och, som gumman allt mer och mer styrkte sig sjelf i sin önskade tro, om Axels biläger, funderade hon på diverse nödiga bestyr, som hon,

nu på morgonqvisten, innan Axel och hans utländska Friherrinna vaknade, — kunde hinna att uträtta.

— Pling, pling! — ringde hon — Cajsa-Lisa skall få gå efter min nya, bruna bombasinsrock och den sista mössan, Rosina gjorde mig. Pling, pling, pling! — Frukosten bör serveras i matsalen, och nya servicen tagas ut. — Pling, plingeli pling! — Alla öfverdragen böra tagas af meublerna; men floren öfver kronor och speglar få sitta qvar. Det får den nådiga damen ursäkta, ty just nu är värsta flugtiden.

Nu kom Cajsa-Lisa. — Hon blef högst förvånad öfver denna Frökens nya sinnesstämning, ty Tanten började genast:

— Jag var för dum i natt, som kunde tro slikt om vår hederliga herre och husbonde. Nu vet jag, hur' saken står. Hjelp mig nu bara att få allt i ordning! Gå efter min nya rock! Tag hit tyllmössan med de violetta banden! Stäng skåpet, huru brådtom du har! Ropa på Märta och Beata! Gå ned och bed köksan lägga gorå-jernet i elden, säg — jag kommer strax! Var det inte väl, att vi hade så skuradt och i full ordning? Jo-jo, det är min gamla princip att aldrig skjuta upp, hvad som ändå skall ske. Tänk, om de kommit öfver oss, när allt stod upp-och-ned-på i hela huset! Gardinerna nedtagna, meublerna på

gården för att piskas, och alla rum under fall damning eller skurning. — Nä-nä, man skall allt tacka Gud, som äfven i tocket styr till det bästa.

Och nu suckade Tanten helt andäktigt, hyssade sedan på sig tyllmössan med violetta rosen, knippade upp ärmarna på bombasinsrocken, knöt ett mörkblått förkläde helt provisionelt för magen och tog stora nyckelknippan, för att trafva ned, men vände om i dörren och tog *hela* nyckelskåpet. Till hvem hon mötte sade hon: "Det var alldeles ett misstag af mig i natt!" — och, som ingen motsade henne, utan tvärtom någon svarade: "Ja, gubevars, det fingo vi veta se'n af Berggren! — så styrktes hon alltjemnt i sin tro, att om några timmar få se Axel och sin nya nièce. Gumman stassade nu så förfärligt, att hon icke *hann* afhöra en enda af Berggrens underrättelser ur tredje, fjerde hand, utan sköt ganska visligt upp det nöjet, tills hon sysslat ifrån sig. I matsalen, der frukosten skulle serveras, höll hon ett gräsligt väsende och kattrakande. Allt *gammalt* skulle gömmas, der hvarken sol eller måne sken, allt nytt plockas ut och ställas på parade. Cajsa-Lisa svängde, Beata svängde, lille Olle svängde, och midt under allt detta, före klockan sju, — hvem står icke bakom Tanten och klappar henne vänligt på axeln, om ej den hemkomna borgherrn!

— God morgon, kära Tante! — Förlåt, att vi störde Tante i natt; men dagen var så varm, att vi heldre reste på aftonen och natten.

— Skadar visst icke, kära Axel! — Du är väl herre här, att både komma och fara, huru dags du behagar; men, — sade gumman och rodnade invärtes, ty utanpå syntes det icke — men, men, redan så tidigt uppe! Huru mår ditt res-sällskap?

— Mycket bra, kära Tante! — Skall snart hafva äran presentera..

— Hvad tror du, skulle smaka till frukost? — frågade Tanten, mycket förlägen — Kaffe, thé, eller chocolade?

— Det vet jag visst icke; — sade Axel — men se, der kommer han sjelf och kan gifva besked derpå!

— *Han* sjelf! — studsade gumman. Och så, den mörka, långa, dystra Theodor stod stum, som vanligt, framför vår älskade och förfärade gumma!

— Herr von S., en af mina vänner! — sade Axel artigt.

— Hvarifrån kommer han så tidigt? — frågade Tanten sagta.

— Han kom med mig i natt. — svarade Axel.

— Hvar har *han* då legat i natt? — sporde

Tanten med yttersta förvåning, under det Theodor gick bort i ett aflägset fenster.

— I mina rum, — vidare får Tante fråga honom sjelf. — genmälte Axel, svagt småleende, samt tog nu sin mössa och gick ut.

Efter en lång, oändligt stum paus, under hvilken Tanten bjudit till att reda sina gamla och formera nya tankar, gick hon fram till Theodor, gjorde front och ställningssteg för honom och skrek, det gällaste hon kunde, i den tro, att Theodor var en utländsk broder till Axels fru eller en cousin åtminstone:

— Förstår min Herre Svenska?

Theodor for upp, likasom ur en dröm, och svarade blott ett enstaka: — "Ja!"

— Det lär inte vara mycket. — mumlade Tanten, öfvertygad, att han icke begrep hennes ord. Nu harskade hon sig åter:

— Hvad tycker min Herre om Sverige? — gallskrek Tanten å nyo, för att komma på trafven med det välsignade *tala*.

— Land och natur äro härliga; — svarade Theodor, likasom drömmande — men menniskorna äro sig lika öfver hela jordklotet, — usla, bedrägliga, föraktliga, fala.

— Kors, en så oartig menniska! — tänkte Tanten; men högt, ja, mycket högt och hvasst, sade hon:

— Jag hoppas, min tillkommande nièce icke delar min Herres aversion för Svenskarne, ty det blir allt för beklagligt.

— Det vet jag inte! — svarade Théodor och retirerade i detsamma ut genom den dörren, Axel sednast gick, hvilken han, under Tantens spörsmål, allt mer och mer närmat sig.

— Den ser nu splitter galen ut! — sade Tanten för sig sjelf, sedan han var utgången — Bevara mig Gud, om jag skall lemna detta stora, trassliga, kinkiga hushåll till maken dårhushjon! Men det är, som jag sagt: de der utländningarne ha icke vett för fyra styfver, utan borde gå i gångstol i all sin lifstid, som ett ett-års barn.

Tanten satte sig nu vid frukostbordet i full positur. Requirerade upp kaffe, thé och chocolade, väntade stund på stund; men hvarken herrarne eller nièccn hördes utaf. Hon blef slutligen så otålig, att hon föresatte sig sjelf göra en liten recognoscering. Hon trippade sagta till Axels rum, lade örat behändigt vid nyckelhålet och lyssnade.

Men ingen fjäder rörde sig.

— Hon sofver ut efter resan. — tänkte Tanten; men hon gjorde sjelf i största hast ett skutt åt sidan, då Berggren plötsligt öppnade dörren och kom ut med en börda af herrkläder, som skulle piskas och borstas.

— Jag skulle just fråga, hur det stod till med Friherrinnan, — sade Tanten, något förlägen, till Berggren — samt om hon icke heldre behagade Cajsa-Lisa eller Beata till hjelp vid toiletten, än er, min kära Berggren.

— Nu kollrar gumman på morgonqvisten! — tänkte Berggren samt fortsatte tyst och skrattande sin gång ned till betjent-rummen.

— O, tider! O, seder! — suckade Tante Lisbeth, som nu åter var vorden ensam vid den stängda dörrens nyckelhål — Rättnu vet man ju inte, hvad som är anständigt eller icke. Fy tusan, att så der låta en karl, en betjent, gå och svansa fram och åter, medan man klär på sig eller ligger. Det skulle *jag* aldrig gå in på, om man gaf mig aldrig det, Gud förlåte mina synder! Men de utländskorna, de utländskorna, de hafva icke mera skam uti sig, än jag vet inte hvad. Derföre tåla de oss heller inte, si Svenska fruntimmer af en viss qualité. Men kanske det stackars kräket (tänkte gumman, godsint), kanske hon icke kan göra sig förstådd, ty Berggren, tänker jag, lär icke vara någon öfverdängare i Franskan, fast han går på och slabbrar för pigorna. Jag har lust att gå in sjelf och med de få ord, jag sjelf kan, tillbjuda henne min eller Cajsa-Lisas tjenst.

Sagdt och gjordt! Med något darrande hand

vred hon om nyckeln. Icke utan en viss ångest klef hon in. Men se, nu behöfdes Holbergs, Hogarths och Molière's pensel, för att måla den förvåning, af hvilken gumman intogs, när hon icke fann den minsta skymt af den hon sökte. Hon fjeskade fram och åter, letade och snokade öfver allt, gjorde precist som när något är förkommet, lyfte på saker och ting, under hvilka det bortkomna icke ens kunde få rum, och utropade slutligen: "Skall jag tro, att hon är en hexa, som kan göra sig osynlig? Nej, är här någon trolldom, magnetism eller dylikt med i spelet, då lemnar jag detta gamla hus i denna dag; hon får sjelf sylta sina hallon, bäst hon kan; rensade äro de."

Nu skrek och ropade man efter Fröken, att Herrarne voro inkomna och ville hafva frukost, och, när gumman, andtruten och förvånad, nedkom i salen, föresatte hon sig att göra processen kort, taga sig courage och sjelf fråga Axel, huru allt detta hängde ihopa. Så fort hon fick se Axel, marcherade hon rakt fram till honom, satte båda händerna i sidan och frågade med en heterogen mine och ton:

— Hvar är din unga fru, min kära Axel? Hvarföre tillåter du mig icke att få göra hennes bekantskap, eller skola vi gå så här och spela komedi hela dagen?

— Hvad i Herrans namn vurmar Tante om? —

svarade Axel, bittert och sorgligt leende — Icke har jag någon fru ännu, och knappt tror jag, att jag någonsin får någon — tillade han med en mörk blick. Men, för att komma ifrån sina olidliga tankar, fortfor han i en ton af artificielt skämt:

— Kanske Tante tror, att min långa vän, Theodor v. S., var en förklädd dame med löspolisoner?

Om Theodor någonsin brukat skratta åt något löjligt, skulle han väl gjort det åt detta lustiga qui pro quo; men han var lika mörk och allvarlig, och Tanten svarade, litet harmsen, under det hon hällde uti kaffe:

— Kära du! Jag tror nu ingenting mer i hela verlden, och för mig må man gerna göra så många hemligheter man vill, jag är hvarken nyfiken eller häpen på någonting.

Som det är en erkänd sak, att man äfven med en bitter smärta i hjertat kan gapskratta, må ingen undra, om man bekänner, att detta blef Axel omöjligt att icke göra. Men, ju mer han skrattade, dess snurrigare blef Tanten, och slutligen utbrast hon:

— Jag kan icke begripa, hvad du finner så roligt uti, att jag för matanstalter och allt annat gerna ville veta, om du hemförde en utländsk fru

i nått eller icke, ty, att du varit förlofvad utrikes, vet hvar enda menniska.

— Både det ena och det andra, min goda Tante! — sade Axel, sedan han försökt att stäcka sitt skrattbegär — är en stor och orimlig villa, uppfunnen, Gud vet af hvem. Nej, kära Tante! — tillade han tankfullt — ingen fru har jag, och ingen skaffar jag mig, snart åtminstone. Tro mig!

Dessa orden utsagda, tog Axel Theodors arm, och de gingo ut tillsammans.

Tanten var stum af glädje, men äfven af förundran, af sviken nyfikenhet och af harm att ha blifvit så narrad, ty nu skyllde hon hela denna mystification på — "det försmädliga tjenstfolket, som alltid hade sin lust och glädje af att narra gammalt folk". Både Cajsa Lisa, Beata, lille Olle och köksan fingo skrapor och snubbor, hvar för sig och alla i gemen, och först i hallon-syltningen dränkte hon sin förtret och sade för sig sjelf, under det hon skummade syltgrytan:

— Aldrig skall jag tro de tofsorna och slynorna och pojkarne, utan bara rätta mig efter mitt egna goda omdöme och mina egna skarpa ögon.

O, kortsynthet utan all gräns! Vår goda Tante hade icke ringaste aning om, att hela Axels inbillade förlofning och alla de händelser, som varit en följd deraf, hade sin urkälla i gummans egen svaga hjer-

pa, der de verkligen voro upprunna ifrån aldra första början. Och hela sitt sorgliga förhållande till Rosina, den *enda* qvinna, som så outsägligen väl passat till Axels maka, hade han egentligen att tacka Tantens hjernspöken och dumma inbildningar för, om man noga följt händelsernas gång.

Och detta anade icke gumman ett enda ögonblick, utan gick med det bästa och lugnaste samvete i verlden, på hvilket ingenting i denna stunden tyngde, om icke den rysliga händelsen, att, just som hon skulle hälla uti de nysyltade hallonen — sprack bucken!

Men följderna af den katastrophen med dess både tragiska och komiska sidor lemna vi alldeles derhän, för att vända vår hog från Tanten till Axel och Theodor.

Cap. 4.

At leve ukiendt er at leve umisskiendt.

Rahbeck.

Axel gjorde, hvad en man bör göra, han sökte att bortjaga hvarje tanka på en sak, som var *förbi* för evigt, och att inrymma i sin själ *andra* nya, gagnelliga, honom värdiga idéer. Men ack, hjer-

tat var och förblef tomt, deruti ville ingenting nu mer taga plats. Theodor hade under hela resan varit ovanligt lugn och stilla, eller snarare, hvad man på ett språk, som är så oändligen mycket rikare än vårt, kallar *morne et taciturne*. Stundom märkte man dock, att detta icke var natur, utan att han synbart kämpade mot sina uppbrusande sinnen och gjorde våld på sina häftiga känslor. Axel såg detta med en viss tillfredsställelse och trodde sig nu med skäl vunnit en betydlig seger öfver hvad andra kallat Theodors vansinne, men hvilket hans ljusa blick mer ansåg som en hög grad af mjältsjuka, blandad med menniskohat och vanan att aldrig tygla sina känslor eller gifva vika för någon annan än sig sjelf. Att detta *kunde* öfvergå till vansinne och verkligen redan gjort det åtskilliga gånger, nekade icke Axel; men han trodde äfven, att, om dessa utbrott så småningom kunde förekommas och undanröjas, skulle de slutligen alldeles kunna utrotas, och Theodor vid intet tillfälle sakna sina sinnens bruk, huru dystert stämd han annars kunde vara. Men till vinnande af allt detta menade Axel att det fordrades vänskap, omtanka och beständig vaksamhet samt en viss magt öfver Theodor, om man skulle kunna förmå honom att sjelf bidraga till det stora ändamålet; hvilket nästan var det nödvändigaste villkoret. Försöket var Axel värdigt, och med innerlig till-

fredsställelse såg han hvarje tecken till framgång. Eget lidande förtog hos Axel aldrig hogen att gagna andra. Deruti var han olik mängden, likasom i mycket annat. Eller huru?

De båda ynglingarne företogo nu långa utflygter i den vilda, sköna nejden. Axel gjorde Theodor uppmärksam på allt, för att draga hans tankar från det enda ämne, som uteslutande sysselsatte dem, nämligen Rosina, ehuru han nästan aldrig nämnde henne. Och ännu mindre gjorde Axel det. En gång under en aftonridt sade Axel:

— Hvad tycker du om mitt lif och mina sysselsättningar, Theodor?

— De äro båda klanderfria, men föga afundsvärda — svarade Theodor med sin vanliga uppriktighet.

— Analysera de båda svaren! — bad Axel, småleende, ty han hade trott sig märka, att, oaktadt Theodors nästan oafbrutna tystnad, han dock på denna tiden mycket redt sina tankar och vida mer än förr gaf akt på hvad som tilldrog sig omkring honom och deröfver reflecterade, fast det skedde tyst inom honom. Axel ville således gerna, att Theodor äfven skulle komma i vana att med ord utvexla sina idéer. Äfven kände Axel en hog, en längtan att tala med någon, hos hvilken, oaktadt all hans besynnerlighet, alla hans intill vansinne

gränsande idéer, dock fanns ett sådant djup af tankar och rena, fina känslor.

— Säg, Theodor! Hvarföre äro mitt lif och mina sysselsättningar klanderfria, och hvarföre så föga afundsvärda? — frågade Axel.

— Klanderfria, emedan du icke gör något ondt — snarare godt; föga afundsvärda, emedan du af lifvet icke tyckes ega en enda njutning. — svarade Theodor.

Axel drog en omärklig suck och fortfor:

— Jag förstår dig. Du tycker, jag kunde göra något *bättre* än sköta min ärfda jord, än att göra calculer, förbättringar och försöker i landthushållningen, vara sträng och öfverseende hundra gånger om dagen, visa fröjd och harm öfver små, fjerdedels tilldragelser, taga alla mina intellectuela förmögenheter till hjelp för att vinna ett ändamål af den mest materiela art, halfva dagen *tala* med tjenare och underhafvande om mina och deras små, tumslånga angelägenheter, och den andra halfva *tänka* derpå och *skrifva* derom. Och, hvad mitt lif angår, så tycker du väl, att det kunde förrinna själfullare och trefligare än så här, instängd på min gamla borg, utan annat sällskap än mina goda böcker, utan någon enda utifrån kommande själaspis och med den allt fördunklande, allt förtorkande, allt för prosaiska gumman Lisbeth oupphörligt framför mina arma ögon, som

icke en gång få njuta af hästens rättigheter att bära skygglappar. Säg, har jag rätt? Tänker du icke så?

— Jo visst! — svarade Theodor och drog munnen en linie till ett leende — Men, när du sjelf inser allt detta, hvarföre icke ändra det?

— Gif mig upp en plan dertill, och jag tackar dig!

Theodor teg länge, slutligen sade han:

— Du skall tänka på *högre* värf! Du skall handla i *större* scala, du skall verka till stora, härliga ändamål, du skall ut i stormande, brusande verldslifvet, ty *der* passar *du*, och, när du någon gång återvänder till ditt tjäll, skola maka och hoppfulla barn möta dig. Det vore ett lif, *dig värdigt*.

Axel drog åter en suck ur djupet af sin själ, ty hans phantasi var alldeles ense med Theodors; endast hans *vetande*, förnuft och erfarenhet talade ur en annan ton. Med dessas ingifning frågade han:

— Och hvar finnas de väl, dessa värf, dessa ändamål, detta i stort verksamma lif? Har du gjort dig detta rätt redigt, eller ligga tankarne derpå ännu i morgondimma? Har du sett in i statsmannens, i folkrepresentantens, i lagstiftarens och de styrandes lif, åsigter, motiver, driffjädrar? Har du sett *på nära håll*, huru *små* dessa äro, huru egoismen och egennyttan och ärelystnaden och hat

till *ett* och förkärlek till *ett annat* och intriguen och vinningslystnaden och tusende andra, ändå mindre och vederstyggligare, små, mörka ting ligga i bakgrunden af den *utåt* bländande taflan, ligga som stoft och grus i bottnen under den klara böljan, som synes så ren och genomskinlig, men som grumlas vid första försök att utforska bottnens beskaffenhet; har du sett allt detta, och tror du väl sedan, att dens lott är rätt afundsvärd, som känner sig *fri* från en mängd af dessa små, usla brister, som vill uppträda och visa menniskorna, huru mycket man står öfver dem, demasquera några, bevisa lumpenheten hos andra, visa, hvar det *rätta* egentligen thronar, och hvilka de *enda*, *enkla*, *obestridliga* medlen vore, att det nå, och sätta det i verkställighet? Tror du väl, att han är afundsvärd? Huru mycket hat, huru mycket åtlöje, hån och spe, ja, huru mycket förföljelser och harm skulle han icke väcka! De mesta förstode honom icke, de andra *ville* icke förstå honom, och af alla kallades han en phantast, en svärmare, en vildhjerna, som vill omöjliga reformer, en nyhetskrämare, en dåre med ärelystnad, som vill, att man skall tala om honom och nämna hans namn bland dagens märkvärdigheter. Se, det blefve all den lön, han finge, all den frukt, han skördade af det renaste, härligaste utsäde. Nej, välsignad vare upplysningen och rättigheten att fritt yttra sin me-

ning; men dessa måste framskrida i massa, och deras förelöpare vara fullt beredda att blifva martyrer, att till en början nedfällas af okunnigheten och mörkret, hvilka, ehuru något skingrade, dock ännu äfvenledes stå i massa emot dem, utan att just kunna tränga framåt, men äfven utan all misskund för den individ, som tror sig ensam kunna bekämpa deras skumma leder. Nej, Theodor! den tid skall må hända gry, då man kan tala fritt ut, just emedan man förer det *rättas talan*, och blir hörd, just emedan det *rätta*, och inga andra motiver, ligger till grund för ens talan. Den tiden skall komma! Min och alla rättsinnigas förhoppning hvilar derpå; men — — då slumrar jag länge sedan under grifterna, bland mina stolta, djerfva, men aristokratiskt blinda förfäder.

— Du har rätt! — svarade Theodor — Äfvenledes *du* är ännu för god för tiden; men, när många som du en gång uppstå, då randas en annan dag för verlden. Jag trodde en tid, att jag sjelf var utsedd till en af dessa sanningens och det rättas härolder; men jag strandade mot andras fördomar och egen oförmögenhet att bevisa och öfvertyga, om hvad jag sjelf kände. Jag trodde nu, att *du* mer än någonsin jag var vuxen detta kall, som jag ifrån barnaåren anat, utan att någonsin rätt kunna reda dess detailer. Jag trodde mig i dig finna typen för de män, som jeg ville skulle

taga *de stora tömmarna* i väldig och jernfast hand; men jag ser nu, att, om *handen* väl är den, jag trodde och beräknade, så äro tömmarne dock ännu icke starka nog. *Tiden*, *tiden* måste först flåta dem fastare och oförgängligare, *tiden*, *tiden*, som du sprungit om, och som en gång kommer efter och saknar dig, när du behöfves, och när man förstår att uppskatta dig efter ditt värde, men som då får gråta öfver dina multnade ben. Och du har rätt. Här bör du vara, här kastade dig ödet, och jag *finner*, att det är vansinnigt strida mot dess lag. Här kan du verka godt, fast i liten scala; men akta dig, att du på din *ärfda jord* icke äfven utsår, sköter och ansar något af det aristokratiska ogräs, som dina förfäder lemnat, ty du tyckes mig här vara *mer* än herre. Eller har jag orätt?

— Ja, visst, — svarade Axel — du har rätt, ty icke ens herre, icke ens monarch vill jag här vara, utan rent af despot. Här vill jag handla *fritt* och i min egen vrå visa, att det sker till mitt och andras väl. Mitt utsäde af aristokratiskt frö är omätligt, det medgifves; men det är *själens* aristokrati. Den känner sig ren, öfverlägsen och upphöjd, derföre vill den blifva lydd, icke just blindt, ty ingen af de lydande nekas att se upp, *om de kunna;* men föga lönande och tacksamt vore det att sjelf stå med en Dollons-tub för ögat och de-

monstrera för den gapande hopen om teeken i sol och måne, som de med blotta ögonen ändå icke kunna se. Nej, villja de se med egna ögon och veta alla mina *hvarföre*, så skola de det gerna få; men medel dertill måste de, likasom jag, skaffa sig sjelfva. Här vill jag herrska, och det oinskränkt, så länge, tills någon, hvem det än må vara, ja, äfven den ringaste af mina tjenare, tydligen kan bevisa mig, att *han* förstår saken bättre, att *han* vet säkrare och genare utvägar till befrämjande af mitt och mina underhafvandes verkliga väl. Då skall jag vika för hans högre insigter; men, tilldess lydes min villja oinskränkt. Och, som jag, vid Gud, icke har mitt eget väl mig mer kärt än deras, så ser du, att de älska mig, på samma gång som de frukta mig, ty äfven det göra de, det är onekligt, och sluta aldrig dermed, förr än de sjelfva nått den ståndpunkt af begrepp, att de väl veta sig icke behöfva *frukta mig*, utan endast egna förbrytelser, emedan jag framför allt vill vara rättvis och är det, så vidt jag sjelf det förstår. Kommer en gång denna säkerhet, så skall du se, att de aflägga de gamla krypvanorna och hofsmilet. Se de bara, att den, som bugar djupast, den, som i köld och regn står länget utaf med hatten, den, som alltid medgifver mig hafva rätt i alla påståenden, se de bara, att dessa aldrig komma en hårsmån längre än de, som utan vanvörd-

med göra motsatsen, så byta de snart och villigt om method, och då kommer du icke att stötas af de aristokratiska vanor och den feodal-undergifvenhet, som ännu kan finnas, och som troligen icke med en generation, utan först med några kan utplånas helt och hållet. Dröj här ett tiotal af år, och du skall dock se, att den mycket minskats! Men bröstgänges bör ingen gå till väga för att omstöpa folket. Af sig sjelfva skola de finna, att krypande och smicker är ett icke mer gällande mynt, ty, befallde jag dem nu (och utan befallning skedde det icke) att genast aflägga alla dessa gamla vanor, så trodde de säkert, att jag gjorde det, emedan jag funne mig jemngod med dem i allt. De förlorade aktningen för mig, utan att veta hvarföre, ty de veta ännu icke, hvarföre de den hafva; de lydde mig knappast, ty det är magten ännu och icke mina högre insigter, mitt personliga värde, som de lyda. Hvar och en skulle börja att villja stifta lagar, inan de vore mogna dertill. Snart skulle en opposition i smått uppstå, hvars driffjädrar icke vore befrämjandet af ett bättre, utan lusten att klandra mig och mina åtgärder. Nej, tro mig, Theodor! så länge *är*, *vill* och *bör* jag vara despot, som jag klart och tydligt ser, att jag står öfver min omgifning; men ve öfver mig, om jag det sedan önskade, och ve öfver dem, som villja handla som jag och inom sig känna sig underlägs-

na dem, de vilja styra, ty hvarje mensklig varelse känner genska väl inom sig, på hvad ståndpunkt hon står jemnförelsevis med andra, ehuru det väl vore den sista bekännelse, hvar och en i allmänhet ville göra.

— Nå väl, — svarade Theodor — du har nu kullkastat en stor del af mina fördomar och åsigter, hvad dina sysselsättningar angår. Nu till ditt lif! Att detta icke mer kan ega många behag i verldshvimlet, som blott obehagligt hädanefter kan *störa* dig, men knappt för en kort stund förmå döfva en smärta eller ett ve, det finner jag nog; men, hvarföre *älskar* du icke, — tillade han vemodigt — och hvarföre hemförer du icke som brud den du älskar? Hvilken qvinna skulle väl kunna motstå dig?

— Alla *de*, som jag *verkligt* älskat, det vill säga tvänne. — svarade Axel, smärtsamt leende — Icke, att de ej hafva älskat mig. Långt derifrån! Men de hafva älskat dygden och sina frivilligt gifna löften ändå högre än mig, och derföre stå de som himmelens klara stjernor för mitt minne. Och en tredje! En sådan finns icke! Innte förmår jag åtminstone att söka henne, utan ödet må styra. Om den ena af dessa båda himlaljus ber jag dig slippa att tala, och den andra, hon hvilar *der!* — tillade Axel, visande på kyrkan, som de båda ridande nu voro helt nära.

— Vill du följa med mig ned i mina fäders grifthvalf, Theodor? Jag har icke haft *mod* att gå dit, allt sedan jag, som den sista af min ätt, tog emot dess qvarlefvor. Du vill le! Du vet icke rätt, hvad jag menar med ordet *mod*. Men jag vet det! Jag vill icke *ännu en gång* känna harm vid min fosterfaders kista, jag har icke haft *mod* att se dessa *"sechs Bretter und zwey Brettchen"*, hvilka innesluta den sköna och hulda varelse, som naturen ämnade mig, men som menniskorna sleto ifrån mig och kastade i en förtidig graf, och hvars minne jag aldrig varit otrogen, fast jag, efter jag ännu är ett jordens barn, älskade hennes afbild på jorden, och älskade denna mest i det ögonblick, då hon var den förklarade likast, det vill säga, när hon uppoffrade *mig*.

De båda ynglingarne voro nu vid kyrkoporten. Tysta bundo de sina hästar vid gallret, och Axel hemtade, utan många ord, kyrkonyckeln och griftnyckeln i klockarstugan. Stumma ingingo de i den stora, tomma, höghvälfda kyrkan, som hemskt genljöd för hvarje deras tunga, långsamma steg. Sporrarne klingade mot stengolfvet; luften var fuktig och kall; solen kastade in genom ett enda af de höga, smala fensterna sina sista, matta, rödaktiga strålar; stunden, luften, dagern, tystnaden och genljudet, allt tycktes hviska om *afsked* och *förbi* och länge sedan flydda och glömda tider.

En *enda* fluga surrade ännu i den sista solstrålen. Axel såg på henne med ett vemod, som troligen få flugor väckt. Hon föreföll honom i hast som den *sista* lefvande flugan af *sin* slägt. Han log sorgligt åt sina barnsliga tankar; men dyster och mörk var hans stämning, när han slutligen, fram bakom choret, skulle öppna dörren, som ledde ned till den Löwensternska grafven. Låset var rostigt, nyckeln ville icke gå omkring. Sedan Amalia der nedsattes, hade ingen besökt den stumma griften, och Axel måste taga hela sin nordmannastyrka till hjelp, för att få upp låset.

— Jag *måste* till dig, ännu en gång! — sade han halfhögt, och se, dörren sprang upp för den väldiges villja. Trappstegen voro branta och sluttande och af fukten ganska slippriga. Axel var ifrig och upprymd. Han halkade på första trappsteget, och i en secund var han alldeles försvunnen för Theodors skumma blick. Denne skyndade dock ned, så fort han kunde, och, varnad af Axels hastiga färd, kom han alldeles helbregda nedför den ganska höga trappan. Men nere i grafven rådde ett fullkomligt mörker och en dödlik tystnad. Icke utan en förfärligt hemsk känsla letade Theodor med båda händerna efter hvar Axel fanns. Hans ovana att någonsin gifva akt på vanliga saker och ting och logiska rimligheter kom honom att glömma, att, efter Axel var tyst, måste han ligga afdå-

med nere på marken, utan han famlade högt uppe bland de öfver hvarandra stående likkistorna. Ändtligen höll han på att sjelf stupa öfver något, som låg för hans fötter, och, när han kände efter, var det verkligen Axel. Theodor frågade honom, tilltalade honom, försökte att uppresa honom; men allt förgäfves. Då han slutligen lyckades att upplyfta hans hufvud, blef han våt om handen af något varmt, flytande ämne. Alla andra hade nog begripit, att det var blod; men Theodor tänkte icke nu mer, och, när slutligen så mycket dager inträngde, eller snarare, när hans öga vant sig att något litet skilja föremålen i grafhvalfvet, hvilket endast upplystes af den knappa dagstråle, som inbröt genom trappgången, såg han Axel ligga sanslös, med ett sår vid tinningen, ur hvilket blodet strömmade. Theodor hade icke sett blod, sedan den hemska stund, efter hvilken han var vorden nästan en ombytt menniska. Denna syn verkade förfärligt på honom. Minnet af det blodiga uppträdet i stugan, af Rosina, Albert och allt det framfarna, blandadt med en dunkel aning om att äfven förlora Axel, slet ännu en gång de band, som förnuft och god vilja och vännens bemödanden lagt på hans retliga sinne.

— Jag skall då förlora *allt*, hvad jag någonsin älskade och beundrade! — sade han och kastade sig våldsamt öfver vännen, hvilken nu tycktes vara

det aldra *sista*, som gaf hans lif en gnista ljus. Men af denna skakning uppvaknade Axel ur den svimning, som fallet, den tunga luften och blodförlusten åstadkommit och förlängt. Med en viss kraftfullhet, äfven i detta matta tillstånd, gjorde han sig lös från Theodor och begagnade nu samma utväg, som förr vid ett annat afgörande ögonblick: han var viljan och lät Theodor endast blifva verktyget derför.

— Släpp mig, Theodor! — sade Axel allvarligt. — På detta oförnuftiga sätt håller du mig icke qvar vid lifvet.

— Det vill jag icke! — sade Theodor, med sin hemska, vansinniga, ihåliga röst — Jag vill dö med dig, du *enda*, du *sista*.

— Men jag vill icke dö här, — svarade Axel. — och, skaffar du mig icke vatten och något att förbinda mitt hufvud med, så blir du må hända min baneman. Gå derföre, Theodor!

Theodor lydde mechaniskt, ehuru orediga tankar susade förbi och omkring hvarandra i hans hufvud, om huru säll Axel borde känt sig att få dö, så här, vid sidan af den älskades stoft, huru gerna han sjelf (Theodor) ville följt dem båda, och huru barnsligt det vore att låta jorden återfå, hvad grafven med våld tycktes vilja taga. Men han gick dock, eller snarare, han ilade, emedan han ingalunda ville vara den kraft, som

ödet brukade för att förkorta Axels dagar. Detta kände han likasom en instinct, ty icke heller denna tanke gjorde sig rätt redig hos honom. Sjelfmord ansåg Theodor tillåtet för en hvar, under vissa villkor likväl; men visst icke att afklippa en annans lifstråd, som må hända icke vore redo till döden; — derföre ilade han.

Efter Theodors bortgång uppreste sig Axel långsamt, höll sin näsduk för det öppna såret och gick ett hvarf omkring grafhvalfvet. Der var nu ganska trångt. Amalias lilla kista stod öfver hennes föräldrars. Det var mindre med saknadens smärta, än med återseendets glädje, som han lutade sig deremot och sagta, för sig sjelf, hviskade dessa ord, så veka och olika Axel; men Axel var matt och högst underbart stämd:

— Jag kommer! — Förlåt min otro! — Deruti fanns äfven en viss trohet. — Jag såg dig *för kort* i lifvet. — I döden blir det annat. — Der tillhör tiden *oss*. — O, du bleka, sköna lilja, tag vänligt emot mig! Jag bär dig en helsning från den glödande rosen, — hon kommer äfven *en gång* till oss — ty kärleken är rik och mångfaldig i himlalanden.

Nu kom Theodor, och med honom klockaren, som medförde vatten och linne till förbandet. — Han var blek och darrande, dels för Theodors sätt att begära hans hjelp, dels för sin unga, till-

bedda herres olycksöde. Som klockaren äfven var vaccinateur och fuskade litet i läkarekonsten, emedan han prakticerat under Tante Lisbeth, gjorde han ett ganska ordentligt förband om Axels tinning. Axel hjelpte honom härmed vida bättre än Theodor, som ryste och ovillkorligt skar tänderna, så fort han såg blodet. När Axel var förbunden, tackade han vänligt och hjertligt klockaren, och, för att gifva en sorts rimlighet åt hela denna färd i hans ögon, sade han, med så mycket lugn och låtsad likgiltighet han kunde sammanleta, följande verkliga sanning:

— Jag ville se, huru stor ungefär den unga, saliga Friherrinnans kista var, ty hon lärer sagt till gamla Jungfru Dora, att hon icke ville slumra här, i den kalla griften, utan nere i den varma, gröna jorden, och hennes vilja skall ske, ty nu är *jag* hennes enda ombud på jorden.

— Ja, det har jag äfven hört, — sade klockaren — att hon haft den önskan, fast Majoren eller Kammarherren, som man nu säger, inte tyckte om det, utan sade, att *alla* Löwensternar *skulle* ligga här.

— Sade han så? — genmälte Axel med en trotsig och föraktlig dragning på den fina munnen — Han får väl se det en gång, om han orkar lefva efter mig, ty icke heller *jag* vill samlas till mina fäder, här i denna trånga, kyliga boning, utan

under torfvan, icke långt ifrån min döda — — syster, der vill jag hvila, Majorens ord i all ära; ty — "mig äfven litet att döma lyster". — Kom ihog det, gamle! — tillade Axel och slog klockaren vänligt på axeln.

Nu gick man upp. Axel hade en ny, lugnare och bättre sinnesstämning, än man skulle kunnat tro; men han var mätt, så att de redo långsamt hem. Theodor hade nästan återfallit i sina oredliga grubblerier, och tanken på Rosina förföljde honom nu oupphörligt.

Axels hufvud blef snart bra, och den svarta locken, som alltid så zirligt och behagligt vred sig på hans högra tinning, skylde alldeles det lilla ärret, som anherrens hvassa lik-kisthörn gifvit honom. Men i sitt bröst deremot kände han ofta en alldeles ny, häftigt stickande smärta, som kom och försvann, och varade än längre än kortare stunder, och som troligen var en följd af den häftiga tryckningen, han i fallet fick, allt emot stamfaderns kista af huggen granit. Utanpå syntes intet, och Axel brydde sig aldrig om det, ansåg det endast som en lappris-sak; men drog ofta ihop de svarta ögonen och rynkade litet på den fint skuggade öfverläppen, när det stack till i hans höghvälfda, manliga bröst.

Med Theodor fick han nästan börja på nytt. Allt sedan besöket i grafven och der timade hän-

delser, var han dystrare och fåordigare än någonsin och kunde nästan icke inledas i något samtal, om icke till att förävara en fix idé, som för hvar enda dag allt mer och mer rotfäste sig i hans tanka, oaktadt allt hvad Axel, förnuft, religion, gudomliga och menskliga lagar deremot kunde invända.

— Jag rår om mitt eget lif, så vidt jag rår om någonting på denna jorden! — sade han — Man kan tvinga mig att afsäga mig Rosina, — min sammanvaro med dig, o Axel! Man kan kasta mig i det djupaste fängelse och belägga mina händer med mångdubbla kedjor; man kan rycka ifrån mig allt — allt, hvad som ännu kunde smycka den glädjetomma jorden; men man kan icke tvinga mig att andas, att lida, att marteras längre, än jag sjelf vill, helst ingen lefvande mask har ondt af min död. — sade Theodor ofta, hemskt och hånligt skrattande.

— Du har rätt! — svarade då Axel — Ingen kan *hindra* dig, det vet jag nog; men fördöma dig kan en hvar, som tänker och vet, att man icke får lemna den post, på hvilken Försynen ställt oss, förrän döden af sig sjelf kommer och löser oss utaf. Det är Allfaders disciplin, enligt min tro och öfvertygelse.

— Jag *var* och jag *blef* aldrig militair — hånade då Theodor — och förstår således icke den

metaphoren. Mitt lif är på det hela det enda, jag af moder natur fått, som fullkomligt hörer mig till, och det skulle jag icke få använda efter mitt behag, när jag finner mig alldeles lefnadstrött! Det skulle då äfven vara en *synd* att sofva, när de lekamliga krafterna icke stå oss bi.

— Det är ock ett verkligt brott, — sade Axel — om man i det vakna tillståndet kan uträtta något godt, som under slummern går oss ur händer. Man måste då bekämpa sin sömnlust och hålla sig vaken, tills — man dignar.

— Och hvad för *godt* skulle väl jag kunna uträtta nu mer?

— Detsamma som jag och hvarje dödlig: Förkofra dig, blifva bättre än du är, göra dig värd ett härligare lif efter döden, än på jorden. Lönar icke det att lefva för?

— Nej! — Jag är färdig att bära all den tunga, som Försynen vill pålägga mig.

— Bär då lifvet, o Theodor! — Den är *feg* och *eländig*, som kastar bort en tung börda, så länge han orkar den bära, eller vänder från striden, innan han kämpat ut, eller klipper utaf sin lifstråd, emedan han icke orkar nysta upp den.

— Feg och eländig! — Den är väl fegare och eländigare, som bär ett ok, hvilket man kan kasta utaf, helst när träldjensten icke båtar till något.

— Dina sophismer äro en ljudande malm och

en klingande bjellra, ty de *låta* något; men de äro i det hela tomma. Du vill aldrig nöjaktigt besvara min fråga: om icke sjelfmord bär med sig lika mycket straff i det tillkommande lifvet, som hvarje annat brott.

— Jag lefde aldrig här i tiden för straff eller belöning; — svarade Theodor — och, när jag dessutom *icke tror* (och *jag* tror det ej), att Gud straffar mig, för det jag befriar mig från hvarje ondt, som ingen annan har godt utaf, så får jag intet straff derför. Annat vore, om jag *trodde* det vara en synd och ändå dukade under för önskan att slippa lefva. Då kunde du med skäl kalla mig feg, — eländig! — Icke nu!

Axel hade icke alltid vapen mot detta sista argument, helst Theodor i detta fall icke, såsom i andra, böjde sig för Axels villja, men det kom deraf, att Theodor ändå alltid var *klok nog* att inse, huru Axel merändels hade rätt och ville det enda rätta; blott icke i detta enda fall kunde han på något sätt böja sin mening efter Axels. De undveko således båda detta ämne, och fram mot hösten började Theodor något litet lugna sig, och hans idéer antaga en mindre bitter form; hvilket gaf Axel anledning hoppas, att hans tankar om sjelfmord äfven att småningom skulle kunna taga en annan rigtning, om man icke på längre tid vidrörde det ämnet, så att det icke allt mer och

mer finge hårdna i egensinnets former, utan snarare mjukna af tid och uteblifven beröring, samt tankarnas fördelande åt andra, motsatta håll, som sedan kunde blifva vapen i hand på Axel, när frågan en gång framdeles återväcktes.

Så tredde Axel.

Cap. 5.

Le coeur, o Chactas! est comme ces sortes d'arbres qui ne donnent leur baume pour les blessures des hommes, que lorsque le fer les a blessés eux-mêmes.

Chateaubriand.

Man hade imellertid hunnit den ombytliga, än stolta och granna, än qvidande och kulna October. Det led mot dess slut. De båda unga männerna sutto en mörk och mulen eftermiddag i Axels rum, vid hvar sin bok. Axel gladde sig tyst åt, att Adolf Findling tycktes vida mer *hålla*, hvad Thomas skald *lofvade*, än den Sista Friseglaren, och Theodor hemtade ur den Förskjutne af Bulwer månget underbart och för de flesta andra förborgadt gyldene korn, och hans (Theodors) ofta nog rättre-

publicanska idéer funno här både stöd och stöttestenar, som han noga begrundade, i stället för att, såsom mången annan, klokare än Theodor, skratta åt något så dumt och meningslöst, men ovedersägligen löjligt som Morris Brown med sina presenter, sin saliga Grefvinna Waddelove och dennas apor, papgojor och plommonfärgade underkläder. Vindarne blåste nordliga och skarpa. Vi veta af gammalt, att höststormen just yfdes och skröt af sin magt, när den genomträngde och herrskade befallande på det gamla, remnande Ulfeborg. Fenster, dörrar, luckor, gamla jernflagger och trasiga kopparplåtar på det bristfälliga taket utgjorde alltid chörerna och figuranterna i det stora drama, som vindarne här spelade. Så var det alltid sedan urminnes tider, så var det äfven denna eftermiddag. Löfven yrade rastlöst upp och ned om hvarandra, likasom våra sorgliga och ljufva öden. De gamla ekarne böjde, vreda och brakande, sina grenar mot jorden, just som ville de åter upptaga sin granna, mångfärgade beklädnad, likasom något hvar sorgligt famlar efter sin bortblåsta fröjd och sina sjunkna förhoppningar. Midt under denna hemska storm hörs dock det skarpa, skärande och genomträngande ljudet af en fem, sex hundar, som skällde hvar i sin ton, men alla ilskt och argt. Axel såg ut: en gumma eller, mer expressivt sagdt, en kärring med en blå linde

under armen, stod hutande och slående omkring sig i stora inkörshvalfvet och kastade ängsliga blickar till alla slottets tomma vinklar, för att se, om icke någon skulle af barmhertighet villja freda henne för hundarna, hvilka tycktes ovanligt mycket tagit henne i sin aversion. Axel öppnade tanklöst och hjelpsamt det gamla, murkna fenstret och ropade med thordöns-stämma, för att öfverrösta stormen: Hut, Hector! Diana ici! Fy skäms, gamla Mulle! Så gå nu, och stå inte der och nig, när hundarne lemna fri passage! Nu hördes, oaktadt storm och hundskall och det gnisslande fenstret och alla de andra Ulfsborgs "stormiga aftons läten", en skärande, skarp och gäll stads-sqvaller- och kaffe-madames discant, som ropade upp åt fenstret:

— Tackar allra emjukaste för hjelpen! Behagar Hans höga Nåd köpa spetsar? Jag är från Vadstena.

— Spetsar! — Vadstena! — upprepade Axel sagta, under det han tankfullt stängde fenstret. Hans blick mulnade, hans ögonbryn sammandrogos, den släta pannan fick en ångerns skrynkla, han rodnade af ovillja, han bleknade af harm, allt öfver sig sjelf:

Han hade glömt Margareta och sitt löfte till henne!!!

— Usla egoism, som äfven breder ditt grå stoft öfver sjelfva *minnet!* — sade han till sig sjelf — Du glömmer en annans lidande, som du dock något kan afhjelpa, för ditt eget, som ingen mensklig magt kan hjelpa. Du skall blifva hämnad, Margareta, om det skall kosta mig aldrig så mycket. Gud vare tack, jag är rik och aktar icke min rikedom, när den kan gifva andra och följaktligen mig sjelf någon sann njutning, någon verklig tröst, och nu skall jag skaffa mig sjelf en sådan, och den arma, förskjutna äfven *en.* — Dessutom *lofvade* jag, och hvad Axel lofvar, äfven den arma, förvillade Margareta, måste han hålla, kosta hvad det vill.

Medan Axel tänkte allt detta och mycket mera i samma ämne, lotsade sig madamen, med tillhjelp af Cajsa Lisa, Beata och lille Olle, upp till nådig Barons dörr, på hvilken hon, enligt småstadsmanér, vederbörligen knackade, men i samma ögonblick öppnade, gällt gnällande:

— Ursäkta min dristighet, Hans Nåd! Behagas det inte några spetsar? Jag har både vackra och moderna af flera sorter.

Som Axel ingenting svarade, öppnade hon genast sin låda och började breda ut sina spetsar, hvar och en sort lindade på bitar af ljusblått papp.

— Här är *hofuddar*, breda och smala, och detta är de så kallade *solfjäders-spetsarne*, mycket vackra och fina. Ack, se här, det är *vackra gossar*,

och ett litet stycke mycket fina *vackra flickor. Mellanuddar* och *stjernspetsar* har jag af aldra galantaste sorten, och så för innerligen godt pris. Men här skall jag visa de vackraste och finaste; de äro af henne, galna mamsellen på hospitalet, som tror, att hon knypplar till sin otrogna fästman. Hur' heter hon nu?

— Margareta * * * ? — sade Axel, frågande och sorgligt.

— Ja, alldeles precist! Just hon. De äro ofantligt vackra och breda, och i profersion mycket godt pris. 2 rd. är det aldra nogaste priset.

Axel upprullade tankfullt och ångrande de vackra, likasom anklagande spetsarna. Madamen fortfor:

— Men, skulle Nådig Baron behaga hela stycket, så få de väl gå för en och fyrtifyra.

Axel lindade åter på spetsarna, med hvarje tanka hos den arma Margareta. Madamen åter, som trodde, att han ryste för priset, fortfor å nyo:

— Kanske jag för Nådig Barons skull kunde lemna dem till en och fyrti. Jag vill göra det bästa jag kan, om det blir handel utaf. Det försäkrar jag säkert. Sådana spetsar går ingen omkring med för en och fyrti. Var derföre så god och nämn för ingen, hvad Nådig Baron gifvit, ty man kan icke så slå utaf för alla heller; men, efter det är för första gången jag har den äran, och kanske

här snart kommer en ung nådig Baronessa, och då är det godt att vara bekant och att hafva en så god kund i vägen, m. m. af odrägligt Vadstenaspetsgummeprat, som nog de kännas vid, hvilka någon gång kommit i contact med dessa sladdermadamer, hos hvilka tungans rätta bruk, i och för spetshandeln, utgör den största och oumbärligaste meriten.

Axel hade icke hört ett enda ord af hvad hon pratat, utan frågade nu, huru många alnar Margaretas spetsar voro.

— 11 alnar och 7 tum! — svarade madamen, helt förnöjd.

— Det var ju 2 Rdr. b:co alnen? — sade Axel och betalade derefter.

— Tackar aldra, aldra emjukaste, min söte, gode, nådig Baron! Det kan man kalla en hederlig Herre! Gud ske lof, att gästgifvaren i K. visade mig hit! Ja, han berömde ock nådig Baron och nådig Fröken och den tillkommande unga Baro— — —

— Vet hon något om Margareta ***? — frågade Axel, tvärt afbrytande den ordström, hvaraf han icke uppfattat en enda droppa.

— Ja, bevars! Tackar, som frågar! Hon är likadan, snarare värre, ty nu har hon en ny vurm. Nu är det icke nog, att hon väntar sin otrogna fästman, utan dessimellan talar hon om *honom*, "den unga, härliga mannen med örnblicken och

Änglarösten", som lofvat henne återkomma med tidningar om hennes förmenta fästman, som ingen vet hvad han heter. Om denna herre talar hon ofta och tittar då på en liten grann guldring, som hon säger sig fått af honom. Men allt det der är väl bara prat och dumheter, kan jag tro.

O, nej, långt derifrån! — sade Axel medvetslöst och ovillkorligt, ty hvarje qvinnans ord trängde som ett dolkstygn eller, bättre sagdt, som ett samvetsqval, ty dessa äro ändå hvassare, in i hans blödande hjerta.

Nu afträdde madamen, och Axel sade för sig sjelf:

— I morgon reser jag.

Theodor hade hört och märkt nätt och jemnt *intet* af hela detta uppträde, ända ifrån hundskallet och tills madamen stängde igen dörren, efter sjutton nigningar. Han blef således ganska bestört och förvånad, när Axel, efter ett par dystra vandringar upp och ned i rummet, plötsligt stadnade midt framför Theodor och sade:

— I morgon reser jag till *** och sedan till Vadstena. Vill du följa med?

— Nej! — genmälte Theodor och fortsatte sin läsning.

Axel yrkade icke derpå vidare, utan, som Theodor nu nästan var återkommen till sin lugna sinnesstämning, och Axel dessutom icke ämnade att dröja

borta mer än fyra eller fem dagar, trodde han det vara bättre, att Theodor i all stillhet var hemma, än å nyo utsätta honom för sinnesrörelser och yttre, oförutsedda intryck.

Han fogade således genast några anstalter till sin resa och kunde knappt, oaktadt sin sorgliga stämning, afhålla sig från sitt vanliga ungdomsbegär att hjertligen skratta, då han af en händelse, när han sprang igenom en af corridorerna, fick höra Cajsa Lisa, som spådde och propheterade, att:

— — endera blir här snart en ung Friherrinna i huset, eller ock får Nådig Fröken en ny *äggläché*, eftersom Baron köpt 11 alnar och 7 tum spetsar af Kullermansken.

— Nej, pytt ock! — log Axel för sig sjelf — Har jag tills nu glömt dig, du arma Margareta, så skall jag åtminstone så laga, att dina tysta önskningar må gå i fullbordan, att de spetsar, på hvilka du kostat så mången tår, så mången vaka, så mången blick ur ditt skumma, halfbrustna, förgråtna öga, att de skola tillhöra *den* eller *dem*, som de voro ämnade, och få de kyssar, du beräknat.

Men af vanlig godhjertenhet köpte Axel dock, så fort som óke kunde, under mycket krus och complimenter af Kullermanskan, spetsar till ny mössa åt Tanten, för att hon icke skulle blifva bedragen i sin väntan.

När Axel följande morgonen skulle resa, tog han blott med ett handslag afsked af Theodor, som var ovanligt mörk i hogen och visade flera tecken till sorg öfver Axels stundande bortovaro. I trappan vände Axel åter om, sprang den i ett par steg åter upp, kände deraf en våldsam stickning i bröstet, hade en lindrig blodspottning, tog Theodor ännu en gång i hand, tryckte honom sedan till sitt ädla, men qvalda bröst och sade:

— Lef väl, Theodor, dessa få dagar, som vi icke se hvarandra! Måtte vi båda så handla, att vi lugna möta hvarandra och frimodigt göra reda för oss! Farväl, goda Theodor! — och afreste, sedan han ännu en gång bedt Tanten och alla andra bara låta Theodor vara i ro, icke bry sig om att spörja och fråga honom om någonting, och ännu mindre berätta ledsamheter och lappri för honom.

Cap. 6.

"Gerna — hon suckade — kysste du mig;
"Döden blef också en kyss ifrån dig."

Atterbom.

Axel tog genaste vägen till ***. Det var en afton i de första dagarna af November, som han dit anlände. Axel hade nästan aldrig varit i ***, och det var bland de få större städer, der han icke egde en enda bekant. Axel var nästan glad deröfver. På värdshuset, dit man anvisat honom, frågade han således genast efter Herr ***s (Gudmund) och hans boning. Man visade honom då ett vackert hus vid torget; men der svarade man honom, att herrskapet ännu vore ute på sin landtgård, en knapp half mil utom norra tullen. Aftonen var icke långt framliden, och Axel hade en sorts feberoro, innan han uträttat Margaretas uppdrag, dels emedan det var ganska brydsamt, dels emedan det fanns ögonblick, då Axel tyckte det vara barnsligt och derföre höll på att afstå från alltsammans; men mest, emedan han hade en viss oförklarlig nyfikenhet att se denna Gudmund, som väckt en *sådan* kärlek, en kärlek, som Axel nästan afundades honom, huru besynnerligt det ock kan tyckas. Axel afreste således genast till Herr ***s

landtgård och kom dit, just när man tände ljusen i kronor och vid spelborden.

Herr *** var hemma och hade flera främmande, svarades Axel på hans fråga. Han bad således en betjent anhålla hos Herr *** om några ögonblicks enskildt samtal med en främmande.

Axel kände en viss orolig väntan, som var honom nästan alldeles ny, under de tre à fyra minuter, som han, i en stor, endast af månen upplyst matsal, vandrade upp och ned några gånger.

Herr *** hade från sin salons fenster sett Axels högst moderna och eleganta resvagn, som glimmade i månskenet. Han hade med sina vänner undrat, hvem egaren dertill kunde vara. Man hade hållit ett och annat vad derom, och, när betjenten hviskade Axels anhållan, utan att bifoga hans namn, i sin herres öra, kände äfven han en orolig känsla och en oförklarlig nyfikenhet på den främmande. När Herr *** fick se, att det var mörkt i salen, befallde han genast in ljus, och de båda vildfrämmande varelserna betraktade hvarandra några ögonblick, utan att yttra ett enda ord. Herr *** var en ung man, omkring 30 år, med ett öppet, gladt, vänligt och behagligt yttre, ingen förlägenhet, mycken takt, vacker blick och ett intagande målföre; för resten, lagom lång, väl klädd och visande genast, såsom värd, den mest förekommande artighet, och detta, med mycken

ledighet och vana vid olika förhållanden i ett brokigt verldslif.

Detta om Gudmunds yttre.

Axel åter gjorde på honom genast ett besynnerligt, underbart intryck. Han lär sedan, långt efter denna dag, yttrat, att Baron Löwenstern stod framför honom som en af Valhallas starka nordiska gudar, hvilken var nedstigen på jorden, för att straffa eller varna nutidens veka slägte.

— Mitt namn är Löwenstern, mitt ärende besynnerligt och kanske i edra ögon löjligt, fast ingalunda i mina; ty jag anser ett löfte och dess fullbordande heligare än allt annat. — sade Axel, ändtligen brytande en nästan qväfvande tystnad.

Herr * * * bugade sig artigt, men med en viss häpenhet, som annars för ingen del tycktes vara något grunddrag hos honom. Han gjorde tecken åt Axel att taga plats; men Axel frågade honom helt ledigt, om han icke understundom tyckte mer om, att vandrande afhandla vissa ämnen. Gudmund biföll förekommande till Axels önskan, och de vandrade nu upp och ned i den stora salen, som endast var upplyst på den öfra sidan, men doftade af blommande reseda, levkojer och andra välluktande höstblommor vid den dunklare nedra delen.

— Jag beder er i förhand, min Herre, — började Axel, sedan han tankfullt tagit sig en blom-

ma att leka med — jag ber er, svara mig icke genast vid min första inledning, att det är ett ämne, som ni *icke* med mig vill afhandla, ty derpå skulle jag ingalunda undra; men, som jag *lofvat* att till min herre framföra ett ärende, måste det ske, äfven om vi skulle blifva ovänner.

— Det förbjude Gud! — svarade artigt Herr * * *, hvars oroliga nyfikenhet var spänd på det aldra högsta. Han antog och förkastade den ena gissningen efter den andra; stadnade dock vid en förmodan, att allt detta rörde någon pecuniär angelägenhet, kanske någon glömd och obetald skuld, sedan hans brokiga ynglingadagar, kanske ock någon borgensförbindelse. Något sådant tog han för afgjordt skulle komma å bane, ehuru Axel nog litet liknade dem, som komma i dylika ärenden. Men han skulle snart förkasta denna tanka.

— Jag kommer från Vadstena. — började Axel.

Gudmund gjorde en rörelse af öfverraskning, tog ett steg tillbaka, men återfick snart en lugn hållning.

— Jag har der besökt hospitalet (Gudmund andades fort och oroligt). Händelsen förde mig till ett olyckligt offer för vår vanliga lättsinnighet, hvars historia väckte en bitter känsla af ånger hos mig, emedan den påminde om en dylik, der jag, till min eviga sorg, måste medgifva mig sjelf ha varit en af hufvudacteurerna. Min Herre förstår

nu mer än väl, förmodar jag, att mitt ärende rö-rer den olyckliga Margareta ***.

Gudmund stadnade hastigt, steg äfven nu tillbaka, öppnade munnen, men slöt den åter genast och såg högst upprörd ut, när Axel inföll med en mild, nästan vänskaplig ton, fattande Gudmunds hand:

— Vredgas icke, värdaste Herr ***! Här är ingalunda frågan om förebråelser eller smärtfulla minnens upprifvande, eller förklaringar eller dylikt. Mitt ärende är enkelt: Den arma flickan är vansinnig, har dock endast en vurm: kärlek till er, — en önskan: den att få återse er eller åtminstone få ett ljud, ett ord, ett minne från er. *Hon* var en personifierad bön, när hon bad mig skaffa sig denna enda fröjd i lifvet. *Jag* var af diverse orsaker, som icke höra hit, upprymd och känslig för hennes lidande i detta ögonblick. Jag lofvade henne således mera, kanske än jag kan hålla; men ni får icke le, min Herre, om jag anser mina löften, äfven till en vansinnig flicka, heliga.

— Jag le! — svarade Gudmund, och i hans öga glänste en objuden tår; men han vände nu om mot den mörka delen af salen och fortfor:

— Om Baron Löwenstern kanske är för mycket trogen sina löften mot henne, den arma, så måste jag till min eviga blygd medgifva, att jag varit

det för litet. Men uppgif ett enda sätt att i något hänseende kunna godtgöra, hvad jag brutit, och jag är genast redo, — blott saken får stadna mellan oss! — bad den unga mannen orolig.

— För evigt! — svarade Axel — Och min anhållan är i korthet följande: Ett par trösteord med eder egen handskrift, en liten medaillon, deruti ni fordom förvarade hennes hår, och som ni lät henne sjelf knyta af eder hals; ett portrait, som varit hennes, men som ni återtagit; en bön, att ni ville emottaga från Margareta detta stycke spetsar, för att dermed pryda eder maka eller något af edra barn.

— Gud! — sade den unga mannen och höll handen för ögonen — Margareta är hård.

— Nej, ingalunda, min Herre! — svarade Axel — Finns för er något hårdt i detta, så är det i mitt framställningssätt, men icke hos henne. *Hon* — jag svär derpå — känner hvarken hat eller, svartsjuka eller harm eller agg, — endast *kärlek*, men denna utan all gräns, och eger inga anspråk, inga fordringar, endast böner, — — och jag — är hennes härold.

Mannen gick stillatigande, med sänkt hufvud och begrundande uttryck öfver hvarje drag, upp och ned flera hvarf genom salen. Axel följde, lika tyst, lika tankfull, men i en viss orolig väntan. Slutligen stadnade Gudmund plötsligt,

— Hon skall få allt hvad hon önskar, huru gruf-ligt svårt det än blir att gifva min hustru en rim-lig ursäkt för det eländiga portraitet, hvars blotta anblick varit mig en bitter anklagelse i flera år. Men, gå huru det vill, Margareta skall återfå det, ty det är *hennes*, så vidt en frivillig gåfva någon-sin var helig.

Han sprang ut, dröjde ganska kort, återkom med medaillonen i samma utnötta snodd, portrai-tet, samt följande ord på ett litet sammanviket papper, men utan all underskrift:

"Sörj icke så, Margareta! Dina tårar falla "som glödande kol på mitt hjerta. Du är olycklig, "jag känner det, för väl, för väl! — Ingen är lyck-"lig. — Men i ett annat lif skola vi mötas och "blifva det. Tilldess farväl! Hata mig icke, utan "förlåt mig! — Förlåt *honom*, — *din* — —"

Axel ögnade igenom de korta raderna och sa-de sedan:

— Det har hon länge sedan gjort, och nu — är mitt åliggande slut. Lef väl, Herr * * *! — tillade han och tog den unga mannens hand. Men nu blef denne likasom metamorphoserad. En hög grad af lättsinne utgjorde ett hufvuddrag hos Margaretas Gudmund. Denna sak var nu afgjord och förbi. Han var nu åter en glad och artig värd, som talade om thé, om ett glas dragon-punch, om sin familj och sina vänner, som skulle

vara smickradt af att göra Baron Löwensterns bekantskap, etc.; etc. — Axel följde honom mechaniskt, nästan mer för att nogare betrakta denna besynnerliga blandning af verklig, djup, fast ögonblicklig känsla, som i en minut kunde öfvergå till alldagligt skämt och munterhet, än för något annat. Äfven var Axel en smula nyfiken att se *henne*, "den nya, den rika, den lyckliga", som på en gång utträngde den arma Margareta. Herr *** förestälde Axel för sällskapet som en person, med hvilken han haft "affairer", men af hvars bekantskap och besök han befann sig högst smickrad. En torr och mager fru, med skarpa ögon och sträfva drag, var värdinna i huset; men tvänne bildsköna barn, en gosse och en liten flicka, sprungo, gladt lekande och med all barndomens skönaste grâce, fram och åter mellan de äldre. — De voro båda en trogen och lefvande afbild af fadern, och, antingen det var inbildning eller icke — Axel tyckte sig hos gossen se ett drag, som påminde om Margareta. Han tog upp de små änglarna, hvar för sig, och kysste dem innerligt samt gjorde en bön inom sig, att Margaretas spetsar måtte få pryda dessa tvänne små runda, svanhvita halsar, och icke den tredjes, åt hvilken de egentligen voro bestämda, för att få uppbära Gudmunds kyssar. Axel betviflade något dessas egenskap af *tillvaro*, när han betrakta-

de husets värdinna; men — öfver allt deremot såg han rikedom och lux och ett visst litet skrytande prål, der smaken icke alltid haft högsta ordet; hvilket allt nogsamt påminde om den äkta hälftens *goda vigt*, såsom Göteborgsboarne bruka uttrycka sig, när de, i stället att fråga om någons förmögenhet, blott säga:

"— Huru många pund (sterling förstås) väger "han eller hon?"

Efter intaget thé, några besvarade frågor, ännu en kyss af de små söta änglabarnen och en allvarlig blick till och från värden i huset, afreste Axel; och Gudmund — gick väl litet tankfull trappan uppföre, sedan han följt med Axel; men, inkommen i sällskapsrummet, spelade han sin wira, snusade och skämtade, sjöng en liten visa till guitarren, lekte med sina barn och språkade med sina vänner, — som hade ingenting händt. En liten nödlögn måste han, ännu samma afton, taga till, då hans kära hälft *nödvändigt* ville veta Axels egentliga ärende, en *annan* längre fram en gång, när portraitet saknades, och en *tredje* om sin goda smak att köpa så vackra spetsar till *barnen* (ty på barnen ville han hafva dem). Se der allt och det aldra sista, vi veta eller tala om — Gudmund!

Återkommen till värdshuset i staden, vandrade Axel upp och ned några hvarf i sina rum, ut-

en all tanka på att gå till hvila. Dagens händelser hade mägtigt inverkat på honom. Hans bröst var tungt, och en invärtes hetta stack otrefligt utaf mot yttre köld. Phantasibilder, brokiga och underbara, framstodo för honom utan allt sammanhang. Han tyckte sig oupphörligt åter upplyfta de små söta änglabarnen och trycka dem till sitt lidande bröst. Då kände han alldeles som en minuts lindring i det qval, hvilket väl icke ännu var någon kroppslig, egentlig plåga, men ett ängsligt påminnande agg. Än sväfvade Amalia, sådan hon sprang i sina unga barna-år, för hans minne, än sådan hon stod uppe i tornet, när Hektor narrat henne dit, än sådan hon låg i den dunkla alcoven, när han sade henne det sista, eviga farväl här på jorden! — Veko dessa bilder ett ögonblick, så framstod Rosina, nedlutad vid Alberts sida, — eller — ty phantasien sparar aldrig de hjertaste färgerna — tryckt till Alberts bröst. Då sved det förfärligt i Axels! *Då* återvände han till *de små;* men bredvid dem stod nu det främmande upphofvet, denna unga man, på en gång så älskvärd, så känslig och så ytterst lättsinnig, — längre bort den magra, torra frun, och längst i bakgrunden ändamålet för hans resa: — den vansinniga, öfver all mensklig tro lidande, Margareta. Derifrån ringlade sig hans minnen snart till krukmakar-sonen och hans flic-

ke. Denna sista aggande tanke var ingen god one för Axels bröst. Det höjde och sänkte sig tyngre och hetare än någonsin. Åter igen vände han till *de små*, tänkte sig dem som sina egna, och en vemods-tår bröt ut i det öga, der dylika varit högst sällsynta. Nästan förfärad öfver sin högst ovanligt veka sinnesstämning, föresatte sig Axel att med våld bortjaga alla dessa objudna tankar, som spökade omkring honom likt *das luftige Gesindel*, i Bürgers Leonora:

Sieh da, sich da! Am Hochgericht
Tanzt um des Rades Spindel
Halb sichtbarlich bey Mondeslicht
Ein luftiges Gesindel —

sjöng han med klar och fyllig röst; men nu stack det värre än någonsin i detta bröst, som Axel förr aldrig vetat utaf. Hans varma, röda blod frustade ut ur munnen, och, om hans blodstörtning vid afresan från Ulfsborg var högst lindrig, så var denna deremot ganska häftig. Berggren sprang, Axel ovetande, efter en ung, skicklig läkare, och denne kom med goda råd och sura droppar. Axel, som redan med salt stämt blodet, smålog åt båda delarna, men var rätt nöjd att få språka bort återstoden af aftonen med en ung, bildad och i den nyare sköna literaturen ganska bevandrad man. De genomgingo samtalsvis allt det nya, af

något värde, som utkommit i Sverige och annorstädes under loppet af några år.

En bok, som man ömsesidigt läst, ömsesidigt njutit utaf och beundrat, är en föreningspunkt, äfven mellan tvänne främlingar. De hafva aldrig hört hvarandras namn, de hafva aldrig kostat en tusendels tankblixt på hvarandra; men i en punkt hafva de dock råkats. Samma föremål har hos dem väckt likstämda känslor, och, när de nu jemnföra dessa, känna de sig på en gång mer bekanta, mer införlifvade med hvarandra, än med mången annan, som de sett, och helsat på, och ätit med, och språkat om solsken och vackert väder med, — hundrade gånger. I sällskapslifvet är det det aldra lättaste och beqvämaste sättet att lära sig rätt uppskatta en persons intellectuela värde och esthetiska bildning, om man får höra densamma bedöma ett snilleverk, då detta NB. sker ur egna förråder och icke af lånade och snattade idéer, som man hört förut och uppsamlat sig till godo. Men detta märker man dock så snart. I dessa sednare, på orätt sätt förvärfvade omdömen uppstå alltid motsägelser och tvetydigheter, som bevisa, att man tagit sina idéer litet här och litet der, omskakat dem sedan, fast de, likt olja och ättika, icke villja blandas och utgöra ett helt, såsom för olika till sina beståndsdelar.

Så väl Axel som den unga läkaren voro just

af den sorten, som noga nagelfara äktheten af andras omdömen, och de blefvo båda ganska belåtna, när de funnit sig ha träffat på den ullfärgade sorten. De språkade tills långt fram på natten; men om *hvad*, det lemna vi, ty omkring recensionsblommor äro i allmänhet så många törnen och taggar, både som synas och inte synas, att man gör bäst låta dem vissna på deras egen rot, om man vill bevara sina egna fingrar och ögon. Dessutom må man väl, i det lilla man kan och förmår, följa goda råd och vänliga tillrättavisningar. Det är så sällan som ett möjligt tillfälle dertill bjudes; ty, när phantasien börjar dictera, och pennan ila, då är det lika omöjligt att vika utaf banan till höger eller venster, som ville en ångvagn försöka att göra dylika krumbugter i sin fart.

Resultatet af allt detta blir således: att man får icke veta ett enda ord om Axels och Doctorns reflexioner om — — man hade så när sagt om hvad — men väl, att den sednare gick sin väg fram emot midnatten, sedan han gifvit Axel en splitter ny roman — att somna vid! — och att Axel gick till hvila, icke kunde sofva, — men se, det var af illamående och feberkänningar!

Andra morgonen afreste han dock helt tidigt, och dagen derefter, på förmiddagen, ankom han till Vadstena. Han gick genast till hospitals-

läkaren och fann honom lyckligtvis hemma. På sin fråga, om den arma Margaretas tillstånd, fick han till svar:

— Hon är ohjelplig. Alla hennes själsförmögenheter vrida sig blott omkring en enda punkt i hela vida verlden: hennes kärlek. Hon är nu dessutom, af sorg och vaka, ganska illa kroppsligt sjuk, och för henne kan man icke önska något bättre, än att döden må komma och göra ett slut på hennes lidande. Om man vill försöka att leda hennes tankar till hvilket annat håll som helst, återkommer hon dock alltid till sin Gudmund och säger då, som qvinnan i Nicanders mästerverk, det härliga Runesvärdet:

"Skall jag förtälja det ännu en gång?"

— Hon var förr så tyst och stilla; men nu, sedan hon äfven känner kroppsliga plågor, har hon en outsäglig oro och en längtan utan gräns att få höra något ljud från honom, som störtat henne hit. Man har försökt dikta dylika; men i detta fall är hon ännu ganska skarpsynt och slug, ty hon har genast låtit märka, att hon förstod dessa underrättelsers falskhet.

Axel frågade läkaren, om det var honom emot, att han lemnade henne något lappri, som kanske kunde glädja och för ögonblicket stilla henne.

Läkaren svarade, att han hade ingenting deremot att invända, ty han hade alldeles uppgifvit

allt hopp att kunna återföra henne till sans och förnuft, utan han unnade henne nu gerna all den lilla tröst och fröjd, hon kunde få. Hon har dessutom inte långt igen af sitt sorgliga, föga afundsvärda lif — tillade han, och Axel vandrade allena till hospitalet.

Men ack, med hvilka olika känslor emot sista gången! *Då* var Axel så i botten lycklig, att han *derföre* ville lindra hvarje annan mensklig varelses smärta. *Nu* åter led han så mycket, fast så tyst och tåligt, att han endast kände lindring i sina egna qval, när han kunde gifva tröst eller den minsta fröjd åt någon annan. Med denna känsla blef han införd till Margareta. Hon låg nu på sin bädd, lika snyggt och omsorgsfullt klädd, men allt i samma ljusgrå klädning och samma lilla silkeshalsduk om halsen. Rummet var äfven lika städadt; men öfver fenstergallret slingrade sig icke mer någon vänlig blomma, utan den vreda, skummande Wettern med den nästan osynliga blå randen af Vestgöta-stranden var allt hvad man, utom den grå hösthimmeln med dess snabbt ilande moln, kunde se. Knyppeldynan stod tom. Det hela hade en outsägligen dyster prägel. Margareta låg tyst och stilla med slutna ögon och tycktes icke gifva minsta akt på Axels inträdande, förrän han gick fram till sängen och sade:

— God dag, Margareta! Nu är jag här och medförer helsningar från din Gudmund.

Hon sprang häftigt upp, kände genast igen Axel, sammanknäppte sina händer, och glädjen färgade må hända för *aldra sista* gången hennes kinder, så att hon var nästan vacker i detta ögonblick. Hon kunde på länge icke få fram ett ord, men såg än på Axel, än på den ring, hon fått af honom, och sade slutligen:

— O, — jag visste — jag visste väl, att du icke skulle narra Margareta! Gif hit!

Axel gaf henne nu först medaillonen. Hon kysste den tusende gånger. Hon vände den på alla sidor, betraktade snodden, urblekt och sliten; men Gud, hvad detta var henne kärt! Hon påstod sig tydligt se, att det nu var Gudmunds hår i medaillonen, och Axel motsade henne visst icke, ehuru det troligen var hennes eget, ty de hade fullkomligt samma färg på hår.

— Det är *hans*, — sade hon halfhögt för sig sjelf — och han har behållit mitt! O, min Gudmund, hvad du är söt och änglagod mot mig!

— O, du arma, lättrogna! — tänkte Axel, men teg.

Efter en lång stund och många tal till och om den lilla klenoden, hon fått, såg hon frågande på Axel, och då lemnade han henne den outsägligen efterlängtade bilden af hennes Gudmund.

Nu blef hon så glad, att Axel började frukta för följderna af hennes glädje; men äfven öfver *henne* hade Axel en oförklarlig magt, ty, så fort han bad henne vara stilla och sansa sig, gjorde hon det, satte sig på sin bädd, smålog åt Axel och åt den bild, som hon än tryckte till sina läppar, än till sitt hjerta och än betraktade med ett uttryck af oändlig kärlek.

— Hvad han är skön! Ack, de ögonen! Huru de voro ömsom ljufva och milda, ömsom skälmaktiga och tindrande! — Och den vackra pannan — så fin och hvit var den! — Och munnen! Chut! — Och håret! — Ack de vackra, bruna lockarne! Hur' många tusen gånger har jag icke vridit dem om mina fingrar!

Axel kände en sorglig njutning af hennes glädje och dröjde länge, innan han framlemnade till henne Gudmunds afskedsord; men, när hon det fick, föll hon ned på knä och läste sedan dessa korta, allt slutande, rader.

Nu grät hon tyst.

— Jag återser honom då aldrig mer! — sade hon — Icke förr än i ett annat lif. Nu vill jag dö! — tillade hon efter en lång paus. Det har jag aldrig velat förr. *Förr*, när jag i hvar stund trodde han skulle komma, och han då så lätt kunde kommit, just när jag låg död, ty då hade han blifvit så ledsen, så ledsen, och jag ville väl al-

drig än, i hela mitt lif, bedröfva min Gudmund, det vet Gud! Men *nu*, — nu vill jag dö!

Axel bad tyst, att Gud måtte hörsamma hennes önskan och förlåta hennes villor för hennes kärleks skull.

Hon brydde sig nu icke mycket om Axel, gjorde honom inga frågor, som han hade trott, utan låg tyst och stilla på sin bädd, lekande än med det ena, än med det andra af de småsaker, Axel bragt henne. Då och då sade hon: "Jag vill dö, jag vill gerna dö!" eller ock nämnde hon sin Gudmunds namn med ett vackert epithet, och det skar Axel in i själen, när hon stundom sade:

— O, min Gudmund, du tänker ofta på mig, det vet jag! Midt i mörka natten vaknar jag och känner, — känner, att du tänker på mig — saknar mig. O, hvad du är god, som af dig sjelf återgifvit mig din bild! Jag visste nog, att det blott var för en tid, som du ryckte den ifrån mitt hjerta. Och medaillonen! Detta lilla *första* bevis och vittne till din kärlek! Vår kärlek! Den har du visst burit någon gång, ty jag tycker, jag vill tycka, att snodden är mer sliten, än när du var så grufligt hård och bad mig, — mig sjelf — afknyta den, så att den rika, — — den öfversälla icke skulle få se den och fråga om den. O afgrundsstund! Då brast mitt hjerta! Eller kan-

ake, då han tog ifrån mig sin bild? Ja, då äfven! Båda gångerna!

Axel kunde icke höra mera. *Nu* gjorde Margaretas villor och sorg ett vida djupare och smärtsammare intryck på honom, än när han såg henne den lyckliga, ljusa, klara sommardagen. Då var det endast medlidande, som Margareta väckte. Nu blandade sig dertill många andra outredda känslor. Egna sorger och Gudmunds lättsinne, i hvilket han ofta speglade sitt eget, stodo nu med hjerta färger framför honom, när han här såg detta offer för den difligaste och kanske förlåtligaste af alla menskliga svagheter och lidelser. Han tog ett evigt farväl af Margareta. Hon tryckte då hans hand till sitt hjerta, såg med den högsta grad af tacksamhet än på honom, än på sina småsaker, än på sin lilla ring, som hon, till Axels verkliga glädje och tillfredsställelse, bad att få behålla.

— Gerna, goda Margareta! — sade Axel — Låt den följa dig i sjelfva döden, så kommer du ihog mig, som velat dig så väl! Farväl!

Cap. 7.

O hjerta, mitt hjerta,
Trolofvadt med smärta,
När ändas min qvida,
När får jag ro?
Blott, när i min sida
Likmaskarne bo.

Staffeld.

Wettern brusade förfärligt. De skummiga vågorna sprungo och hoppade som hjordar af hvitulliga får på en stor, mörk, blågrå ängd. Men vinden var östlig, och, oaktadt flera personers föreställningar, tog Axel en stor båt för sig och sin vagn samt seglade utaf, fastän det led emot aftonen.

Hade man nu bara Coopers, Gosselmanns eller Sparres sjövana pensel, så kunde man med sanna och lefvande färger och med dertill hörande imposanta sjötermer afmåla en stormig Novembernatt på den nyckfulla Wettern, hvars vatten väl icke är grönaktigt och salt eller kan skryta med att hafva sköljt båda polerna, utan rent och klart som krystall, men hvars stormar och många farliga ställen ingalunda äro att leka med.

Axel ångrade tyst flera gånger under loppet

af den kalla, brydsamma natten sitt envist djerfva företag; men nu, när det blef för sent att ändra, blef han den, som ensam uppehöll det sjunkande modet hos det bekymrade sjöfolket. Berggren bad sin unga herre gång på gång spara sin kraftiga hjelp och komma ihog aftonen i ***. Axel hörde honom väl ett par gånger; men de flesta följde han sin gamla vana att hjelpa till och icke sitta sysslolös och se på, när fara eller menniskors ansträngningar för att hindra en dylik vero för handen. Med sitt hattfodral af tunnt läder öste han många såar vatten ur båten, och följden af allt detta blef nu, som i ***, en häftig blodstörtning, ändå värre än de förra gångerna. Berggren var otröstlig, Axel ganska matt och likblek.

Vid Jungfrun, en ödslig, naken klippa midt i Wettern och ungefär halfvägs mellan östra och vestra stranden, måste man besluta att dröja till dagningen. Berggren förmådde Axel att gå i land och lagade då till en bädd af kappor och vagnsdynor åt sin afgud, som hans unga herre verkligen var, och Axel sof ganska godt på den hemska, öde klippan. Han drömde till och med redigare än förut på mycket länge och ymnade om saker och ting, som han en längre tid bortåt aldrig en tänkt på. Han tyckte sig vara med sin vän Carl S. De samtalade lifligt om nytt och gammalt, och Carl började åter med sina föreställningar, att, om

Axel bara kunde förmå sig att fatta pennan, skulle månget vemodigt, qvalfullt ögonblick i verkligheten upplösa sig i ljufva, milda phantasistunder, då all verklighet, all omgifning alldeles försvunne och lemnade rum för en helt ny sjelfskapad verld. Som nu svedan i bröstet troligen under sömnen aggade Axel, tyckte han sig svara Carl:

— Nej, kära Carl, dolken sitter i hjertat! Den känns lika oblidkeligt stickande, hvad jag än måtte företaga, och *mitt* phantasispel blefve troligen lika mörkt och dystert som min verkliga stämning. Omvexlande allvarliga göromål och själfulla tidsfördrif äro det enda, som motväger det blytunga moln, hvilket stundom lägger sig öfver mitt sinne, och den börda, som hvilar på mitt bröst.

I en hast tyckte sig Axel i drömmen komma in i ett rikt upplyst rum bland mycket folk, alla högtidsklädda; men, då han äfven fick se Rosina, myrtenkransad vid Alberts sida, skyndade han ut, ilade de breda stentrapporna nedföre och ville begifva sig på vägen till gamla Doras ensliga boning, oaktadt det var natt, mörker och fasansfullt väder. Här vaknade Axel, just som han tyckte sig villja kasta sig upp på sin frustande, stampande springare. Med förundran och sin nu mer vanliga nattfeber såg han sig omkring, och, när han slutligen kunde reda sina domnade tankar, började han begripa, hvar han var, och kände igen

Berggren, som satt sofvande mot en sten, helt nära Axel, på hvars ena sida han uppfäst en kappa, för att något afböja den skarpa vinden. En matt lykta upplyste hela denna groupe. Natten var ännu kolsvart. Sjön brusade mot klippstranden. Wettern var vred, emedan någon vågat trotsa hans magt. Skarpa, kalla stormilar jagade hvarandra i hemska, tjutande toner, som ibland blefvo jämrande och klagande. Axel drog kappan tätt omkring sig och satt stum, betraktande sin hviloplats. I en hast slog den tanken ned på honom, huru olika, huru himmelsvidt olika den var mot en mjuk bädd, ljum balsamluft, hulda älskande armar, echo't af ett klappande varmt hjerta, somnandet och vaknandet, allt i samma Edens rosengård.

Axel blef varm om kind, och hjertat slog fort, och han kände hvarken den kalla, hårda klippan eller den hvassa, bitande stormen. Men han sökte med våld att lösgöra sig från sina phantasier, och han hade gerna med hög, och öfver de tjutande vindarna ljudande, röst sjungit sista versen af Vikingen:

Så sjunger på ensliga klippans hall
Den skeppsbrutne viking bland bränningars svall —
I djupet sjön honom rifver —
Och böljorna sjunga åter sin sång,

Och vinden vexlar sin lekande gång;
Men den tappres minne — — det *blifver!*

ty den föll honom så af sig sjelf i minnet, just i detta ögonblick; men han teg. Han ville icke väcka Berggren. Denne vaknade dock snart, ty *hans* bädd var ingalunda beqväm, och genomfrusen var han ock, ty sin egen kappa hade han just hängt upp för Axel. Han ruskade på sig med ett och annat *hu!* och fick verkligen banner af sin herre för sitt "dumma tilltag" att ligga på kalla klippan utan kappa, hvilket Axel nu först märkte. Litet portvin, som Axel tvang honom att svälja ned, satte dock snart hans goda lynne i ordning.

— Har Herr Baron hört utaf sjöfolket? — frågade han — De ville icke lemna båten. Jag kan icke förmoda, att de göra någon sorts inventering på våra effecter i vagnen.

— Åh nej; — svarade Axel — du skall tro dina landsmän litet bättre! Du glömmer alltid, att vi icke mer äro uti Italien, Frankrike, Tyskland, ja det stolta Albion inberäknadt, med ett ord, öfver allt, utom i vårt kära land, der ändå ärligheten är ett hufvuddrag och en dygd, som verkligen finns.

— Åh, jag vet många Svenskar, som inte äro ärliga! — mumlade Berggren halfhögt.

— Ja visst, — svarade Axel, leende — det vet jag äfven, men ändå, Gud vare tack! många flera, som äro det.

— Ja, Gud bevar's för annat! — tillade Berggren — Men ett fel till hafva Svenskarne, och det är, att, *när* de skola stjäla, så göra de det så odrägligt dumt. Herr Baron skulle sett, hur' qvicka och behändiga Fransmännen och Italienarne, och till och med de dumma Tyskarne, vore att snatta ifrån hvarandra hvarjehanda. Jag var så ofta i tillfälle att se det, på värdshus, på poststationer, på ångfartygen och på torgen, der de köpte och sålde alla sina förnödenheter. Jag minns just i Paris, jag stod en gång och såg, hur' en arm syndare, troligen från landet, sålt utaf alla sina småsaker ur trädgården och slutligen med den sista, som handlade af honom, så vexlat, att han fick hela sin vinst i ett 5-francs-stycke. Detta stack han genast i munnen, helt obemärkt, som han trodde, och gjorde sig färdig att bryta upp med sin åsna och sin lilla kärra. Ett litet stycke derifrån hade jag länge sett en spetsfundig figur, som stod med händerna i fickorna och betraktade landtmannen med oafvända blickar. Tömmarne på åsnan hade imellertid kommit i oordning, och nu sprang spetsbofven, med händerna i fickorna, fram och började så beställsamt att hjelpa till med hvad han kunde, för att få saken i ordning, kom dessutom i tal med landtmannen, och, sedan han snusat med honom, bjöd han honom en buss tobak, som landtfolket i Frankrike

tycker rätt väl om. Bonden tog och tackade; men, Gud vet af hvad sand och smuts bussen var, allt nog, han spottade ut den, svor och skällde till höger och venster, och under tiden skrapade den andra till sig 5-francs-stycket med foten, lutade sig ned nästan omärkligt — och försvann. Som jag ingenting kunde uträtta i saken, förargade jag mig i början åt den utpiskade skälmen, men skrattade sedan rätt godt med några Fransmän, som jag talade om det för, och som försäkrade mig, att det var en vanlig konst, brukad hundrade gånger, och talade sedan om dussintals med spetsfundiga streck.

Axel log äfven nu och frågade sin trogna Berggren, om han glömt sin Franska redan.

— Nej, den hänger väl litet uti ännu; — sade han — men med Italienskan är jag rädd det skulle gå dåligt.

Nu skrattade Axel af godt hjerta, sägande:

— Ja, det undrar jag inte på, ty deraf kunde du nästan icke ett enda ord, när vi reste derifrån.

Berggren såg litet flat ut; men, som Axel ingalunda ville göra honom ledsen, tillade han vänligt:

— Men så var du så mycket större öfverdängare i Tyskan. Gå nu och titta till båten! Tänk, om de stackrarne icke gjort honom säkert fast, ut-

an att båten under deras sömn gått till sjös! Då vore vi väl ute!

Berggren ryste, och Axel började verkligen göra en hop tysta reflexioner öfver det lumpna i en dylik död, nämligen att svälta ihjäl på en öde klippa i Wettern. Han tyckte sig nu vara en Napoleon i smått eller en Robinson i stort, och han smålog ännu åt sina phantasier, när Berggren, dödsblek af förskräckelse, kom och ropade, att han icke såg det minsta af båten. Axel sprang upp, icke utan en rätt obehaglig känsla; men, så fort han kom ned till sjelfva stranden, sade han:

— Nå, hvad är det då? — och pekade på båten, som väl han kunde se, emedan han han hade ovånligt skarpa ögon, äfven i mörker, men hvaraf Berggren icke kunnat upptäcka en enda skymt.

Nu började en svag dagrand synas, och efter en stunds förlopp satt Axel åter i bakstäfven af båten och gungade, icke sagta, utan ganska våldsamt upp och ned på de kommande och gående vågornas rygg. Han längtade nu otroligt hem och gladde sig åt, att der åtminstone ega ett menskligt väsende, som kanske med otålighet väntade hans ankomst. Han tänkte mycket på Theodor, denna kalla, otrefliga morgon. Blåsten hade lagt sig något, så att Axels biträde icke var af nöden, utan han fick i ro tänka på sin vän, den arma Theodor, som Axel, oaktadt allt, dock verkligen

älskade, men som han var ganska nöjd icke hade varit med på denna lilla besynnerliga resa, som bara onödigt upprört honom, tänkte Axel.

— Arma Theodor, hvad du ändå har litet att lefva för! — tänkte han — Verlden må stå eller ramla, förbättras eller försämras, för dig kan hon aldrig hafva något behag mer. Rosinas inbillade kärlek var väl den enda rosen på din törniga stråt; men, när du nu fann, att den blott var en luftbild, en bedräglig hägring, då måste din egen obesvarade kärlek vara ett qval utan like, fast du tiger dermed, troligen af verklig, storartad stolthet. Ack, du har icke samma tröst, ljuf och lifgifvande, som jag, att, om icke ödet lagt sin jernhand "emellan våra bröst i brand" — så! — Och här bröt Axel tvärt utaf sina tankar med ett:

— Nu äro vi snart i land. Himlen vare tack!

Så fort Axel fick hästar, fortsatte han resan och kom hem till Ulfsborg klockan 10 om aftonen samma dag.

Den första, han mötte, var lille Olle. Axel frågade som hvar och en hemkommande:

— Huru står här till?

Olle svarade intet. Axel märkte det icke.

Derefter kom en af jungfrustaten med antända ljus.

— Huru mår Fröken? — frågade Axel; men till

hans skam måste vi bekänna, att han nu heller icke märkte, att jungfrun svarade intet.

— Hvar är Herr v. S.? — frågade han; men intet svar.

Efter några ögonblick frågade han å nyo:

— Är Herr v. S. uppe i mina rum? — Men ändå bekoms intet svar. Hvar och en låtsade, som hörde de icke.

— Jag tror, J.ären stumma vordna alla menniskor i afton! Svara mig nu genast: Hvar är den främmande Herrn?

— Fröken kommer strax. — svarade Beata, blek och darrande.

En gräslig aning slog Axel med blixtens hastighet, och han skyndade utan vidare frågor till sina rum.

Här var tomt. Ingen Theodor! Ingen säng bäddad åt honom!

— Milde Gud! — sade Axel — *Detta till!* — och sprang trapporna nedföre som en vind, för att få upplysning.

Nu kom Tanten med en förfärlig uppsyn och luktade Hoffmanns droppar lång väg.

— God afton, Tante! Hvar är Theodor? — blef hans första fråga.

— Ja, min kära Axel, du gjorde bra illa — högjade Tanten.

— Bry er inte om mig, och hvad jag gjort illa

eller väl, Tante, utan svara mig nu: Hvar är Theodor?

— Ja, min kära Axel, — återtog Tanten — du må blifva ond eller god på mig — —

— Himmel och helvete! — utropade Axel med flammande kind och blick — Finns då ingen förnuftig menniska, som kan svara mig: Hvar är Theodor?

Ja, min kära Axel! — började Tanten å nyo, litet rädd och litet ond — Gud ske lof, att vi andra hafva vårt sunda förnuft i behåll; men —

— Åh, det märkes inte stort — svarade Axel och sprang i detsamma ut, för att få reda på saken af någon annan än Tanten. I trappan mötte han bokhållaren, och, så fort Axel fick se honom, ropade han:

— Om Herrn ännu har sin sans i behåll, så svara mig genast: Hvar är Herr v. S.? Ty rasande måste det vara på något sätt.

Bokhållaren blef väl litet förbluffad, men begrep dock genast, att här var bäst inte fundera på saken, utan svara fort, och skulle just göra reda för allt, när Tanten kom efterspringande, ulfvande och gråtande, och ropade:

— Kära Axel, var inte ond på mig! Jag rår visst inte för det! Ingen menniska rår för det. Det var ett öde, det var — —

Axel öppnade bara närmaste dörr och con-

voyerade Tanten dit artigt, men bestämdt, återvände sedan med stelnadt blod och den gruffligaste, mest ångerfulla väntan till bokhållaren.

— Nå, — sade han — tala nu, utan alla omsvep i Guds namn!

— Jo! — började Bokhållaren — Herr v. S. är inte att finna. Han lärer varit tyst och stilla hela tiden, som Herr Baron varit borta, och aldrig lemnat sina rum, mer än ett par gånger, som han spatserat några hvarf i stora alléen. Men i dag på morgonen ville nådig Fröken låta skura i Herr Barons rum, innan mattorna pålades, och då gick hon sjelf upp och bad honom vara god och stiga ned i matsalen.

— Förbannadt! — mumlade Axel.

— Der var han en stund, och Fröken sade, att han både talade och svarade; men derifrån sprang han i ett ögonblick, alldeles som han fått eld uti sig, rusade upp på mitt rum; men jag var ute. Der tog han fram papper och skref ett bref, som han sedan sprang in och lade på Barons skrifbord, och sedan vet ingen menniska, hvart han tog vägen. Vi hafva letat otroligt. Flere personer äro ännu ute med bloss och leta. Klockan var 12 i middags, när man sist såg honom.

Tanten hade under tiden tillkommit och hört det sista.

— Ja, — sade hon litet surt — och inte har

jag vågat öppna hans bref, der man kanske kunnat få någon upplysning. Men det aktade jag mig för. Jag minns nog, hur' ond du blef i somras, den der gången, du minns väl, då jag i all välmening — —

Axel brydde sig icke om gummans prat, utan sprang upp i sina rum, som en stormvind, och bröt Theodors bref, med ringa förhoppning likväl att der finna något tillfredsställande. Det lydde så här:

"Lef väl, o Axel! *Nu är bördan för tung*.
"Jag *kan* icke längre lefva, och jag *vill* det icke,
"när min öfvertygelse är, det ett högre väsende
"tillstädjer, att jag väljer mellan qvalen på jor-
"den och qvalen — jag vet icke hvar!"

"Farväl! — I går — i dag — i natt som var
"— i natt som kommer! (O, Axel, måtte du aldrig
"få känna det helvetiska qval, som svartsjukan
"medförer!) Jag ville säga dig, att i dag — är *hon*
"— *hon* — den *enda* — nej, jag kan icke säga ut
"det! Fråga din Tante! — Farväl, förbanna icke
"mitt minne, du härlige broder och vän! Kom
"snart efter, ty för jorden är du alldeles för god!
"Säg henne en gång, att jag dog med hennes och
"ditt namn på mina läppar! Rosina! Axel! Nu
"utsade jag dem, och om fem minuter är det förbi."

Axel fällde brefvet af tusende känslor, den ena smärtsammare än den andra: ånger öfver

att ha lemnat Theodor, kokande vrede på Tanten, som han anade var en, om än oskyldig, dock äfven onödig orsak till denna rysliga händelse. Han behöfde väl icke veta mera; men han ville dock hafva reda på alla detailer af denna ohyggliga dag och sprang nu åter ned till de af ängslan och alla sorters rimlig och dum fruktan darrande qvinnfolken. I trappan föresatte sig Axel att med någorlunda lugn afhöra Tanten, dels emedan detta anstod och var honom värdigt, dels emedan det var enda sättet att få någon redig berättelse af henne, ty, när hon fick relatera i sin ro, gjorde hon det, alldeles som när man häller ärter ur ett kärl i ett annat, utan alla uppehåll och invändningar.

— Hvarföre kunde Tante inte — började dock Axel — låta vara den usla, fördömda skurningen och mattan och allt det skräpet, tills jag kom hem? Jag bad ju Tante många gånger låta Theodor vara i fred. Hvad i all verlden skulle Tante uppe hos honom? Det var ju icke så brådtom med den strunten! Hvad sade Tante till honom, när han kom ned i salen?

Tanten var rätt glad att slippa besvara de första frågorna, utan nappade tag i den sista och förtäljde:

— Kors, kära Axel! jag sade honom ingenting, som han kunde stöta sig på, utan tänkte tvärtom

att roa honom med en liten nyhet, ty, efter han varit vid Medevi i somras, trodde jag han kände Rosina, (Ah ha! — sade Axel halfhögt — alldeles som jag trodde) och med posten hade jag bref af henne, deri hon berättade mig, att hon som i går skulle stå brud. Men jag ser, att du hade rätt, när du bad mig icke tala till honom, ty, bara för det jag råkade säga de fattiga orden, blef han så grufligen ond, att han blef först blek som ett lik och sedan eldröd i ansigtet; ögonen flammade som två ljuslågor i mörkret, och han sade bara: "Nu är det nog!" och rusade ur rummet, som en rigtig galning. Så gick det till, och Gud bevare dig, min kära Axel, att någonsin mer i all din dar — —

— Nej, spara edra moraler, Tante! Nog vet jag den, som bättre behöfde dem; men vår Herre är nådig och ser väl till, att dumhet och oförnuft äro utom villjans gränsor.

— Ja! — suckade Tanten andäktigt, som icke det minsta tog detta åt sig — Det gör han visst! Det gör han visserligen, den nådige Guden.

Nu återkommo flere af gårdsfolket, som varit ute med bloss, för att söka Theodor; men deras efterspaningar hade varit alldeles fruktlösa. Axel gick tyst och med tungt sinne upp i sina rum. Att han fick gälda äfven denna afton med en häftig och mattande blodstörtning, var påtag-

ligt; men nu, sedan han började blifva van dervid, brydde han sig icke om det, när det var väl förbi. Han kunde icke förmå sig att gå till hvila, utan vandrade fram och åter, med långa, jemna steg, i en ovanligt dyster och mörk sinnesstämning. Han gjorde sig nu en mängd förebråelser, och dessa äro aldrig så bittra, som när de komma alldeles för sent, sedan all hjelp, all ändring är omöjlig. Han förebrådde sig bittert att hafva rest ifrån Theodor, att icke med nog klara bevis ha kunnat öfvertyga honom om fasan och det orätta af att sjelf sluta sitt lif. Han ångrade nu en mängd saker, som han förr aldrig tänkt på, och någon gång, under den långa Novembernatten, flögo eller irrade hans tankar *dit*, — till detta Elyseum, som äfven för honom sjunkit ned i en evig natt. Men huru olika voro icke hans känslor med Theodors i detta fall! Axel hade så mycket tänkt på detta, så marterat sin phantasi med bilder af den sällhet, som gick för honom förlorad och skulle tillfalla en annan, att timman och stunden icke gjorde mycket till eller ifrån. Dock kände Axel, likasom hvarje mensklig varelse, denna dödslika saknad, som aldrig uteblifver, när hoppet, om än det aldra svagaste och orimligaste, lemnar rum för en smärtfull och fullkomlig visshet. Han *befallde* sig dock att vända hvarje tanke från den för evigt förlorade Rosina.

till den olyckliga varelse, hvars bortgång nu låg honom så tungt på sinnet. Att tänka på honom, tyckte han vara en skyldig gärd åt den arma, förlorade ynglingens minne. I detta rum, der Axel vandrade, påminde ju hvarje föremål om honom. "*Der* satt han nedlutad och tyst, med slutna ögon, men troligen med ett krossadt hjerta. *Der* stod han långa, eviga stunder, stödjande sig mot fensterposten, med blicken i det höghvälfda blå, likasom letade han der en bekräftelse på sin fasta tro, att man kunde få vända dit, när alla band i lifvet voro brustna. — *Der*, på den tomma, öde bädden, såg jag honom någon gång slumra som ett lyckligt barn, och af den välbildade munnens milda, behagliga dragning kunde jag se, att hans drömmar under sömnen åtminstone voro mer ljusa och rosenfärgade än hans vakna phantasier. Jag tackade då alltid Gud och var så rädd, att minsta fluga skulle störa honom. Jag tyckte mig då ofta hafva samma känsla, som jag föreställer mig hos en moder, hvilken vaktar sitt sjuka, slumrande barn. Jag unnade honom så fullt denna sofvande ersättning för hans qvalfulla vakor. *Der*, från det fenstret, nickade han till mig sitt sista farväl! — *Der* ligga hans kläder, — *der* hans förtrollande flöjt, som aldrig mer skall ljuda! — *Der* går lugnt och jemnt hans ur, af honom uppdraget, och som lika lugnt

och jemnt fortsätter sin fart, sedan det utpekat hans sista stund. — *Der* står hans lilla käpp, som han ofta ritade så mången sorgens runa med. — O, Theodor, — hvar är du?

Le icke du, som ögnar igenom dessa obetydliga och anspråkslösa skildringar, — le icke, om man bekänner, att, först vid åsynen af Theodors lilla käpp, brusto ur Axels manliga öga vemodiga, heta tårar, och, med den lilla käppen hårdt tryckt mellan sina båda händer, bad Axel en kort, men allvarlig bön till den Högste, att han ville se till Theodors svagsinne, men äfven till hans höga, sköna själ, och döma honom efter *sina* och icke efter menskliga åsigter. Sedan blef Axel lugnare och började vända tankarna äfven på andra föremål. Den förlidna nattens dröm rann honom likasom af sig sjelf i sinnet; han drog en halfqväfd suck, när han tänkte på den del deraf, som redan gått i fullbordan, och fick sedan en ingifvelse, att — tvärt emot alla vanliga regler för romandrömmar, som ovillkorligt måste tala om det, som *skall* ske, nu låta saker ske, just för att man drömt derom, och således anse drömmen för hvad den borde anses, nämligen en varnare och uppmanare, men icke en siare och spåman.

— I morgon vill jag skrifva till Carl! — I morgon vill jag rida till gamla Dora! — sade Axel

och kastade sig på sängen, så klädd han var, och somnade, ehuru morgonen var nära.

Cap. 8.

"Lyster mig att kämpa
Än en stund mot stormen!"

Tegnér.

Axel hade ungefär en knapp timmas orolig sömn och vaknade, då den grå November-morgonen spred en tvifvelaktig, mjältsjuk dager öfver det höga, mörka och mer än vanligt dystra rummet. Axel sprang hastigt upp och kände denna afgrundskänsla, som uppvaknandet alltid medförer, när man har en sorg, ett lidande, inbilladt eller verkligt. Axel gaf sig knappt ro att kasta på sig en kappa, utan sprang genast trappan nedföre och ilade till de höga, brådstörta vallarna på östra sidan, hvilka nästan lodrätt nedgingo till den vid detta ställe ovanligt djupa sjön. Theodor kunde icke simma. — Axels hemska aningar hade alltjemnt hvilat på denna höga vall, der han sjelf en gång, en natt i fordna dagar, vandrade fram och åter med en och annan tanka, kanske lik Theodors. När Axel här, på en utöf-

ver branten hängande nyponbuske, såg något fladdra för vinden och igenkände en af Theodors silkesnäsdukar, dröjde han icke längre, utan återvände med långsamma, tunga steg. Längre fram på morgonen, när arbetsfolket ankommo, medförde en af dem en genomvåt mössa, som stormen fört upp på en sandrefvel, tvärs öfver viken, vid ett af Ulfsborgs underliggande hemman, och som Axel genast igenkände var Theodors. — Efter detta inhiberade Axel all letning efter Theodor, afstyrde hans gamla tjenare till hans stackars beklagansvärda föräldrar, afsände äfven med denne alla hans effecter och ett långt, temligen utförligt bref från Axel, som endast behöll den våta mössan, den lilla käppen och näsduken, till evigt varnande påminnelser. För resten talade han nu mer icke med någon af husfolket om den försvunne och sökte i allmänhet att leda deras öfvertygelse från den tankan, att Theodor sjelf afhändt sig lifvet, till förekommande af en mängd obehagligheter, som annars alltid uppstå. Detta ändamål vanns dock icke fullkomligt ändå, ty spökrädsla och tusen andra ledsamma följder af en dylik händelse, helst när den timat på ett sådant gammalt näste som Ulfsborg, uteblefvo visst icke, oaktadt Axels mått och steg. Han var ovanligt trött och uppledsen, när han om förmiddagen först skrifvit till Theodors föräldrar

samt affärdat den gamla betjenten och sedan i korta, afstympade meningar till Carl S. framfört sin önskan, att han måtte, enligt gammalt löfte, komma ned till honom nu, ju förr dess heldre. När allt detta var ombestyrdt, kastade han sig på sin häst och tog vägen till Doras boning.

Dagen var temligen blid och vacker; men de aflöfvade träden, den grå marken, den fuktiga, icke obehagliga höstlukten, de ljusgröna, för ögat så angenäma rågåkrarne och de der bredvid liggande svarta, upplöjda fälten, — allt detta talade högt om höst och November. Lägger man nu dertill slagans afmätta ljud, som från hvarje hemman, man passerade, enformigt och mjältsjukt mötte örat, på samma gång som kråkornas sista skri, inan de lemnade Norden för Södern, så bevittnade äfven hörsel organerna den allmänna döden i naturen, som nu beredde sig till den långa, kulna vinternatten, ur hvilken man endast kan väckas af solgnistor på glimmande snö, slädtrafvarens fart, klingande bjellror, måndagrar på rimmade träd och nyfallna phantastiska drifvor, som vrida sig i mjuka, otänkta och alltid nya former, med *snöhvita* dagrar, men ljusblå skuggor.

Axel tänkte på allt detta och mycket annat, medan han, långsammare än vanligt, red igenom ängar, fält, dalar och skogar till Doras lilla, undangömda fristad. Vid grinden ställde han sin

häst, gick tyst in i huset och öppnade sagta dörren. Dora satt med ryggen emot densamma, ifrigt omsnurrande spinnrockens surrande hjul, och sjöng klart, fastän något darrande:

Jag slägter fly och komma såg,
Och vän från vänner vika,
Och rik och fattig, hög och låg
I grafven varda lika;
Men Herrans nåd, hvar morgon ny,
För dem, som komma, dem, som fly,
Sitt löfte aldrig svika *).

utan att ana någon mensklig varelses ankomst. Axel gick således, hvarken sedd eller hörd, in i rummet, och Dora blef honom icke varse, förrän han tyst stod bredvid henne och sagta tog henne på axeln. Hon vände sig litet förundrad åt sidan, men blef alldeles bestört, då hon, med tilltänkt glädje, fäste blicken på sin enda, ännu lefvande älskling, som stod så blek och allvarlig framför henne.

— Herre, milde Gud! — utropade hon — Hvad kommer åt min unga Baron? Han är blek som döden! Han har blifvit mager! — Ögonen brinna så matt, och pannan ser så djupsinnig ut, och nu — nu komma hemska olycksbådande rosor i otid, och flammande som norrsken på den bleka kinden! Min Gud, min Gud, hvad betyder detta!

*) Nya Ps.b. 360, v. 3.

— Nej, se icke så på mig, kära Dora, — bad Axel och lade sin hand öfver den gamlas ögon — utan tala om något roligt för mig, ur min och de minas barndom! Jag behöfver någon förströelse: — min vän, den unga v. S., som du en gång i somras såg, — han — dog i går.

— Ja-så! — sade Dora, med ålderdomens vanliga liknöjdhet för något så vanligt, som att de, som lefva, skola dö — Ja så! Frid vare med honom, och ära vare Gud, som upplyste mig om någon orsak till min unga, kära Barons oerhörda förändring på denna lilla korta tid, som jag icke sett honom!

— Det är icke så kort tid. — sade Axel, för att gifva samtalet en annan vändning, och nu började de räkna efter, att Axel icke sett Dora sedan i Augusti, af flera olika, slumpartade händelser. Dora hade imellertid satt undan sin spinnrock, som hon, sedan Axels spädaste barndom, väl mindes var honom en verklig plåga, dels för sitt surrande ljud, dels för sin vanliga plats midt på golfvet, och dels för *"det otäcka ünstoft"*, hvilket han påstod alltid flög som onda andar omkring i rummet, så snart man spann, äfven om man spann ull!! Dora städade således oförmärkt undan både spinnrock, mattan, som låg derunder, kardsållet och stolen, tog sin strumpa, lade torr, god

björkved i den lilla, låga spiseln och satte sig på en pall bredvid den. Axel satt, eller snarare halfläg, med handen stödd under hufvudet, på Doras lilla beqväma, gammaldags soffa, och, om Dora kunnat måla, lika väl som hon kunde uppfatta det sköna, så hade hon säkert genast förvarat på duken denna bild af den *trötta kämpen*, som tycktes behöfva hvila efter dagens heta värf. — Han låg så skön! Den lilla korta, tätt åtsittande ridrocken utmärkte, men skylde icke de fylliga och muskulösa, fast ungdomligt rundade formerna; den välbildade handen, som stödde det svartlockiga lilla hufvudet, var i sig sjelf och genom ställningen ovanligt hvit, och Amalias första gåfva, ringen med Löwensternska vapnet, blixtrade på ett af dess finger. Det mörka håret omskuggade så behagligt, fast phantastiskt, den hvita, släta pannan; ögonbrynen voro lugna som en ännu slumrande åska, och ögonen voro till hälften lyktade. Den omärkligt böjda näsan tycktes tillhöra en ung *Jupiter Tonans'* bild, och, *om* någonting i *naturen* finns, som man skulle kunna kalla kungligt, så var det detta drag i Axels sköna anlete. Kinden var jemnblek och icke alldeles så rund som förr; den skuggades lätt af små, fina, efter hvarandra liggande ringlar af ett mörkt, oändligen omsorgsfullt skött skägg, som på techniska mode-språket kallas: *favoris*. Munnen var

bildskön, och de ännu röda, fina läpparne rörde sig sagta och drogos stundom tillsammans, likasom till en svag hvissling; en fin moustache följde litet motvilligt alla dess rörelser. Hakan, vacker och välbildad, ömsom höjde och sänkte sig i den svarta siden-halsduken, som, genom sitt utseende af att sitta något hårdt spänd, plågade Doras blick något litet. Med ett fint ridspö i högra handen svängde Axel hit och dit, men mycket sagta, och dess rörelser hade alltid något visst analogt med munnens; hvaraf tydligt syntes, att de emanerade från samma villja. Axel var länge alldeles tyst och, som det tycktes, helt och hållet försänkt i tankar. Dora stickade en maska och såg på honom dessimellan. Hennes gamla ögon fuktades; hon visste icke rätt hvarföre, ty hon var annars visst icke af de gamla qvinnor, som vid minsta anledning gråta, så att man kunde sätta en mjölqvarn i gång vid deras tårar. O, huru mången gång, i de kommande, ännu icke randade öde tiderna, tänkte sig icke Dora denna förmiddag och denna sin älsklings halfslumrande dvala, som gaf henne tillfälle att betrakta honom i mera stillhet och ro, än hon det någonsin i hela sitt lif förut haft! Ändtligen bröt Axel tystnaden:

— Vet Dora, — sade han långsamt — att Rosina är Albert H—s maka?

— Är det då så! — sade Dora med en omärk-

lig suck, och, genast dämpande lifligheten af sitt svar, tillade hon: Fröken Lisbeth har väl förutspått det, allt sedan Fröken Rosina kom till enke-Grefvinnan Julie; men Fröken spår och anar så mycket här i verlden, att det just icke kan inträffa allt. — sade hon, svagt leende.

— Ja; men hon anar aldrig, när hon bär sig dumt åt, när hon gör tvärtemot, hvad man bedt henne om, och hvad hon lofvat, — när hon rifver ned, hvad andra med omsorg och vedermöda uppbyggt. Det anar och begriper hon aldrig. — anmärkte Axel.

— Det gör ingen på denna jorden, min goda Baron! ty då gjorde man icke alla dessa dumheter och tvärstreck i andras uträkningar, helst när man är så litet elak, som Fröken Lisbeth.

— Dora är en präktig advocat! — sade Axel, småleende — När jag får processer på halsen, ty det drabbar alla arftagare af stora egendomar, så skall du föra min talan vid tinget.

— Allt för gerna, — skämtade Dora — ty jag är öfvertygad, att min unga Baron icke vill annat, än hvad som är rätt, och då är det inte svårt att försvara en sak.

— Nej, det medgifves; — genmälte Axel — men det är icke alltid den, som *har* rätt, som sedan *får* rätt.

— Ja, så är det med utgången af allt, hvad

som beror på menniskodom; — svarade Dora — derföre bör hvar och en blott försöka att *göra rätt* och sedan döma sig sjelf samt med köld och lugn underkasta sig andra menniskors orättvisa domar, som dock kanske ofta äro rättvisa i deras ögon, ty menniskorna äro på långt när icke hvarken så *goda* eller så *elaka*, som ni ungt folk tro.

— Ack, Dora! — sade Axel sorgligt — Jag är inte mer ung; jag har ju öfverlefvat allt, — allt, som var mig *kärt*. — Hopp! — Allt!

— Dock icke sig sjelf, min unga Herre! — sade Dora allvarligt — och man är sig allt sjelf ganska kär. Hittills har min unga Baron lefvat för sin fröjd; nu blir det för sin nytta, så väl andlig som lekamlig, och för sina medmenniskors nytta och gagn, för sitt fädernesland och pligterna deremot. — Allt idel stora, härligt lönande ändamål.

— Ja, det vill jag! — sade Axel och ändrade nu först sin liggande ställning. Han reste sig häftigt upp, och i samma ögonblick stod en klar, röd stråle af blod ut genom hans halföppna mun.

Dora blef först förfärligt rädd, ty hon hade aldrig hört ett ord, hvarken om Axels stöt i den Löwensternska grafven eller denna deraf förmodade åkomma; men, som hon var en archiater i smått, skyndade hon genast efter salt och sur saft,

samt upplade några dynor till Axel, för att i alldra största stillhet hvila emot. Men detta var ingalunda i Axels smak. Saltet var han "ledsen vid", emedan det ingen nytta gjort de sista gångerna; åt saften grinade han som en scholgosse åt ferlan, och, i stället för att hvila mot Doras fina, mjuka dynor, spatserade han fram och åter i rummet, sägande mellan hostan:

— Det betyder ingenting. Det har jag gjort många gånger. — Dora skall inte darra och vara rädd, ty då ser hon så otäck ut — tio år äldre än annars. — Skratta, Dora, och se glad ut! — Annars får hon — — och nu hyttade han med sitt lilla ridspö åt bakvåden af Doras gröna yllerock.

— Nej, Gud vet, när jag skrattar mer! — sade Dora och brast ut i en ovillkorlig gråt, som hon en lång stund försökt hämma. Axel bemödade sig på allt sätt att trösta henne; men, när det icke hjelpte, sade han:

— Nu är Dora så ledsam, att jag rider genast hem, om hon inte blir menniska igen och låter bli att tjuta som gamla Mulle, nej, ändå värre, som Tante Lisbeth sist, i går aftons. Sätt sig nu här, Dora, så skall jag tala om, hurn Tante, sig ovetande, bar sig åt i går; ty ni gummor tycka ändå alltid om att höra litet sqvaller om hvarandra.

Dora hörsammade villigt; men, om det var för att få Axel sjelf i stillhet eller för att få höra

nytt om Tanten, det lemna vi åt gissningen. Hon satte sig imellertid bredvid Axel, torkade ögonen och afhörde med smärta Axels hela berättelse om hans bekantskap med den unga, arma Theodor, hans glödande, först hoppfulla, sedan förtviflade, kärlek till Rosina, hans förfarande mot Albert, hans medgifvande att låta Axel föra sig från Medevi och slutligen Tantens skurning samt olyckliga prat- och berättelse-lust.

Dora berömde Axel på ett fint sätt, för det han aldrig känt sig haft något agg till Theodor för egen räkning. Axel svarade icke derpå, ty det var en tanke, som Axel alltid till sin heder sökt bortjaga, hvar gång den, likt ett knot öfver Försynens styrelse, kom framsväfvande.

De talade länge och allvarligt om Theodor, hans villor och hans död, och de kommo slutligen öfverens om, att himlens portar torde må hända öppnas för den arma ynglingen, just emedan hans inrotade *tro* var så olik med den, som Axel och Dora insupit från barndomen, och att man med denna *deras tro* varit tusende gånger mer straffvärd, om man med villja låtit sin sista timma slå, än Theodor enligt sin öfvertygelse kunde det vara.

— Vare härmed, huru det vill! — sade Dora — Den rättsinniges bön må dock höjas för hans arma själ, och vi villja bedja för honom.

Dora sammanknäppte sina händer, och på läpparna syntes, att hon bad.

Axel gjorde ingendera, men bad af själ och hjerta, nästan med barnsinnets enfald och innerlighet.

— Nu måste jag rida hem, — sade Axel efter en kort tystnad och såg på sin klocka — annars låter Tante säkert fiska efter mig äfven, ty klockan är öfver tu.

Det rann Axel troligen i minnet, att Tanten bland andra qvicka och ypperliga förslag äfven haft det, att draga not efter Theodors lik, ty en begrafning med confect och Rhenskt vin låg ändå i bakgrunden af hennes tankar om Theodors död, och en sådan var omöjlig att åstadkomma, när intet lik fanns att tillgå, ty Tanten var likvisst icke af en viss kyrkoherdes tanka, som tog enkans sista ko i likstol efter en drunknad torpare, hvars lik man ännu icke återfunnit.

Dora var återstoden af dagen ovanligt nedslagen och illa stämd. Hon lade den Heliga Skrift framför sig och sökte deruti sin tröst, och, som man der än aldrig letade förgäfves, fann hon den ock; men — oupphörligt stod dock för hennes minne denna olycksbådande blodstråle, som hon jemnt tyckte sig se flyta ur Axels mun.

— O, ve mig arma, om jag äfven skulle upplefva *detta!* — sade hon, qvidande mången gång

under den långa, kulna höstaftonen. Hon kokade ett starkt och välsmakande kaffe åt sig i sin ensamhet och drack på bit ett par koppar; men det ville i dag ingalunda muntra henne, och hon hade nu ingen ifrigare önskan för ögonblicket, än att Axel måtte akta sig väl, nyttja flanellströja, som hon så innerligen bedt honom om, och sedan, att det ville frosta upp litet på natten, så att hon andra morgonen kunde lunka utaf till herrgården.

— Men annars går jag väl ändå; — tänkte Dora, — mina nya kängor äro ganska bastanta, och, skulle jag blifva våt, så får det stå sitt kast; men, Fröken Lisbeth må blifva ond eller god, ser jag, att han är verkligt sjuk, så slår jag ännu en gång ned mina bopålar under de gamla taken, som ramla. Det är säkert.

Cap. 9.

Nu är det slut! Det sista bladet föll
Ifrån min vårfröjds sköna blomsterkrona.

Nicander.

Förf., som åtagit sig det svåra och kanske otacksamma värfvet att sanningsfullt uppteckna Axels öden efter hans hemkomst till fäderneslandet från den resa, som dels af sorg, dels af hög företogs till främmande länder, känner sig nu så svårmodigt stämd, att han för en liten tid bortlägger sin dunkelt och mörkt tecknande penna och sedan anlitar en annan, som troligen aldrig doppades i samma bläckhorn, men som kan hafva sina sidor och behag för en älskare af variation och curiosa i allmänhet. Denna penna har dessutom en stor förtjenst framför författarens: den föres icke af en anonym och således föga värderad hand, som dessutom ännu är svag och oskicklig, utan af *någon*, som gerna utskrifver hela namnet under sina epistlar, så mycket värde sätter hon sjelf på dem. Vi mena Hofrättsrådinnan Pr.

"Medevi, den 6:te Juli 1835."

"Min bästa Ulle Marie!"

"Du har bra mycket skäl att vara ond på mig.

"som så säkert lofvade att skrifva om allting, när "jag reste hit till Medevi; men i år har här varit värre än någonsin att få sin ro både natt och "dag. Jag ser nog, huru du förundras öfver, att "man icke vid Medevi skulle åtminstone hafva nattro, som är så välgörande och nödvändigt för en "brunnsgäst; men du må tro, här har varit mer "än en sak, som äfven stört den. Först och främst "denna välsignade simpliciteten, hvarom jag påminde, när jag med mitt bud i början af terminen "bad dig vara så god, à tout prix, conte qu'il coute, köpa mig slät tyll, släta band, slät tibet, ogenombrutna strumpor och simpla halmhattar. A "propos så var alltsammans mycket bra och väl "valdt, utom banden, i hvilkas ena kant var en liten, nästan omärklig, förarglig krusa; men jag "bytte bort dem och fick andra sämre, men simplare och smalare igen, så att jag blef mycket "nöjd. Nej, ser du, för att ey och stöka i ordning all denna simplicitet, så fick både jag och "Stephanie taga natten till hjelp, och så gjorde "något hvar i början, utom den här Fröken L., "som gjort ett så fasligt uppseende, eller snarare, "som man pratat så mycket om här vid brunnen, "ehuru jag visst icke kan finna, hvaruti alla hennes "behag, fullkomligheter och tjusningsmedel bestå. "Hon är ändå knappt nog, hvad så der omskrikna "flickor pläga vara, nämligen coquette. Jo, jo, visst

"har hon väl sin goda portion deraf, men inte så "förfärligt ändå, som A. B., och ännu mindre som "C. D., du vet, hvilka jag menar. Stephanie har "verkligen varit mycket omtyckt här vid brun-"nen, och, om inte denna Fröken Rosina L. varit, "så tror jag säkert, att hon gjort ett rätt godt par-"ti; men nu voro alla menniskor så förskurrade af "hennes angelägenheter, att ingen kunna tänka på "sina egna, och här blef intet lugn, förrän hon "reste; men då gjorde händelsen, att alla de unga "herrarne äfven reste åt hvar sitt håll, och, hade vi "icke beslutit oss att stadna öfver nästa termin äf-"ven, för att dricka och lefva litet i ro, så vore "vi äfven vid detta laget hemma hos oss. I fall "nu rykten skulle komma om alla de besynnerliga "uppträden, här egt rum i och för de ömma pas-"sioner, som denna Fröken L. väckt, så vill jag "tala om rätta sammanhanget för dig, på det du "må kunna vederlägga alla dumma rykten, ty jag "höll verkligt utaf den flickan en tid, och Ste-"phanie och hon voro mycket goda vänner, alldeles *les deux inseparables*, och komma troligen att "correspondera hädanefter. Som Fröken L. fått "mycket god education och verkligen har många "rätt små, artiga partier, talenter och connaissan-"cer, har jag proponerat detta, när hon reste, och "mig tycktes, hon såg rätt flatterad ut af detta "förtroende, ty så kallar jag det, när en mor med

"principer gör den propositionen. Men jag glömmer, hvad jag löfvat. Jo, nu skall du få höra ett "fasligt spectacle: Rosina L. kom hit med sin "Tante, Grefvinnan H., hennes bror, Hofmarskal-"ken **, och hennes son, unga Grefve Albert H., "som vi sett på en tjugondagsbal. På hvad fot "de unga tu voro, när de kommo hit till brunnen, "vet man icke; men inte tror jag, hon då ännu fån-"gat honom fullkomligt i sina nät. Han var åt-"minstone i början glad och munter, hvilket tyc-"kes vara hans naturliga lynne; men sedan, när hon "från alla håll lät courtisera sig af creti och pleti, då "tog väl jalousien ut sin rätt, och han blef, som "han varit upphängd och nersläppt. Stephanie talar "om, att Rosina hade ingen möda osparad att väcka "hans jalousie. Det påstås till och med, att hon "cajolerade en spritter galen persedel, som var "här lös och ledig till allas förargelse, och som "höll väsende natt och dag för oss, arma brunns-"gäster. Äfven måste jag säga, att unghersarne "här som annorstädes voro sig fullkomligt lika, ty, "när en gås dricker, dricka de alla; och den en "courtiserar, springa alla de andra efter. Men "här var dock en ung karl, den gentilaste, rika-"ste och utan motsägelse den mest omtyckta och "Rosinas cousin på köpet; men tänk, han höll sig "fullkomligt fier och rördes aldrig af hennes be-"hag! Tvärtom! Men nu till sjelfva katastrophen.

"Den omtalade Baron Löwenstern hade rest öfver "till Vestergyll'n för affairer, och, när han återkommer en vacker morgon och landar vid Odensberg, hvad händer? Jo, när han i sitt mak promenerar hit till brunnen, möter han Rosina och "Albert H. på vägen, hvilka klockan 4 om morgonen "spatsera i Odensbergsskogen. Har du någonsin "hört en sådan händelse? De blefvo högst flata "och förlägne. Baron Löwenstern börjar tala och "föreställa dem obehörigheten af detta tilltag, och "i egenskap af Rosina L—s slägting (ty hon lär "vara uppfödd i hans föräldrars eller farbrors hus, "så att han känner krutet af gammalt) scholade "han dugtigt upp den unga, oförståndiga Albert "H., som förledt en ung flicka till ett dylikt steg, "och slutligen kom det till handgemäng dem imellan, och Albert H. lär fått en svår stöt i axeln. "Följden af hela denna scandal var, att H. blef liggande sjuk i ett hus på Odensbergsvägen; och, "för att gifva någon couleur åt allt detta, förklarade modern och morbrodern genast, att de unga tu voro förlofvade. Men Rosina såg allt bra "slagen ut efter denna ledsamma händelse. Förut "klädde hon sig gerna och gentilt nog efter den nya "simplicitetens lagar; men sedan gick hon, blott i "en svart tibetsklädning och en liten simpel rädrutig netteldukshawlett om halsen. Men hon tyckte "väl som sanningen var, att nu var hennes lycka

"gjord. Vi föresatte oss ändå, alla här vid brunnen, att icke draga oss ifrån henne, dels emedan "hon alltid var artig och vänlig mot alla, dels "emedan, om hon felat, så repareras det med det "verkligen brillanta parti hon gör, ty hon är en "lottig flicka, säga de."

"Imellertid påstod malicen, att Baron Löwenstjern kom endast hit, för att låta éclatera förlofningen, men absenterade sig genast derefter "och tog, Gud vet af hvad för caprice, med sig "den galna v. S., troligen för att hafva någon att "gyckla med på resan, ty pojkar äro pojkar, säga "hvad man vill. Nu, min bästa Ulle-Marie, vet "du fullkomligt hela händelsen, och det vore roligt att kunna contre-carrera allt för dumma och "tvetydiga rykten om den stackars flickan, som "jag och Stephanie verkligen hålla utaf, och som "troligen som gift kommer att göra mycken bruit, ty "då tar hon väl igen sitt glada, muntra lynne, hvilket alla dessa ledsamma händelser alldeles förstörde här vid brunnen. Nej, nu skall man väl "göra sin toilette. Jag har skrifvit så mycket och "suttit så länge, att det alldeles går rundt omkring i hufvudet. Gud bevar's, hvad Professorn "skulle bramma, om han visste, hur stilla jag suttit i ett par timmar. Men hvad gör man icke "för sina vänner! Nu är här just en ledsam mellantid mellan terminerna. Intet folk, skurning i

"alla rum, tomt och otäckt. Man leds efter de "gamla och längtar efter de nya brunnsgästerna. "Farväl, söta Ulle-Marie! Helsa och puss till "din söta familj! A revoir! Var alltid vän, [illegible] "din uppriktiga och säkra vän

Anne Charlotte Fr., född [illegible]

"P. S. För att det glöms icke att helsa vår "vän, la Presidente, när hon råkas Grefvinnan G. "är väl nu långt avancerad redan? Jag undrar, "hvad der lär för kläderar en gång? [illegible] se, om "icke Stephanie och Martina blifva [illegible]! "Presidentskan bär... Ellen [illegible] Algernon? Far- "väl, söta du! Om allt hvad som rörer de bang- "lige, kan du läsa i tidningarna. Der [illegible]- "gening öfver. Adieu; svara mig snart och tala "om allt hvad du någonsin vet!"

Efter man nu har kommit sig till att anföra correspondence-artiklar, så kunde det kanske icke vara ur vägen att copiera ett bref, som i October skrefs af en yngre och, som man vågar hoppas, för läsaren något kärare hand. Vi mena Rosina L.

"Tack, goda Bertha, för det du gläder dig öf- "ver min lycka och min snara förening med Al- "bert! Det vore synd att tiga ifrån någon, äfven "en gnista af glädje; således vet jag knappt, om "jag vågar säga dig, att denna förening gör mig "mer tacksam än egentligen lycklig. Jag känner "alltid en tärande fruktan att icke kunna göra

"Albert så lycklig, som jag ville, att icke kunna "gälda honom all hans outsägliga kärlek och till-"gifvenhet. Och då, huru illa har jag icke då "gjort, och huru lätt kunde han icke falla på den "tron, att jag mer följt förnuftets calculer än hjer-"tats röst! Han skulle då på en gång kunna hafa "och förakta mig, och jag vet icke, huru jag skul-"le förmå öfvertyga honom, att, om mina motiver "just icke voro lågande kärlek, så hade de åtmin-"stone icke en gnista af någon låg, egennyttig "känsla att tacka för sitt ursprung. O, nej, him-"melsvidt långt derifrån! Vredgas icke, goda Ber-"tha! Säg icke, att jag är ombytlig och lättsinnig, "när jag medgifver för dig, men för dig ensam i "hela verlden, att jag just begått samma fel, som "fordom vår älskade, bortgångna Amalia, hvilken lät "ögonblickets ingifvelse och trångmål leda henne "vid det vigtigaste steg, qvinnan någonsin kan ta-"ga! Och hon var kanske ändå mer att ursäkta "än jag. Hon visste i det ögonblicket må hända "icke ett bättre. Men jag! Dock nog derom. "För mycket kanske redan. Döm mig icke för "hårdt, Bertha! Jag skall uppfordra all min kraft, "hela min villja, för att väl och värdigt fylla det "kall, hvilket jag så godvilligt åtagit mig. Men, "gör jag icke detta — sjunker modet och tålamo-"det brister — o, Bertha, var då den första, som "anklagar mig! Spar då icke dina förebråelser, ut-

"an gif dem tveäggade och skarpa, ty det förtje-
"nar jag, och hvarje väckelse från dig har i alla
"tider varit mig så välgörande. Må du blifva mitt
"andra samvete! Som fästmö borde jag väl något
"tala om alla tillrustningar för vårt snart tillstun-
"dande bröllopp; men, som du gifvit mig hopp att
"då få se dig här, uppskjuter jag allt smått frun-
"timmersprat tilldess. En sak vill jag likväl än-
"nu säga dig: Det fanns ett ämne, som jag —
"barnsligt nog, gerna talade med dig om förlidea
"vintras, när jag kom från Ulfsborg. Det lemna
"vi hädanefter alldeles. Lofva mig det, goda Ber-
"tha! Dermed förena sig på en gång de ljufva-
"ste och bittraste minnen, som alla böra mullka-
"stas för evigt, om jag skall kunna finna någon
"lycka på jorden. Och nu farväl, min goda, äl-
"skade Bertha! För all del tag lilla Amalia med
"dig hit! Hennes lilla oskyldiga joller roar mig
"så oändligt. Albert helsar dig hjertligt, likasom
"min goda tillkommande mamma och Oncle Jean
"Jaques, som springer andan ur sig för bröllopps-
"tillrustningarna, hvilka obeskrifligt roa och inter-
"essera honom. Madame är väl icke *alldeles* af
"samma tanka, och du skall icke bereda dig på
"rigtig ragont fin, oaktadt Oncle J. J. håller form-
"liga föreläsningar för henne ur *Le cuisinier du Roi*
"(Louis XVI), Fru Scharlau, Fru Sjöberg, Mamsell
"Nylander och Tante Lisbeths älskade Cajsa Varg.

"A propos om henne. Kära Bertha, jag har gjort "för illa! Jag har ännu icke kunnat komma mig "för att annoncera min förlofning till den besked-"liga gumman; men det *skall* ske, jag har *föresatt* "mig det, då jag äfven kan få traktera henne med "underrättelsen om min bröllopsdag, så att hon "kan få fira den på sitt sätt. Farväl, min goda "Bertha! Evig vänskap af

Rosina."

Ännu ett bref bedja vi om tillåtelse att få framlägga; sedan skola vi tala sjelfva, om vi hafva något att säga. Brefskrifvaren är en gammal bekant, som läsaren fordom såg, i så väl glada som sorgliga skiften på det gamla Ulfsborg, och för hvilken vi alltid hyst stor och verklig förkärlek. Vi mena Werner, Amalias fordna lärare och vän:

Ulfsborg den 2 Januari 1836.

Redlige Alfred! Du förundrar dig säkert storligen öfver att ännu en gång få ett bref från mig, dateradt Ulfsborg. Många långa år hafva förrunnit, sedan det sist skedde, och ännu många flera, sedan de glada skrifvelser, du härifrån emottog, under dessa min ungdoms första jubeldagar, då sjelfva sorgen endast var en fördunklad fröjd, då det närvarande var *en* himmel och drömmarne om framtiden en ännu ljusare. Men ännu flere år,

ån alla dessa, komma väl att upprinna och förrinna, innan du härnäst får se mig skrifva från Ulfsborg. Dock tyst dermed! Jag vill icke gerna till en början försätta dig i den stämning, som nu är min, utan låta dig heldre följa den jag har haft, och detta kan blott ske, om jag icke med ett ord går händelserna i förväg, utan förtäljer dem, i den ordning de flutit fram på tidens ström.

Du minns väl min gamla förkärlek för Ulfsborg och allt hvad der fanns och funnits? Nå väl, med alla dessa underbart kära och hänförande minnen af detta ställe, kan du väl icke förundra dig öfver, att jag, i min resa från de nordliga till de södra provinserna, tog en omväg hit; men, hvad som du aldrig kan fatta, knappt nog när jag beskrifver det för dig, är, att detta skedde i medlet af förflutna November, och att jag ännu är här, fast mitt vistande efter denna stund blott blir en dag till.

En berättelse bör börja med början, och, som du alltid med så särdeles begärlighet och uppmärksamhet hört hvad jag, under alla skiften, förtäljde dig om den urgamla Löwensternska slägten och dess åldriga stamgods, så hoppas jag du icke är liknöjd för de sällsamma tilldragelser, som äfven nu mött mig under det sista besök, jag troligen i min lefnad gör i dessa trakter, som hädan-

efter för mig blott hafva minnets ljufva eller sorgliga behag.

När jag vid M. vek utaf den egentliga vägen, som varit mig kortast, för att genom en liten omväg skaffa mig tillfälle att, enligt min plan, blott på ett par timmar besöka denna min ungdoms käraste vistelseort, kände jag mitt bröst så beklämdt och en sådan känsla af vemod och saknad öfver att icke mer finna något lefvande, utan endast döda, multnade minnen inom den gamla kära borgen, att jag hardt när ångrade och ville afstå från hela företaget. Men under tiden sprungo hästarne friskt framåt, okunniga om min tvehogsenhet, och, innan jag hann fatta ett egentligt beslut, var jag vid den kyrkan, der *hennes* jordiska qvarlefvor gömmas. Då — emotstod jag icke längre min hog att ännu en gång skåda det ställe, der jag sett henne hoppa och leka i ungdomlig knoppning eller tvina och dö i sin skönaste blomning.

Vid den stora, dig välbekanta jernporten, som förer till parken, genom hvilken man reser, för att komma fram till gamla slottet, steg jag ur vagnen, för att till fots och ostörd få vandra den kända stråten. Den redan långt framskridna hösten, med alla sina nedstämmande tecken, låg så grå och härjande öfver hvarje föremål. Jag kände mig mer än vanligt, mer än man ens det bör, böjd att låta hänföra mig af omgifning, omstän-

digheter, höst och mulen himmel, till detta förliga vemod, som gör oss så veka, och som låter själen och våra bättre känslor duka under för otillfredsställda och förmörkade sinnets lidande. För att således gifva en diversion åt mitt tunga, mjältsjuka lynne, tog jag utaf till höger, der jag genom de afflöfvade träden sig och af arbetsfolkets buller förnam, att man hade någon sorts nybyggnad för händer. Skall jag bekänna rena, osminkade sanningen, så måste jag medgifva min svaghet och min ensidighet, att detta nybygge, denna förbättringslust, här bland dessa gamla, på sekler icke förändrade ålderdomsminnen och lemningar, rigtigt plågade och harmade mig. Att se en ny och alldeles främmande egare af ett ställe, det man innerligen älskat de förra, är dessutom något oemotståndligen vidrigt och motbjudande. Det var således med rätt liten lust att gilla och beundra, utan fastmer att tadla och misstycka alla de så kallade förbättringar och renovationer och nya idéer, hvilka jag öfver allt väntade mig, som jag framgick till nybygget. Men till min egen förödmjukelse måste jag medgifva, att min smak skulle varit rätt förvillad, och min ensidighet för det fordna och gamla bra stor, om jag icke med beundran och ett slags konstnöje sett denna lätta, eleganta, af den renaste smak uppförda pavillon, i oförfalskad Grekisk stil, med sin behagligt run-

dade coupol och sina med alla möjliga proportioner construerade Korinthiska pelare, som uppfördes här i en groupe af härliga almar och ekar, och med utsigt till sjön, dess holmar och vikar. Jag glömde ett ögonblick min förkärlek till det gamla, för att åskåda och beundra det nya. När jag sålunda vandrade omkring den vackra, utvändigt nästan färdiga pavillon'en samt då och då tog en gammal bekant af arbetsfolket i hand, fick jag slutligen se den Romerska profilen af en ung, blek man, som stod lutad mot en af pelarne; hans klädsel och hållning var en prägel på hans stånd, hans drag påminde vid närmare betraktande lifligt om det Löwensternska slägttycket och den bortgångna, evigt saknade. När en af folket med en glad blick utropade: "Åh, se Pastor Werner!" vände sig ynglingen till mig, helsade mig, icke blott artigt, utan vänligt och förekommande, och inom några ögonblick voro vi som gamla bekanta. I lifliga samtal med honom om nytt och gammalt vandrade vi upp till gamla slottet; och den unga mannen (egaren till Ulfsborg), hvilken jag hädanefter blott nämner som Axel, emedan denna vänliga benämning påminner mig om, huru kär han inan kort blef för mig, honom hade jag att tacka för de långt mildare och ljufvare känslor än jag kunnat ana, när jag inträdde i den gamla, välkända gråstensborgen. En högst besynnerlig känsla in-

tog mig dock, när han förde mig in, just i de samma rum, der jag en gång såg Amalias sköna själ svinga sig upp till högre rymder. Axel begagnade nu sjelf dessa rum och tycktes genast märka och förstå det intryck, som deras anblick gjorde på mig.

— Ja, — sade han, följande min tanka — här kämpade hon ut, *hon*, hvars tidiga bortgång kastade mig, sista grenen af den gamla stammen, hit. Jag vet af vår gemensamma vän, gamla Dora, huru dyrbar eder närvaro var för *henne*, dessa sista stunder, och den, som älskade *henne*, måste ock älska *mig*, ty — vi voro dock mer än syskon!

— Mindre, menar Herr Baron, endast cousiner? — svarade jag af en oemotståndlig nyfikenhetskänsla.

— Nej, vi voro mera! — svarade Axel, och hans blick sade mig nu allt, hvad hans läppar förtego, och ett ljus, som jag förut blott anat, gick nu upp för mina minnen, och jag förstod *nu* först fullkomligt, hvarföre hon så gerna lemnade denna jorden, hvars behag ändå icke borde hunnit att blifva aflöfvade för henne, hade hon icke till sin olycka för sent fått jemföra sin unga, älskvärda, i allt henne värdiga frände med den man af *ved*, som ödet okat henne tillsammans med. Redan från denna stunden uppstod ett oförklarligt vänskapsband mellan Axel och mig, kanske lifligare

och varmare och mer *oblandadt*, än om Amalia lefvat. Jag bekänner äfven detta till min blygd. Men det är till dig, Alfred, för hvilken jag bekänt *allt*, ifrån den tiden vi som scholgossar knöto vårt eviga förbund.

Om afresa blef nu icke vidare fråga, utan Axel satte sig i full disposition af mig, och, som jag hade god tid och icke försummade någonting, lät jag ganska lätt öfvertala mig. Till min icke ringa fröjd fann jag alla yttre föremål, som jag råkade, nästan i oförändradt skick sedan fordom. Den gamla Tanten fjeskade nu såsom sist, och med verklig glädje helsades jag af den gamla hederliga Dora, som jag så mången gång berättat om, och som nu helt oförmärkt bad mig gälda alla mina gamla förbindelser mot Löwensternska slägten med att stadna qvar en tid hos dess sista telning, den unga Axel. Äfven utan denna uppmaning tycktes jag känna en inre ingifvelse, som du vet jag oftast lyder, och en bestämd lust att stadna qvar, och ännu mer, sedan den gamla trogna tjenarinnan berättat mig åtskilligt om Axels, genom ett bråtstört fall och kanske af naturanlag efter modern, ganska svaga och ömtåliga bröst, som nu gjorde honom känsligare för allt och kom honom ofta att under sin ensamhet grubbla på ett och annat, som ett angenämt och bildadt sällskap

kunde skingra. Axel berättade mig äfven sjelf en sorg, som nyss drabbat honom, att en hans vän, en till sina sinnen något rubbad ung man, nyligen på ett hemskt och ohyggligt sätt sjelf slutat sina dagar här på Ulfsborg. Månget lifligt samtal gaf hans död oss ämne till, och till min verkliga förvåning öfvertygades jag af Axel, att en menniska kan afhända sig lifvet, kan göra det, utan att vansinne eller ett utbrott af raseri dertill egentligen bidrager, och kan ändå frikallas för brott, emedan en oomkullkastelig öfvertygelse rotat sig hos henne, att lifvet är den enda egendom, vi egentligen kunna räkna som vår egen. Principen är värd att noga betraktas, men farlig att kasta i händerna på blinda, kortsynta menniskor, som lätt kunna *inbilla* sig, just hvad de sjelfva *önska*, och som icke noga kunna göra skilnad på sin *smak* och sin *öfvertygelse*, sin *villja* och sin *förmåga*.

Jag har sällan eller aldrig samtalat med någon, som på en gång hade ett så klart, så öfvertygande och ändå så enkelt sätt att bevisa sina satser, som denna Axel. Det var icke boklärdomen eller andras visdom, som alltid låg till grund för hans meningar, utan det aldra renaste, sundaste egna omdöme; och hans lätthet att uppfatta en annans mening, antaga den, om han fann den god, eller vederlägga den med talande och påtagliga bevis, om han fann den falsk, var högst sällsynt.

Han hade någonting *öfvertygande* i sjelfva blicken. Hopen kallade det herrskande och kufvande, emedan hopen icke uppfattar, att endast det öfverlägsna och i sig sjelft öfvertygande kan hafva denna yttre prägel. Hvad är väl mer föraktligt och löjligt än en stolt yta öfver ett småsinne, en stor titel öfver en liten själ, en kämperustning på en pygmé! Nej, när någon gång det yttre och inre är analogt med hvartannat, när en skön, högsint själ bor i en härligt bildad kropp, och storartade dygder och anlag hos en ättling af en stolt urgammal stam, då förlåter man och nästan gillar ett visst högmod, som äfven gått i arf, och som, likt asbesten af elden, blifvit af tiden renadt, tills dess grund hvilar på personlig förtjenst, och icke allenast på sexton tadelfria anor.

Skratta icke åt den släng af aristokratisk feber, som du kanske tror dig hos mig förmärka, och hvarmed du fordom påstod att man blefve smittad af sjelfva luften på Ulfsborg! Men analysera den, innan du fördömer mig, och se noga till, på hvilka grundvalar äfvenväl den är fotad, och jag slår vad, att, oaktadt all din liberalism, allt ditt hat till aristokratien i dess fula, vederstyggliga form, är du fullkomligt af min mening.

Åtminstone hade du blifvit det, om du sett honom, den älskvärda, intagande och allt beherrskande ynglingen, om hvilken jag skulle villja nyt-

tja ett uttryck, lånadt ur en skrift, der man finner månget snillets *gyllene korn*, som skulle haft en underbar verkan, om det icke så ofta uppspirat bland *hjertats tistel.* Men nog om skriften; här är uttrycket, som passar på Axel:

— — "snillrik och lärorik och framför allt rid-"derlig, älskade han den nya tiden med den gam-"la tidens sans, hyllade han den gamla tidens "begrepp med den nya tidens frihet från fördo-"mar."

Sådan var Axel, och nu vill jag med min berättelse återkomma till honom. Hvadan kommer likväl, att man nu för tiden sällan börjar ett ämne, som icke grenar sig ut till politiska åsigter och olika "trosbekännelser" och satser? Det är, likasom skulle hvarje sinne inrymt en viss, förut nästan tom, vinkel åt denna materia, som sedan utsprider sig och intränger och vill ingrediera i allt. Jag skall nu göra, som en viss ung författare, med hvilken jag gjort bekantskap just här på Ulfsborg, och som jag i sinom tid skall tala om, jag vill *med våld* söka att förjaga alla dessa politiska dunster, hvilka passa lika litet till mitt presterliga kall, som för honom och hans fjäderlätta, anspråkslösa och, som en ädelmodig och öfverseende granskare i vår *enda* Literaturtidning kallat den, "qvinnliga (fast i vackraste mening)" författarebana.

Återvändom således till Axel! O, vi dröja så gerna hos honom, ty han — ville icke dröja hos oss! De första veckorna, jag tillbragte hos honom, voro bland de angenämaste, lugnaste och själfullaste, jag någonsin minns. Mot slutet af November ökades vårt lilla samfund med en tredje medlem: den unga författaren, jag nyss nämnde, eller, för att gifva dig en rigtigare åsigt af honom, Axels ungdomsvän, en ung grefve, så till yttre som inre en fullkomlig motsats af Axel, men ändå ganska älskvärd, hvilket just bevisar, att det sköna och intagande aldrig har några bestämda former eller svingar sig upp i höjden på likdanade vingar, utan ofta på de mest olikartade. Af naturen var han ytterst liflig och känslig för sorg och glädje, men vanligtvis glad, munter, satirisk, humoristisk, lekande och allvarlig ömsom, med ett ord: ombytlig som luften på en ung Aprildag. För Axel, hvars lynne af många orsaker ofta var mörkt och mjältsjukt, var den unga Carl S. ovärderlig. Han muntrade och förströdde honom, än med skämt, än med allvar, ty båda delarna hade han i sin magt. Om jag ändå för dig kunde afmåla de treftiga, själfulla veckor, vi på detta sätt framlefde, utan att märka, huru höststormarne rasade omkring oss och stundom hotade att begrafva oss under ruinerna af den gamla borgen! Axel kallades af oss båda andra endast för Albano el-

lar Titan, Carl för författaren och ibland på spe författarinnan, och jag Presten eller "l'Archidiacre". Detta skämt blef aldrig utslitet, utan lånade sig till tusende qvicka och roliga, om än stundom saltade, reflexioner. De mesta epigrammerna rigtades dock alltid mot Carl, dernäst mot mig; men af Axels egenheter var en, att man aldrig kände sig hogad att anfalla honom med satirens hvassa vapen eller malicens dolda uddar.

En *enda*, förfärligt ruskig och regnig, Söndagseftermiddag togo vi oss det orådet för att spela wira; men dermed var det ock slut, ty vi kommo öfverens om alla tre, att vi voro *för goda*, icke hvar och en särskildt, men alla tre i massa, för den lumpna sysselsättningen. Billarden anlitades deremot ofta nog, när vädret hindrade oss att göra kortare eller längre utflykter till häst eller fots i den välbekanta nejden. Axel var ovanligt skicklig billardspelare, Carl piquerade sig af att vara detsamma, och deraf uppstodo små strider, som för tredje man voro högst roliga. Äfvenväl killekorten anlitades någon gång, när främlingar kommo stänkandes understundom. Men dessa dröjde aldrig länge. De tycktes icke trifvas med oss. De förstodo hvarken vårt skämt eller vårt allvar, och, så länge de af sig sjelfva stadnade qvar, var Axel den artigaste värd; men, sedan han sjelf var ledsen vid dem (och det timade snart nog ibland),

öfverdref han aldrig sin artighet med att bedja dem dröja en minut längre, utan lät dem gerna laga sig till hädanfärd, när de ville. Detta gjorde väl, att man *i orten* kallade honom högdragen och obetydligt sällskapslik, denna sista tid. Måltidsstunderna hade äfven sina alldeles egna behag på Ulfsborg. Som furstar mådde man, dock utan att derföre frossa, hvilket du väl vet jag aldrig älskat, utan afskytt. Men det finns ett lagom, der ingenting *saknas*, ingenting är *för mycket*, hvars rot heter *måttlighet*, och grenarne *trefnad*. Bordsdiscurserna voro alltid högst animerade, och dertill bidrog ofta den gamla, hederliga Dora, som har det renaste begrepp och klaraste naturliga förstånd, jag i min lefnad råkat på. Ofta, när vi förut imellan oss discurerat och disputerat i ett ämne, framlade vi det klart och redigt och i termer, som hon kunde fatta, för henne, och sällan var det, som hon icke fann saken ega ännu en sida, som undgått oss, eller en oomkullkastelig sanning, som, bättre än alla våra argumenter, visade, hvem som hade rätt eller orätt. För att nu den gamla Fröken, som skötte Axels inre ekonomi, och som oss imellan gemenligen kallades Tanten, och som af alla de fruntimmer, jag sett, var den minst slipade och fintliga, för att nu hon icke skulle blifva stött öfver Doras deltagande i våra samtal, framför henne, vände sig den spefogeln

Carl till henne med de aldra befängdaste tal och upptåg, hvilka ofta hotade att göra gumman, som hade ett klent förstånd, alldeles hufvudyr, och oss andra förderfvade af skratt. I början trodde Axel och jag, att det var bara lutter beskedlighet och medömkan med gummans lilla svaghet, afundsjukan, som dref Carl till detta prat; men sedan lurade vi ut, att han *studerade* denna charakter af alldeles *ingenting* (utom en *"beskedlighetsklump"*, som Carl säger), emedan dessa ofta äro de aldra svåraste att naturligt måla eller ens att uppfatta. Detta sednare kan endast ske utaf *vana*, menade Carl, ty en tänkande menniska kan omöjligen sätta sig uti en fullkomligt tanklös varelses ställe, men väl slutligen af *vana* veta, huru dessa i hvarje lifvets olika omvexling kunna tänka, tala och handla. Vi brydde ofta Carl för hans otacksamma studium; men han påstod en gång, att för en tjuf och en romanförfattare är allt nyttigt; för den ena af materiela ting, för den andra af vetande och åskådande.

— Fy! — sade Axel en gång — Jag ville icke vara en romanförfattare för aldrig det; om icke för annat, så för att slippa studera Tante Lisbeths charakter, ty det förefaller mig som att utgrunda, hvad som kan finnas i en vattenbubbla.

— Nå ja, — svarade Carl — tror du icke, att mången idiot, som ser de granna, bländande fär-

gorna på ytan af bubblan, önskar veta, hvad som gömmes derinne?

Nu skrattade Axel hjertligt och bad mig anmärka: först, att Carl hänfördes af Tantens *bländande yta*, och sedan, att han, bara för att få ett sken af rätt, satte sig i samma kategori som en idiot.

Bara öfver en så liten, barnslig fråga uppstod nu en débat, som höll på att räcka hela natten, och som, utgrenad i oändlighet, roade oss mycket och utvecklade mången förut slumrande tanka. — Postdagarne voro, som alltid på landet, högst efterlängtade och välkomna dagar. Axel höll en mängd inhemska och utländska tidningar, och åtminstone dessa tvänne dagar i veckan voro vi verkliga politiska kannstöpare och gåfvo ingen efter uti ifver och lifligt deltagande för allt, hvad som passerade, så väl inom fäderneslandet, som på krigstheatern, i cabinetterna och den lärda verlden. Carl hade alltid en mängd, dels interessanta, dels galna enskilda underrättelser om *Julliteraturen*, som vid denna tid började puttla upp ur årets *sagta* kokande gryta, ty Carl talar om vedbrist för snillets eld. Han gjorde oss snart bekanta med alla dessa producter och deras författare, med alla cabaler för och emot dem; och hvarföre *den* tidningen berömde *det* och tadlade *det*, och en annan bröt ut i en fullkomlig motsats.

Han kunde allt detta smågräl på sina fem fingrar; men vi kommo alla öfverens om, att, har saken, som lemnar pressen, något verkligt eget värde, så banar den sig väg sjelf till läsare och beundrare, och, har den inte något dylikt, så hvilar den — berömd eller oberömd — lugnt och tryggt på sina egna lagrar, i boklådans mörkaste vinkel.

Axel hade ofta utrikes bref från bekantskaper, som han der egde, hvilkas underrättelser roade oss mycket, och jag bestod då och då en och annan liten nyhet från Uppsala, det käraste ställe jag vet nu mer, och för hvilket, likasom allt hvad sig der tilldrager, jag alltid haft en viss förkärlek. Jag gjorde mina tvänne unga vänner bekanta med lifvet och andan der samt en mängd andra förhållanden, hvaraf de hört litet här och litet der, men utan allt sammanhang. Jag gjorde dem en gång så begärliga på studentlifvet, att Axel utropade:

— Ack, om jag kunde börja min bana på nytt, så skulle jag från Carlberg taga genaste vägen till Uppsala, i stället för det lif, jag förde i Stockholm de första åren. O, hur annorlunda kunde icke *då* allt varit!

Han föll nu, som ofta annars, i djupa betraktelser, ur hvilka icke en gång Carls och mitt högljudda tal och skämt kunde väcka honom. En dag fick han ett bref från en läkare i Vadstena,

hvilket särdeles tycktes fästa hans uppmärksamhet. Han uppläste det för oss. Det innehöll blott de orden, att läkaren, enligt sitt löfte till Axel, nu underrättade honom, det Margareta *** tyst och lugnt aflidit på hospitalet, natten till den 1 December, med en liten medaillon, ett nästan utplånadt portrait och några skrifna, äfven utplånade och oläsliga rader, hårdt tryckta till sina läppar och sitt hjerta; att hennes qvarlefvor voro jordade på hospitalets kyrkogård, och stenen, som Axel föranstaltat, redan huggen och ditlagd, med den enda inskriften: *Lättsinnets och Kärlekens offer*, men utan namn, dag eller årtal. Axel uppläste först detta och väckte dermed vår nyfikenhet, som han sedan tillfredsställde med en berättelse, allt utan namn, hvilken gjorde ett ängsligt och nedstämmande intryck på Carl och mig, hvilket dock snart utplånades, likasom allt dylikt, som man blott hör talas om och icke sjelf åskådligt ser. Men Axel deremot tycktes länge och mycket begrunda denna händelse och sade ofta, likasom i följd af sina tankar:

— Lyckliga Margareta, hvad du nu skall känna dig salig, ty Gud ser visst i nåd till ditt öfvermått af kärlek, som dock föll på en otacksam!

Men min berättelse måste fortgå. Den *får* ej stadna vid allt hvad jag minns!

En dag kom Axel in, i ett sådant skratt, att

en häftig blodstörtning, nu, som efter hvarje starkare kroppens eller sinnets rörelse, blef en följd deraf. Carl och jag frågade honom färgäfves om orsaken; men, så snart han ville förtälja oss den, började han åter skratta. Slutligen kom han ut med ordet: "Tante Lisbeth", och, utan att afvakta mera, skrattade vi båda andra af full hals. Först efter några minuters rigtigt harnskratt började vi besinna, hur fånigt det var för *gamla karlar* att skratta åt ingenting, och Axel började äfven att allvarsamt kunna berätta oss den farce, Tanten nyss bestått honom. Hon hade nämligen med en ovanligt högtidlig mine bedt Axel att få tala med honom, men i *sina egna rum*, och, efter tusen preludier och omvägar, frågat, "*om Carl S. var rik eller ej*". Axel, som genast föll på den tro, att Tante hade några speculationer på Carl, efter han alltid gjorde sig så grön om middagarna, började med att komma i skratt. Då blef gumman ond och började följaktligen att gråta. Detta tilltog i ett jemnt crescendo från båda hållen, tills Tanten slutligen i vredesmod, och med tårar, som slängde till höger och venster, lutade sig under en bureau, öppnade ett skrin, tog derutur en låda af halm, derutur en ask af papp, och ur den en sypung, och ur sypungen en saffians-portefeuille, och ur portefeuillen ett försegladt bref med flera hvarf svar-

ta band omkring, och ur detta — intet mindre än *sjutton* differenta testamenten, alla bevittnade och underskrifna, fast på högst olika tider och till alldeles särskilda personer, men det aldra sista till Carl S. — Både detta och alla de andra ref hon nu i tusende bitar, och detta fort som en blixt, med tillhjelp af den fasliga vreden, hon råkat uti, samt yrade sedan med lapparna öfver hela rummet. Axel gjorde det yttersta våld på sig; men, som han slutligen fann sig omöjligen kunna antaga den allvarliga hållning, han ville, och tyckte, att Tanten behöfde en stund att calmera sig på och samla sina sinnen och pappers-lappar, så gick Axel till oss, utan att veta, hvad gumman egentligen ämnat och beslutit. Sedan den första skratt-paroxysmen var öfver, började vi med en viss ånger öfverlägga, först om hvad gumman egentligen kunde villja Axel, och sedan, huru hon skulle kunna blidkas och försonas. Att hon ville berätta Axel sin generositet mot Carl samt låta Axel, och troligen mig äfven, bevittna testamentet, tycktes vara hennes mening, fast hon alldeles kom utaf sig, först af Axels skratt och sedan af egen gråt. Att hon ref sönder både de äldre och det sista testamentet, hvilka alla hon säkert oändligen estimerade, efter de voro så väl förvarade, tycktes endast varit för att gifva sin vrede öfver Axels skratt någon luft, och

således ett förhastadt företag och en kraftyttring, som hon nu, bland sina barkar, troligen mycket ångrade. Axel beslöt gång på gång att gå till henne och söka i godo jemnka saken; men, hvar gång han kom till dörren, började han å nyo skratta, och vi äfvenledes.

Du undrar väl på mig, som idislar denna barnsliga berättelse; men, visste du, hvilka följderna af detta lappri blefvo, så undrade du icke mer. Dessutom gör jag som barnen: jag blåser på den sista gnistan af kolelden, för att slippa stå i mörkret, — jag dröjer så gerna vid dessa ljusa, glada stunder, som vi tillbringade tillsammans, men som just tycktes taga ett slut denna dagen. Skratt borde visst bekomma hvar och en väl; men det är icke så: dels är skratt i sig sjelft alldeles ingen glädjeyttring, ty man kan ofta skratta, med själen uppfylld af sorg och med ett brustet hjerta, emedan man icke alltid skrattar, för det man är glad, utan för att gifva det ridicula och dumma sin gärd af vår smak, som merändels blir löjet; dessutom inverkar skratt högst ofördelaktigt på vår physik, när denna förut på något sätt är skadad. Detta var just händelsen med Axel. Hans blodstörtningar blefvo våldsammare än någonsin och tvungo honom ännu samma afton att för första gången intaga sängen af matthet och qval i bröstet. Vi hade förgäfves, alla dagar, bedt ho-

nom anlita den gamla skickliga läkaren Doctor K., som du känner af min fordna beskrifning; men han hade hittills endast med skakning på hufvudet afslagit vår begäran, och, hade icke Carl nu, Axel ovetande, skickat ett bud till staden och medelst en skrifvelse underrättat Doctorn om Axels tillstånd, så tror jag aldrig vi kunnat förmå honom att vända sig till någon läkare. Den gamla, hederliga Doctorn, som alltid varit en vän till Löwensternska huset, satt och spelade sin tre-karl, när budet fram på sena aftonen ankom. Han sprang först upp af stolen, med ett utrop:

— "Så för f—n, der ha vi det!" — Sedan hade han vandrat fram och åter och sagt sig hafva en högst liten hog att resa till Ulfsborg, emedan han der alltid varit olycklig med sina curer, och kanske just emedan hans patienter derstädes legat honom mer om hjertat, än de flesta andra.

"— Blodstörtningar! — Och det dussintals, utan att ha talat om det i tid! — hade han gått och "mumlat — Och det af en tryckning för bröstet, "för flera månader sedan! Jag borde aldrig bry "mig om honom! — När menniskan vill dö som "en torsk, så borde hon få sin vilja fram! — Budet efter mig är således honom ovetande? — "Hä! — Hörde man på maken? — Nej, jag bryr "mig icke om en sådan sjelfspilling!"

Men under tiden lagade han sig ganska skyndsamt i ordning att, oaktadt sin höga ålder, oaktadt midnatt och det sämsta möjliga December-väder och väglag, genast begifva sig, på en två till tre mils resa, ut till Ulfsborg. Under vägen hade han oupphörligt frågat Berggren om hans unga husbonde och dessimellan smackat på hästarna.

Denna natt hade för oss väntande en särdeles ängslig prägel. Axel var mer sjuk, än han någonsin ville medgifva. Han hade en gång frågat efter Dora, för att få sin hufvudgärd på ett annat sätt, som han påstod att blott hon kunde förstå; men, när hon kom, följde Fanten i hennes fotspår och började fjeska, fråga och ordinera. Detta både förtröt och pinade Axel, så att han afskedade dem båda; men Dora gick icke längre än i yttre rummet och satt der sedan, tyst som en katt, hela natten. Med Carl och mig tog han än en, än en annan pretext, för att få oss att gå till hvila, och, när inga böner hjelpte, låtsade vi att gå, men gjorde som Dora och höllo oss det tystaste vi förmådde. Axel hade stark feber och denna ifver att få sin vilja fram, som alltid är en följd deraf. Så fort han trodde oss väl borta, släckte han lampan och sade, icke just med yrsel, men med feberns häftighet:

"— Gud ske lof, att jag får vara i fred och ensam

med mig sjelf och mina tankar! O du, hvars bild aldrig ett ögonblick lemnar mig, som följer mig under nattens tystnad och dagens brokiga värf! Huru är det dig? Slumrar du lycklig vid hans sida, — eller vakar du likasom jag — och — drömmer dig hos mig? Irra dina tankar någon gång hit, — hit till min tomma famn, som öppnades för dig, men som ett jernhårdt öde slöt för hvarje qvinnligt väsende, ty *hvem* skulle jag väl kunna älska efter henne och dig! Och en maka, som man icke älskade af hela sin själ, med hela sitt hjerta — det är en afgrundstanka! — — Men mitt namn, mitt sköna, obefläckade namn, som lotsat sig igenom så många sekler, utan att ännu stadna på förödelsens klippa! De stå så hotande omkring min bädd, de gamla grå kämparne af min stam! De befalla; men jag lyder icke. Förr må deras ätt slockna för evigt, än att dess telningar, matta, försagda och phlegmatiska, skulle fostras i den ljumma beräkningens eländigt drifvande jordmån. O, att de döda, som slumra den eviga sömnen under grifterna vid St. Clara, o, att de kunde uppstå, rentvagna från brottet, från skam och vanära, och med rena, oskuldsfulla händer taga, hvad jag så gerna vill lemna, ty jag är lefnadstrött! Min bana — jag känner det — skall aldrig mer lysas af kärlekens fackla. *Årans* och *bragdernas* hade må hända kunnat skingra mörkret i min själ

och locka mig att bland deras faror söka och finna, hvad kärleken nekade mig. Men hvar finnas väl dessa? *Döda* äro deras härolder, *döda* de, som kämpade derför, *döda* sjelfva deras beundrare. Vid Beresina, vid Waterloo, der sjönko de sista i grafven. — En enda — den största — han stod dock ännu qvar; — men honom kastade en afskyvärd politik på en öde klippa att förgås — och sedan — sedan framgår verlden lugn och nöjd, äter och dricker, somnar och vaknar, häbblar och förlikes, räknar sitt guld eller gråter det, gör uppfinningar och förkastar dem för bättre, skriker om frihet, tömmer åmtals med bläck för saken, men icke en enda droppe röd blod, hofverar med händerna derför, men står med fötterna, bundna af småsinnet och egna interesset, och belyses vid allt detta af vetandets många tusende små konsteldar, men icke af ärans och bragdernas sol!"

— "Tycker du dig icke höra *den siste Riddaren* säga sitt *farväl*? Tycker du dig icke se en kämpe sedan fordna dagar, som tiden glömt, men som sjelfmant vill vända till sitt rätta hemland?" — sade Carl sagta till mig, då Axel efter några ögonblicks tystnad tycktes slumra lätt.

Axels ord hade gjort en besynnerlig verkan på oss alla. Månget af dem var väl för oss ofattligt och troligen foster af febern eller oredigå minnen; men af det hela erforo vi dock, att med

all den yttre lefnadslust, allt det kloka och beräknade, som Axel tycktes föra i skölden vid alla tillfällen, funnos dock inom honom känslor och lidelser af helt annan art än vanligt, som nödvändigt skulle stöta emot, än ett föremål, än ett annat i den nya industritiden, och att Försynen, nu som alltid, ser till, att de, som icke passa på jorden, få ett annat hemland, och att den vext, som står i opassande jordmån, väl blommar och blommar härligt, men icke skjuter några nya skott.

Imellertid hördes ett svagt buller, som allt mer och mer tilltog. Det lät i början som en aflägsen åska; men snart hörde vi tydligt ett kommande åkdon, och Dora smög sig sagta ut att emottaga den gamla originela läkaren, som alltid började med att brumma och bannas, men som i det hela var vida ömmare än hans yngre medbröder, hvilka ofta tänka mycket mer på egna värf och angelägenheter än de sjuka och deras omgifning, som ofta af läkaren väntar dom på lif och död. Just i sitt brummande bevisade gubben bäst, hur' mycken del han tog i sjelfva saken.

— Hvad är det här för dumheter? — sade han till Dora, så fort vagnen höll stilla, och hon helsade honom med ett "Mycket välkommen, Herr Doctor!" — Hvad är det för snack, att kalla mig *välkommen*, när ni väl ville säga: *"Vet hut!"*, om ni

bara tordes, efter ni icke förr velat skicka efter mig? Jag trodde aldrig, det skulle finnas så litet vett i så gammal kropp som hos er, högtärade Jomfru Dora. Om de der pojkarne äro roade af att leka med ett menniskolif, som med en boll eller snurra, så tycker jag, att ett gammalt qvinnfolk, som grånat bland annat klokt folk och sett, hvad oförnuftigt dröjsmål och uppskjutande af nödvändiga saker och ting kan medföra för elände och satans bråk, att en *sådan* med sina sextio på nacken skulle veta bättre än gå och tiga som en gammal vägg, vecka ut, vecka in, fast hon ser fara vara å färde.

Dora kände honom för väl, att med ett enda ord söka försvara sig, utan bjöd honom något varmt efter hans långa, kulna nattresa.

— Något varmt! — sade han buttert — Hvad skulle det vara? Ett fotvatten kanske? Nej, jag tackar! Får jag bara min pipa stoppad och snart får taga i tu med unga herrn, så töfvar jag väl, tills kaffe blir kokadt; men rigtigt kaffe, jag ber! Inte af den tunna, nymodiga sorten, som man skall hänga upp och låta vattnet rinna utaf, utan dugligt kaffe.

— Unga Baron har just nu insomnat; — svarade Dora — men, om Herr Doctorn behagar ——

— F—n och inte jag *behagar* att väcka en sjuk, som sofver! — svarade han mycket vresigt — Nu

tror jag, högtärade Jomfrun blifvit barn på nytt; annars kunde hon icke göra så dumma propositioner.

— I dag är Doctorn ovanligt ond och tvär; — sade Dora med ett svagt leende och väl vetande, att litet ovett igen, bara det väl placerades, var det enda, som kunde sätta honom i bättre lynne — men Doctorn, som vi andra, gamla gummor, blir väl medgörligare, när han får en kopp godt kaffe.

— Ja så, gå och tag hit det då; — svarade den gamle och räckte ut läpparna till en sorts tyst skratt — men stå inte här och parlera och raisonnera om att väcka sjuka, som sofva!

— Det har jag aldrig hvarken tänkt eller sagt, — svarade Dora, i det hon gick sin väg — utan min mening var att fråga, om icke Herr Doctorn behagade gå upp på rummen till de andra herrarne, för att få höra, hvad de, bättre än jag, kunna berätta om vår unga herres åkomma.

— Ja så, var det meningen? Nå, så låt oss gå på då!

När Axel vaknade, stod den gamla Doctorn vid hans säng och hade länge under sömnen betraktat honom och den svårighet, han hade att draga upp andan. Axel gnuggade ögonen och ville knappt tro dem. Han såg på oss, han såg på den gamle och sade ändtligen:

— Välkommen, gamle vän! Tack för det du så här trotsat natt och oväder, för att se till mig, ty jag kan väl tro, att man anmodat dig komma och bota min lapprisåkomma!

— Om jag varit *välkommen*, så hade *han* väl kallat mig förr, — svarade gubben — och, om han i sin okunnighet och dumhet kallat det för en *lapprisåkomma*, att spotta blod quartertals, så har jag lust att låta honom curera sin *lapprisåkomma* sjelf.

— Ja, — sade Axel vemodigt — då blir det illa gjordt, af många skäl. Men var nu inte ond längre, gamle vän, utan sitt ned och tala om något roligt för oss, ty sådant vet du alltid!

— Ja ha, — svarade gubben och blåste stora rökhvirflar omkring rummet — jag vet något alltför roligt och uppbyggligt, och det är, att den urgamla, hederliga och andryga Löwensternska slägten blåser ut som — en dank; för att dess sista ättling behagar leka med sin helsa och hvarken lyda eget eller andras förnuft, utan stolar, först på sin ungdom och berghelsa, och sedan på vårvärmen och min lumpna konst, och sist på annat, det ena orimligare och barnsligare än det andra. Hä, var det en rolig historia det? Smakte det fogel eller hur'? Jag ska' skrämma'n jag, så att han skall låta bli att bära sig åt på detta sätt en annan gång.

Axel smålog sorgligt, och den gamle tog nu med yttersta noggrannhet reda på den minsta omständighet af Axels onda. Hans ton var då helt annan. Intet skämt, knappt någon butterhet, utan korta, bestämda frågor, som nogsamt utvisade, dels hans interesse för patienten, dels hurn väl han kände menniskans organisation i alla dess ringaste detailer, och hurn nödigt han ansåg det vara för en läkare att noga taga reda på alla omständigheter och icke göra som så många yngre d:o med icke en hundradedel af den gamles erfarenhet eller kunskaper, hvilka känna på pulsen, bocka sig — och — skrifva receptet. Gubben ruskade ofta på hufvudet vid Axels svar, hans läppar blefvo helt oformliga, och, som detta alltid i fordna dagar var ett ängsligt tecken, på den sorgliga tid, då *lifvets ros* i detta samma rum bleknade och förvandlades till *dödens lilja*, så kände jag en kall ilning löpa öfver min rygg och såg, hurn Dorra, sig sjelf icke mer mägtig, sagta aflägsnade sig.

Detta var första, ja, aldra första ögonblicket, som tvifvel om Axels vederfående uppstod i min själ. Men, ack! Det skulle så småningom vexa till, för att bevisa mig, att, när sällsynta naturgåfvor komma i otid, tager naturen vredgad sitt lån igen.

Axel försämrades för hvar timma och stund, och på hans hastiga aftynande, på den gamles ryn-

kade panna och utstående läppar stod *galopperande lungsot* med stora bokstäfver. Jag var barnslig under denna tid. Jag bad Gud om en menniskas lif, och det bör man aldrig, åtminstone icke annat än i desto mer trängande omständigheter, visst icke, som nu, nästan för min egen skull, och fastän jag var öfvertygad, att Axel var mer mogen för *döden* än för *lifvet*. Han hade med hela sin själsstyrka och stora ihärdighet sökt forma sig efter dess fordringar, och, om han lefvat, så hade han lyckats, ty Axel var en af de få, de utvalda, som skulle lyckas i alla sina företag. Men, om Försynen kallade honom hädan, så var det, emedan Försynen ville bespara honom ett lif af yttre lugn och inre kamp och icke brydde sig om att sätta honom på hårdare prof, förvissad, att han med seger gått igenom äfven de hårdaste, ty Axels själ var en helgjuten hjeltesjäl, som redan i degeln fått alla sina härliga former, fast tiden och tidsandan sedan nött dem här och der.

Jag har kunnat måla för dig alla dessa obetydliga detailer under de glada dagarna, då vi tre unga män framlefde kanske de lugnaste stunder, hvar och en råkat på under sin olika bana; men jag förmår icke skildra denna upplösning af vårt förbund, detta sagta slocknande af så mycket lif, så mycken eld, denna lugna resignation och oberoende själsstyrka, som Axel visade, och denna in-

till förtviflan gränsande oro, som intog hela hans omgifning, ifrån oss, hans vänner, till den ringaste af hans tjenare och underhafvande, ty jag får aldrig se en herre, som varit så älskad af sitt folk, en menniska så afgudad, oaktadt hvar och en kom ihog honom som både sträng och häftig. Hvart man kom, hördes klagan och runno tårar. Dora ensam gick med detta den tänkande ålderdomens lugn och denna erfarenhetens visdom, som städse besannat, att menniskans klagan och gråt tjenar till intet; att, utom de svaga åtgärder, hon med sina krafter kan åstadkomma, tyckes den tysta bönen vara det enda Gudi behagliga vid ett dylikt tillfälle. Men tro icke, hon sparade någotdera af dessa bevis på kärlek till sin älskling! Natt och dag var hon outtröttlig vid hans bädd, dock utan det ringaste fjesk och ofta alldeles omärklig för Axel. Men, skulle det någon gång hetas, att hon hade gått till hvila, och hennes råd eller närvaro ändå hastigt var af nöden, så kunde man vara säker att finna henne med sammanknäppta händer, spår af en borttorkad tår på den vissnade kinden, och Skriften uppslagen framför hennes skumma blickar.

Jag glömmer i hela mitt lif aldrig dessa dagar, och jag kan dock icke förmå mig att återgifva deras mörka färg i ord. Oupphörligt tyck-

te jag, att den redan *förklarades*, att Amalias ande omsväfvade oss. Äfven Axel tycktes stundom likasom tala till henne, och under yrsel och slummer nämnde han ofta hennes namn med det tillägg: "Jag kommer! Du vinkar mig icke förgäfves! I jorden bäddas vår brudsäng, och vårt uppvaknande blir hand i hand i himmelens höghvälfda salar, bland våra ädla fäder, som i många sekler manat godt för oss, unga sista dufvopar af den gamla örnaslägten."

Ingen konst, inga läkemedel ville här bidraga till någon förbättring. . .

— Allt är redan *för sent!* — mumlade den gamle, men uppbjöd ändå all sin energi och sina gigantiska själsförmögenheter för att uppfinna nya, ännu oförsökta medel. Men allt studsade emot dödens lie.

En dag, det var sjelfva Julaftonen, hade Axel varit bättre än vanligt. Han andades mindre tungt, och, oaktadt febern, tycktes han vara fullkomligt redig och lugn. Han ropade den gamla Doctorn till sig, tackade honom innerligen och bad honom, såsom ett godt barn, af hjertat om förlåtelse för sin halsstarrighet under plågorna och motvilja för alla läkemedel. Äfven till oss sade han månget oförgätligt kärt ord. Dock smekte han med en öm sorg hela [illegible]; äfven till den gamla, förgråtna och alldeles modfällda Tanten hade

han tröstande, hugnande ord. Han tryckte Berggrens hand, mer som vän än som husbonde. Han frågade efter många af sina underhafvande och tjenare; men slutligen, när han kände sig blifva matt, reste han sig sagta och sade till den gamla läkaren, som gick fram och åter på golfvet, småsjungande falska, dofva toner, för att dölja den tår, som då och då föll ned på den snusiga vesten, till honom vände sig Axel och frågade, sedan ingen likväl var inne i rummet mer än han, Carl och jag:

— Huru länge kan jag hafva igen, gamle vän? Kom ihog, jag är en *man*, äfven i *denna* vigtiga stund!

Gubben låtsade först icke höra Axels fråga, utan spelade, nu som ofta, litet döfvare, än naturen behagat göra honom, och fortsatte sitt "tom, tom, tom!" tills Axel ännu en gång upprepade sin fråga. Då vände han sig med ett: "Hvad behagas?" till hälfs emot Axel, och, när denne ännu en gång, fast med möda, repeterade sitt spörsmål, svarade den gamle:

— Ligg stilla nu och var tyst! Bröstet är ju så tungt, att han knappt kan tala.

— Nej, — sade Axel — nu eller aldrig måste jag veta, huru lång min tid är. Det finns ännu något smått, som jag har oliquideradt med verlden.

Säg derföre utan omsvep, gamle vän, har jag en, två eller flera dagar igen?

— Jag tackar Gud, om han ger Herrn så pass många *timmar* att uträtta sina angelägenheter på. — sade den gamle med dämpad smärta. Men han tyckte Axel icke vara af den sorten, som skulle blekna för en sådan dom, och han hade länge sedan upphört med alla läkemedel, annat än sådana, som kunde lindra för ögonblicket.

Axel var några ögonblick tyst och tycktes försänkt i djupa tankar; sedan bad han Carl skrifva några dispositioner till flera olika personer när och fjerran. En ung krukmakarson, hvars olyckliga historia han med smärta berättat oss, blef icke glömd. Tanten och allt husfolket tänkte han rikligen på. Många fattiga kom han också ihog med hjelp. Alla — utom Dora.

— Hon behöfver ingenting mera, — sade han — om icke *tröst*, och det gifver Gud henne, ty Gud älskar Dora, emedan Dora älskar Gud öfver allt annat och sin nästa såsom sig sjelf.

Sedan allt detta hastigt och utan alla omsvep och betänkligheter var antecknadt och af oss bevittnadt, vände han sig till oss, vänligt leende, tackade oss alla tre, på olika, nästan humoristiskt sätt för vår vänskap och tillgifvenhet och sade sedan.

— Nu har jag blott en önskan qvar; men den

är för mig sjelf. J veten, jag har låtit gräfva en djup graf, inan frosten kom, för att fylla Amalias önskan att slippa ligga på sätt och vis ofvan jord i den gamla, ängsliga griften, som drog henne vid tjugo år, och mig lefvande ned till sig, troligen för att banna och straffa oss. I denna nygräfda graf vill ock jag jordas; men Amalia måste äfven få sitt sista rum der, och Mühlendorf har med saken — intet att göra. Kunnen J nu efterkomma min önskan, utan bråk eller förargelse, så är det så mycket bättre; men min sista begäran är, att det måtte ske. I allt annat fån J göra, styra och ställa, huru J villjen; men lagen er bort, inan alla mina aflägsna anförvandter, som förr aldrig tänkt på mig, om icke för att önska mig dit jag nu går, inan hela den skaran af Grefvar och Baroner och Riddersmän med olika namn och slägtregister sedan hedenhös, inan de komma som korpar till örnens tomma bo, ty deras anblick skall plåga er, och de må väl i ro få dela itu, i små bitar, hvad som så länge hållit tillsammans som ett odelbart helt.

En nästan omärklig suck trängde sig ur Axels bröst; men han smålog ändå och talade sedan om andra saker. Han kom sjelf ihog, att det var Julafton, bad oss skämtande gå och äta gröt och skicka in Dora till honom. Vi gjorde som han ville; men med grötätandet gick det dåligt, och, då vi

kommo in tillbaka, var Axel ganska lugn, nickade åt oss alla, men talade icke. Till Dora hade han heller icke sagt många ord, utan bedt henne läsa för sig ett par psalmer, som han alltid älskat så mycket; men, när han ville försöka att sjunga 4:de versen af N:o 434 och icke kunde det mer, då sade han:

— Nu är det synd om din gosse, Dora! Han kan icke mer sjunga. Aldrig tänkte jag mig Gud och hans himmel så skönt och härligt som under sången. Men — tillade han efter en liten tystnad — snart kan väl äfven jag stämma upp en sång till din ära, du Högste! ledsagad af din rena oskuldsstämma, du hulda föregångna!

Äfven hade han tagit sin stora signetring utaf fingret och sagt till Dora:

— Se der, Dora! Ringen har varit Amalias och sedan min. Båda älskade vi vår unga frände Rosina L. Gif henne ringen! Kanske är hon bland de få, som, när hon ser den, ser dess slumrande lejon och nedgångna stjerna*), med vemod tänker:

Ingen Löwenstern mer på jorden du ser! — Och tider må uppstå, och tider må bortgå, — och slägten förödas, — på jorden du ser ingen Löwenstern mer!

God natt, kära Dora! God natt, du gröna jord,

*) Hade afseende på Löwensternska hjertvapnet.

du blåa himmel, god natt! Jag vet ett land, ändå grönare, och en himmel ändå blåare; men der vill jag säga god morgon!

Axel talade aldrig mer.

Han gjorde tecken åt oss att gå till hvila. Endast Dora och Berggren fingo dröja qvar hos honom, och — efter några timmar vred den ena sina händer och sprang som en ursinnig genom alla rummen, och den andra sade oss lugnt och stadigt, att vi borde tacka Gud och bedja honom om nåd för vår vän, ty nu voro hans jordiska plågor slut.

Det vore fåfängt, ja, ett vansinnigt försök, att villja måla den stämning, som nu rådde i detta hus. Det var icke blott en individ, som gått bort, det var nutid och forntid och framtid, som på en gång tycktes grusa sig och villja ligga som stoft i en och samma graf. Minne och hopp stodo lika sörjande. Man egde icke en enda ersättning för sin förlust. Här fanns icke en son, en telning, på hvilken man kunde hvila sina förhoppningar att en gång i framtiden se fäders dygder och egenheter åter uppspira. Här fanns *intet*, endast en saknad, som icke hade något *lefvande* uti sin smärta, utan *död* äfvenväl i den.

Hela nejden, vidt omkring, sörjde honom så, som jag föreställer mig att David fordom sörjdes af sitt folk. Man glömde alla hans fel och mindes blott det älskvärda, tjusande, milda och väl-

görande hos den bortgångne. Han hade allt från sin spädaste barndom varit afgudad af allmogen rundt omkring, och de hade på en gång ansett honom som en vän, ett orakel och en högre magt.

Dora sade en gång, att han hade konungsliga anlag, om icke just dygder, och jag frågade henne, hvad hon dermed egentligen menade.

— En konung — sade hon — är *den*, som är bättre, större, ädlare, sanningsfullare, mer oberoende af all småaktighet, som ser högre och ljusare, som tänker friare och klarare, än hela sin öfriga omgifning, och som handlar efter Guds villja, på samma gång som efter sin egen. Den kallar jag en konung, hvar ock ödet må hafva ställt honom, och han kan, med sin magt öfver folket, göra mycket godt och intet ondt, när han blott vill det rätta. — Hvad säger du om Doras konung?

Jag måste till min skam medgifva, att jag af Axels död var mer nedstämd och modfälld, än det höfves en man. Carl åter hade en sorts feberenergie midt under sin förfärliga sorg. Han hade föresatt sig, att, mötte än hvad hinder som helst, Axels sista villja skulle dock gå i fullbordan. Men, för att slippa krångel med Mühlendorf, presterskapet, prat och sqvaller etc., gick han tyst och hemlighetsfullt, icke bröstgänges, till väga. Han, jag, Berggren och den gamla klockaren sänkte, natten före Axels begrafning,

ned Amalias lilla kista i den vidöppna, stora grafven, men lade sedan grön mossa och granris deröfver, så att hon i den grönklädda griften icke syntes, utan stod helt omärklig på ena sidan, gent emot en annan dylik upphöjning, som endast tycktes vara för prydnadens skull. Det var någonting mer ljuft än hemskt i denna nattliga, dystra förrättning. Så andelig man jag än är, så genomträngd jag än kan vara af den öfvertygelsen, att anden i döden lösgör sig från stoftet, så var det ändå, likasom *hon*, den enda qvinna, jag någonsin älskade, tackat mig för att jag nu ändtligen tillredde den bädd, hon så länge väntat på till sina jordiska qvarlefvor, för att i de okända, ljusa landen känna sig fullt lycklig.

Det hela af vår tysta nattliga färd, på årets aldra sista timma, kunde gifvit en romanförfattare, af den moderna, fasansväckande scholan, en härlig bit att tugga på; men både Carl och jag kommo öfverens, att vårt värf var vida mer högtidligt, ljuft och heligt, än hemskt och underbart förstämmande. Den gamla griften, der vi hemtade Amalias kista, och dit Axel icke ville ned en gång till, stod nu så tom och tyst, likasom sörjde och saknade den sitt *dufvopar*, som Axel en gång kallade sig och Amalia, hvilket nu för evigt flydde derifrån, — tyst och försagd, likasom visste den, att det nu var slut, slut på jorden, slut i griften,

med allt, hvad som hetat Löwenstern, att aldrig mer en sådan någonsin skulle föra helsning från gröna jorden till svarta, kalla griften, utan att dess stumma, multnade invånare hädanefter icke hade med jordens vidare att göra, bland hvilka snart sjelfva deras minnen skulle blekna och försvinna. De voro så tysta, de gamla, iskalla och grå herrar och fruar, som här lågo, och, när vi stängde dörren om dem, önskade vi dem lång och evig hvila, och Gud vet, hvem som härnäst beträder detta dödens rum, ty Axel har gifvit befallning, att grafven skall tillmuras och får för ingen vidare begagnas.

Nyårsdagen följde vi vännen till grafven, sedan jordfästningen dock egt rum, enligt gammal plägsed, i slottets nu mer nästan alldeles förfallna capell. Folket hade dock visat sin tillgifhet för sin bortgångna, älskade herre, med att på bästa sätt pryda den lilla gammaldags kyrkan och medelst vintergrön och fint granris dölja alla dess otaliga brister. Solen blickade tyst och utan värma in genom de små rutorna, och de få strålar, som kunde intränga, föllo nästan alla på den enkla kistan, prydd med en enda stjerna, med omskrift: *Lyser deruppe*, och ett hvilande lejon med omskrift: *Lejonets dygder: mod och kärlek.* Alla ortens herrskaper, alla Ulfsborgs underhafvande och ändå många flera, sammanträngdes på denna

lilla plats, och ändå rådde en tystnad, som nere i den gamla griften. Jag har aldrig förrättat en jordfästning med samma känslor som nu. Orden ville icke fram, en lamhet tycktes fatta min tunga, och vanan hade förlorat hela sin magt. Med ett ord: jag var mer beklämd och kände mindre den tröst, som jag uttalade (till ingen egentligen), än jag det någonsin vid något tillfälle gjort. Alla mina ord vändes mer till Axel och hans döda stoft, än till himmelen och de kringstående. Jag kände en tyngd falla utaf mitt bröst, när ceremonien var slut, och vi satte oss i gång till kyrkan, der Axels kista varsamt nedsänktes bredvid, — jag vet väl hvem — och der sedan denna verldsliga, men högst imponerande ceremoni förrättades, att vid en utgången adelig Svensk ätt, när dess sista manliga ättling jordas, familjevapnet krossas på kistan. Carl prestaverade, och, när den stora vapenskölden, zirligt målad på glas af en Böhmisk konstnär och en relique från länge sedan grånade tider, när den klang i tusen sinom tusen bitar på kistlocket, då först fattade man rätt, huru oändligen mycket som på en gång var förbi för alltid, och icke ett enda öga var fritt från tårar, som framkallades af tusen olika, mångblandade känslor och slutligen af detta underbara, föga vanliga och mer till den förgångna riddaretiden, än till vår, hörande bruk.

Nu förmår jag icke säga dig mera! I morgon ämna Carl och jag att bränna en hop papper och utdela alla småsaker, som tillhört Axel, så att arfvingarne icke skola få en smula af något dylikt att rifva uti, och i öfvermorgon draga vi, han till norden och jag till södern, med tusen minnen och en evig saknad mer, nu än förr. Skrif mig snart till; jag vill gerna försöka att återkomma till allt, som förr gladde och rörde mig. Det sker väl äfven med *tiden*, som allt, allt förmår. Vale!

Från Werner.

Och hvad skulle vi väl vilja tillägga? Icke vill någon se, hoppas vi (ty då hafva vi tecknat *för dåligt*), huru nya egare af den gamla borgen — — nej, tyst dermed! Blotta tanken derpå är för legendens upptecknare så vidrig, att han hoppas, det äfven något litet smittat på läsaren.

Det enda, som ännu kunde ega ringaste interesse, vore kanske en liten afskedsblick på de efterlefvande;

Dora flyttade för alltid till sin lilla koja och lemnade den aldrig mer, utom vid särdeles vacker årstid och väderlek, då hon tyst och tankfull sagta vandrade till kyrkan på kullen, afhörde med nästan lika andakt en god eller tarflig predikan och glömde aldrig att lägga en blomma eller två

på den gröna grafven, som äfvenväl hon visste hvilken dubbel skatt den gömde.

Den gamla Doctorn reste dagen efter Axels död och sade, när han under hvalfvet steg i vagnen:

— Se så, nu sätter jag aldrig mer min fot inom dessa gamla murar. Kör på!

Och ödet tycktes verkligen gynna denna hans önskan, och ännu en annan: den att få *dö*, medan han ännu *lefde*, *dö*, innan han öfverlefvat sig sjelf och sin stora konst, samt *dö*, "hastigt och lustigt, och utan att ligga och qvida många stunder på sjuksängen, ty dylika hade han sett nog", som han sade, och slutligen att få *dö*, medan det ännu fanns någon, som saknade honom och ärade hans minne. Han bönhördes i allt detta: Rättskaffens, som han alltid varit, fann väl himmelen honom mogen, i hvilken stund som helst, och strax på det kommande nya året, med klingande bjellror och frisk trafvare, körde han, utan att ana det, i den öppna vak, der döden med öppna armar genast mottog honom; saknad och begråten mer än de mesta andra menniskor, helst de, som dö vid hans höga ålder.

Tanten slog sig nu ned i en stad, sedan hon för *aldra sista gången* putsat och skurat det gamla Ulfsborg till arfvingarnes sammankomst derstädes. Hennes 18:de och sista testamente är nu till — — "en obeskrifligt beskedlig och bra piga", den

förut omtalade Cajsa Lisa, som följt henne. Men kanske blir väl ett 19:de ännu, ty gumman lefver än och har god helsa.

Carl berättar väl sjelf något om sig framdeles; hvarom icke, är han nu så känd, att ingen mer tänker på honom.

En qvinna fanns, som, när hon bland Statstidningens många ihopagömda döda läste:

"Lieutenanten vid Kongl. andra Lifgardet, Friherre Axel von Löwenstern, död på sin sätesgård Ulfsborg i Vestergötland i en ålder af 30 år. Med honom är den urgamla Löwensternska slägten, så väl på svärdssidan som på qvinnolinien, utdöd."

— — som, när hon läste detta, drog ett långt, men ändå lättande, andetag och sade inom sig:

— Ödet vare tack! Nu finns icke på jorden ett enda vittne till min svaghet och min vanära. Nu kan jag med ändå frimodigare panna tala mot lasten, passionerna och qvinnosvaghet, trampa dess offer under mina fötter och, utan att darra eller frukta, emottaga den gärd, som egnas mig för mina dygder och fullkomligheter. När han icke tyst och hemligt ville lefva för mig, endast för mig, så borde hans sista timma slå ju förr dess heldre.

En annan qvinna fanns äfven, som med yttre lugn och ett mildt, nästan gladt sinne vandrade fram sina ungdomsdagar, älskad och ärad af alla,

tyst och gerna uppfyllande alla sina kära pligter, ja, till och med dem, som voro svåra, alltid nöjd och tacksam för den tillgifvenhet, man aldrig nekade henne, aldrig önskande annat, än hvad Försynen och menniskorna gåfvo henne, och som endast någon gång, i nattens tystaste stunder, när hennes lyckliga make slumrade stilla och nöjd vid hennes sida, som endast *då* — egnade den tidigt bortgångna en saknadens tår och ett ljuft, vemodigt minne.

Nu är det slut! Det sista bladet föll — —

Digitized by Google